

1956

MITROPOLIA BANATULUI

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI TIMIȘORII
ȘI CARANSEBEȘULUI ȘI AL EPISCOPIEI ARADULUI

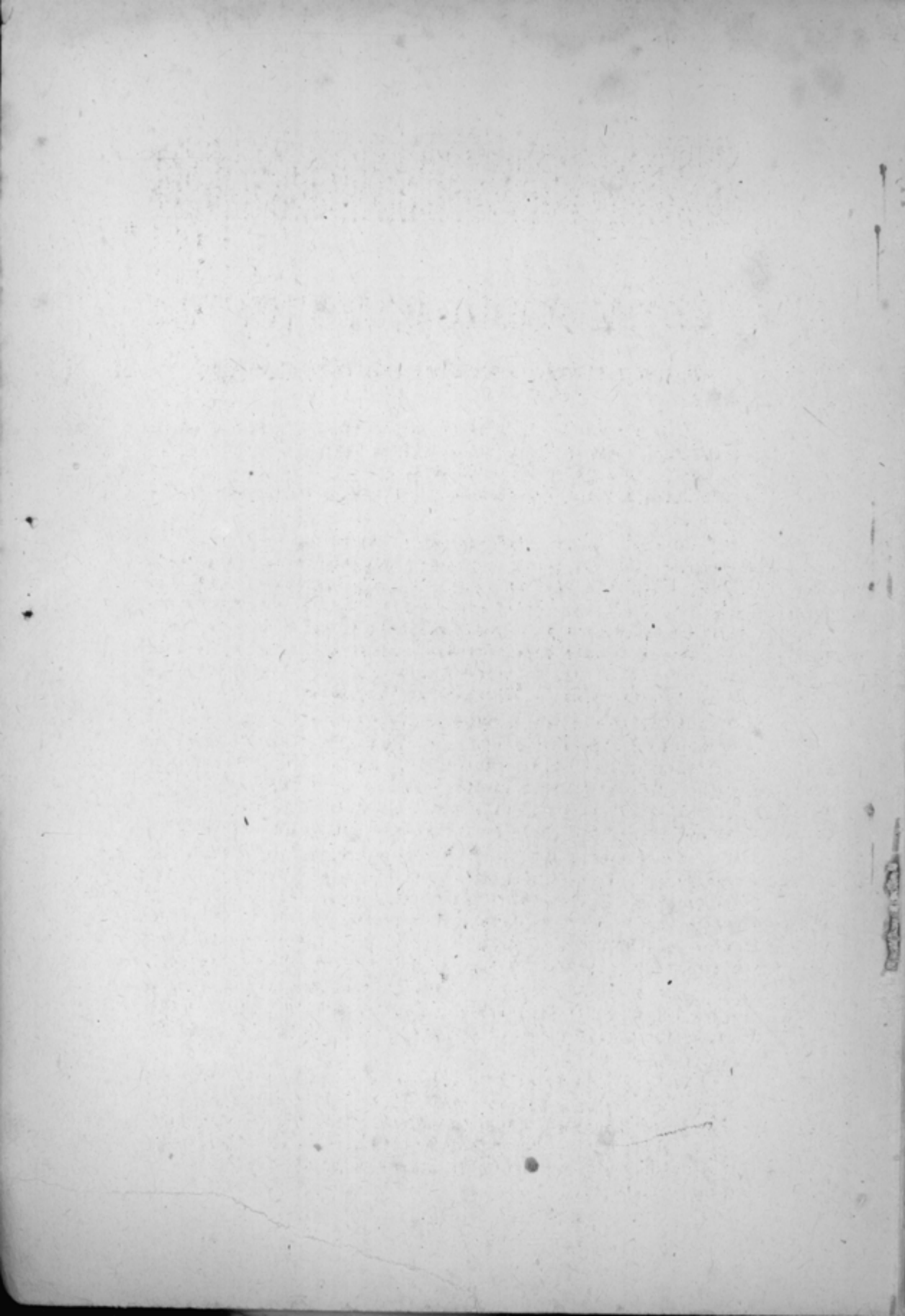
Marile festivități bisericești de la Timișoara din 6-8 octombrie 1956.

PROCLAMAREA SOLEMNĂ A CANONIZĂRII SF. IERARH
IOSIF CEL NOU dela Partoș

ANUL VI. Nr. 10-12 OCTOMBRIE-NOIEMBRIE-DECEMBRIE 1956

:-: Editura Mitropoliei Banatului :-:

MITROPOLIA BANATULUI

în pragul unui deceniu dela restaurarea ei

S-au încrestat pe răbojul unui secol trudnice lupte și adinci frământări, memorii și petiții neluate în seamă de împărații de la Viena sau regii de la București și guvernele lor, pînă cînd, la 26 octombrie 1947, s-a realizat „restaurarea Mitropoliei Banatului”.

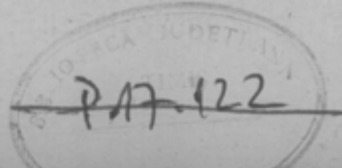
Am fost, la 26 octombrie 1947, martorii concretizării visului pe care l-au purtat, în șoapta dorurilor neîmplinite, veacurile de zbucium ale poporului Bisericii bănățene. Am fost martorii împlinirii visului, pentru care s-au ridicat vijelios, în volbura revoluției de la 1848, țărani bănățeni, hotărîți să sfarme orînduirile unui destin mașter și să-și facă lege și dreptate în propriul lor pămînt, cerînd prin glasul de tulnic al vizonarului *Eftimie Murgu*: „obișnuitul lor mitropolit”.

Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Romine, Guvernul Poporului și Adunarea Deputaților Țării — ne spune cronica anului 1947 —, „apreciînd cum se cuvine stăruința în dreapta credință și atașamentul față de Biserica străbună ale fiilor ei duhovnicești, de pe frumoasele plaiuri bănățene”... „au găsit de bine să ia în considerare cererile repetate ale acestor credincioși bănățeni...”.

Acest epocal act, realizat într-un regim de democrație populară, nu este un dar al hazardului, nu este rezultatul unor „împrejurări” favorabile. Restaurarea Mitropoliei Banatului nu este un act izolat și incidental. Ea încheie un bilanț de revendicări și atitudini protestatare față de nesocotirea unor legitime drepturi ale Bisericii bănățene, sub trecutele regimuri politice.

I. P. S. Sa Dr. Vasile Lazarescu, întîiul mitropolit al restauratei Mitropolii, însuși preciza, acum 10 ani: „Nici chiar în România Mare nu s-a dat atenția cuvenită revendicărilor juste ale credincioșilor bănățeni”.

De aceea, la împlinirea actului istoric, așteptat peste un secol, cu legitimă bucurie, înalt Prea Sfinția Sa *Vasile Lazarescu*, întîiul mitropolit al restauratei mitropolii, se adresa tuturor credincioșilor din Mitropolia Banatului: „Vă rog, iubiiții mei credincioși, luați aminte la atenția ce se arată acum — Bisericii noastre...”.

Mitropolia Banatului, care nu este decît o verigă — cea mai importantă, pentru Biserica noastră bănăţeană — dintr-un lanţ de înfăptuiri, s-a realizat în acest regim, pentru că acum s-au creat condiţiile favorabile tuturor marilor înfăptuiri istorice ale poporului nostru.

„Ritorii“ trecutelor regimuri şi guverne, au creat un curent de hipertrofie a „ortodoxiei romineşti“, răpindu-i, de multe ori, orientarea profund umană, pentru a-i imprima atitudini şovine şi reacţionare.

Angajaţi în sfîşietoare lupte, determinate de interese personale şi de partid, oamenii politici — şi slujitorii altarelor încadraţi în partide politice — din trecut, au luat iniţiative şi au manifestat atitudini divergente, care au paralizat acţiunile mari, menite să contribuie la ridicarea şi bunăstarea poporului.

Captivantele aforisme, lozincile fulminante şi tot retorismul de paradă al „demagogilor creştini“ n-au folosit nimic Bisericii noastre. Ei au încununat Biserica ortodoxă romină cu răsunătorul atribut de „Biserică dominantă“, acordindu-i un „regim special“, „preferenţial“. Să ne amintim însă, numai de faimosul „concordat cu Vaticanul“, care punea în flagrantă inferioritate Biserica ortodoxă romină faţă de cea romano-catolică din ţara noastră, ca să înţelegem conţinutul acestui cuvînt, profestat cu atîta emfază, ani de-a rîndul.

„Libertatea de conştiinţă şi libera practică a cultului au fost formalisme „constituţionale“, care au creat un regim de incertitudine tuturor cultelor religioase. „Protecţia“ acordată Bisericii ortodoxe romine, ca şi celorlalte „culte istorice“, se reducea cel mult, la strictul necesar pentru dăinuirea lor, după „chibzuiala“ şi interesele grupărilor politice. În schimbul acestei „protecţii“, partidele politice şi-au rezervat dreptul de imixtiune în conducerea cultelor religioase...”

Trăirea religioasă este, în primul rînd, o problemă particulară, rezolvată în forul intern al conştiinţei. Prin manifestările ei în extern, credinţa religioasă, solidarizînd un număr mai mare sau mai mic de aderenţi, care au acceptat aceeaşi doctrină, aceleaşi forme cultice, aceeaşi organizare, devine o realitate socială.

Regimul de democraţie populară, instaurat la conducerea ţării noastre, a creat un stat cu caracter laic, dar a fixat cultelor religioase, ca realităţi sociale, cadrul legal de organizare şi funcţionare, în condiţiile vieţii de stat.

Legea pentru Regimul General al Cultelor Religioase din Republica Populară Romină, care dezvoltă principiile constituţionale, precizează că: „Statul garantează libertatea conştiinţei şi libertatea religioasă pe tot cuprinsul Republicii Populare Romine“ (art. 1) ... „Culte religioase sînt libere să se organizeze şi pot funcţiona liber...“, (art. 6) „după norme proprii, conform învăţăturilor, canoanelor şi tradiţiilor lor“ (art. 7).

„Ura confesională manifestată prin acte care stinjenesc liberul exercițiu al unui cult religios recunoscut, constituie un delict, care se pedepsește conform legii“ (art. 2).

Această „lege a Cultelor ține seama de toate transformările survenite atât în baza materială și în viața politică a societății noastre, cât și în sectorul religios al ei, de raportul de condiționare între ele și de rezultatele acestora, de cuceririle democratice ale poporului muncitor. Ea este unul din rezultatele acestor transformări și cuceriri democratice, care i-au impus necesitatea și i-au determinat cuprinsul. Ea oglindește ca atare cuceririle democratice ale poporului nostru în sectorul religios al vieții sale, le dă acestora expresie atât printr-o seamă de principii fundamentale înscrise în textul ei, cât și prin câteva particularități rezultate din aplicarea consecvent democratică a celor dintii, înlăturind stările nedrepte din trecut, statornicind unele lucruri noi și îndrumând viața cultelor pe linia unei dezvoltări deplin libere“. (Prof. Liviu Stan, *Legea Cultelor*, art. publicat în *Studii Teologice*, nr. 9—10, 1949, pag. 845).

Libertatea acordată cultelor religioase este deci, o consecință a libertății de gândire, de simțire și manifestare, cucerită de poporul nostru și consfințită în Constituție.

Statul nu asigură numai o garanție formală libertății cultelor, ci le asigură și condițiile necesare liberei lor desfășurări.

Slujitorii cultelor sînt, ca și în trecut, salariați de Stat. Cei recuți de 60 de ani, la cerere, primesc pensie, ca și ceilalți cetățeni ai Statului. Pe lângă salariile personalului clerical și administrativ, Statul român acordă cultelor religioase importante dotații pentru susținerea lor.

De aceste ajutoare, în mod substanțial, a beneficiat și Biserica bănățeană.

Astfel, Statul a acordat, în anii 1945—1946, sute de milioane lei, pentru terminarea Catedralei mitropolitane din Timișoara.

Catedrala din Timișoara, sfîntită în cadrul unor mari solemnități, la 6 octombrie 1946, este un adevărat monument de artă arhitectonică, sculpturală și picturală, apreciată, ca atare, unanim nu numai de credincioșii noștri, ci și de numeroși vizitatori străini.

Frumoasele servicii religioase, predicile, concertele religioase, etc., au făcut din această Catedrală un „sion al Bisericii bănățene“.

Insemnate subvenții au fost acordate și parohiilor din Mitropolie, pentru construirea, renovarea și întreținerea bisericilor și caselor parohiale. În special a beneficiat de ajutoare bănești și materiale diferite, biserica din *Timișoara-Fratelia A* — declarată „șantier eparhial“.

Pentru a șterge urmele cumplitelui război, Statul a acordat însemnate ajutoare pentru refacerea bisericilor sinistrate.

Păstrarea amintirii trecutului, constituie o preocupare de seamă a clerului nostru, sprijinită, cu toate mijloacele de regim. Statul a acordat tot sprijinul, material și moral, pentru cercetarea, restaurarea și conservarea monumentelor istorice — biserici și minăstiri.

Pentru sprijinirea și complectarea misiunii didactice, efectuată prin predicile preoților, conducerea Mitropoliei noastre a tipărit, în tipografia proprie, și a distribuit, în ultimii 10 ani, mii de cărți, cu variat conținut, ca : Pagini alese din Sf. Scriptură și din Sf. Părinți, cărți de ritual și de rugăciuni, calendare, cărți de învățătură creștină, istorie și viață bisericească.

În prezent, mașinile noastre scot de sub tipar, trei lucrări de mare importanță pentru viața eparhiei noastre.

Buletinul Mitropoliei Banatului apare cu regularitate, cu un bogat material informativ și documentar.

Pentru toate publicațiile eparhiale, Statul, prin Ministerul Cultelor, ne-a acordat materialul necesar — hirtie, litere, cerneală de tipar, etc.

Pentru pregătirea viitorilor cîntăreți și slujitori ai altarelor, funcționează în și sub conducerea Mitropoliei noastre, *Școala Medie de Cîntăreți Bisericești* și *Seminarul Teologic* din Caransebeș. Absolvenții Seminarului își pot continua și desăvîrși studiile teologice în *Institutul Teologic de grad Universitar* din Sibiu și București.

Statul acordă școlilor teologice, pe lângă salariile personalului didactic și administrativ, burse pentru elevi și studenți, combustibil, material de construcții și întreținere a imobilelor școlilor, etc.

O deosebită atenție s-a dat, în ultimii zece ani, organizării minăstirilor. Biserica bănățeană, după durerosul proces istoric, urzit în veacul trecut, în urma despărțirii Bisericii ortodoxe române de ierarhia sirbească, a rămas fără minăstiri. O parte din ele, trecute sub jurisdicția Bisericii noastre, au încetat de a mai fi „focare de viață duhovnicească”. Din vechile minăstiri, de pildă Săraca, Mrăcunea, Cebza, Partoș, etc., n-au mai rămas decît „triste ruine”, peste care anii au țesut un văl de legendă și faimă taumaturgică.

Inceputurile așezămintelor minăstirești, inițiate de conducerea Mitropoliei noastre, au găsit sollicitudinea Statului și astfel, rind pe rind, se restaurează vechile minăstiri.

O parte din personalul minăstiresc este salarizat de Stat și înțreg personalul primește o alocație de nutriment. Pe lângă aceste ajutoare, minăstirile sînt înzestrate cu ateliere proprii, care le asigură mijloacele de subzistență și posibilitățile de asistență socială.

În toamna acestui an, s-a hărăzit provinciei noastre un eveniment de o epocală însemnătate spirituală : solemnitățile de-

canonizare a Sfintului Iosif cel Nou de la Partoș, mitropolitul Banatului din veacul al 17-lea.

Este un act fără precedent în istoria bisericească a provinciei noastre, trăit cu sfântă emoție de credincioșii Bisericii noastre, care de trei veacuri cinstesc pe „Sfintul de la Partoș“.

Am amintit cîteva aspecte și realizări din Mitropolia Banatului, în ultimii zece ani, fapte care, desigur, nu vor scăpa istoricului meticolos și obiectiv, pentru o sinteză a vieții bisericești din acest veac.

*

În freamătul de viață nouă, slujitorii și dreptcredincioșii Bisericii noastre se străduiesc să-și sincronizeze bătăile calde de inimă și elanul creator, cu năzuințele oamenilor muncii din țara noastră. Ei nu precupețesc nici o osteneală pentru a pune predaniile credinței strămoșești în organică legătură cu vrerile de mai bine ale poporului nostru, pentru a face credința în Hristos cit mai folositoare vieții sociale. Ei își însușesc credincoșii în strădaniile lor de a spori bunurile țării, cu convingerea că ele se vor da celor ce muncesc, contribuind astfel la înfiptuirea testamentului social al lui Iisus.

Trecind peste deosebirile de doctrină și cult, slujitorii cultelor religioase, într-un elan de impresionantă solidaritate, își manifestă atitudinea comună — în conferințe trimestriale —, pentru susținerea și promovarea tuturor acțiunilor pentru pacea și bunăstarea oamenilor.

Ei ostenesc, în front comun, la înlăturarea deficiențelor din trecut, cînd prea mult s-au accentuat „punctele“ care ne deosebesc și s-a trecut prea ușor peste ceea ce ne *înfrățește* și ne întărește cu grija pentru binele credincioșilor noștri.

Învățătura creștină n-a fost necesită de evoluția istorică, și-și schimbă formele și, mai ales, conținutul doctrinal. Ea își fructifică, sub permanenta revărsare a harului, valorile genuine, aceleași și, parcă, totuși mereu altele, înnoindu-se pentru fiecare epocă. De aceea slujitorilor ei, nu le-a fost greu a propovădui, cu elan sporit, generoasele idei de omenie, de libertate, de pace și progres social, contribuind la întărirea Patriei noastre.

REDAȚIA.

CANONIZAREA

Mitropolitului IOSIF II al Timișorii

1650—1656

Proclamarea solemnă a canonizării

Marile festivități religioase de la Timișoara

**Aniversarea a 10 ani de la sfințirea Catedralei
Mitropoliei Banatului**

*Proclamarea solemnă a canonizării și instituirii
cultului Sfântului Ierarh Iosif II cel Nou de la
Partoș, Mitropolitul Timișorii și a toată Țara
Banatului.*

I.

Din trecutul Mitropoliei Timișorii

Toamna anului 1956 a fost rinduită de pronia divină să reverse asupra Bisericii bănățene și asupra credincioșilor ei belșugul unor roade duhovnicești de veacuri așteptate. Cu începuturi de organizație superioară bisericească și mănăstirească, mai vechi decât ale celorlalte provincii sau Țări românești nord-dunărene, Biserica românească a Țării Banatului, din cauza fatalităților istorice, abia în pragul timpurilor noi își ridică iarăși cu demnitate fruntea din țărîna umilinței la care a fost condamnată de stăpînitorii și asupritorii ei politici vremelnici.

Reînvierea la 1865 a străvechiului scaun episcopal de la Caransebeș a marcat numai *începutul* și a dat semnalul prevestitor al viitoarelor mari *înnoiri* și *restaurări*. Unirea cea mare și întregirea politică a Neamului — a cărui unitate sufletească a fost menținută neștirbită de Biserica noastră pe deasupra piscurilor Carpaților — aveau să aducă și în ordinea bisericească o *restitutio in integrum*.

Restaurarea parțială de la 1939, prin înființarea *episcopiei* Timișorii, nu putea satisface așteptările bănațenilor, în conștiința cărora fremăta, tainic, dar puternic, vocea celor 30.000 țărani, muncitori, meseriași și intelectuali români ortodocși, adunați pe „Cîmpul Libertății” de la Logoi la 15/27 iunie 1848, la chemarea providențialului tribun *Eutimiu Murgu*. Postulatul religios al Adunării, concretizat în memorabilele cuvinte: „alegerea pe cale sinodală, a *obișnuitului mitropolit romînesc de la Timișoara*”, a constituit pentru urmași *un testament sfînt*, a cărui împlinire nu putea întîrzia prea mult. (1)

Înainte de a se încheia secolul așteptărilor, antica Episcopie-mitropolie a *Morisenei*, mutată în secolul al XII-lea în dacica cetate a Timișorii, (2) avea să renască, ca pasărea Phönix, din cenușa ei. Ctitoria voievozilor romîni *Glad* și *Optum*, din epoca lui *Árpád* și a regelui *Ștefan cel Sfînt* al ungarilor, — *Episcopia Timișului*, (3) ocrotită de brațul neînvinsului basileu *Vasile II Bulgaroctonul* (976—1025), aliatul și prietenul lui *Optum* — care, după anul 1020, fu ridicată la rang de *Mitropolie*, (4) după o zbuciumată, dar strălucită existență milenară, sucombă sub loviturile nemiloase ale habsburgilor romano-catolici, uzurpatorii stemei romane a vulturului cu două capete.

Infruntînd persecuțiile unor regi „apostolici”, rezistînd prigoanelor, apăsărilor și împilărilor brutale ale feudalilor maghiari, mitropolii Mureșului: *Con-*

1) Teodor V. Păcățian, *Cartea de Aur*, I, ed. II, Sibiu, 1904, p. 344—353; Silviu Dragomir, *Studii și documente privitoare la Revoluția romînilor din Transilvania în anii 1848—49*, V. Cluj, 1946, p. 385; G. Bogdan-Duică, *Eftimie Murgu*, București 1937.

2) Domaschin Udrea, *Arătare despre minăstirile din Mitropolia Timișorii și a toată Țara Banatului*, Caransebeș, 1699, mss., cf. Dr. Gh. Cotoșman, *Viața Sfîntului Iosif cel Nou, Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului, 1650—1656*. La tricentenarul morții sale, Timișoara, 1956, p. 22—24.

3) Moravcsik Gyula, *Bizánc és a magyarság*, Budapest, 1953, p. 57; Gyóni Mátyás, *A keleti egyház jelentkezése a Te-* 1946, p. 385; G. Bogdan-Duică, *Eftimie Murgu*, București, 1937. nr. 1—5, p. 43.

4) Domaschin Udrea, *o. c.*, p. 4.

stantin, mort la 1286 și înmormântat în mînăstirea de la Partoș, și *Teodosie* mort și înmormântat la 1365 în catedrala episcopală a mînăstirii de la Lipova, (5) urmașii fericitului *Ursu* al „avarițienilor” — daco-romanilor — de la anul 787, — precum și mitropoliții Timișorii: *Ilarion* de la anul 1400, *Daniil* 1405—1428, *Nișon* 1453, *Iosif I* 1526—1550, au lăsat urmașilor lor *Ion* 1553, *Antonie* 1562, *Teodor* 1594, *Neofit* 1606—1612 și *Sofronie* 1650, din epoca turcească, (6) mult mai blîndă și mai tolerantă, o moștenire scumpă, îmbogățită prin faptele și virtuțile unor mari și vrednici ierarhi, printre care strălucește ca o stea viața sfîntă a mitropolitului *Iosif II* (1650—1656), pe care evlavia poporului l-a ridicat în rîndul sfinților.

Cu staro-vlahul Gheorghe, mitropolit al Timișorii și Lipovei, mort și înmormîntat în catedrala romîno-sîrbească din Timișoara la anul 1757, (7) se așează piatra funerară deasupra înaltei și sfîntei instituții, care de-a lungul unui mileniu a ținut aprinsă făclia spiritualității creștine în sufletul daco-romanilor din spațiul cuprins între Dunăre-Tisa-Mureș și Carpați, din antica Dacie Malvensis, numită de strămoșii noștri *Țara Banatului Timișan*.

La plinirea vremii însă, peceteile, care au ținut ferecată în mormînt istorica *Mitropolie a Morisenei și Timișorii*, s-au rupt. Cu voia Celui ce conduce toate și cu deplina înțelegere a conducătorilor Țării, în anul mîntuirii 1947 — 99 de ani după Adunarea Națională de la Logoj și 190 de ani de la moartea ultimului mitropolit romîn al Timișorii și Lipovei — piatra funerară s-a prăvălit, lăsînd să iasă iarăși la lumină, învesmîntat în strălucire cerească, scaunul istoric al Mitropoliei Timișorii, ilustrat cu demnitate de atîția mari și

5) *Ibid.*, p. 3.

6) Domaschin Udrea și Ieromonah Ion, *Pomealnicu alu Mitropoliții și Episcopi din Scamnele Severinului la Vodița și Meedia și din Temișvara și tot Pașalicul și toată Țara Bănătu-lui*... Caransebeș, 1696, mss., p. 4—7.

7) Slobodan Kostici, *Grobovi Episkopa i gradjana Temišvarskih u pravoslavnom srpskom hramu u Temišvaru 1757—1838*, Timișoara, 1938, p. 3—4.

sfinți Vlădici, care în vremile de restriște și de grea încercare, de-a lungul a peste o mie de ani, n-au ezitat să-și sacrifice chiar și viața pentru eliberarea și mîntuirea strămoșilor noștri de sub jugul păgînilor asupritori.

Restaurarea Scaunului mitropolitan a fost precedată de mari și înțelepte eforturi, pe care strănepoții strămoșilor noștri de la 48 nu le-au precupețit, spre a pregăti cu demnitate terenul în vederea împlinirii visului strămoșesc. Scaunul restaurat nu mai putea fi așezat între ruinele anticiei *catedrale episcopale, cu baptisteriu roman* din *Urbs Morisena*, (8) smulsă cu forța din mîna călugărilor romîni de generalul trădător *Cenad* și uzurpată de episcopul latin *Gerard de Sagredo*, cu concursul regelui Ștefan cel Sfînt al ungurilor. (9)

Basilica romană cu baptisteriu de la Morisena-Cenad, durată, în sec. III—IV-lea, din cărămizi romane, purtînd sigilul Leg(iunei) XIII Gem(ina), (10) rămîne *piatra unghiulară a creștinismului nostru românesc* și mărturie nedesmințită, pentru toate timpurile, despre *vechimea organizației bisericești și mînăstirești la românii nord-dunăreni*.

Scaunul „obișnuitului mitropolit românesc al Timișorii“, urma să fie așezat în cetatea Timișorii, care încă din sec. XII-lea a luat locul perifericei cetăți a Morisenei, capitala provinciei, în care au rezidat nu numai guvernatorii din epoca romană și principii naționali independenți ai Banatului, Glad și Optum, ci și stăpînitorii „barbari“, începînd cu „Biciul lui Dumne-

8) Cf. *Archaeologiai közlemények*, VIII, új folyam, VI kötet, Temesvár, MDCCCLXXI; Gh. Cotoșman, *Comuna și bisericile din Giridava-Morisena-Cenad*, Timișoara, 1935, p. 452—55.

9) Emericus Szentpétery, *Scriptores rerum Hungaricarum tempore ducum regumque stirpis arpadianae gestarum*, vol. II, Budapestini, MCMXXXVIII, la cap. XI *Legenda Sancti Gerardi Episcopi*, Praefatus est, textum reconsuit, annotationibus instruxit Emericus Madzsar, p. 461—506.

10) *Archaeologiai közlemények*, I. cit.; Dr. Juhász Kálmán, *A csanádi püspökség története*, Makó, 1930, p. 30, 63; cf. Jacques Zeiller, *Les origines chrétiennes dans les provinces danubiennes de l'empire romain*, Paris, 1918.

zeu“, *Atila* (453) al hunilor și *Baian* († 602) al avarilor. (11) La Timișoara, catedrala din cetate, în care au slujit, au predicat Evanghelia și au binecuvîntat poporul dreptcredincios Sfîntul Mitropolit *Iosif* II, înaintașii și urmașii lui din sec. XII—XVIII-lea, a fost prefăcută în ruini, în anii 1715—1716 de supremă încăierare dintre turci și imperiali. Iar impunătoarea *catedrală* din oraș, din cartierul *Palanca Mare*, numit azi *Vlașca Mala* din Fabrică, a căzut și ea pradă flăcărilor puternicului incendiu din anul 1738, pus de imperiali, ca răzbunare împotriva *valahilor*, (12) care au încercat, sub conducerea episcopului *Maxim* de la Caransebeș, cu concursul mitropolitului *Nicolae* din Timișoara și al multor preoți și protopopi, în frunte cu cronicarul *Rusalin Vancea*, să scuture tiranicescul și nesuferitul lor jug, mult mai greu ca al turcilor „păgîni“.

Catedrala ortodoxă sîrbă de azi, ridicată, probabil pe ruinele străvechei catedrale romînești din cetate, de ortodocșii romîni și sîrbi sub păstoria ultimului mitropolit romîn „neunit“ *Gheorghe* al Timișorii, a rămas, după despărțirea ierarhică de la 1865, în posesiunea coreligionarilor noștri sîrbi. Celelalte biserici romînești din Timișoara, cea din Fabric, cea din Maierale Vechi sau Elisabetin și cea din Iosefin, deși impunătoare și de toată frumusețea, au fost socotite necorespunzătoare pentru o catedrală mitropolitană.

Se impunea deci, ca o necesitate imperioasă și urgentă, să se ridice, în *inima* Timișorii, în cartierul Cetate, o biserică nouă, care, sub toate raporturile, să corespundă menirii ei sfinte, de a fi *mamă* a tuturor bisericilor din Banat și a servi drept *Catedrală* viitorului *Mitropolit* al Timișorii și a toată Țara Banatului.

11) Dr. Szalay József és Dr. Baroti Lajos, *A Magyar Nemzet története*, I, Budapest, 1896, p. 77—84, 96—98, 145, 149—150; Dr. Borovszky Samu, *Temes vármegye*, Budapest, 1910, p. 233.

12) Dr. Berkeszi István, *Temesvár szabad király város kis monographiája*, Temesvár, 1900, p. 43; Dr. Nicolae Ilieșiu, *Timișoara*, 1943, p. 53—58.

Pe terenul destinat în acest scop de spiritul prevăzător al neuitatului *Emanoil Ungureanu* și al colaboratorilor lui din Timișoara, la 20 decembrie 1936 s-a pus și s-a sfințit prin P. S. Sa Episcopul *Andrei*

al Aradului, în cadrul unor „solemnități de o covârșitoare importanță națională pentru poporul român de la granița de vest a țării”, piatra fundamentală la *Sionul Banatului*, care avea să întrecă în monumentalitate și

strălucire tot ceea ce a conceput și realizat pînă azi geniul arhitectonic și artistic românesc. (13)¹

Intruchipînd idealurile veșnice — religioase, culturale, artistice, sociale și naționale — ale tuturor generațiilor de romîni care s-au succedat, perindat și au trăit pe acest binecuvîntat pămînt, udat cu lacrimile și frămîntat cu sudoarea feței iobagilor romîni, urmași ai ctitorilor basilicei romane de la Morisena și a tuturor bisericilor și cetăților daco-romane din stînga Dunării, din *Dacia Malvensis*, de care vorbește la anul 535 Novella XI a împăratului, de sîngele nostru, *Iustinian I* (527—565), considerat și el, ca și nemuritorul său înaintaș, *Sfîntul Constantin cel Mare* (306—337), „Restitutor Daciarum“, (14) — *catedrala romînească din Timișoara* va grăi veacurilor ce vor urma despre pietatea nefățarnică, despre dragostea dusă pînă la identificare cu valorile eterne ale culturii și umanității, și mai presus de toate despre spiritul de abnegație și sacrificiu al credincioșilor bănățeni, de la vlădică pînă la opincă.

Fundamentată (15) pe *piatra iubirii* de neam și lege, zidită din *pietrele vii ale credinței*, înălțată și sprijinită pe pilonii de beton și pe contraforții *virtuților străbune* și înfrumșetată, pictată (16), sculptată (17) și aurită prin contribuția spirituală și materială a întregului popor dreptcredincios din Țara Banatului, la care s-a adăugat mărinimosul sprijin bănesc al înaltului guvern al Țării, — catedrala cu 13 turnuri, ce strălucesc în bătaia razelor soarelui, a Timișorii, este unul

13) Cf. Gh. Cotoșman, *Bănățenii și Episcopia Timișorii*, Caransebeș, 1938, p. 26 anexe.

14) Procopius, *De aedificiis*, cap. V—VI, trad. G. Popa-Lisseanu, în *Izvoarele Istoriei Romînilor*, vol. XV, București, 1939, p. 100—104.

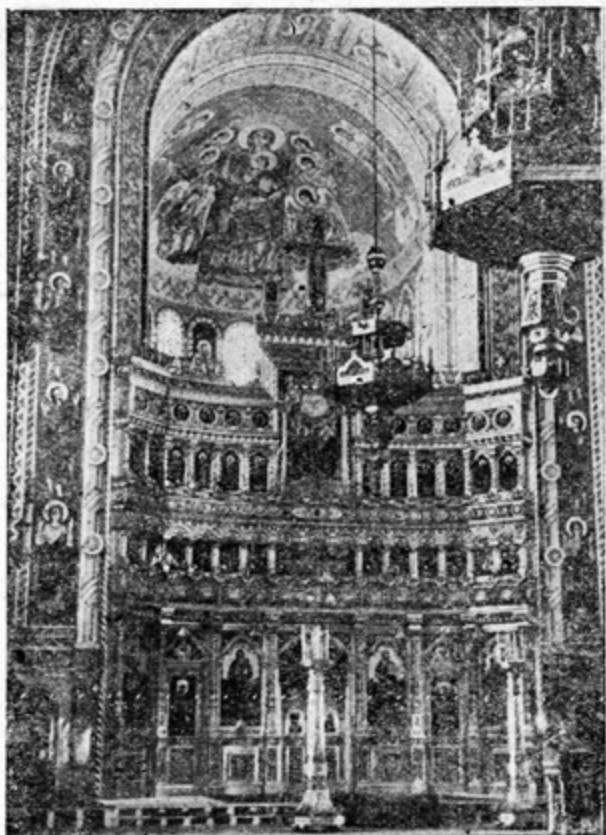
15) După planurile Prof. I. Trajanescu-București Antrepriza lucrărilor au avut-o „Întreprinderile Tehnice Generale Tiberiu Eremia“ S. A. București, sub conducerea tehnică a Inginerilor D. Marcu și V. Ganea.

16) de pictorul academic prof. univ. A. Demian-Timișoara.

17) de sculptorii Ștefan Gajo și Traian Novac din Timișoara.

din cele mai grandioase monumente creștine ortodoxe, nu numai din țara noastră, ci și din tot Răsăritul creștin. Poate fi considerată pe drept cuvânt *Sfânta Sofia* a rominilor.

În cunoscuta și înăscută lor mândrie, bănățenii, care verba psalmistului, și-au „zidit templul lor mă-

Iconostasul Catedralei mitropolitane

reț ca cerul și trainic pe vecie ca pământul” (Ps., 78, 69), puteau exclama, acum zece ani, cu prilejul sfințirii ei, prin rugăciunile patriarhului de fericită pomenire *Nicodim* și ale întregului sobor de Episcopi, în frunte cu neuitatul mitropolit *Nicolae* al Ardealului și cu Prea Sfințitul Episcop *Vasile* al Timișorii, memorabilele cuvinte, rostite, înainte cu un mileniu și jumătate,

de marele împărat *Justinian I*, în ziua tirnosirii Sfintei Sofii din cetatea Sfântului Constantin : „*Te-am întrecut, Solomoane !*“.

De acum Sionul românesc din Ierusalimul Banatului, ca o mireasă înveșmântată în haină aurită și prea înfrumusețată, așteaptă mirele mult dorit. Pe buzele tuturor credincioșilor fluturau cuvintele Psalmistului : „*Dumnezeule . . . , caută din cer și vezi și cercețează via aceasta, pe care a sădit-o dreapta Ta și o desăvârșește pe ea*“ (Ps., 79, 14—15).

Desăvârșirea n-a întârziat. La numai un an de la sfîntirea Catedralei, se instalează, sărbătorește, în Scaunul restaurat al „obișnuiților Mitropoliți romîni ai Timișorii“, înalt Prea Sfînția Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Dr. Vasile Lazarescu*, ales de Providență să înfăptuiască și să desăvârșească idealurile sfinte, care au frămîntat, încălzit și însuflețit inima și mintea marilor vizionari ai Țării Banatului : Paul Iorgovici, Vasile Georgievici, Mihail Roșu-Martinovici, Dimitrie Țichindeal, Constantin Diaconovici-Loga, Petru Cermena, Eutimiu Murgu, Dimitrie Stoichescu alias Petrovici, Ignatie Vuia, Andrei Șaguna, Damaschin Bojincă, Meletie Drăghici, Simeon Mangiuca, Vicențiu Babeș, Andrei și Dr. Alexandru Mocioni, Nicolae Tincu-Velia, Dr. Paul Vasici, Const. Gruici, Gh. Fogarași, Dr. Petru Borlovan, Ioan Popasu, Nicolae Popea, Dr. Iosif Tr. Badescu, Filaret Musta, Dr. Emanoil Ungureanu, Patriciu Drăgălina, Dr. Petru Țegle, Dr. Gh. Popovici, Paul Rotariu, Coriolan Brediceanu, Dr. Nestor Opreanu, Valeriu Braniște, Ioan Vidu, Dr. Gh. Ardelean, Dr. Gh. Adam, Dr. Ioan Sîrbu, Mihail Gașpar, Dr. Iosif Gall, Augustin Hamsea, Dr. Aurel Halic, Paul Miulescu, Constantin Țăran, Dr. Traian Putici, Dr. Const. Misici, (18) Iuliu Vuia, Dr. Petru Barbu, Dr. Gh. Dobrin, etc., toți trecuți în lumea dreptilor, și a tuturor

18) Vezi „*Memorandul romînilor de legea ortodoxă-orientală din înființîndu episcopie a Timișorii către Congresul Național Bisericesc (din Sibiu) 1906*“, cu zeci de semnături, începînd cu a lui *Emanoil Ungureanu* și sfîrșind cu a lui *Adam Ursu*, econom.

generațiilor de români ortodocși adormiți în dreapta credință, cu privirea îndreptată spre Sionul din cetatea Timișorii.

În numai șapte-opt ani (1939 — 1946 — 1947) viața Bisericii bănățene a fost de-a dreptul revoluționată prin epocalele evenimente ce s-au înscris cu litere de aur pe răbojul Istoriei ei milenare: În anul 1939 ia ființă *Episcopia*, la 1946 se sfințește *Catedrala*, la 1947 se restaurează *Arhiepiscopia* și apoi *Mitropolia Timișorii, a Morisenei și Lipovei*.

Catedrala Mitropoliei Banatului.

În fața acestor negrăite binefaceri, revărsate de Providență asupra dreptcredincioșilor bănățeni, aceștia-și ridică ochiul inimii spre cer și zic, împreună cu Psalmistul: „*Multe ai făcut tu, Doamne, Dumnezeul meu! Cine se va asemăna Ție în minuni și în purtarea de grijă pentru noi? Am vrea să spunem și să vestim acestea, dar ele sînt mai presus de orice număr*” (Ps., 39, 7—8).

A fost nevoie de sute de ani de lupte, frămîntări și sacrificii, ca dreptcredincioșii romîni din Țara Bana-

tului să fie trecuți și considerați *alături* de frații lor din celelalte provincii românești : Țara Românească, Moldova, Oltenia, Bucovina și Ardealul, iar Biserica lor, *cu cea mai veche istorie*, să se bucure de aceeași bine-meritată cinste.

Stropită cu sîngele *martiric* al atîtor vlădici bănățeni : episcopul *Sofronie* al Lipovei, decapitat de turci la 1552, episcopul *Marcu* al Caransebeșului, otrăvit de calvini la 1590, mitropolitul *Teodor* al Timișorii, jupuit de viu, la Becicherecul Mare, de turci, în răscoala romînilor de la 1594, episcopul *Doțian* al Caransebeșului, decapitat de turci în aceeași răscoală, episcopul *Maxim* al Caransebeșului, otrăvit de imperiali în răscoala romînilor bănățeni de la 1738, — apărută cu suferințele de nedescris ale mitropoliților Timișorii *Daniil* 1405—1428, *Nifon* 1429—1453, *Vasile I* 1688, *Vasile II* 1690—1694 și *Ioanichie* 1713—1727, ale episcopilor *Gherasie I* 1509—1526 și *Gherasie II* 1695—1708 ai Caransebeșului, *Iosif* al Meediei 1603—1618 și *Alexie* 1691 al Becicherecului, (19) — sfînta Mitropolie a Banatului este menită să rămîna etern *cetatea* cea nebiruită a sufletului dreptcredincioșilor din Țara Banatului.

*

La 6 octombrie al acestui an se împlineau *zece ani* de la marele eveniment al *sfînțirii* Catedralei noastre mitropolitane din Timișoara. Cea de a zecea aniversare avea să aducă Catedralei și, prin ea, restauratei noastre Mitropolii și dreptcredincioșilor romîni din Banat, cea mai aleasă podoabă și cea mai scumpă comoară : *moaștele Sf. Iosif II cel Nou, mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului*, de la a cărui moarte s-au împlinit, la Sîntă Măria Mare, din acest an, trei sute de ani.

Readucerea în Cetatea de Scaun a sfîntului Mitropolit Iosif este o *veche* dorință a Bănățenilor, care au văzut în Sfîntul, înmormîntat în vechea mînaștere de la Partoș, pe *patronul*, ocrotitorul și îngerul lor păzitor. La răsruți, în timpuri de primejdie și bejenie

19) Vezi *Pomealnicu*, cit., p. 3—14.

strămoșii noștri își îndreptau fața și sufletul spre mormîntul de la Partoș, ca spre o oază mîntuitoare. Simțeau că, prin *rugăciunile* sfîntului Iosif cel Nou, vrerile lor spre mai bine se împlinesc, *bolnavii lor se tămăduiesc*, credința se întărește, iar nădejdea lor în revărsarea zorilor mîntuirii și a scuturării jugului stăpînirilor străine prinde a se împlini.

Testamentul strămoșilor noștri trebuia adus la îndeplinire în întregime, în spiritul și litera lui. Sfîntul Iosif ținea, prin minunile și semnele cerești săvîrșite la mormîntul lui, vie *tradiția* despre *vechimea scaunului mitropolitan din cetatea Timișorii*. „Obișnuitul mitropolit român din Timișoara“ — înscris în fruntea înaltelelor postulate din revendicările strămoșilor noștri de pe Cîmpul Libertății de la Logoj — *n-a fost o vorbă goală*. El exprima pregnant *o realitate vie*, pe care prezența mormîntului sfînt de la Partoș o împrăștiă mereu, în inima fiecărei generații de dreptcredincioși romîni bănățeni, de-a lungul celor trei sute de ani, dintre care 262 de ani trăiți sub împilarea unor stăpîniri străine și păgîne.

A fost dat tot generației noastre să vadă *împlinindu-se* și această prevedere duhovnicească din testamentul străbunilor noștri.

II.

Canonizarea Sfântului ierarh Iosif cel Nou

Fenomenul religios al cinstirii și venerării sfinților naționali nu este un fenomen izolat. El este deopotrivă propriu tuturor celorlalte provincii și regiuni românești și este generalizat în toate țările ortodoxe din răsăritul și sud-estul Europei: la ruși, bulgari, sârbi, (1) greci, (2) etc.

În timp ce Biserica ortodoxă a acestor popoare cu multe veacuri mai înainte a canonizat și a trecut în rîndul sfinților naționali pe cei mai aleși din fiii ei (3) — care au excelat prin credința și virtuțile lor, iar unii și-au sacrificat pînă și viața pentru neamul și legea lor —, Biserica noastră românească singură a rămas în urmă în această privință. Și nu pentru că n-am fi avut și noi asemenea exemplare rare de ființe excepționale. Neamul și pămîntul românesc au odrăslit destui *eroi ai credinței*, incomparabile modele de virtuți creștine, strălucite figuri, care și-au închinat în întregime viața Bisericii și idealurilor ei sfinte.

La inițiativa Prea Fericitului Patriarh *Justinian*, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Romîne, în ședința de la 28 februarie 1950, luînd în deliberare această deosebit de importantă problemă, atîta timp nedezlegată, a adus următoarea hotărîre :

1) Dr. Răd. M. Gruici, *Pravoslavna srpska crkva*, Beograd, 1921, p. 93—94, 96.

2) Hrisostom Papadopoulos., *Oi Neomartires*, Atena, 1922, (ed. III-a, Atena 1934); L. Petit, *Bibliographie des acolouthies grecques*, Bruxelles, 1921, apud Pr. Prof. Ene Braniște, *Unitate și varietate în cultul liturgic al Bisericilor Ortodoxe Autocefale*, în *Studii Teologice*, nr. 7—8, Seria II sept. — oct., Anul VII-1955, p. 429.

3) Prof. Teodor M. Popescu, *Insemnătatea canonizării Sfinților romîni*, în *Biserica Ortodoxă-Romînă*, nr. 5—6, an. 1953, p. 493—502; Pr. Ene Braniște, revista cit., p. 430—431.

„I. Se vor venera, pe întreaga Biserică ortodoxă română, următorii sfinți, care s-au bucurat pînă acum de cinstire locală :

1) Sfînta Preacuvioasa Maica noastră *Paraschiva*, ale cărei moaște se află în catedrala mitropolitană din Iași, avînd ca zi de pomenire 14 octombrie ;

2) Sfîntul Mucenic *Ioan cel Nou* de la Suceava, ale cărui moaște sînt în biserica Sf. Ioan din Suceava, avînd ca zi de pomenire 2 iunie ;

3) Sf. Muceniță *Filofteia* de la Argeș, ale cărei moaște se află în catedrala Sf. Episcopii a Rîmnicului și Argeșului, avînd ca zi de pomenire 7 decembrie ;

4) Cuviosul Părintele nostru *Dimitrie cel Nou* (Basarabov), avînd moaștele în catedrala Sf. Patriarhii din București, iar ca zi de pomenire 27 octomvrie ;

5) Prea Cuviosul Părintele nostru *Grigorie Decapolitul*, avînd moaștele în sf. mînăstire *Bistrița* din jud. Vîlcea, iar ca zi de pomenire 20 noiembrie ;

6) Cuviosul *Nicodim cel Sfințit*, avînd părți din Sfintele sale moaște în mînăstirea *Tismana-Gorj*, pomenit la 26 decembrie.

Numele acestor sfinți va fi introdus în calendar la datele specificate pentru fiecare, cu slujbele cuvenite.

II. Sf. *Ioan al Olteniei* (cunoscut sub numele de *Ioan Valahul*), pomenit în Biserica ortodoxă grecească, va fi introdus în cultul și calendarul Bisericii ortodoxe romîne, pe ziua de 12 mai. În acest scop s-a întocmit „*Rînduiala slujbei cu viața și pătîmirea sf. mucenic Ioan al Olteniei*“, tradusă după un text grec din 1856.

III. Se vor bucura de venerare locală mucenicii mărturisitori ai dreptei credințe și cuvioși romîni :

1) Mitropolitul *Sava Brancovici* și

2) Ieromonahul *Visarion Sarai* din Ardeal;

3) Mitropolitul *Ilie Iorest*;

4) Ieromonahul *Sofronie* din Cioara;

5) Țăranul *Nicolae Oprea* din Ardeal;

Cuvioșii Ierarhi

6) *Calinic cel Sfînt* de la Cernica și Rîmnic;

7) *Ioan de la Rîșca* (Moldova) și

8) Cuviosul *Iosif cel Nou de la Partoș* (Banat)“.

În anii ce au urmat, forurile conducătoare ale Bisericii ortodoxe române au studiat, pregătit și elaborat cu toată minuțiozitatea actele, tipicul și ceremonialul de canonizare, în vederea proclamării solemne, în cadre sărbătorești, a „venerării, pe întreg cuprinsul Bisericii ortodoxe române, a unor sfinți mucenici și cuvioși, cu cinstire locală și ale căror sfinte moaște se află în țara noastră“, și a „canonizării, spre cinstire locală, a unor sfinți, ce au strălucit pe pământul românesc, prin credință vitejească și minunate nevoițe, trecuți în calendar prin hotărîrea Sfîntului nostru Sinod din anul 1950“ — se scrie în *scrisoarea* Prea Fericitului Patriarh *Justinian* al Romîniei, adresată reprezentanților tuturor Bisericilor ortodoxe (Vezi *Biserica Ortodoxă Romînă*, anul LXXIII, nr. 11—12, noiembrie—decembrie 1955, p. 995—996).

În toamna anului trecut (1955), între 7 și 29 octombrie, în cadrul unor impunătoare serbări religioase, s-a executat întocmai hotărîrea din 1950 a sf. Sinod, excepție făcînd partea privitoare la „Cuviosul Iosif cel Nou de la Partoș (Banat)“, a cărui canonizare urma să fie proclamată solemn cu un an în urmă, cînd se împlineau trei secole de la moartea lui.

Marile serbări religioase de la București, Iași, Rîmnic, Craiova, Alba-Iulia, prilejuite de *aniversarea a 70 de ani de autocefalie* a Bisericii ortodoxe romîne, de *generalizarea cultului* unor Sfinți cu moaște în țara noastră, și de *proclamarea canonizării* unor Sfinți romîni, au fost cinstite cu prezența reprezentanților întregii Ortodoxii a Bisericii ecumenice, fapt de covîrșitoare importanță, care întărește, pecetluiește și dă caracter quasi-ecumenic hotărîrii Sf. Sinod de la 28 februarie 1950.

Deși *actul propriu-zis de proclamare solemnă a canonizării Cuviosului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș* nu mai avea să se desfășoare în prezența reprezentanților Bisericii ecumenice, el *are* totuși înalta, *canonica și sfînta lor aprobare și confirmare*. Acest lucru rezultă luminos și concludent din cuvîntările rostite cu acest prilej de către reprezentanții Ortodoxiei întregi.

Astfel, Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic *Athenagoras*, confirmând primirea scrisorilor Prea Fericitului Justinian, Patriarhul Romîniei, prin care a fost invitat să participe, în octombrie 1955, la „două acte de o importanță cu totul deosebită pentru iubita Biserică Ortodoxă soră a Romîniei, adică aniversarea a 70 de ani de la proclamarea Prea Sfintei Biserici Ortodoxe a Romîniei ca Biserică Autocefală și numărarea în ceata sfinților a unor bărbați care s-au nevoit în cucernica Romîniei Ortodoxă” (*Ibid.*, p. 1002—1003), Sanctitatea Sa scrie : „Fiind cetite acestea acum în Ședința Sf. nostru Sinod, ne-am bucurat toți de vestirea strălucitelor ceremonii ce vor avea loc în curînd, și aceste mărturii ale Cucerniciei celei mari a cinstitei Biserici surori și de cinstea cea cu drept datorită celor care în cuvioșie și sfințenie s-au nevoit în viața trupească, și am încredințat Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop al Thyatiarelor și Exarh al Europei Apusene și Centrale *Athenagoras* de la Londra, și Prea iubitului de Dumnezeu Episcop al Maltei *Iacob* de la Geneva, să reprezinte Prea Sfîntul nostru Scaun Ecumenic și pe Noi la sărbătorire, fiind imposibilă venirea de aici, din cauza împrejurărilor critice” (*Ibid.*, p. 1003).

Iar Prea Fericitul *Vichentie*, Patriarhul Serbiei, răspunzînd aceleiași înalte invitații, scrie : „În numele Nostru și al Sf. nostru Sinod arhieresc, frățește mulțumim pentru poftirea făcută de către Biserică Ortodoxă Romînă soră. *Biserica noastră în chip profund și sincer participă la bucuria Bisericii Ortodoxe Romîne soră* cu ocazia aniversării a 70 de ani de autocefalie și cu toții dorim Bisericii Ortodoxe Romîne să fie și pentru viitor în strînsă legătură duhovnicească cu Biserica noastră pentru ceialalți ani, ce ne mai stau înainte, cu pace și înțelegere. Totodată *Biserica noastră participă și la bucuria duhovnicească a canonizării Sfinților ce au strălucit pe pămîntul romînesc* cu nevointe împotri-va prozelitismului, prigoanelor și năvălirii celor de alte credințe. Dar mai ales Biserica noastră se bucură că în numărul acestor sfinți sînt și sfinți din părțile sîrbești, care s-au nevoit pentru propășirea duhovnicească a poporului ortodox romîn. Avînd însă în vedere că Biserica

noastră a pregătit mai din vreme o călătorie spre o altă țară (Grecia), pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu o vom săvârși —, profund regretăm că nu poate răspunde și la chemarea frățească de a participa la amintitele manifestări ale Ortodoxiei și bucurii duhovnicești ale Bisericii Ortodoxe Române". (*Ibid.*, p. 1005).

La solemnitățile din București de la 9 octombrie 1955, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop *Athenagoras* al Thyatiarel, reprezentantul Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic, în cuvîntarea sa, ținută în biserica sf. Spiridon din București, a spus printre altele: „Dar și celălalt scop al serbărilor acestora, *canonizarea de sfinți romîni*, care s-au distins în credință, este izvor de bucurie. În timp ce, *la prima vedere acest fapt pare o chestiune a Bisericii Romîne, în realitate constituie o problemă a întregii Ortodoxii. Cei dintii mucenici care și-au vărsat sîngele pentru credința ortodoxă*, erau siguri că sîngele lor va uda la rădăcină frumosul pom al Ortodoxiei, pe care l-au udat o mulțime de alți mucenici romîni, greci, slavi, bulgari, etc., în ascuns sau pe față, indiferent de naționalitatea lor. Iar alții, care s-au nevoit ca *ierarhi*, ori s-au distins prin cuvioșie, bărbați și femei, prin pilda dreptei lor credințe, au rămas *pilde minunate de viață creștină și de învățătură ortodoxă. Canonizarea lor ca sfinți este o încununare dreaptă a nevoințelor lor în arena creștinismului ortodox.*

„*Această credință a lor, pe care au întărit-o din temelie cele 7 sinoade ecumenice, este păstrată pînă astăzi neschimbată de toate Bisericile Ortodoxe Autocefale, cu binecuvîntările duhovnicești ale Bisericii mame — Patriarhia Ecumenică.*

„Ca reprezentant al Patriarhiei Ecumenice aduc cele mai călduroase urări Prea Fericitului Patriarh Justinian și întregului *popor român evlavios, din sinul căruia s-au ridicat acești sfinți, care sînt mîndrie pentru toți Ortodocșii.*

„Sfinții, din orice națiune ortodoxă, constituie lanțul de aur, care unește laolaltă pe cei 220 milioane de ortodocși. Fiecare Biserică Ortodoxă Autocefală are cîrmuitoarii ei proprii bisericești, rînduielile ei proprii

de conducere, dar numeroșii ei fii au cu toții comună credința, comun potirul sfintei împărtășiri și comuni ocrotitori, pe *sfinții Ortodoxiei*.

„Mulțimea aceasta a credincioșilor ortodocși voiește ca bisericile lor să aibă dragoste una față de alta, respect reciproc și păzirea credincioasă a sfintelor tradiții și a sfintelor canoane. Mulțimea credincioșilor ortodocși voiește ca toate acestea să constituie steaua polară, spre a-i conduce la mîntuire“. (*Ibid.*, p. 1020).

Înalt Prea Sfințitul Grigorie, Mitropolitul Lenin-gradului și Novgorodului, în numele Sanctității Sale Patriarhului Alexei și al Bisericii Ortodoxe Ruse tot atunci a spus :

„Cu această ocazie constatăm cu ochii noștri marea dezvoltare și deplina înflorire a Bisericii Autocefale Romîne. Sfînta Biserică Ortodoxă Ecumenică constituie un singur Trup — Trupul lui Hristos, iar sf. Apostol Pavel, în epistola sa către *Corinteni*, spune : „Cînd se preamărește un membru din trup, apoi împreună cu el se bucură și celelalte membre“ (*I Corinteni*, 12, 26). *Solemnitatea bucuriei de astăzi a Bisericii Ortodoxe Romîne este slava și bucuria întregii Ortodoxii Ecumenice, de aceea la această sărbătoare a Bisericii Ortodoxe Romîne ne-am adunat din toate colțurile lumii reprezentanții Bisericilor Ortodoxe surori, pentru ca împreună să înălțăm Bunului Dumnezeu rugăciuni de mulțumiri și recunoștință. Fie ca această unitate și înfrățire să fie puternică și veșnică. În această unire în dragoste și pace să se înalțe pururea rugăciuni pentru întărirea, ocrotirea și prosperarea prea slăvitei Biserici Ortodoxe Romîne, precum și a întregii Ortodoxii Ecumenice“* (*Ibid.*, p. 1021—1022).

Iar Prea Fericitul Patriarh Chiril al Bulgariei, în numele Bisericii Ortodoxe Bulgare a spus :

„*Biserica Ortodoxă Romînă are un trecut îndelungat, care constituie dovada marei evlavii a poporului romîn, — trecut bogat în mărturii asupra lucrării de înnoire duhovnicească, săvîrșită de Sfînta Ortodoxie în viața poporului romîn. În frumoasa voastră țară se în-*

tilnesc la tot pasul *multe monumente ale trecutului nostru național-bisericesc*, care sînt în același timp și *monumente ale unui geniu cultural, călăuzit de flacăra credinței și a patriotismului curat... Sfînta Biserică Romîna a avut ierarhi vrednici, care au strălucit prin evlavie și prin sfințenia lor*, cărturari de seamă, osîrduitori pentru luminarea poporului, organizatori ai vieții bisericești și ctitori de mînăstiri“ (*Ibid*, p. 1023—1024).

PREGĂTIREA PROGRAMULUI PENTRU PROCLAMAREA SOLEMNĂ A CANONIZĂRII

Avînd, deci, *recunoașterea canonică și aprobarea prea înaltă a Bisericii Ecumenice*, actul istoric al canonizării Prea Cuviosului Iosif cel Nou, urma să fie *proclamat* solemn în înșasi cetatea de scaun a Mitropoliei Țării Banatului, păstorită de acest Sfînt Mitropolit între anii 1650—1653 (—1656), în epoca dominației otomane.

Consiliul Sfintei Arhiepiscopii a Timișorii și Caransebeșului, sub directa îndrumare și supraveghere a Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Vasile, avînd aprobarea prea înaltă a Sf. Sinod (cu nr. 413-1956 din 6 martie c., și nr. 4499/1955 din 28 mai 1955), a pregătit în prealabil toate cele de trebuință în vederea îndeplinirii, cu fastul cuvenit și cu respectarea rînduielilor canonice și rituale, a marelui act de proclamare solemnă a canonizării Sf. Mitropolit *Iosif II cel Nou de la Partoș*.

Astfel, au fost confecționate *racla și icoana Sfințitului*, a fost întocmit *Acatistul*, a fost scrisă *slujba*, a fost alcătuit *Pomelnicul* și a fost scrisă și tipărită, în două broșuri, *Viața Sf. Iosif cel Nou*.

După ce Sfîntul Sinod, în ședința din 26 septembrie 1956, a aprobat : 1. Rînduiala canonizării. 2. Rînduiala sfințirii raclei. 3. Slujba Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoș. 4. Viața sfîntului ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, și 5. Rugăciunea solemnă de canonizare (actul nr. 8299/1955), Consiliul Arhiepiscopal al Timișo-

rii a întocmit *programul* solemnităților pentru proclamarea canonizării Sf. Iosif cel Nou și a făcut invitațiile de rigoare la aceste solemnități, stabilite pentru zilele de 6, 7 și 8 octombrie 1956. Cancelaria Sf. Sinod (cu nr. 8425/1956 din 28 septembrie 1956) face cunoscut Înalt Prea Sfințitului *Vasile*, Mitropolitul Banatului, că Prea Fericitul Patriarh *Iustinian* a „luat aci de lucrările pregătitoare pentru solemnitățile de canonizare a sf. Iosif cel Nou de la Partoș” și este de „acord cu programul acestor solemnități, înaintat cu adresa Sf. Arhiepiscopii a Timișorii nr. 2506/1956”.

Programul solemnităților pentru canonizarea sf. Iosif are următorul cuprins :

1) Prea Fericitul Patriarh *Justinian* va lua parte la solemnitățile din Timișoara, împreună cu Membrii Sf. Sinod prezenți și ceilalți oaspeți și însoțitori.

2) Sîmbătă, 6 octombrie 1956 dimineața, între orele 7—10, Sf. Liturghie și slujba ultimului *parastas*, cu *spălarea* și *ungerea osemintelor sf. Iosif cel Nou*, în Catedrala din Timișoara, conform rînduiei aprobate de Sf. Sinod.

3) Oaspeții vor sosi în gara Timișoara cu trenul, sîmbătă, 6 octombrie 1956, între orele 10—11, rămînînd în vagon pînă la orele 11.30, cînd li se va face primirea.

4) Întîmpinarea oaspeților:

— La gară vor fi prezenți : I. P. S. Mitropolit *Vasile* cu clerul, reprezentanții autorităților locale (regionale și raionale).

— Prea Fericitul Patriarh și Membrii Sf. Sinod vor fi salutați de I. P. S. Mitropolit și de reprezentantul autorităților locale.

— Deplasarea oaspeților la Reședința Mitropolitană se va face cu autoturisme.

5) La orele 12.30, la Reședința Mitropolitană se va ține *ședința solemnă a Sf. Sinod* pentru proclamarea canonizării Sf. Iosif cel Nou, conform programului special.

6) La orele 14 prînzul, la orele 20 cina la Reședința Mitropolitană și găzduirea Membrilor Sf. Sinod în vagonul de dormit.

7) Duminică, 7 octombrie, orele 9.30, plecarea în procesiune și participarea Prea Fericitului Patriarh și a Membrilor Sf. Sinod la solemnitatea canonizării Sf. Iosif cel Nou în Catedrala Mitropolitană, ce se va desfășura conform unui program special.

8) Orele 13.30, masa oficială cu participarea Prea Fericitului Patriarh *Justinian*, a Membrilor Sf. Sinod și a reprezentanților autorităților locale, precum și a altor invitați.

9) Orele 21.17, plecarea Prea Fericitului Patriarh și a Membrilor Sf. Sinod.

10) Luni, 8 octombrie, *slujba de instituire a cultului Sf. Iosif cel Nou*, conform rînduiei aprobate de Sf. Sinod“.

Dînd urmare hotărîrii Sinodului Permanent din sesiunea de la 23 mai 1955 și considerînd vechile legături ierarhice cu Patriarhia sîrbească de la *Ipec*, sub a cărei jurisdicție se afla Mitropolia romînească a Timișorului în epoca de păstorire a Sf. Iosif cel Nou, (1) Înalt Prea Sfințitul Mitropolit *Vasile*, prin mijlocirea Vicariatului sîrb din Timișoara, a invitat pe Prea Fericitul Patriarh *Vichentie* al Serbiei la solemnitățile proiectate de la Timișoara.

La 14 august 1956, Prea Sfințitul *Visarion*, episcopul sîrbesc al Banatului (iugoslav, cu reședința la *Virșet*) și administratorul eparhiei Timișorului și secretar al Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Sîrbe de la Belgrad, trimite P. C. Vicar *Ștefan Tomici* din Timișoara următoarea scrisoare, pe care o redăm în traducere: „Părinte Ștefan, Vă rugăm să binevoiți a transmite I. P. S. Domnului Mitropolit *Vasile*, cordialele noastre salutări, expresia profundei noastre stime ce i-o purtăm și să-i comunicați următoarele:

„Delegația Bisericii sore din Grecia, în frunte cu Prea Fericitul arhiepiscop al Atenei și al întregii Grecii, Domnul *Doroteu*, sosește la Belgrad în ziua de 4 septembrie a. c. și rămîne în țară 15 zile.

1) Ladislav Hadrovics, *L'Eglise serbe sous la domination turque*, Paris, 1947, p. 110—115.

„După aceasta, delegația Bisericii noastre, în frunte cu Sanctitatea Sa Domnul *Vichentie*, va pleca, probabil la începutul lunii octombrie 1956, în vizită Bisericii sore din Rusia. Deoarece nu cunoaștem încă detaliile programului cu ocazia acestei vizite, și precum se presupune că ne vom deplasa în Rusia direct, nu sîntem în măsură să informăm Biserica romînă soră, despre data cînd am putea răspunde cordialei învitări de a-i face o vizită, *învitare pe care am primit-o cu mare plăcere*. Noi vom stărui, ca vizita aceasta să se realizeze cît mai curînd“.

*

Programul solemnităților nu cuprindea și actul propriu-zis al *deshumării* osemintelor Sfîntului, care zăceau de 300 de ani în mormîntul din naosul (inițial, în fața altarului) sf. mînăstiri celei vechi de la Partoș, întemeiată la 1186 de către egumenul mînăstirii romîno-ortodoxe sau „grecești“ de la *Oroslamos*, unde a fost mutată, de către generalul *Cenad*, Mitropolia romînească de la Morisena, cu ajutorul material a șase chenezi: *Ilie Baci*, *Nicolae Dragomer*, *Blaliu Stratu*, *Micael* și *Costadin Lazăr* și *Pavel Zupa*, — cei dintîi chenezi romîni cunoscuți cu numele în Istoria Romînilor.

Trebuia deci săvîrșită lucrarea de dezgropare și de transportare a moaștelor sfinte de la Partoș la Timișoara, pe o distanță de 56 km. Cum drumul de la Timișoara la Partoș, pe anumite distanțe și pe timp ploios este aproape impracticabil, Consiliul Arhiepiscopesc a luat măsuri ca actul deshumării și transportării sfintelor moaște să se efectueze mai de timpuriu și pe timp frumos. Sondajii la mormintele istorice din lăuntrul și din curtea mînăstirii Partoș s-au făcut anul trecut, în 25 și 31 mai, în prezența Înalt Prea Sfîntului Mitropolit *Vasile*, a PP. CC. Vicar *Dr. Gh. Cotoșman*, consilier *Dr. Marcu Bănescu*, protopop *Porfir Crisciu*, preot *Ioan B. Mureșan*, ieromonah *Nectarie Pintilie*, monahia *Fevronia Comănac* și a mare mulțime de credincioși, constatînd existența moaștelor Sf. Iosif, răspînditoare de bun și plăcut miros.

După ce în prealabil Centrul Sanitar Antiepidemic Regional din Timișoara (cu adresa nr. 3253 din 30 august 1956) a aprobat „exhumarea, transportarea și reînhumarea osemintelor Sf. Iosif cel Nou din mănăstirea Partoș în Catedrala din Timișoara, pe data de 8 septembrie 1956” —, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit *Vasile* a dat dispoziții pentru executarea actului deshumării osemintelor Sf. Iosif, cu respectarea prescripțiilor rituale, statornicite în proiectul de ceremonial, întocmit de *Comisiunea* instituită de Sf. Sinod (compusă din P. S. Episcop *Antim Tirgovișteanul*, vicar patriarhal, președinte delegat, PP. CC. Pr. Prof. *Dr. Liviu Stan* și Pr. Prof. *Dr. Ene Braniște*, membri, și Pr. consilier *Dr. Gheorghe Soare*, secretar, din care au făcut parte, ca delegați ai Sf. Arhiepiscopii a Timișorii, și PP. CC. *Dr. Gh. Cotoșman*, vicar arhiepiscopesc și *Dr. Marcu Bănescu*, consilier administrativ).

Înainte de a purcede la descrierea solemnităților de proclamare a canonizării Sfântului Iosif, o prezentare succintă a personalității și a vieții minunate a Sf. Ierarh Iosif nu ni se pare a fi de prisos.

III.

Personalitatea Sf. Ierarh Iosif cel Nou

Reprezentant autentic al romanității sud-dunărene, care a dat romanității nord-dunărene atâtea figuri remarcabile și de mare suprafață religioasă, culturală și națională, cu rol hotărîtor în economia vieții sociale și bisericești, coborîtor probabil din vechea și ilustră familie romană a generalului *Corneliu Fuscus* din zilele lui Domițian și Decebal, *Giacomio-Iacob*, fiul dreptcredincioșilor aromîni, vlahi sau morlachi, *Ioan* și *Ecaterrina Fusco*, se naște în vestita cetate-republică *Ragusa* din Dalmația la anul 1568.

Rămas orfan de tată, care se înecă cu propria corabie neguțătorească în apele Adriatice, se mută cu pioasa sa mamă la fratele ei din *Ohrida*, alt centru important al vlahilor sau macedo-romînilor și sediu al Arhiepiscopiei autocefale bulgaro-romîne, căreia la anul 1020 împăratul bizantin *Vasile II Bulgaroctonul* îi supune *Episcopia Timișului*, care nu este altă decît *Episcopia-Mitropolia Morisenei* sau *Mureșanei*, mutată în sec. XII-lea în cetatea *Zurobara-Timișoara*. Pînă la vîrsta de 20 de ani studiază în școlile mînăstirești din acest oraș de puternică pulsație aromînească și ortodoxă.

Răspunzînd unei chemări lăuntrice și unei voci tainice, tînărul *Iacob* pleacă la Sf. Munte Athos din Peninsula Calcidica, ale cărei vechi și vestite mînăstiri i-au cucerit pentru totdeauna sufletul. Tuns în monahism cu numele de Iosif, cuviosul aromîn raguzan avea să întreacă, pe toți cei peste 6000 cuvioși călugări viețuitori ai Sf. Munte, în ascultare necondiționată, în sărăcie de bună voie și asceză severă, în privegheri și meditații de zi și de noapte, în virtute și viață fără prihană.

Rodul acestei vieți îmbunătățite, asemenea celei îngerești, avea să se arate curînd prin descoperirile, semnele, minunile și vindecările de bolnavi, pe care Domnul le făcea, prin rugăciunile tînărului monah *Iosif*, ales de Dumnezeu, ca biblicul său omonim, să salveze credința și viața spirituală a fraților săi din subjugata Țară a Banatului.

Pînă la vîrsta patriarhală de 82 de ani, slujește și stărețește, rînd pe rînd, în mînăstirile Valoped, Pantocrator, Hilandar, Marea Lavră a Sf. Atanasie, Xeropotam, Cutlumus — Marea Lavră a Țării Romînești și la mînăstirea de la Odriu-Adrianopole.

Cu aprobarea Sultanului *Mohamed IV* (1648—1687) — stăpîn de la anul 1552 și peste Țara Banatului —, Patriarhul dela Ipec, vlahul *Gavrilo* (1647—1656), sub a cărui jurisdicție turcii au supus și teritoriile ocupate de ei la nordul Dunării —, a numit la 1650, în scaunul mitropolitan vacant de la Timișoara, pe cuviosul *Iosif*, cu faimă de sfînt, făcător de minuni.

În actele acestei Patriarhii, mitropolitul *Iosif* figurează ca *Vlașkozemskij*, adică mitropolit al Țării Romînești, cum era cunoscută Țara Banatului în acea epocă. Pentru vecinii și coreligionarii noștri sîrbi, Banatul era o *Vlașcă*, o Romînie. Sub turci (1552—1716) districtul Timișorii se numea *Nahia-Vlașca*, adică *Romînia*.

În scaunul Mitropoliei *Vlașkozemskij* a Timișorii nu putea fi trimis decît un *vlah*, un *vlasî*, un *aromîn* sau *macedo-romîn*.

Cunoștința cu pribeagul bănățean *Domaschin Udra*, bărbat erudit, cunoscător a zece limbi, avea să-i servească noului Mitropolit drept ghid și busolă de orientare în cunoașterea oamenilor și a stărilor de lucruri din Țara Romînească a Banatului. Însoțit de *Domaschin Udra*, care va deveni diacul și biograful său, sfîntul mitropolit *Iosif II* își face intrarea triumfală în cetatea Timișorii în ziua de 20 iulie 1650, fiind instalat sau întronizat, sărbătorește, în scaunul „obișnuiților Mitropoliți romîni ai Timișorii” din Catedrala veche din Cetate.

Ajutat de sufraganii săi de la Lipova, Caransebeș și Vîrșeț, episcopii *Moise*, *Ioanichie* și *Isachie*, noul Mitropolit reușește în numai trei ani de zile, cît a păstoriț efectiv la Timișoara, să schimbe fața și inima dreptcredincioșilor romîni din Țara Banatului. Un duh nou adie și o viață nouă se înfiripează pretutindeni pe un-

SFINTUL IOSIF CEL NOU

(Icoană pe mormintul dela Partoș, din 1782)

de calcă piciorul noului Mitropolit, făcător de minuni. Biserici noi se înalță, cele vechi și ruinate se restaurează și se înfrumusețează.

Obosit de povara celor 85 de ani, la 1653 se retrage la mînăstirea *Partoș*, unde, după trei ani de viață ascetică, trăită îngerește pe culmile sfințeniei, trece,

la Sîntă Măria Mare din anul 1656, în lumea dreptilor, fiind înmormîntat în biserica ctitorită de el, — mormîntul fiind aşezat în faţa altarului, şi acoperit cu lespede de piatră, lucrată de meşterul *Lungu* pietrarul, pe care acesta a săpat epitaful, altul decît cel cetit, la 1865, de istoricul *Nicolae Tincu-Velia*. Fatalităţile timpului au adus schimbări la această biserică, despre care am vorbit pe larg în *studiile* apărute.

De 300 de ani mormîntul sfîntului Iosif de la Partoş a devenit izvor de daruri cereşti şi de vindecări minunate, parte înregistrate de biografia săi, *Domaschin Udra* şi egumenul *Nichifor*, parte păstrate în tradiţia poporului, pînă în zilele noastre.

La numai 30 de ani de la moartea lui, *Sinodul Mitropoliei Banatului* la 1686 „cunoscîndu-i sfinţenia l-a numit *Sfîntul Iosif cel Nou*“, trecîndu-l astfel în rîndul Sfinţilor naţionali romîni. Curînd după această *canonizare* oficială — *cea dintîi cunoscută în Istoria Bisericii noastre* — Ţara Banatului şi Mitropolia ei istorică au ajuns în *robă* a două stăpîniri străine, una *politică*, cealaltă *bisericească*, cu mult mai intolerante ca stăpînirea turcească. Impotriva lor s-a ridicat furtunos vocea strămoşilor noştri de la 1848, sub steagul purtat de *Eutimiu Murgu*.

Cu toate că tunurile generalului austriac *Buccow* la anul 1777 au distrus multe din vechile noastre mînăstiri din Banat şi Ardeal, şi cu toată indiferenţa arătată de noua conducere bisericească de la Carloveţ faţă de mînăstirile romîneşti, între ele şi cea de la Partoş, care a fost ruinată şi desfiinţată, călugării ei alungaţi, iar averile ei împrăştiate, — poporul român dreptcredincios n-a încetat o clipă să cinstească, prin pelegrinajii, făcute de mai multe ori pe an, dar în special în ziua de 15 septembrie, mormîntul sfînt de la Partoş.

După ce aproape toate mărturiile scrise, privind trecutul neamului nostru în ţara stăpînită şi asuprită de Habsburgi şi de protejaţii lor, au fost distruse şi spulberate, singure *toponimia* şi *conştiinţa* şi *tradiţia* poporului au rămas să mărturisească posterităţii despre *autohtonă* şi *vechimea organizaţiei noastre mitropolitane din această Vlaşcă apuseană*.

Pe calea tradiției, conștiința vechimii drepturilor noastre în această *Vlașcă* bănățeană s-a întărit continuu și s-a afirmat plenar și luminos în Adunarea Națională de la 1848 și-n pioasele pelerinajii de la mormîntul sfîntului Iosif cel Nou de la Partoș. *Credința și pietatea populară au ridicat în rîndul Sfinților Bisericii ecumenice pe Mitropolitul Iosif II, și tot credința și pietatea poporului au menținut, de-a lungul celor trei secole de viață sbuciumată, vie flacăra cultului acestui sfînt mitropolit, cunoscut sub numele de Sfîntul Ierarh Iosif II de la Partoș.* (1)

LA MORMINTUL SF. IERARH IOSIF CEL NOU DE LA MINASTIREA PARTOȘ

— Dezgroparea osemintelor —

Solemnitățile propriu-zise ale proclamării canonizării Sfîntului Ierarh Iosif II cel Nou au fost precedate, cu o lună mai înainte, de actul deshumării și transportării osemintelor de la Partoș la Timișoara.

Lucrarea de deshumare a fost executată cu respectarea prescripțiilor cuprinse în „*Rînduiala canonizării Sfîntului Ierarh Iosif cel Nou*“, alcătuită de susnumita Comisiune sinodală.

Despre lucrările efectuate joi, 6 septembrie c., la mormîntul Sfîntului Iosif de la Partoș, potrivit dispozițiilor Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Vasile, s-a redactat următorul *proces-verbal* :

„Astăzi, șase septembrie, anul unamie nouă sute cincizeci și șase, în biserica sfintei mînăstiri a *Partoșului*, mărturie fiind cinstitele fețe bisericești : protopop Dr. Marcu Bănescu, consilier arhiepiscopesc, protosin-

) Nicolae Tincu-Velia, *Istoria bisericească politico-națională*... Sibiu, 1865, p. 85—87; Prot. Dr. Gh. Cotoșman, *Sfîntul Iosif cel Nou, Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului*, Timișoara, 1956, p. 44; Idem, *Viața Sfîntului Iosif cel Nou Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului, 1650—1656*, Timișoara, 1956, 152 p.; Dr. Liviu Stan, *Sfinții romîni*, Sibiu, 1945, p. 49—51.

cel Ieronim Balintoni, exarhul mănăstirilor bănăţene, preotul Porfir Crişciu, protopop al tractului Ciacova, preotul Tiberiu Mărgineanţu, administratorul bisericii catedrale din Timişoara, ieromonahul Timotei Eftimie, stareţul mănăstirii „Izvorul Miron“ de la Romîneşti, ieromonahul Nectarie Pintilie, preotul Partoşului, ieromonah Teodosie Solomonea, stareţul sf. mănăstiri „Să-raca“, preotul Gheorghe Rămneanţu, parohul Dentei, preotul Ion B. Mureşianu, parohul Banlocului, preotul Gheorghe Milovan, parohul Obadului, preotul Ion Stoi-cu, parohul Petromanului şi diaconii Catedralei : Ioan Botău şi Ioan Gaşpar; dr. Vasile Dărăbanţiu, epitrop catedral, Aurel Ciobanu, cantor catedral, Emil Bertalanffy, fotograf, Pavel Datcu, zidar, Teodor Sanciu, şofer şi mulţime de credincioşi din Partoş.

În urmarea înaltului ordin al Înalt Prea Sfinţiei Sale *Dr. Vasile Lazarescu*, mitropolit al Banatului, am purces la cele pregătitoare pentru dezgroparea osemintelor *Sfîntului Iosif al II-lea cel Nou*, odinioară mitropolit al Timişorii şi a toată Ţara Banatului, pristăvit şi înmormîntat în acest sfînt lăcaş şi ridicat la cinstirea altarelor prin votul Sfîntului Sinod al Bisericii ortodoxe romîne din 28 februarie 1950.

La ceasurile 10 din zi, prin preoţii de faţă s-a săvîrşit în sobor înălţătoare slujbă de mulţumire pentru harul şi binecuvîntarea revărsate peste acest dumnezeesc lăcaş şi s-au rostit rugăciuni de cerere pentru binecuvîntare şi ajutor în această prea evlavioasă lucrare, niciodată cunoscută pînă acum în trecutul vieţii religioase a Banatului.

Mormîntul zidit deasupra gropniţei, la intrarea în sfînta mănăstire, lung de 240 cm., lat de 135 cm. şi înalt de 95 cm., înfăţişat amănunţit în raportul din 31 mai 1955, prilejuit de cele dintîi săpături făcute în zilele de 25, 30 şi 31 mai 1955, în faţa Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit *Dr. Vasile Lazarescu* şi păstrat în arhiva Sfintei Mitropolii, a fost desfăcut, lucrările fiind începute de Prea Cuvioşia Sa protosincelul *Ieronim Balintoni*, exarh al mănăstirilor bănăţene, ajutat de ieromonahii, preoţii şi diaconii de faţă. Partea de către altar a feţei superioare a mormîntului, privit din uşa

sfintei mînăstiri, a fost ridicată din cărămizi, lucrate de mînă, fără semne și legate între ele prin mortar obișnuit de var și nisip, fel în care a fost lucrată întreaga lui zidire, iar partea stîngă o alcătuiește o lespede de piatră, gălbuie, fărîmicioasă, roasă de vreme, lungă de 116 cm., lată de 50 cm. și groasă de 10 cm., acoperită cu tencuială și straturi de var. Credem că în corpul ei a fost săpată inscripția citită, cu un veac în ur-

Mormintul Sf. Ierarh Iosif cel Nou dela Partoș

mă, de preotul istoric *Nicolae Tincu-Velia* și însemnată în „*Istoriografia sa bisericească politico-națională*”, la pagina 185. Scurtimea vremii, n-a îngăduit o cercetare mai amănunțită. La nivelul podelei s-a ajuns la pămînt amestecat cu bucăți de cărămidă de altă factură, lipsite și ele de semne, poate rămășițele unei zidării de suprafață, mai vechi.

Lucrările au continuat într-o liniște plină de pietate. Țărîna acoperitoare de moaște sfinte a fost așezată în încăperea sfintei mînăstiri. De sub primul strat, a

apărut briul de cărămizi cu semnul crucii, cumpăna formată din brațul orizontal și alte semne în relief, așa cum au fost găsite în săpăturile făcute în anul trecut, în dosul mormintului și descrise în raportul amintit, briu în grosime de două cărămizi și care însemna gropnița lungă de 175 cm. și lată de 80 cm. Săparea, continuată cu smerenie de P. Cuv. Sa protosinCEL Ieronim Balintoni, a scos la iveală câteva bucăți de oscioare.

La ceasurile 2 ale zilei, cuprins de emoția ce stăpînea puternic pe cei de față, a descoperit, la adîncimea de 57 cm., de la nivelul podelei, în pămînt neumblat, brațele încrucișate, parcă într-o neînteruptă rugăciune, ale aceluia care, chip al bunătății și suferinței, ostentor în rugă fierbinte și în duh de viață înălțător, după cum mărturisește și troparul, scris pe icoana cu chipul Sfîntului, dăruită în 1782 de prota Ion Suboni al Jebelului, a săvîrșit, în trăirea pămîntească și în cea nemuritoare după pristăvire, vindecări minunate și fără număr. Mireasma sfîinței și prospețimea moaștelor, a ridicat sufletele ce au încercat simțeminte de evlavie necunoscute vreodată. Am trăit momente de o măreție cu neputință de uitat. Sub stăpînirea acestor clipe de într-aripare duhovnicească, sfintele moaște, pline de strălucire, primesc mîngîierea luminei după veacuri de odihnire în așezarea țărînei din fața sfîntului altar, spre care îi era îndreptată prea cinstita față.

La nivelul moaștelor s-au găsit rămășița unui piron de fer, lung de 11 cm., măcinat de vreme, cu urme din lemnul sicriului, din care nu s-a mai păstrat nimic, iar în regiunea pieptului, un rest de metal oxidat, cu urme de decor, lung de 3 cm. și lat de 5 mm. probabil brațul unei cruci.

Osemintele ce nu au fost clintite, pe deplin păstrate, pînă în cele mai mici amănunțimi și arătînd o ființă de statură potrivită, în lungime de 165 cm., au fost acoperite de giulgi curat, — rămînînd aici în rugăciune și priveghere, cinstiții ieromonahi.

Desăvîrșit este Domnul întru Sfînții Săi.

Partoș, 6 septembrie 1956“.

SLUJBELE RELIGIOASE DE LA MINASTIREA PARTOȘ DIN 6, 7 și 8 SEPTEMBRIE 1956

Seara, la orele 18, cei patru ieromonahi au oficiat în biserica veche, după rînduiala mînăstirească, slujba privegherii, adică ceasul IX, Vecernia mică, Pavecer-nița mică, Privegherea, Vecernia mare, Litia și Utrenia cu ceasul I.

Toată noaptea au ars la mormîntul Sfîntului o candelă și un sfeșnic cu lumînări de ceară curată, iar Cuvioșii călugări pe rînd au priveghiat și s-au rugat continuu.

În dimineața zilei de vineri, 7 septembrie, după slujba ceasurilor III și IV s-a oficiat, de același sobor, sf. Liturghie, în prezența unei mari mulțimi de credincioși din Partoș și din comunele învecinate: Gaiul Mic, Denta, Deta, Banloc, Soca, Opațița, Tolvadia, etc.

După masă a sosit la Partoș, venind de la Timișoara, cu mașina, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit *Vasile*, însoțit de consilierul *dr. Marcu Bănescu* și de diaconul catedral *Ioan Botău*. Seara I. P. Sf. Sa a asistat la slujba de priveghere, oficiată, în preajma mormîntului, de aceiași Cuvioși monahi, care tot timpul au străjuit, în cîntări și rugăciuni, la mormînt,

După terminarea serviciului religios, I. P. Sf. Sa a veghiat toată noaptea, alături de călugări, preoți și credincioși, preamărind în cîntări de laudă, în rugăciuni și meditație adîncă, pe marele și Sfîntul Său înaintaș din slăvitul Scaun mitropolitan al Timișorii, la care, după trei secole, se pregătește a se reîntoarce.

În zorii zilei de sîmbătă, 8 septembrie 1956, s-a oficiat slujba ceasurilor III și VI, după datina mînăstirească.

La orele 8,30 Înalt Prea Sfințitul Mitropolit *Vasile*, înconjurat de protosinghelul *Ieronim Balintoni* și de ieromonahii *Timotei Eftimie* și *Teodosie Solomon* și de diaconul *Ioan Botău*, a oficiat sf. Liturghie în biserica veche mînăstirească, în fața mormîntului proaspăt deschis, unde se aflau moaștele sfîntului Iosif cel Nou.

Concomitent, în biserica mare, de alături, ctitorită de judele Timișorii *Marcu Mițiu*, între anii 1750—1753, a oficiat sf. Liturghie ieromonahul *Nectarie Pintilie*, starețul mănăstirii și administratorul parohiei Partoș.

După terminarea sf. Liturghii, I. P. Sf. Mitropolit *Vasile*, ajutat de Prea Cuv. Protos. *Ieronim Balintoni*, învesmîntați în toate odăjdiile, au început să scoată, cu toată pietatea, sfintele oseminte *binemirositoare* din mormînt și să le așeze, în aceeași poziție, în racla provizorie, confecționată din lemn de brad la Timișoara.

Pe toată durata acestei lucrări sfinte au tras clopotele mănăstirii, iar preoții și cîntăreții au cîntat „*Binecuvîntările morților*“, după tipicul întocmit de Comisia sinodală.

După ce și ultimul oscior a fost scos din mormînt și așezat în sicriu, deasupra sfintelor oseminte s-a așternut un giulgiu alb și un strat gros de vată, apoi s-a pus capacul sicriului, închis provizoriu, pînă la Timișoara. După aceasta, cei patru Cuvioși călugări luînd pe brațe sicriul, s-a făcut ocolirea sfintei mănăstiri, cîntîndu-se troparul Sfîntului și „Sfinte Dumnezeule“.

TRANSPORTAREA RACLEI DE LA PARTOȘ LA TIMIȘOARA

Pentru transportarea la Timișoara a raclei cu sfintele oseminte a fost adus la Partoș camionul Sfintei Arhiepiscopii, drapat în întregime cu pînză nouă deculoare roșie-violetă, ca și culoarea raclei. Pe un piedestal, acoperit cu covoare, a fost așezată racla, iar deasupra a fost fixat baldachinul Catedralei mitropolitane.

Cei patru ieromonahi, cu epitrahile, au încadrat racla, pe tot parcursul de la Partoș la Timișoara. Camionul, condus de d. *Nicolae Lazarescu*, funcționar la Arhiepiscopie, a fost însoțit de P. C. consilier dr. *Marcu Bănescu*.

După ce s-a rostit o rugăciune specială pentru călătorie, în sunetul clopotelor mănăstirești, însoțit de

rugăciunile și lacrimile credincioșilor din Partoș și din comunele învecinate — adunați în mare număr la această tristă despărțire de Sfântul care i-a ocrotit, le-a legat rănilor, le-a vindecat boalele și i-a binecuvîntat, pe ei și pe strămoșii lor de-a lungul celor 300 de ani —, la orele 14 mașina s-a pus în mișcare, îndrep-

Turnurile Catedralei Mitropoliei Banatului

tindu-se, cu viteză redusă, spre Timișoara. În mijlocul celor prezenți la despărțire au fost și unii din cei vindecați la mormîntul Sfîntului Iosif, printre ei *Ionuț Beleuș, Volumia I. Blev, Ruja Vasa Radosav și Ana Nina Balog* (de naționalitate maghiară), toți din Partoș.

De-a lungul celor 56 km., prin toate satele : Soca, Deta, Voiteni, Jebel, Pădureni, Șag și Fratelia, străbătute, Sfântul Ierarh a fost obiectul unei cinstiri și venerații deosebite. Cu prapori, cu cruci, ripizi, cu coruri, preoții îmbrăcați în vesminte sfinte, poporul dreptcredincios din satele străbătute, în sunetul clopotelor de la toate bisericile din cuprinsul Mitropoliei Banatului, a alergat cu mic cu mare, având lumini aprinse în mâini, să dea *ultimul și supremul omagiu* și să se închine, ca odinioară strămoșii lor, Sfântului Mitropolit Iosif II al Timișorii.

Se petrecea acum un fenomen invers : Înainte cu trei sute și ceva de ani, poporul urma, în mare număr, în pios pelerinaj, pe Sfântul Ierarh Iosif de la Reședința din Timișoara spre mănăstirea Partoș, — acum *aceiași popor*, prin strănepoții lui, însoțește, smerit, străchine, ca odinioară strămoșii lui, Sfântului Mitropolit de la Partoș, în drumul triumfal spre Reședința sa, înnoită și înfrumusețată, din vechea cetate a Timișorii.

La orele 18, camionul purtând sicriul cu osemintele Sfântului Mitropolit Iosif, a ajuns la marginea Timișorii, la bariera din Calea Șagului, unde fu întâmpinat de urmașii celor ce acum 306 ani, alături de ienicerii pașei *Fasli*, consăngeanul și compatriotul Sfântului Ierarh *Iosif*, au făcut, la poarta de miazăzi a cetății Timișorii, o entuziastă și împărătească primire Sfântului Mitropolit, ce venea, de la *Athos*, să-și ocupe scaunul din capitala *Nahiei-Vlașca*.

Mulțime de credincioși, din toate straturile sociale, 21 copii îmbrăcați în stihare purtând crucea mare, ripizi și sfeșnice cu lumini aprinse, tineri cu prapori, cântăreți bisericești, Corul catedral, dirijat de prof. *dr. Nicolae Ursu* și toți preoții și diaconii dela Centrul eparhial și de la parohiile din Timișoara, având în frunte pe Înalt Prea Sfințitul Mitropolit *Vasile*, îmbrăcați în veșminte strălucitoare, au așteptat, au întâmpinat și s-au închinat cu adâncă cucernicie în fața osemintelor aceluia ce a fost *Sfântul Iosif II cel Nou*, mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului.

Coborită din mașină, racla cu osemintele Sfântului Iosif a fost purtată pe brațe, pînă la Catedrală, de

Cuvioșii călugări suspomeniți. S-a format un cortegiu, care pe măsură ce străbătea Calea Șagului prin Bulevardul 6 Martie și se apropia de Catedrala mitropolitană, creștea mereu. Se repeta tabloul măreț de acum 306 ani de la întronizarea Sfântului Mitropolit Iosif în scaunul „obișnuitului mitropolit român al Timișorii”.

Acum, ca și atunci, toată cetatea Timișorii s-a cutremurat de bucurie. Mii și mii de credincioși, cu sufletele înfiorate de sfințenia și măreția epocală a momentului, ce-i puneau în directă legătură cu strămoșii lor, cu lumini aprinse în mîini, sub vraja sunetelor armonioase ale clopotelor tuturor bisericilor din Timișoara, au însoțit impozantul cortegiu pe întreg traseul pînă la Catedrală, unde, într-o adîncă reculegere, cu capetele descoperite, cu lumini aprinse în mîini, așteptau numeroși credincioși printre ei aflîndu-se și Prea Sfințitul Episcop pensionar *Policarp Morușca* și P. C. dr. *Ștefan Lupșa*, profesor la Institutul Teologic de grad universitar din Sibiu.

Pe tot parcursul, cîntăreții și Corul catedral și al slujitorilor au cîntat neconținut: „Slavă Ție Hristoase Dumnezeu”, „Ceata Sfinților”, „Sfinte Dumnezeu”, „Cu adevărat mare este taina creștinătății” Troparul Sfântului Ierarh Iosif și alte cîntări și imne religioase.

După ce, în sunetul clopotelor Mitropoliei, s-a făcut înconjurarea sau ocolirea, de trei ori, cu patru opriri, a Catedralei, cîntîndu-se „Sfinte Dumnezeu”, racla cu moaștele a fost dusă în Catedrală și așezată în altar, la Scaunul cel de sus.

Ceremonia aducerii sfințelor oseminte ale Sfîntului Iosif s-a încheiat după cîntarea ecteniei morților, în acordurile impresionante ale Corului, cu „Veșnica lui pomenire”. S-au pomenit preafericiții *Ioan* și *Ecaterina*, părinții Sfîntului, precum și toți colaboratorii lui, arhieriei *Sofronie*, *Moise*, *Isachie* și *Ioanichie*, — stareții *Nifon*, *Vasile* și *Nichifor*, — monahii *Teodor* și *Arion*, — protopopul *Haralambie* și dascălul *Domaschin*.

Mulțimea, sub vraja înălțătoarelor și istoricelor clipe de neuitat, s-a îndepărtat cu adâncă cucernicie, purtînd în intimitatea sufletului încrederea că prezența moaștelor *Sfîntului Ierarh Iosif cel Nou* în Catedrala mitropolitană va împărtăși acesteia ceva din tainele și darurile vindecătoare ale Vitezei.

Credința și nădejdea aceasta n-aveau să rămînă fără răspuns. A doua zi numai, lumea credincioșilor a și auzit despre cele două cazuri de *vindecare minunată* a două femei bolnave, din Partoș și Timișoara, care au ieșit întru întîmpinarea osemintelor Sfîntului Ierarh Iosif. Iar *porumbelul*, ce s-a ridicat din altar și a zburat, rotindu-se de cîteva ori prin cupola centrală a catedralei, seara la aducerea și mîinezi la sf. liturghie după aducerea sfintelor oseminte, a simbolizat pentru credincioși „*duhul Sfîntului Iosif*“.

Din ora așezării în altarul catedralei a raclei cu osemintele Sfîntului Iosif, următorii preoți și diaconi din Timișoara și din comunele învecinate, în frunte cu consilierii administrativi și funcționarii, preoți și diaconi, de la Consiliul Arhiepiscopesc, doi cîte doi, prin rotație, au străjuit în altar, ziua și noaptea, cîte șase ore, cetind din Psaltire și Evanghelie, pînă în ziua cea mare a proclamării canonizării și a instituirii cultului Sfîntului Ierarh Iosif cel Nou : PP. CC. Prot. Dr. Marcu Bănescu, consilier adm., Pr. Nicolae Mieț, inspector eparhial, Pr. Tiberiu Mărgineanțu, adm. catedralei, Pr. Ilie Serafin, arhivar eparhial, Prot. Corneliu Vuia protopopul Timișorii, Prot. Ic. Stavr. Ioan Geția, duhovnicul Catedralei, prot. Dr. Ioan Petreută, Prot. Iova Firca și Pr. Dimitrie Botău, preoți catedrali, Prot. Me-lentie Șora, Prot. Dr. Victor Vlăduceanu, Prot. Petru Bogdan, Prot. Dimitrie Antonescu, Pr. Liviu Surlașiu, Pr. Constantin Comșulea, Pr. Dr. Gh. Lupșa, Pr. Gh. Geția, Pr. Ștefan Șora, Pr. Arsenie Golumba, Pr. Gheorghe Albu, Pr. Victor Faur, Pr. Alexandru Bălașiu, Pr. Vichentie Cuzma, toți parohi în Timișoara, și Preoții Pavel Ardelean-Moșnița Nouă, Dimitrie Băloni-Chișoda, Traian Brînzei-Ghiroda, Traian Stan-Ghiroda Nouă, Simion Țona-Cernețaz, Dimitrie Ania-Săcălaz, Lazăr Stoia-Sînmihaiul Romîn, Atanasie Reja-Peciul

Nou, N. Erhan-Giroc, Horia Vișoiu-Giroc, Teodor Plițcu-Giarmata VII, Nicolae Dad-Beșenova Nouă, Traian Pelea-Izvin, Ioan Iliovici-Moșnița, Ioan Caza-cu-Albina, Nicolae Cimpoeș-Giarmata, Vasile Lumino-su-Urseni, Cornel Crăciunescu-Satchinez, Dimitrie Lo-zinescu-Pișchia, Plinius Oancea-Sinandrei, Grigorie Suceveanu-Dumbrăvița, Trifu Daș-Ghilad, Gh. Zorlen-țan-Bazoșul Nou, Ioan Gaița-Mircovăț, apoi prot. Vir-gil Popovici, Pr. Victor Aga, Pr. Trifon Cocora și Pr. Cornel Jurca, preoți pensionari în Timișoara; Diac. Traian Marinceu, prim-contabil eparhial, diac. Ioan Decan, casier eparhial și diaconii catedralei Simeon Bîtea, Ioan Botău, Ioan Gașpar și Ioan Drăgoi.

O candelă și două lumini au ars continuu deasupra raței Sfîntului.

De la aducerea osemintelor Sfîntului Ierarh, preo-ții catedrali au cetit, în fiecare seară, în Catedrală, *A-catistul* Sfîntului Ierarh Iosif cel Nou, de față fiind mulțime mare de credincioși, profund impresionați de puternica personalitate a Sfîntului, prin rugăciunile că-ruia Domnul a săvîrșit nenumărate minuni în mijlocul poporului dreptcredincios din istorica Țară romînească a Banatului, din *Vlașca* de odinioară.

IV.

Solemnitățile de la Timișoara din zilele de 6, 7 și 8 octombrie 1956

Proclamarea solemnă a canonizării Sfântului Ierarh Iosif cel Nou.

Privegherea de vineri seara, 6 octombrie. Vineri la orele 18 a început, în Catedrala mitropolitană din Timișoara, Privegherea după rînduiala mînăstirească, oficiată de Cuvioșii ieromonahi *Timotei Eftimie, Teodosie Solomonea și Nectarie Pintilie*, stareții mînăstirilor „Izvorul Miron“ de la Romînești, „Săraca“ de la Șemlacul Mic și Partoș, în frunte cu protosinghelul *Ieronim Balintoni*, starețul mînăstirii „Călugăra“ de la Ciclova-Oravița și exarh al mînăstirilor bănățene, P. C. Prot. *Iova Firca, Pr. Dimitrie Botău*, diac. *Simion Bîtea și Ioan Gașpar*. Monumentala catedrală era plină de lume credincioasă, venită să se închine sf. Mitropolit Iosif și să asiste la înălțătoarele serbări prilejuite de canonizarea lui.

În altar, în fața Scaunului de sus, unde era așezat sicriul cu sfintele oseminte, ardeau lumînări de ceară curată în două sfeșnice, iar preoții de rînd, doi cîte doi, din șase în șase ore, se perindau străjuind și rugîndu-se acolo.

Noaptea tîrziu de tot, deși slujba privegherii s-a terminat de mult, mulțimea continua să rămînă pe loc nemișcată, într-o ținută de evlavie de impresionantă disciplină spirituală.

În seara și noaptea aceea, în Reședința mitropolitană veghea Înalt Prea Sfințitul Mitropolit *Vasile*, așteptînd să sosească înalții oaspeți, invitați la marea sărbătoare a Mitropoliei Banatului. Cu mașina a sosit de la Sibiu I. P. Sf. Mitropolit *dr. Iustin Moisesescu* al Ardealului, însoțit de I. P. C. Vicar *Traian Belășcu* și

Arhidiaconul catedral *Ioan Bolog* din Sibiu. Mai târziu, a sosit, cu acceleratul, P. S. Sa Episcopul *Nicolae Colan* al Clujului, însoțit de P. C. Ic. stavr. *Ioan Virlan*, paroh în Vatra-Dornei și de diaconul catedral *Petru Toaxen* din Cluj, fiind întâmpinați la gară de P. C. Vicar dr. *Gheorghe Cotoșman* și d. *Nicolae Lazarescu*, funcționar arhiepiscopesc.

În aceeași noapte a sosit, venind cu mașina, P. Sf. *Valerian Zaharia*, episcopul Oradiei, însoțit de P. C. prot. stavr. *Paul Madincea*, secretar eparhial.

SIMBATA, 6 OCTOMBRIE, DIMINEAȚA SPALAREA ȘI UNGEREA OSEMINTELOR CU SF. MIR

Sîmbătă dimineața, 6 octombrie 1956, la orele 6.30, P. C. Protos. *Ieronim Balintoni* a oficiat slujba ceasurilor III și VI.

La ora 7.30, a început sf. Liturghie, oficiată de I. P. Sf. Arhiepiscop și Mitropolit *Vasile*, înconjurat de următorul sobor : PP. CC. prot. ic. stavr. dr. *Gh. Cotoșman*, vicar arhiepiscopesc, reprezentantul Consiliului Arhiepiscopesc, *Ioan Gefia*, reprezentantul Adunării Eparhiale, dr. *Patrichie Țiucra*, reprezentantul Catedralei mitropolitane și preot *Dimitrie Botău*, de la Catedrală, arhidiaconul *Iosif Bolog* de la Catedrala mitropolitană din Sibiu și diaconii catedrali *Simion Bîtea*, *Ioan Botău*, *Ioan Gașpar* și *Ioan Drăgoi*.

Răspunsurile liturgice au fost date de cîntăreții catedrali diacon *Nicolae Stanciu*, *Arcadie Lazarescu*, *Aurel Ciobanu*, ajutați de preotul *Nicolae Dad*, diaconii *Traian Marinceu* și *Ioan Decan* și I. *Boteanu*, *Petru Beleuț* și alții.

De la solee la pronaos, pe două rînduri erau înșiruiți, îmbrăcați în epitrahil și felon, PP. CC. protopopi : *Cornel Vuia* al Timișorii, Dr. *Zeno Munteanu*, directorul Seminarului Teologic din Caransebeș, *Teodor Roșca-Caransebeș*, dr. *Victor Vlăduceanu-Timișoara II*, *Iova Firca-Catedrală*, *Petru Bogdan-Timișoara IV*, *Ladislau Teglașiu-Timișoara III*, *Dimitrie Antonescu*-

Timișoara II, PP. CC. Preoți : Liviu Surlașiu-Timișoara III, dr. Gh. Lupșa-Timișoara V, Vichentie Cuzma-Timișoara II, Const. Comșulea-Timișoara IV, Gheorghe Albu-Timișoara VI, Victor Faur-Timișoara VI, Ștefan Șora-Timișoara VII Fabric, Gheorghe Geția-Timișoara V, Arsenie Golumba-Timișoara Ronaț, Alexandru Bălașiu-Timișoara-Freidorf, Dimitrie Băloni-Chișoda, Traian Stan-Ghiroda Nouă, Traian Brnzei-Ghiroda, Aurel Dan-Șag, Nicolae Dad-Beșenova Nouă, Ioan Farca-Parța, Dimitrie Ania-Săcălaz, Grigorie Suceveanu-Dumbrăvița, Pavel Ardelean-Moșnița Nouă, Teodor Plițcu-Giarmata VII, Dimitrie Lozinescu-Pișchia, Iulian Rotariu-Uliuc, Toma Rădulescu-Chevereș, Horia Vișoiu-Giroc, Plinius Oancea-Sinandrei, Traian Pelea-Izvin, Lazăr Stoia-Sînmihaiul Român, Ioan Cazacu-Albina, Vasile Luminosu-Urseni, etc.

Au fost de față și *Cuv. Maici* de la cele două mănăstiri de maici din eparhie, *Vasiova* și *Timișeni*, în frunte cu stareța *Macrina Simici*.

La priceasnă P. C. Vicar *Dr. Gh. Cotoșman*, urcînd amvonul, a rostit următoarele din *Viața Sf. Iosif cel Nou*.

„Fără de margini este puterea Ta,
Doamne, năpătrunse căile Tale și mare
este mila și îndurarea Ta dă oameni.
Osana, Tle, Doamne“.

*Inalt Prea Sfințite Stăpîne,
Iubiți credincioși,*

Cu aceste cuvinte își începe cronicarul vremii, fericitul *Nichifor*, egumenul sfintei mănăstiri Partoș din Țara Banatului, însemnările sale despre „Minunile adică arătările și tămăduirile cele minunate, săvîrșite în viața lui dă sf(intul) *Iosif cel Nou*, carele au fost metropolit alu Timișorii și-au murit în ast(ă) sf(intă) mînăstire a Partoșului cu hram sf(in)fi(i) arh(angheli) Mihail și Gavril și s-au îngropat tot în astă sf. mînăstire la sf. Măria Mare ani 1656. Iară la mormîntul lui arătări și tămăduiri s-au săvîrșit pînă în zilele

noastre și le-am scris prăcum le-am aflat însemnate și dăla bătrâni auzite. Eu smiritu eguminu Nichifor alu sf. mînăstirea Partoșului. In anu 1748“.

Importanța deosebită a acestor însemnări despre minunile Sfîntului Iosif cel Nou, rezidă în faptul că ele se sprijină pe mărturii istorice, vrednice de crezare, și în primul rînd pe mărturia marelui dascăl al Școlii Gramaticeshti din cetatea Caransebeșului, din secolul al XVII-lea, *Domaschin Udra*, diacul sau secretarul sfîntului mitropolit Iosif.

Dascălul Domaschin, cel mai vechi cronicar cunoscut al Banatului, printre alte scrieri de mare valoare istorică ne-a lăsat și „*Viața sfîntului Iosif cel Nou mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului*“, pe care a eternizat-o pe paginile unui *Minei grecesc*, de la mînăstirea Partoșului, unde a stărețit Nichifor, probabil învățacel al marelui dascăl. Culegînd știri și mărturii din gura unor bătrîni, martori oculari ai arățărilor semnelor și minunilor, săvîrșite de Domnul la mormîntul sfîntului Iosif, și stînd de vorbă chiar cu bolnavii vindecați în chip miraculos acolo, mărturisirea egumenului Nichifor este adevărată și are darul să ne încredințeze că *toate veștile și mărturiile despre vindecarea a multor bolnavi, pînă în zilele noastre, la mormîntul sfîntului Iosif, sînt perfect adevărate*.

Spre a cunoaște, în linii mari, viața minunată a mitropolitului Iosif II, de la a cărei moarte s-au împlinit 300 de ani, și, în același timp, a cunoaște *motivele* pentru care strămoșii noștri au pus pe capul acestui mitropolit cununa cea nevestejită a sfinților și l-au cinstit și venerat, de trei veacuri, ca pe un *sfînt*, făcător de minuni, numindu-l *Sfîntul Iosif cel Nou*, — voi da citire *însemnărilor* egumenului Nichifor, așa cum au fost scrise ele, în *graiul bănățean*, în *graiul* vorbit de fericirii noștri strămoși de acum 200—300 de ani.

„Sf(întul) Iosif au venit metropolit alu Timișori(i) în anu 1650 d(upă) D(omnul) I(isus) H(ristos) la sf. Ilie, în vremea pașei *Fasli*, carele au fost bun prieten alu creștini, că și el au fost creștin mai în-tîni, iară dup-aia s-au turcit ș-au ajuns pașă în Timi-

șoara prăstă tot Bănatu. El au primit pră metropolitu Iosif cu mare alai cînd au ajuns, și au făcut părăde mare, că vestea lu nou Metropolit au ajuns, naintea lui, că este om cu inimă curată, cu ști(i) nță mare și cucernic și că la mînăstirea dăla *Sfetagora*, unde au fost, au tămăduit pră mulți betegi, că are *dar* dăla Dumnezeu d-a tămădui și arătări multe au avut și *pro-rocire* au făcut. Iară dacă (a) ajuns la Dunăre cu caleașca, ș-au fost însoțit dă diacu lui, *Domaschin Udrea*, ș-acesta cînd au fost să treacă pră podu înblător dăla Pălanca, că s-or temut cai(i) să să sue pră pod, o coborît și i-o loat dă zăbele, dară cai(i) nu or vrut nici cum să să sue, numa au trămurat toți și s-au făcut numa spume și cocișu au început să sudue și să pome-nească dă năcuratu; ș-atunci s-au coborît sf(întul) Metropolit dîn caleașcă și au dojanit, cu vorbe blînde, pră cocișu prîntu suduite și lu diacu i-au luat zăbelele dîn mînă, și au grăit două-trei vorbe *blînde* cătră cai și *cai(i)* s-au făcut *ca miei(i)* și s-au suit sînguri pră pod și au stat blînzi pînă podu au ajuns la malu Pălănci(i); și *toți cîți au văzut s-au minunat și-au în-genunchiat în fața sf. Metropolitului și i-au sărutat poalele sutani(i)*, că au cunoscut că alesu lu Dumnezeu este, că și dobitoacele i să supun și-l ascultă.

„Iară cînd au fost s-ajungă la *Vrșăț*, au fost în fapt dă s(e)ară și s-au pornit o vijolie dă s-au întune-cat pămîntu dă tot, dă nu s-o mai văzut nici degetu, și s-au pornit o ploaie dă rupere dă nouri, cum nu s-o mai pominit și cociși(i) amîndoi au pierdut drumu ș-au rătăcit cu caleașca ș-au mărs drum tare lung, ș-ar fi fost să ajungă la întîniu noptat la *Vrșăț*, ș-au mărs cale dă multe ceasuri și n-au mai dat dă *Vrșăț*. Iară sf. Metropolit cu aia lui au ațipit toată vremea somn bun. Iară cînd s-au potolit vijolia ș-au început să să răzbune și să mijască dă ziuă, atunci au zărit un sat înaintea lor. Și cînd au tunat în sat, s-au pomenit cu o ceată dă călăreți turci că le aține calea. Și cînd au oprit caleașca, sf. Metropolit ș-au scos capul dă supt țolul caleșci(i), ș-atunci s-au apropiat călărețul dîn frunte și au întrăbat pră turcește, că „*cine este marele popă ghiaur, care merge la Timișoara*“. Și la astă întrăba-

re s-au speriat toți, dară sf. Metropolitu au răspuns că el este ala. Iară atunci aga *Ismail*, că el au fost, s-au coborît dă pră cal și cu vorbe blinde au rugat pră sf. Metropolitu, în numele lui *Alah* și alu *Isus*, să să întoarcă cu caleașca la Vrșăț, că întînia *cadîna* îi dă trei zile în chinurile faceri(i) și i s-au arătat în vis *îngeru ei creștin* și i-au spus că, pînă nu va trece caleașca *popi(i) celui mare*, care merge la Timișoara, prin fața porți(i) *haremului*, nu-i va da *Alah* ușurare. Și îngeru i-au mai vestit că în zori să meargă aga să-l aștepte pră sf. Metropolit în *Șama* și să-l întoarcă prîn Vrșăț. Și iată că arătarea s-au împlinit, că nu au trecut caleașca prin Vrșăț, numa au eșit pră drum lăturalnic la *Șama*. Și l-au rugat frumos pră sf. Metropolitu să să întoarcă, că-i dă cît cere.

Iară sf. Metropolit au poroncit cocișilor să întoarcă, ș-au spus agăi că *nu pentru bunuri lumești să întoarce*, ci pentru a împlini voința Domnului din Ceriuri să întoarce. Și au pornit cătră Vrșăț napoi. Iară prota *Haralambie* alu *Palanca*, carele au mers și el soț dă drum, au zis cătră sf. Metropolitu că „oare e bine să asculte dă rugăciunea unui păgîn și să-i facă voia lui?” Iară sf. Metropolit l-au dojenit prîntu aste vorbe, ș-au spus că : „*Dumnezeu unul este în sf. Treime prăstă toți și nime a cunoaște căile Lui nu s-au încrednicit, numa ascultare a-i da dator este fiecă om, prin gura oricăruia ar vorbi Domnul*”. Iară după aceea sf. Metropolitu nu au mai rostit nici un cuvînt, numa s-au cufundat în rugăciune. Iară cînd au trecut pră dinaintea *haremului* caleașca, *cadîna* s-au ușurat pră loc, ș-au născut un prunc. Iară aga *Ismail* au fugit după caleașcă și au oprit caleașca și au sărutat dreapta sf. Metropolitu și au plîns ca un copil. Iară ăst prunc, născut din tată turc și mamă creștină, fata *chinezului* din *Vărădia*, după moartea lu tată-so, în încăerarea dăla *Panciova*, s-au întors cu mumă-sa la *Vărădia* și s-au creștinat ș-au mers apoi la școală la *Sebeș*. Iară d-acolo au mers la sf. mînăstire *Vărădia* și s-au călugărit ș-au luat numele dă *Gherasie*. Iară d-acolo au mers la *Metropolia Ungro-Vlahiei* și la sf. mînăstirea *Sloboziei*. Iară d-acolo au fost trâmisi, după

tare scurtă vreme, la *Mitropolia Ardealului* la *Bălgărad*, pentru ca să fie întărit ca *Episcopu alu Caransebeș și Vrșăț*. Și au venit la Caransebeș vlădică și au fost apărătorul vajnic alu credinței și alu sf. Beserici și au fost al mai dăstoinic vlădică dreptcredincios din vremurile alea, apărătorul și luptătorul și orînduitorul sf. Beserici ș-alu vlădicia Săbeșului în ale mai grele vremi. Nime a cunoaște căile Domnului nu s-au învrednicit, numa datori sîntem ascultare a da poroncilor Lui prin oricine ar veni Amin.

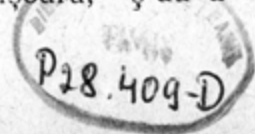
„Iară cînd s-au apropiat sf. Metropolitu dă *Timișoara*, chiar la *vadu Timișului*, l-au întîmpinat 50 dă călăreți turci, trămiși dă pașa *Fasli* alu *Timișoara*, carele au auzit dăspră *minunea* săvîrșită la *Vrșăț*, și el au fost tot *copil dă creștin*, dăla marea lu *Dalmația* și s-au *turcit* în robie, dară bun cu creștini(i) tot au rămas. Și cînd au ajuns la *Timișoara*, mare alaiu și mare parade au așteptat pră sf. Metropolit și *mulțime fără număr din toate părțile pașalicului și a Țări(i) Banatului și chiar dă dăparte dăla Buda și dă prăstă Dunărea ungurească*.

Iară cînd s-au gătat parada și sf. Metropolit au plecat cătră *casa* lui, cînd au trecut pră *ulița argintariilor*, chiar nainte d-a răsuci pră *calea Beserici(i) vechi*, feciori(i) lu *Iovan Capră* au scos, pră targă, pră tata lor, carele au fost *ologit dă 20 ani*. Și l-au pus în calea sf. Metropolit. Iară sf. Metropolit s-au oprit lîngă el, au pus mîna pră capu lui și *ologu s-au sculat* și au umblat, și *lumea s-au minunat și s-au închinat ș-au căzut în genunchi și au sărutat poala sflui Metropolit, și turci(i) s-au închinat lui*.

„Iară în anul ce-o vinit, plecînd pașa *Fasli*, în locul lui au venit pașa *Korișanț*, carele au fost om năngăduitor și rău la suflet, c-au fost și beteag dă ficat, s-au purtat rău cu *raiele* ș-au fost om hăpsîn și lacom, ș-a vrut să astringă averi, dară sf. Metropolit au vorbit cu el blind și i-au dat daruri dă aur și dă argint și l-au înduplecat și nu s-au legat dă besericile din *Timișoara*. Iară în anu 1652 la sf. apostoli *Pătru și Pavel*, carele au fost hramul sf. *beserici vlădicești a vechi dă lemn din măidanul Rădușilor* și sf. Metropolit

au mers să slujească, iară dăla *Pălanca cîrnă* au început să iasă fum și *foc mare* s-au arătat, cu vîlvătai pînă la cer și vînt mare s-au pornit și-au adus focu cătră *Palanca Mare* și vîntu au dus scintei prăstă cetate și s-au aprins și dugheanile jidovilor dă supt zidu *Iosimi*, iară d-acolo focu s-a întins cătră casele *topcilor* și-au început să ardă dăla apus cetatea, și-au ars din trei părți *Palăncile* și pîrjolu au ajuns și la *oboru vai-dei* și d-acolo la *casa pașei*, iară în jos măido la *besereca* unde-o slujit sf. Metropolit Iosif. Iară lumea prăstă tot au fugit țipînd. Și-au ars case și oameni și mueri și copi(i) au murit arși. Iară atunci sf. *Metropolit au eșit în odăjdi(i) din sf. beserecă și s-au întors cu fața la foc și au privit prăpădul*, pră care vîntul l-au adus acuș cătră sf. *beserecă*, și s-au uitat la lumea ce-au năbunit dă spaimă și-au *El căzut în genunchi pră treptele besereci(i) și-au atins țărîna cu fruntea și-au stat așa și s-au rugat*. Iară dăla miazăzi *nouri negri* s-au văzut atunci nălțîndu-se și fulgere au tunat cu grozăvie, iară într-o nimica dă ceas s-au pornit *ploaie* cum nu s-au mai pomenit d-au curs apele ca la *potop* și-au înecat focul și-au stins tăciuni(i) și-au spălat toafe urmele prăpădului. Iară cînd au fost aproape dă *chindie*, s-au luminat ceriu iară și-au eșit 7 *curcubeie* unu prăstă altu, iară sf. *Metropolitu atunci s-au sculat din genunchi și odăjdiile lui au fost uscate*, n-atinse nici dă un strop dă ploaie și așa s-au dus acasă și s-au închis în chilia lui și trei zile nu au eșit, nu l-au văzut nime. Iară după aceea, cînd au eșit și s-au arătat la lume, *au avut semnul sfintei Cruci ars pră dosul palmei dăla mîna stîngă*, numa semnul nu au fost roșu, numa au fost ca aurul curat și-au luminat la umbră. *Și ăsta sămn l-au avut pînă l-au pus în mormînt*.

„Iară dă ziua dă hram, adică la sf. Arhangheli Mihail și Gavril, igumenul sf. mînăstiri Partoș l-au chemat să vină la *Partoș*, ca să slujască, că multă lume are să adune și *lumea dornică este tare d'a-l vedea la fața pră sf. Metropolit cel făcător dă minuni*. Iară sf. Metropolit au făgăduit că va merge. Și cu trei zile înainte au pornit pră *picioare* din Timișoara, și-au a-

vut însoțitori pră fratele *Arion*, carele au fost îngrijitoriul lui și pră diacul *Domaschin* (Udrea), dară pră drum s-au înșirat toate satele după ei și-au ajuns la sf. mînăstire cu un alai dă prăstă o mie dă oameni, dă în-tîni s-au spăriat cei dîn Partoș, c-au crezut că vine vr-o armadie str(ă)ină, dară cînd s-au apropiat și-au văzut pră sf. Metropolit în frunte venind, au eșit înainte și-au căzut în *genunchi* și i-au sărutat hainele. Iară dîn dăpărtări mari au adus la sf. mînăstire *betegi* și *schilozi* dă i-au așezat la intrarea besereci(i). Și cînd au trecut sf. Metropolit prîntă ei, a doa zi să înceapă slujba, ei dă pră jos, au dă pră tîrgi, au întins mîinile cătră El, milogindu-să. Iară sf. Metropolit au grăit cătră ei: „*Nu-mi cereți mie tămăduire, ci credeți Tămăduitoriului dă oameni, Domnului nostru I(i)sus Hristos; rugați-vă Lui și vă veți tămădui*“. Și el s-au oprit în mijlocul lor și-au îngenunchiat și s-au rugat. Iară cînd s-au sculat și-au intrat în beserecă, *11 ologi* și *betegi* s-au rilicat în picioare sănătoși și-au tunat după El în beserecă, lăudînd pră Domnul. Asta au fost la sf. Arhangheli Mihail și Gavril anu 1652.

„Iară în anu 1653 la sf. Paști și-au lăsat sf. Metropolit Scamnu dîn Timișoara și s-au așezat în sf. mînăstirea Partoșului și au trăit în posturi și rugăciuni vreme dă *trei ani*, pînă la anu 1656, la sf. Adormirea Maici(i) Domnului, cînd au murit.

„Iară în cești trei ani au vinit dîn mari dăpărtări *betegi* la El, și mulți s-au vindecat. Iară El, Luni, înainte dă Sînta Măria Mare, au chemat la El pră egumen *Nifon* alu sf. mînăstire, și i-au spus că *ceasul* să *apropie* prîntu dăzlegarea dă viața asta. Și au lăsat (cu) limbă dă moarte dăspre toate cum să să înpartă și cum să să orînduiască. Și *mormîntu* i-au fost dă mai nainte gătāt în fața altariului sf(intei) beserici celei noi, pră care El au zidit-o dîn piatră lingă besereca veche dă lemn. Și au chemat pră toți frați(i) și au loat *iertare* dăla toți, iară după aia s-au împărtășit cu sf(intele) taine și, la apusul soarelui, și-au dat sufletul, ocolit dă toți frați(i) dîn mînăstire și dă multă lume astrînsă în mînăstire la vestea morți(i) lui. Iară în clipa cînd au părăsit sufletu lui astă lume pămîntească,

„clopotele noi din sf. beserecă cea noă au început să bată singure, că nici țipenie dă om nu au fost în beserecă, și au svonit vreme d-un ceas, fără să atingă nime pălămarele. Iară lumea s-au minunat tare și s-au închinat și-au cunoscut că cu adevărat om sfânt au fost Metropolitul.

„Iară în ziua dă sf. Măria Mare, adecă la Adormirea Maici(i) Domnului, au venit episcopu *Ioanichie* alu Caransăbeș, episcopu *Isachie* alu Vrșăț, episcopu *Moisă* alu Lipova și cu 12 proți și 21 dă popi i-au făcut *progribania* și l-au așezat în mormînt în sf(înta) beserecă cea nouă, cea zidită dă el în aști trei ani, cît au stat în sf. mînăstire a Partoșului.

„Iară după ce l-au așezat în mormînt și au vrut meșteri(i) să așază *lespedea* prăstă gura mormîntului, înzădar s-au opintit toți șasă, că nu au putut nici să urnească dîn loc *lespedea*. Și s-au mirat tare că dîn *avlie* pînă aci ei au adus-o ușor. Iară dacă au văzut că nu o pot urni, au mai chemat patru oameni să le ajute, dară nici așa nu au putut-o urni. Iară atunci meșterul *Lungu pietrarul*, carele au *săpat slovele* pră *lespede*, ș-au adus aminte că au spus o *vorbă urită* în fața Metropolitului, cînd au venit să vadă cum *cioplește florile și slovele dă pră lespede*. Și atunci au ingenunchiat în fața mormîntului și s-au rugat și ș-au cerut *iertare* dăla Metropolit, pentru acele vorbe necugetate. Iară după aia au pus minile pră *lespede* și ei șasă au pus-o ușor prăstă mormînt, ș-au întărit-o“.

În acest chip și-a încheiat viața pămîntească slăvitul mitropolit al Timișorii *Iosif II*, pe fruntea căruia, încă fiind viu, strămoșii noștri au așezat aureola sfinților și cununa cea nevastă a mării celei veșnice.

Pentru viața lui minunată, foarte apropiată de cea a îngerilor, închinată în întregime slujirii lui Dumnezeu și ajutorării aproapelui, pentru virtuțile lui fără seamăn, pentru semnele și minunile săvîrșite de Domnul prin puterea *rugăciunii* lui, mitropolitul *Iosif II* a fost considerat drept un *teofor* și un *taumaturg* — un purtător de Dumnezeu și un sfînt făcător de minuni, sub numele de Sfîntul *Iosif cel Nou*.

Prin moarte el a trecut la viață, ca să se plinească cuvintele Domnului Iisus : „*Cel ce crede în Mine, de va și muri, viu va fi*“. Deși de 300 de ani a trecut în lumea dreptilor, sfântul mitropolit Iosif II cel Nou este azi mai *viu* ca oricând. Lumina vieții lui sfinte va lumina peste veacuri căile credinței, care duc la izvorul vieții — *Hristos*.

Preaslăvind pe Domnul, Dumnezeuul părinților noștri, care ni l-a trimis, în timpuri grele, să conducă pe strămoșii noștri la limanul mântuirii și al fericirii, îi strigăm din adâncul inimii :

Bucură-te, prea fericite Iosife, podoaba Ierarhilor Țării Banatului.

Bucură-te, stîlpul cel neclintit al Mitropoliei Timișorii.

Bucură-te, lauda Partoșului.

Bucură-te, Sfinte Părinte Iosife, făcătorule de minuni. Amin.

*

La finea sf. Liturghii, I. P. Sf. Sa Mitropolitul *Vasile*, împreună cu toți preoții conliturgisitori, cu diaconii cu lumini aprinse și cu cădelnițe, s-au îndreptat spre pridvorul catedralei, unde, pe un catafalc improvizat, a fost așezat. Aici, potrivit tipicului stabilit de Comisia sinodală, s-a oficiat cel din urmă *parastas* pentru *Mitropolitul Iosif II* al Timișorii, pentru părinții lui, *Ioan* și *Ecaterina* și pentru suspomeniții lui colaboratori. La „*Veșnica pomenire*“ s-a pomenit numai numele Mitropolitului *Iosif II* al Timișorii și a toată Țara Banatului.

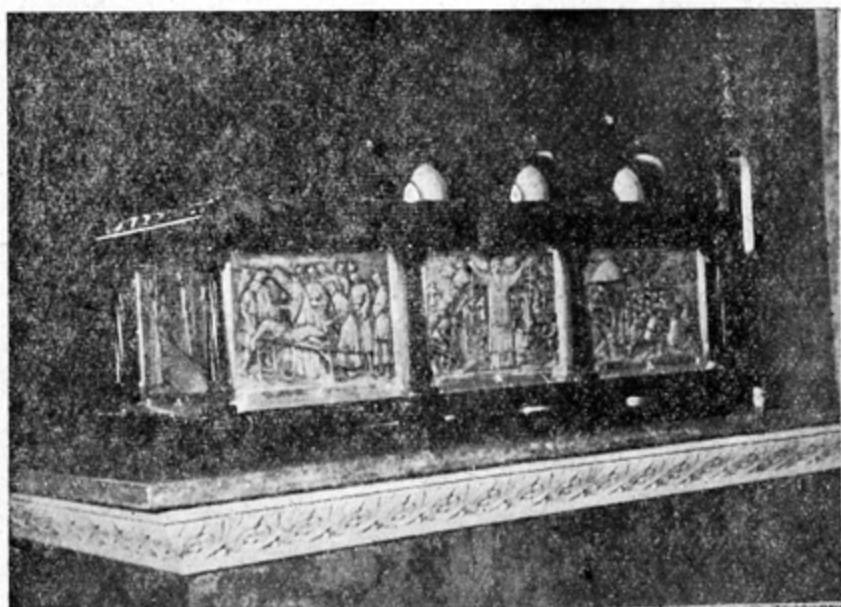
După aceasta, sicriul cu osemintele a fost adus și așezat în pronaos, alături de *racla adevărată și definitivă*, confecționată la București, în care urmau să fie așezate, pentru vecie, osemintele sf. Iosif cel Nou.

R A C L A

Racla — adevărată lucrare de artă — este opera sculptorului *Grigorie Dumitrescu* de la Sfânta Arhiepiscopie a Bucureștilor. Confecționată din lemn de palisandru, păr, tisă și lămii, racla are următoarea în-

fățișare : Dimensiunile : lungimea raclei propriu zise 137 cm., lungimea, cu capac cu tot, 148 cm., lățimea raclei 37,5 cm., cu capac 50 cm., înălțimea raclei 30 cm., cu capac și soclu 45,5 cm.

Pe capac este sculptat, în lemn de lămii, chipul Sfântului Ierarh Iosif cel Nou mort, înveșmîntat în toate odăjdiile arhieresti, purtînd mitra pe cap, în mîna dreaptă avînd cîrja, iar în stînga metaniile. Pe spațiul liber de deasupra capului este sculptat, în lemn de tis, un serafim, încadrat în ghirlandele de crini și frunze,

Racla cu moaștele Sf. Ierarh Iosif cel Nou
— laturea dreaptă —

care se continuă în jurul chipului Sfântului. Spațiul liber din partea de jos, de sub picioare, deasemeni este sculptat cu aceleași motive florale ornamentale.

Pe marginile capacului este sculptată, în lemn de păr, o friză cu ornamente vegetale bizantine. Fața capacului, unde este chipul Sfântului, e acoperită cu cristal, fixat cu o baghetă de oțel argintat. Pe spațiul liber, în formă de sul desfăcut, de sub picioarele Sfântului Iosif, este săpată, în lemnul de lămii, următoarea

inscripție: *In anul 1956 cu binecuvîntarea Prea Fericitului Patriarh Justinian și din porunca I. P. Sf. Mitropolit Vasile al Timișoarei, ostenitu-m-am lucrînd aceasta Sf. Raclă spre lauda Sf. Iosif, podoaba pămîntului românesc.*

Eu smeritul sculptor GRIGORIE DUMITRESCU.

Socul, cu motive florale și geometrice în stil bizantin, este sculptat în lemn de palisandru. Pe el sînt fixate 8 colonete, sculptate în același lemn, cu fusul canelat, partea superioară subțindu-se, cu capiteli corintice. Colonetele împart cele patru laturi ale raclei în 8 panouri, reprezentînd tot atîtea scene, sculptate în relief, în lemn de lămîi, din viața Sfîntului Ierarh Iosif cel Nou. Panourile sînt fixate de raclă cu baghete de oțel argintat.

*Legende*le scenelor, săpate în benzi de oțel argintat, prinse de marginea superioară a soclului raclei, au următorul cuprins: (laturea dreaptă, de la cap la picioare):

1) „*Pe ulița argintarilor, Sf. Iosif vindecă pe un bătrîn olog adus de fiii săi pe targă*”.

2) „*Prin grija Sf. Iosif în toată Țara Banatului se ridică biserici cu turn și cruce*”.

3) „*Sf. Iosif se roagă în genunchi pentru credincioșii bolnavi, care i-au cerut vindecarea*”.

(Pe laturea stîngă, de la cap la picioare):

1) „*Un trăznet a lovit pe aidamacii care au vrut să atace fecioarele fugite de frică lângă mormîntul Sf. Iosif*”.

2) „*Sf. Iosif însoțit de diacul său și mulți credincioși trece prin lanurile de grîu spre mînăstirea Partoș*”.

3) „*Sf. Iosif se roagă pentru stingerea focului, care ardea Timișoara. O ploaie torențială a stins focul*”.

Pe laturea de la cap:

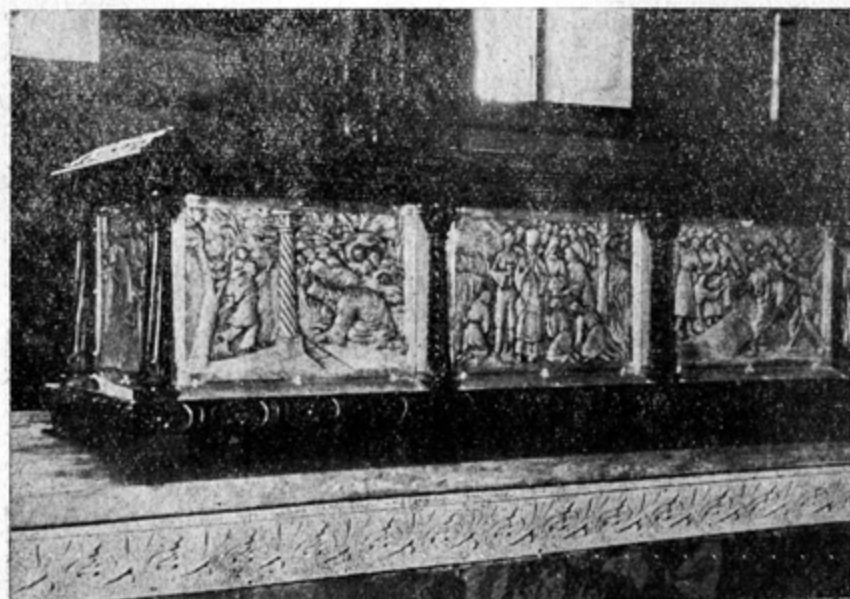
1) „*Fata chenezului Roman Muică, surdo-mută, s-a vindecat în urma rugăciunilor la mormîntul Sf. Iosif*”.

Pe laturea de la picioare:

1) „Turcul Aga Mustafa a cerut îngăduință să se roage la mormântul Sf. Iosif, pentru vindecarea de ologeală“.

*

Înainte de a proceda la spălarea sfintelor oseminte, I. P. Sf. Mitropolit Vasile a sfințit racla după tipicul stabilit de Sf. Sinod, pe baza *Trebnicului*, tipărit în

Racla cu moaștele Sf. Ierarh Iosif cel Nou
— laturea stângă —

Chișinău la 1908, p. 1256 și urm. După Ps. 111 : „*Fericit bărbatul care se teme de Domnul*“, I. P. Sf. Sa a citit următoarea

RUGĂCIUNE:

„Dumnezeule al Dumnezeilor și Domnul Domnilor, făcătorule și ziditorule a toată făptura cea văzută și cea nevăzută, care lui *Moisi*, robul Tău, ai poruncit ca, după chipul ce i s-a arătat lui în munte să facă din lemne neputrede *sicriul* și să-l îmbrace în aur curat, în care, spre mărturie neamului ce va să fie, să se păstreze *năstrapa cea de aur*, ce avea întru sine

mana cea cerească și Tablele Legii cele cu degetul Tău cel dumnezeiesc scrise, carele, toate fiind *chipul* acestor de acum, s-au plinit întru întruparea Fiului Tău, a Domnului nostru Iisus Hristos, când trupul Lui, cel cu lucrarea Sfântului Duh, din Preacurata Fecioară zămislit și însuflețit de plinirea a toată dumnezeirea l-au umplut. Pre tine, cu smerenie, Te rugăm, Atotțitorule, Dumnezeule, Părintele Domnului nostru Iisus Hristos, dintru Carele toată patria în cer și pre pământ se numește, ca *sicriul acesta* ce s-au făcut spre păstrarea moaștelor Sfinților Tăi, pentru rugăciunile și mijlocirea acelorași Sfinți ai Tăi, cu blagoslovenia Ta cea cerească *să-l binecuvintezi și să-l sfințești*, ca pre toți cei ce vor păzi întru acesta sfintele moaște și pre acestea cu cinste le vor cinsti și pre *Sfântul Iosif vor chema cu rugăciunile și mijlocirea lui, de toate strimțorările ce vin de la cei protivnici, să-i slobodești și de nevoile și relele ce vin asupra lor să-i izbăvești cu puterea Ta, să depărtezi de la dînșii toate amenințările, pornirile și năvălirile vrăjmașilor celor văzuți și nevăzuți. Fi lor zid tare dinspre fața vrăjmașului și păzește-i pre ei nevătămați de toate fermecătoriile, momemelele și izvodirile cele rele ale oamenilor celor răi și vicleni, iar spre lăcașul, mînăstirea și țara în care moaștele Sfântului Tău Iosif în chivotul acesta cu cinste vor fi păzite, izbăvește-le, apără-le și fără stricăciune păzește-le de vătămarea fulgerului, de reaua întocmire a văzduhurilor, de piatră, de ciumă, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de venirea asupra noastră a altor neamuri și de războiul cel dintre noi, și de toată rana aducătoare de moarte, de fiarele cele rele, de jivinele cele otrăvitoare, de feluriții viermi cei tîrîtori și de toată reaua întîmplare. Și le îi lor ajutor, apărare și acoperemînt, izbăvindui pre ei de tot răul, și le dăruiește lor, întru blagoslovenia Ta, bună întocmirea văzduhurilor, înmulțirea roadelor pămîntului, vremi pașnice și toată îmbelșugarea, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale și ale tuturor Sfinților Tăi, întru care ești laudat și slăvit împreună cu Unul Născut Fiul Tău și cu Prea Sfîntul și Bunul și de viață Făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor“.*

Apoi I. P. Sf. Sa a stropit de trei ori racla cu aghiasmă zicînd: „*Se sfințește racla aceasta cu darul Prea Sfîntului Duh, prin stropirea apei acesteia sfințite, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, Amin*”.

Deschizînd racla provizorie cu osemintele sf. Iosif, I. P. Sf. Sa, ajutat de P. C. Protos. *Ieronim*, a luat cu grijă pînza albă și vata care acopereau sfintele oseminte, și a procedat apoi, cu toată pietatea, la *spălarea* lor, într-o albie mare, nouă, cu vin curat și untdelemn. După spălare, fiecare os a fost șters cu bucăți de pînză nouă, albă și nefolosită, și așezat în aceeași poziție în racla adevărată, rostind rugăciunea: *Lăudați pe Dumnezeu întru Sfinții Lui, lăudați pre El întru tăria puterii Lui. Lăuda-se-vor cuvioșii întru slavă și se vor bucura întru așternuturile sale*”. Este de remarcă că, deși avea 88 de ani, sf. Ierarh Iosif II și-a păstrat, pînă la moarte, intactă întreaga dantură, nelipsindu-i nici un singur dinte. Racla provizorie urmează să fie pusă în mormîntul de la Partoș. Albia și prosoapele folosite la spălarea și ștergerea osemintelor vor fi arse și cenușa lor va fi pusă în mormînt, în locul moaștelor. Vinul și untdelemnul folosit la spălare vor fi vărsate de-așemenea în locul moaștelor în mormînt.

În tot timpul spălării osemintelor, preoții și cîntăreții au cîntat în cor Troparul Sf. Ierarh Iosif cel Nou și „Binecuvîntările morților”, iar mulțimea credincioșilor din balcoane, într-o atmosferă de adîncă cucernicie, privea cu emoție și urmărea cu atenție încordată orice mișcare făcută de I. P. Sf. Sa în îndeplinirea lucrării sfinte, care se efectuează numai la intervale de secole.

Încă în timpul parastasului, au sosit la Catedrală, asistînd și la spălarea și ungerea sfintelor oseminte: I. P. Sf. *Iustin*, mitropolitul Ardealului, Prea Sfînțirii Episcopi *Nicolae* al Clujului și *Valerian* al Orăzii. Mai tîrziu a sosit și P. S. *Andrei Magieru*, episcopul Aradului, însoțit de I. P. C. ic. stavr. dr. *Gh. Lițiu*, vicar eparhial, *Cornel Oros*, consilier eparhial și *Violet Mihuițu*, preot la catedrala din Arad. A fost de

față și P. C. Sa Ștefan Tomici, vicarul Episcopiei ort. sîrbe din Timișoara.

Pe două rînduri, pe mijlocul catedralei, în timpul sf. Liturghii, și în jurul raclei, în timpul spălării sfințelor oseminte, au străjuit și veghiat, îmbrăcați în ornate, susnumiții protopopi și preoți din oraș și din protopopiatul central al Timișorii.

La orele 11, I. P. Sf. Sa Mitropolitul Vasile, potrivit programului, a plecat la gară, întru întîmpinarea Prea Fericitului Patriarh Justinian și a Membrilor Sfîntului Sinod ce-L însoțesc, încredințînd pe I. P. Sf. Iustin, Mitropolitul Ardealului, să continue și să desăvîrșească lucrarea de spălare și ungere a sfințelor oseminte.

Inveșmîntat în toate odăjdiele arhieresti, I. P. Sf. Mitropolit Iustin a continuat cu toată pietatea lucrarea de spălare a sfințelor oseminte și ștergerea lor cu prosoape curate. După ce sfințele moaște au fost așezate în racla sfințită, pe care I. P. Sf. Sa a așezat capacul, au început să tragă clopotele Catedralei. Cei patru călugări, cu epîtrahile și feloane, ridică racla cu moaștele și, în procesiune, o duc spre altar, urmați de I. P. Sf. Mitropolit Iustin și de soborul preoților slujitori, care se așează pe solee, în timp ce călugării cu racla, precedați de diaconi cădelnițînd și urmați de I. P. Sf. Mitropolit, intră prin ușile împărătești în altar, ocolind sf. prestol, de la sud la nord, de trei ori. Ies apoi afară din altar și așează racla în mijlocul bisericii sub policandrul cel mic, pe amvon, pe un soclu provizoriu, încadrat de patru sfeșnice mari cu lumini aprinse.

În acest timp slujitorii și cîntăreții cîntă: „Mărire Ție, Hristoase Dumnezeu, lauda Apostolilor și bucuria mucenicilor”, și „Sfinților mucenici, care bine v-ați nevoit și v-ați încununat”.

Acum, I. P. Sf. Mitropolit Iustin ridică capacul raclei și stropește moaștele cu apa mică sfințită, corul cîntînd troparul „Mintuiește Doamne poporul Tău”. Binecuvîntînd, cu rugăciunea de binecuvîntare a untdelemnului bucuriei (din slujba botezului), vasul cu untdelemn, adus de un diacon, I. P. Sfințitul cu un mi-ruior de vată unge cu untdelemn sfințit osemintele, și

apoi le stropește cu o chitușă (un mănunchi) de busu-ioc cu aghiazma mare. După aceasta, cu un miruitor special, I. P. Sfințitul unge moaștele cu sfântul și *marele Mir*. În tot timpul stropirii și ungerii moaștelor, corul a cântat: „*Minunat este Dumnezeu întru Sfinții Săi, Dumnezeuul Părinților noștri*“, și „*Bucură-te cămara cea cu bun miros*“, glas 7.

Terminînd ungerea, I. P. Sf. Sa înfășoară moaștele în pînză nouă albă și le acoperă apoi peste tot cu o stofă de mătase, de culoare violetă, cu ornamentații aurite, peste care, la mijloc, pune un *procovăț* de mătase, de aceeași culoare, în formă de cruce, pe care sînt cusute chipurile celor patru Evangheliști și al Maicii Domnului, al arhanghelului Mihail și al sfîntului Ierarh Iosif cel Nou. Peste procovăț a pus o *cruce de argint*, și apoi I. P. Sfințitul a închis racla.

Slujba s-a încheiat cu ectenia întreită și cu otpustul de la sfințirea apei mici.

Cei patru cuvioși călugări, cu epitrahile și feloane, au rămas să străjuiască racla Sfîntului, în timp ce credincioșii, abia stăpînindu-și emoțiile, cu lacrimi în ochi, într-o disciplină perfectă, se închinau adînc și sărutau cu evlavie racla Sfîntului. Toată ziua, pînă noaptea tîrziu, mii și mii de credincioși, tineri și bătrîni, învățați și neînvățați, muncitori și cărturari, s-au perindat, în liniște, prin fața raclei, închinîndu-se și sărutîndu-o, manifestîndu-și astfel sentimentele lor de profundă venerație față de Sf. Mitropolit Iosif II, care, după 300 de ani, s-a întors iarăși în mijlocul turmei credincioșilor săi.

I. P. Sf. Mitropolit *Iustin*, abia putînd străbate prin mulțimea credincioșilor, care umpleau pînă la refuz, jos și în balcoane, spațioasa Catedrală, a ieșit afară din biserică, precedat de cler și urmat de credincioșii care se îmbulzeau să-i sărute mîinile și vesmintele. Împărtășind tuturor arhierasca binecuvîntare, I. P. Sf. Sa s-a îndreptat cu mașina spre Reședința mitropolitană, unde au sosit și Membrii Sf. Sinod în frunte cu Prea Fericitul Patriarh *Justinian*, și ceilalți înalți oaspeți din București.

INTIMPINAREA PREA FERICITULUI PATRIARH J U S T I N I A N ȘI A MEMBRILOR SFINTULUI SINOD

Cu acceleratul de București a sosit la Timișoara la ora 10.30 și vagonul special, în care se aflau invitații și înalții oaspeți ai Mitropoliei Banatului : Prea Fericitul Patriarh *Justinian* al României, I. P. Sf. *Firmilian*, Mitropolitul Olteniei, Prea Sfințiții Episcopi : *Iosif* al Râmnicului și Argeșului, *Andrei*, episcopul românilor ortodocși din cele două Americi, *Teofil* al Romanului și Hușilor, *Antim Tirgovișteanu* și *Teoctist Botoșăneanu*, vicari patriarhali, I. P. C. Preoți iconomi stavrofori : *Alexandru Ionescu*, vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor, *Ioan Gagiu*, directorul Administrației Patriarhale, *dr. Ioan Coman*, rectorul Institutului Teologic de grad Universitar din București, *dr. Gheorghe Soare*, *Vasile Ștefan*, *Atanasie Preda* și *Zaharia Bilbăie*, consilieri patriarhali, *Zaharia Mintulescu*, inspector general bisericesc, domnul *Alexandru Suciu*, consilierul și însoțitorul P. Sf. episcop *Andrei* al Americii ; PP. CC. diaconi stavrofori : Protodiacon *Anton Uncu* și Arhidiacon *Evghenie Dascăl* de la Patriarhie și Arhidiacon *Nichita Lăcătuș* de la Mitropolia Craiovei, precum și domnii *Nicolae Verza*, șeful personalului Administrației Patriarhale și *Mihai Chiriță*, fotoreporter și operator cinematografic.

La ora 11,15 au sosit cu mașinile la peronul C. F. R., unde a fost tras vagonul special, întru întâmpinarea înalților oaspeți, I. P. Sf. Mitropolit *Vasile* al Banatului, Prea Sfințiții Episcopi *Andrei* al Aradului, *Nicolae* al Clujului, *Valerian* al Orăzii, Prea Cucernicii consilieri arhiepiscopesci : *dr. Iuliu Rațiu*, *dr. Iacob Crețiu* și *dr. Marcu Bănescu*, toți protopopii, preoții și diaconii care n-au slujit în sobor la Catedrală.

Ploaia torențială care a căzut la acea oră — ca o binecuvântare a Cerului, prin mijlocirea Sf. Iosif, udînd pămîntul însetat, după seceta îndelungată — a împiedecat primirea după protocol a înalților oaspeți. Precedat de înaltele personalități ce-L însoțesc, Prea

Fericitul Patriarh *Justinian* este ultimul care coboară din vagon, întâmpinat fiind de I. P. Sf. Mitropolit *Vasile*, care, în numele clerului și poporului dreptcredincios din Mitropolia Banatului, urează Prea Fericirii Sale bun sosît pe pămîntul Banatului.

După ce înalții Ierarhi se îmbrățișează frățeste, se grăbesc să se urce în mașini. În mașina Arhiepiscopiei noastre ia loc Prea Fericitul Patriarh *Justinian* împre-

Intîmpinarea Prea Fericitului Patriarh JUSTINIAN
pe peronul gării Timișoara

ună cu I. P. Sf. Mitropolit *Vasile*. Ceilalți înalți Ierarhi și oaspeți, precum și protopopii și preoții prezenți, au fost aduși în oraș cu alte mașini, puse la dispoziția lor de către Consiliul nostru arhiepiscopesc. Convoiul de mașini s-a îndreptat spre Reședința mitropolitană, unde înalții oaspeți au sosit la ora 11.30.

Ședința Sfântului Sinod în Timișoara

Sîmbătă, 6 octombrie 1956, s-a ținut la Reședința mitropolitană din Timișoara, *ședința solemnă* a Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Romîne, pentru *proclamarea canonizării Sf. Ierarh Iosif cel Nou*, după un program dinainte stabilit.

La ora 12.30 Membrii Sf. Sinod și oaspeții invitați trec în biroul I. P. Sf. Mitropolit *Vasile*, ocupînd locurile indicate. Prea Fericitul Patriarh este invitat la ședință printr-o delegație formată din Înalt Prea Sfințitii Mitropoliți *Iustin* al Ardealului, *Firmilian* al Olteniei și *Vasile* al Banatului. Protodiaconul *Anton Uncu*, ajutat de arhidiaconii din București și Craiova și de toți consilierii patriarhali, a cîntat în cor, armonizată după muzica psaltică, rugăciunea de invocare a Duhului Sfînt, „*Impărate ceresc*”. Deschizînd ședința Sf. Sinod pentru proclamarea canonizării Sf. Ierarh Iosif II cel Nou, Prea Fericitul Patriarh *Justinian* a rostit următoarea cuvîntare, care va rămîne în istoria Mitropoliei Banatului, *ca vechime cea dintîi Mitropolie pe pămîntul romînesc* :

Prea Sfințit Sinod,

Biserica Ortodoxă, ca instituție divină, întemeiată de Mîntuitorul Hristos, este sfîntă prin originea ei, prin scopul și prin mijloacele de care se folosește, pentru asigurarea mîntuirii credincioșilor.

Este *sfîntă* prin origine, pentru că la temelia ei stă însuși Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, întemeietorul ei, care rămîne în ea pînă la sfîrșitul veacurilor, după cum El însuși a spus :

„... Și iată eu sunt cu voi pînă la sfîrșitul veacurilor“, (Matei, XXVIII, 20) și care — prin asistența Sfîntului Duh — o ajută să-și îndeplinească misiunea ei. Este sfîntă prin scopul pe care-l urmărește — mîntuirea credincioșilor și prin mijloacele pe care întemeietorul i

SFINTUL IOSIF CEL NOU dela Partoș

— Icoană aprobată de Sf. Sinod în 1956 —

le-a pus la îndemîină — sfintele taine, prin care ea sfințește pe toți cei ce s-au botezat în numele Domnului nostru Iisus Hristos —, păstrează neștirbită credința în El și viețuiesc după poruncile Lui.

Izvorul de sfințenie al Bisericii nu a încetat niciodată, nu se îpuținează și nu are sfîrșit. Pentru aceea, începînd din primele timpuri și pînă astăzi, neîn-

trerupt, Biserica a ridicat din sînul ei sfinți, care s-au bucurat de o cinstire deosebită din partea credincioșilor.

După învățătura Bisericii Ortodoxe, *sfinții* — adică persoanele care prin credința și iubirea lor desăvîrșită au înfăptuit asemenea cu Dumnezeu și au atras asupra lor un har deosebit — nu au rupt prin moarte legătura cu membrii vii ai Bisericii, cu care formează, împreună, trupul tainic al Domnului, ci au rămas mai departe în strînsă legătură cu ei.

De aceea, noi cei de pe pămînt ne îndreptăm neîncetat, cu rugăciuni, către Sfinți, cerîndu-le să fie mijlocitori pentru noi, pe lângă Dumnezeu, ca unii care s-au făcut părtași fericirii nespuse a unirii spirituale cu Dumnezeu, iar sfinții, la rîndul lor, mijlocesc pentru noi cei de pe pămînt — prin rugăciuni — mila și ajutorul lui Dumnezeu.

Cel dintîi *cult* al sfinților în Biserica creștină a fost acela *al martirilor*, ca cei ce au împlinit voia lui Dumnezeu și au mărturisit eroic adevărul sfintei Evanghelii.

Cinstind virtuțile lor, noi preamărim pe însuși Dumnezeu, care i-a învrednicit de trăirea sublimă a virtuților, de păstrarea neclintită a credinței și de răbdare în suferință, pînă la moarte eroică.

Alături de cultul sfinților martiri, dintru început, Biserica cea luptătoare a cinstit și pe aceia dintre ei, care au dat netăgăduit exemplu de eroism în mărturisirea credinței și a calității lor de creștini, suferind chinuri groaznice și închisori, fără a ajunge — însă — pînă la jertfirea vieții, adică fără a fi suferit moarte de martir. Aceștia sînt *mărturisorii*, care pentru tăria credinței lor, pentru răbdarea în suferințe și pentru curățenia vieții lor, au fost cinstiți asemenea martirilor, pilda vieții lor constituind un model tot așa de viu pentru întărirea în virtute și mîngîierea în suferințe a celor de pe pămînt.

Năzuința după o desăvîrșire cît mai înaltă a îndemnat pe mulți creștini pioși, încă din timpurile cele mai vechi ale Bisericii, să se retragă în pustiuri și în

munți și acolo, departe de ispitele pămîntești, să-și consacre întreaga lor viață lui Dumnezeu, slujindu-i neîncetat, prin rugăciuni și fapte de pietate.

Aceștia sînt *cuvioșii*, pe care *Sf. Ioan Damaschinul* ne îndeamnă să-i cinstim, ca și pe mucenicii Domnului.

Între sfinți, din primele veacuri, erau cinstiți și *ierarhii*, în timpul vieții, pentru calitatea lor de ierarhi, iar după moarte, pentru curățenia vieții lor.

Prea Fericitul Patriarh' JUSTINIAN, Inalții Ierarhi
și o parte din soborul slujitorilor, pe treptele
Catedralei mitropolitane.

Biserica fiind sfîntă prin însăși sfințenia întemeietorului ei, izvorul ei de sfințenie nu este legat nici de loc, nici de timp. În orice loc și în orice timp, din sînul Bisericii creștine s-au ridicat și se vor ridica exemple, care — înălțîndu-se pînă la desăvîrșire, în trăirea virtuților creștine — s-au bucurat și se vor *bucura de darul sfințeniei*. Biserica ortodoxă are sfinți pe care îi prăznuiește întreaga creștinătate ortodoxă, dar și sfinți pe care îi cinstește fiecare popor, fiind ieșiți din sînul lui, ca o pîrgă a credinței și evlaviei acestuia.

Dacă unele Biserici ale popoarelor creștinate mai târziu au luat hotărâri și au rînduit în ceata sfinților — martiri, mărturisitori, cuvioși și ierarhi — pe acei care — din sînul poporului respectiv — s-au învrednicit de sfințenie, sînt și Biserici, ale căror popoare, deși au fost creștinate de la începutul formării lor, au întîrziat, totuși, să dea o recunoaștere oficială sfinților ridicați de Dumnezeu din sînul lor.

În această situație se găsea și Biserica Ortodoxă Romînă, datorită împrejurărilor istorice prin care a trecut neamul nostru.

Poporul romîn se numără între acele popoare ale lumii, care s-au învrednicit să primească credința mîntuitoare în Domnul nostru Iisus Hristos, chiar de la sfinții apostoli și învățăceii lor, atît romînii de dincoace de Dunăre, numiți *Dacoromani*, cît și cei de dincolo, din Peninsula Balcanică, numiți *Macedoromîni* sau *Aromîni*, *Istroromîni* sau *Meglenoromîni*, toți co-borîtori din marea familie a neamurilor trace — *Geto-Dacii*.

Dintre toate regiunile locuite de romînii din nordul Dunării, *Țara Banatului*, păstrează cele mai multe mărturii despre autohtonă, vechimea și trăirea noastră neîntreruptă pe acest pămînt, udat cu lacrimile și sudoarea și frămîntat cu brațele strămoșilor noștri timp de două mii de ani.

În Țara Banatului se păstrează cele mai multe și mai vechi mărturii despre aceasta, atît în privința vieții materiale și obștești, cît și în cele sufletești și bisericești din cele mai vechi timpuri, începînd cu veacul al III-lea și al IV-lea.

Istoricii mărturisesc că înainte de venirea ungurilor pe aceste meleaguri, la anul 896, populația creștină de pe pămîntul Banatului a avut *episcopi* proprii, care stau sub jurisdicția Patriarhiei Ecumenice de la Constantinopol și — o scurtă perioadă — sub jurisdicția Archiepiscopiei autocefale din *Justiniana Prima*. Se crede chiar, că episcopul *Ursu* al locuitorilor din „Avaria” — cum se numea Dacia Traiană — pe timpul avarilor, este cel dintîi episcop cu nume romînesc, care a luat

parte la Sinodul VII ecumenic. Iar acest episcop, pare să fi avut reședința în aceeași cetate a Morisenei — sau Mureșanei.

După anul 1020, episcopul român din Morisena este ridicat la rangul de *Mitropolit*, iar despre mănăstirile ortodoxe, ridicate de-a lungul Mureșului și Timișului de principii și de juzii sau cnezii români, istoricii unguri scriu că cele mai multe au fost luate în stăpânire de călugării papistași romano-catolici maghiari cu puterea regilor maghiari.

*Cortegiul Preoților
dela solemnitățile proclamării canonizării
Sf. Iosif cel Nou*

În biserica de piatră, zidită mai tirziu, în cripta de sub altarul mănăstirii Partoș, a fost înmormântat cel dintâi mitropolit al Morisenei, cunoscut sub numele de *Constantin*, la 1286, și al doilea ierarh român cunoscut pe nume, după episcopul Ursu.

În timpul acestui mitropolit, reședința mitropolitană se crede a fi fost mutată în cetatea *Timișoarei*, între anii 1172—1175.

Cel dintîi mitropolit care poartă în titlul său numele Timișoarei este *Ilarion*, mort și înmormîntat în Timișoara, la anul 1400, după cum ne arată *pomelnicul* mitropoliților Timișorii și a toată Țara Banatului.

Urmașii acestuia : *Daniil*, *Nișon*, *Iosif I*, *Ioan*, *Antonie*, *Teodor*, *Neofit* și *Sofronie* întregesc șirul ierarhilor mitropoliți ai Timișorii, pînă la anul 1650, cînd urmează în scaun Mitropolitul *Iosif al II-lea*, cunoscut pentru faptele, virtuțile și minunile săvîrșite de el, sub numele de *Sfîntul Iosif cel Nou de la Partoș*, a cărui proslăvire ne-a adunat astăzi, la trei sute de ani de la trecerea lui la cele veșnice.

Cultul sfîntului Iosif cel Nou de la Partoș, a fost așezat de însuși poporul dreptcredincios din aceste părți, care, prin imne și cîntări de laudă a preamărit și preamărește pînă în zilele noastre, faptele și minunile săvîrșite de el în viață și după moarte. Și cu toate că, în anul 1777, împăratul de la Viena desființează mînăstirea Partoș, mormîntul Sfîntului Iosif a rămas mai departe păzit de credința și cinstit de evlavia poporului dreptcredincios din aceste părți, constituind cea mai scumpă comoară a Țării Banatului.

Sfîntul Iosif cel Nou este originar din Dalmația, de pe malul Adriaticei, dintr-o familie de neamul și sîngele *Valahilor* noștri, din rîndul cărora ieșise cu trei veacuri mai înainte Cuviosul *Nicodim cel Sfînit*, ctitorul Voditei și Tismanei și cu un veac și jumătate mai tîrziu, *Andrei Șaguna*, restauratorul mitropoliei Ardealului.

De tînăr, cu viață fără prihană, acesta ia zborul spre înălțimile sfînite ale muntelui *Athos*. Este primit mai întîi în mînăstirea Pantocrator și rînd pe rînd se nevoiește în mînăstirile : Hilandar și Vatoped, urcînd odată cu treptele cinului monahicesc și treptele sfînteției; și învrednicindu-se, în timpul privegherilor și rugăciunilor adînci, de arătări cerești, în fața celor ce-l înconjurau, devine înger în trup și făcător de minuni.

Sfîntul Iosif a simțit vibrațiile puternice ale sufletului românesc, care s-a risipit, s-a dăruit, cu ce

avut mai de preț, pentru a întreține în Sfântul Munte al Athosului, vie flacăra Ortodoxiei și a menține viața monahicească pe culmile desăvârșirii morale.

Inzestrarea lui cu darurile sfințeniei a fost pentru neamul românesc ca un răspuns al cerului la darurile fără număr, în bani, icoane, cruci, cărți și alte obiecte sfinte, în zidiri din temelie, restaurări și înzestrări de biserici și minăstiri, făcute de dărnicia acestui popor, celor douăzeci de minăstiri mari, 12 schituri și sutelor de chilii singuratice din acest centru al Ortodoxiei.

Iar întoarcerea lui pe pământul românesc ca mitropolit al Banatului, a fost rînduită de Dumnezeu, ca o răsplătire și o împărtășire a acestui neam din potirul plin de roade duhovnicești, ce au crescut în muntele cel sfînt.

Chemat la scaunul mitropolitan al Timișoarei, pentru viața și renumele său de sfînt, după cum scriu istoricii: *„Vreme de trei ani a orînduit fără hodină toate năcazurile cu episcopii și preoți... A deschis iară bisericele, le-a înnoit și a zidit altele. Și a fost părinte la toți săracii și la toți bolnavii“*.

Sfîntul Iosif cel Nou, ostenindu-se ca un viteaz în războiul cel nevăzut, s-a arătat biruitor în vîltoarea luptelor cu răutățile vremii și ale împilatorilor otomani. De aceea, mîna Domnului a fost asupra lui în toată vremea și l-a ridicat mărturie tare și pavază neînfîcîtată a dreptei credințe, strălucind prin faceri de bine și prin dragoste nemărginită față de toți oamenii.

Pentru aceea și Dumnezeu, încă mai înainte de mutarea lui la veșnicele lăcașuri, l-a învrednicit de darul cel mai presus de fire al minunilor și împletindu-i cunună de biruință în ceruri, l-a adăugat în ceata sfinților și a dreptilor, care din veac au bineplăcut Lui.

Drept aceea, văzînd viața și petrecerea acestui nevoitor al Domnului, Sfîntul Sinod al Bisericii noastre, în ședința sa din 28 februarie 1950, a găsit cu dreptate să fie ridicat la cinstirea cuvenită, *să fie numărat cu sfinții* și să se cinstească cu toată cuviința, în cuprinsul Mitropoliei Banatului, cu numele de *Sfîntul ierarh Iosif cel Nou de la Partoș*, cu zi de prăznuire la

15 ale lunii septembrie, iar în ședințele ce au avut loc în anii următori, în comisiunile instituite de Sfântul Sinod, s-au întocmit după toată cuviința și potrivit rînduielilor canonice ale Sfintei noastre Biserici Ortodoxe: Viața, slujba, sinaxarul și rînduiala canonizării Sf. Iosif cel Nou, a cărui proclamare solemnă Sfântul nostru Sinod o face astăzi.

Sînt prezente în aceste momente solemne și se bucură cu noi de această sărbătoare — sufletele tuturor înaintașilor lui în scaunul Mitropoliei Banatului: Ilarion, Daniil, Nifon, Iosif I, Ion, Antonie, Teodor, Neofit și Sofronie; ale voevozilor romîni din cele două Principate, care de-a lungul a cinci veacuri, au înzestrat cu bogate daruri așezămintele din Sfîntul Munte, precum și ale tuturor celor ce au viețuit împreună cu dînsul și au cunoscut semnele de sfințenie, cu care l-a înzestrat Dumnezeu pe Sfîntul Iosif încă din timpul trăirii sale pe pămînt.

Se bucură de această prăznuire, tot sufletul românesc, din părțile Banatului, că a binecuvîntat Domnul credința și evlavia cu care a înconjurat întotdeauna cinstirea sfîntului ierarh Iosif cel Nou.

Dînd slavă lui Dumnezeu, care a învrednicit de cununa sfințeniei pe sfîntul și alesul ierarh *Iosif*, iar pe noi de a pune această cunună pe fruntea lui în chip sărbătoresc, îngăduiți-mi să împărtășesc în această zi mulțumirile mele iubiților mei colaboratori: membrii Sfîntului Sinod, sfetnicilor și consilierilor mei, profesorilor Institutelor Teologice și tuturor celor ce s-au ostenit prin studii, cercetări și organizare, în pregătirea acestor *înalte solemnități ale Bisericii Ortodoxe Romîne*.

Cu toții să ne rugăm Sfîntului Ierarh să ocrotească Biserica noastră Ortodoxă, țara aceasta întru care se cinstește numele lui, mijlocind către bunul Dumnezeu să întărească credința cea dreaptă, să oprească întăritările eresurilor, să înmulțească dragostea, să stingă ura, să înlătore războaiele și să întemeieze desăvîrșit pacea a toată lumea, Amin!

Declar deschisă ședința Sfîntului Sinod și rog pe

I. P. S. Vasile Lazarescu — Mitropolitul Banatului, să citească proiectul *Tomosului* de canonizare a Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș“.

*

După cuvîntarea Prea Fericitului Patriarh, în timp ce corul improvizat ad-hoc al protodiaconului patriarhal *Anton Uncu*, a cîntat, cu măiestrie neegalată, troparul Sfântului Ierarh Iosif cel Nou, PP. CC. Vicari *dr. Gh. Cotoșman* și *dr. Gh. Lițiu* au adus, prezentînd *Sf. Sinod*, icoana Sf. Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, executată artistic, în ulei, pe placaj, în mărime aproape naturală, de pictorul prof. A. Demian, autorul minunatelor fresce din Catedrala mitropolitană a Timișorii.

După aceea, I. P. Sf. Sa Mitropolitul *Vasile*, a citit *Tomosul* de canonizare a Sfântului Ierarh Iosif cel Nou, cu următorul cuprins :

T O M O S

**pentru canonizarea solemnă a Sfântului Ierarh
IOSIF CEL NOU de la PARTOȘ**

J U S T I N I A N

din mila lui Dumnezeu Patriarh al Romîniei, Locțiitor al Cezareei Capadochiei, Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Arhiepiscop al Bucureștilor.

Prea iubitului cler și dreptcredincioșilor creștini din cuprinsul Mitropoliei Banatului, har și milă de la Dumnezeu, Părintele nostru din Ceruri, iar de la noi patriarhicească binecuvîntare.

„Mărturisească-se Ție, Doamne, toate lucrurile Tale și cuvioșii Tăi să Te binecuvinteze. Slava împărăției Tale vor spune și vor grăi puterea Ta“ (Ps., 144, 10—11), prin care s-a întărit brațul credincioșilor Tăi împotriva celor ce s-au ridicat asupra lor.

Cu dragoste negrăită și de minte necuprinsă, a călăuzit Domnul spre limanul mîntuirii pe cei ce au nădăjduit întru El.

Oricîte vifornite s-au ridicat asupra celor ce-și reazemă nădejdea în Cel Atotputernic, nu i-au putut abate

de la credința lor. Iar străjuitori și călăuzitori ai lor pe căile Domnului, s-au arătat sfinții din veac plăcuți Lui. Rîvna lor nu s-a istovit și cununa biruinții lor nu se vestește pururea. Ca într-o platoșă s-au ferecat și cu nebiruite arme s-au încins, căci „nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor peste soarta dreptilor“ (Ps. 124, 3).

Multe și minunate lucruri a făcut Domnul prin sfinții Săi și în vremea revărsării nelegiuirilor otomani asupra popoarelor creștinești. El a întors cumpăna puterii lor spre cădere și ca un pîrjol înecat de ape multe s-a stins pustiirea pe care au făcut-o.

Iar în vremea aceea a surpării stăpînirii creștinești din *părțile Banatului*, Domnul n-a lăsat fără mîngîiere și întărire nici pe binecredincioșii creștini bănățeni, ci din Sfetagora l-a hărăzit cîrmuitor duhovnicesc pe vlădica *Iosif*, cel ce din pruncie își închinase viața Domnului.

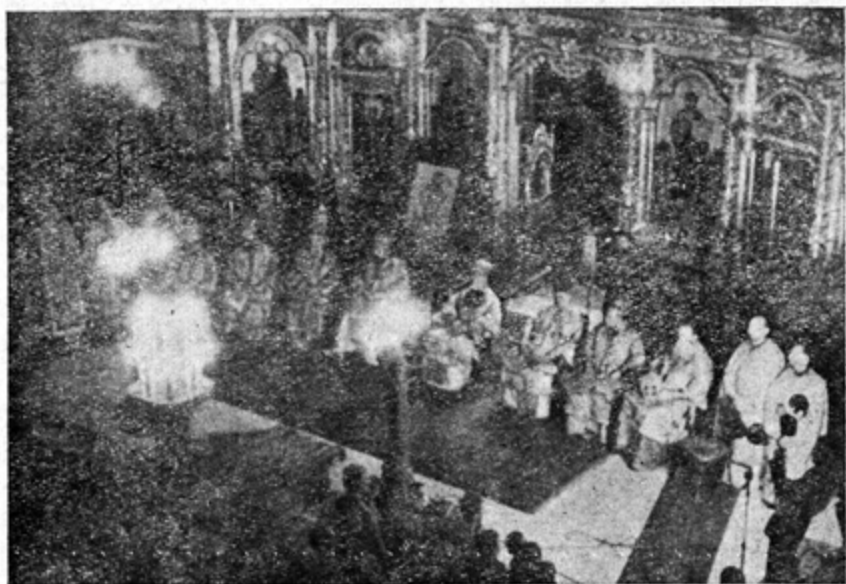
Infruntînd cu puterea credinței sale, primejdiile și ostenele de tot felul ale viețuirii în lepădarea de sine și de lume, alesul între cuvioși, părintele nostru Iosif, a crescut duhovnicește în muntele cel sfînt al Domnului și a rodit bogat în fapte minunate, deopotrivă la Sfîntul Munte al Athosului, ca și pe pămîntul Banatului, unde a păstorit între anii 1650 și 1653 din scaunul vlădicesc al Mitropoliei Timișorii, iar moaștele lui se află la sfînta mînăstire din *Partoș-Banat*, în care s-a și săvîrșit din viață, la anul Domnului 1656.

Ostenindu-se ca un viteaz în războiul cel nevăzut, s-a arătat biruitor și în vîltoarea luptelor cu răutățile vremii și ale impilatorilor otomani. Mîna Domnului a fost cu el în toată vremea și l-a ridicat mărturie tare și pavază neînfrîntă dreptei credințe, strălucind prin faceri de bine, prin săvîrșirea de minuni și prin neabătută dragoste față de toți oamenii, chiar și față de cei fărădelege.

Ruga lui sfîntă chema pe toți la Domnul, faptele lui minunau și pe nelegiuîți, iar cu puterea Domnului a întărit pe dreptcredincioșii creștini din Banat, spre biruință asupra vrăjmașilor lor.

Pomenirea acestui cuvios Părinte de către dreptcredincioșii din Banat s-a făcut cu toată cinstea între sfinți, iar mireasma sfințeniei întru care a adormit, acum trei sute de ani, a răzbătut prin vreme pînă la noi.

Căutînd la viața și petrecerea acestui ales nevoitor al Domnului și asemuindu-l cu „un pom răsădit lângă izvoarele apelor, care își dă rodul la vremea sa și ale

Prea Fericitul Patriarh JUSTINIAN cu soborul Înălților Ierarhi, pe solee, în timpul Sf. Liturghii solemne.

carui frunze nu se vestejesc“ (Ps., 1, 3), — Sfîntul Sinod al Bisericii noastre, la 28 ale lunii februarie 1950, a găsit că este cu dreptate să fie ridicat la cinstirea cuvenită și să fie așezat în ceata sfinților, părintele nostru ierarh *Iosif* al Timișorii.

Drept aceea, făcîndu-se, după rînduială, amănunțite și temeinice *cercetări* asupra vieții și petrecerii cuviosului nostru părinte Iosif și stabilindu-se, fără puțință de împotrivire, că acest sfînt bărbat a strălucit ca un adevărat vas ales al Domnului, prin credință curată și statornică și printr-o viețuire fără de prihană, la care s-a ridicat prin urmarea neabătută a pravilelor

vieții călugărești în partea cea mai mare a zilelor sale, precum și că a lăsat în urma lui mireasma sfințeniei pentru viața sa curată și pentru minunile ce le-a săvârșit, — chemînd puterea Celui prea înalt în ajutorul nostru,

Hotărîm împreună cu Duhul Sfînt, ca de acum înainte, Părintele nostru Iosif, să se numere cu sfinții și să se cinstească cu toată cuviința în rîndul sfinților Ierarhi, în cuprinsul Mitropoliei Banatului, cu numele de *Sfîntul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș*.

Drept zi de prăznuire a Sfîntului Ierarh Iosif cel Nou, așezăm ziua de 15 septembrie și orînduim ca numele lui să fie trecut în Sinaxar și în calendarul bisericesc, la ziua arătată.

De asemenea orînduim ca *viața, slujba și icoana* sfîntului, care au fost întocmite și aprobate din vreme de către Sfîntul Sinod, să se tipărească aparte și să fie primite cu toată evlavia de către dreptcredincioșii creștini.

Încă mai hotărîm și aceea, ca sfintele lui oseminte să fie aduse din sfînta mînăstire Partoș și așezate în Catedrala mitropolitană din Timișoara, iar icoana Sfîntului Iosif cel Nou să fie așezată împreună cu icoanele celorlalți sfinți la locul cuvenit în bisericile ce se vor zugrăvi de acum înainte în cuprinsul Mitropoliei Banatului.

Și ca evlavia sfintelor locașuri de închinare, să fie sporită și prin chemarea și lucrarea noului sfînt, rînduim ca bisericile care ar voi, să-și poată lua *hramul Sf. Iosif cel Nou*, și totodată, ca la hramul de acum al bisericii mînăstirii Partoș și al Catedralei mitropolitane din Timișoara, să se *adaoge* și acela al Sf. Iosif cel Nou.

Pentru deplina statornicire a celor pe care le-am orînduit în chip sinodal și canonic, am întocmit și cu semnăturile Noastre întărim actul de față, ca **TOMOS DE CANONIZARE** adică de așezare în rîndul sfinților, a părintelui nostru Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș și spre slava lui Dumnezeu, facem aceasta cunoscut credincioșilor și păstorilor Bisericii Ortodoxe Romîne.

Iar pentru plinirea sărbătorească a sfintei lucrări de care ne-am învrednicit, încredințăm un sobor arhieresc ca împreună cu Noi să săvârșească, după toată rânduiala, proclamarea solemnă a canonizării Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, în ziua de duminică 7 octombrie 1956, în Catedrala mitropolitană din Timișoara.

Prea Fericitul Patriarh JUSTINIAN cu soborul Înaltilor Ierarhi, pe solee, în timpul Sf. Liturghii solemne.

Dat în Timișoara, la anul mîntuirii 1956, luna octombrie, ziua a șasea.

(Sigilul cu legenda : „Sfintul Sinodu alu Sîntei Biserici Autocefale Ortodoxe Romîne 1873“).

† JUSTINIAN

Patriarhul Romîniei

† IUSTIN

Mitropolitul Ardealului

† IOSIF

Episcopul Rîmnîcului
și Argeșului

† FIRMILIAN

Mitropolitul Olteniei

† NICOLAE

Episcopul Clujului

† VALERIAN

Episcopul Oradiei

† VASILE

Mitropolitul Banatului

† ANDREI

Episcopul Aradului

† TEOFIL

Episcopul Romanului
și Hușilor

† ANDREI

Episcopul romînilor
din cele două Americi

Episcop † ANTIM TÂRGOVIȘTERU vicar patriarhal

Episcop † TEOCTIST BOTOȘĂNEANU vicar patriarhal

În timp ce înalții Ierarhi prezenți semnează istoricul document sinodal, s-a cântat troparul și condacul Sf. Ierarh Iosif cel Nou, armonizate pe psaltihie de P. C. protodiacon Anton Uncu.

După ce Prea Fericitul Patriarh Justinian a anunțat închiderea ședinței Sf. Sinod, s-a rostit rugăciunea de încheiere și s-a cântat: „Cu adevărat mare este taina creștinătății” — „Slavă... Și acum...”, „Doamne miluiește”, „Pentru rugăciunile” și „Sfinte Ierarhe Iosife, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi”.

PRIVEGHEREA DE SIMBATA, 6 OCTOMBRIE, SEARA

La orele 18 s-a săvârșit în Catedrală slujba Privegherii, după rînduiala obișnuită la mînăstiri, adică Ceasul IX, Vecernia mică, Pavecernia mică, Privegherea — Vecernia mare, Litia și Utrenia, de P. Sf. Sa Episcopul *Valerian* al Orăzii, asistat de următorul sobor de preoți și diaconi: P. C. prot. dr. Patrichie Țiucra, prot. Ion Geția, prot. Viorel Mihuț-Arad, prot. Ioan Munteanu-Făget, prot. dr. Zeno Munteanu-Caransebeș, pr. Dimitrie Botău-Catedrala Timișoara și diaconii Simion Bîtea, Ioan Botău, Ioan Gașpar și Ioan Drăgoi.

În tronul arhieresc se afla I. P. Sf. Mitropolit *Vasile*, avînd alături pe P. Sf. *Andrei*, episcopul romînilor din cele două Americi, cu consilierul său dl. *Alexandru Suci*, și P. Sf. Episcop *Theoctist*, vicar patriarhal. Răspunsurile au fost date de Corul catedral, condus de prof. dr. *Nicolae Ursu*.

La finea Doxologiei, cînd se cînta „Sfinte Dumnezeule”, s-a făcut înconjurarea Catedralei cu racla cu sfintele moaște, în sunetul clopotelor tuturor bisericilor din Mitropolia Banatului. Procesiunea s-a format, ca la aducerea moaștelor în Catedrală, în ordinea următoare: Preotul Alex. Bălașiu-Timișoara Freidorf purta sf. cruce, fiind urmat de purtătorii ripizelor și sfeșnicelor, cu lumini aprinse, de Corul catedral, cîntăreții, preoții îmbrăcați în vesminte, soborul preoților și diaconilor slujitori, I. P. Sf. Mitropolit *Vasile*, Prea

Sfințiții Episcopi *Andrei* al Americii, *Valerian* al Oradei și *Theoctist*, vicar patriarhal, racla cu sfintele moaște, sub baldachin purtat de patru preoți, purtată de cei patru călugări, în epitrahile și feloane, cu capelele descoperite, urmată de I. P. C. Vicari : Arhimandritul *Ilarion Draganov Tonev*, vicarul Mitropoliei *Tirnova* din Bulgaria, *Tr. Belasçu-Sibiu*, *Gh. Cotoșman-Timișoara*, *Gh. Lițiu-Arad*, de prot. *Paul Madincea-Oradea*, de mulți preoți și o lume imensă de credincioși, purtând în miini lumini aprinse.

Ocolirea Catedralei s-a făcut, în plină noapte, ca la slujba Prohodului din Vinerea Patimilor, cu cele patru opriri în cele patru puncte cardinale, la care s-au rostit ecteniile respective. Tot timpul Corul catedral a cântat troparul și condacul Sf. Ierarh Iosif cel Nou, armonizate de prof. *dr. Nicolae Ursu*, dirijorul corului, iar diaconii cădeleău racla.

După ocolire, întreg convoiul intră în Catedrală, iar racla cu sfintele moaște este așezată în același loc, pe pedestalul de pe amvon, sub plicandru. Slujba privegherii s-a încheiat cu condacul „Apărătoarei Doamne” de la Acatistul Bunevestiri, cântat de slujitorii și cîntăreții catedralei.

Ca și în noaptea precedentă și în această noapte, mulțime mare de credincioși au veghiat în rugăciuni și meditație adîncă, solicitînd smeriți ajutorul sf. Ierarh Iosif cel Nou făcător de minuni.

VI.

Proclamarea solemnă a canonizării Sf. Ierarh Iosif cel Nou

DUMINICA, 7 OCTOMBRIE 1956
MAREA SARBĂTOARE A MITROPOLIEI
BANATULUI

Dimineața la orele 6, în Catedrala mitropolitană, P. C. Prot. *Iova Firca*, preot catedral, a oficiat îndatinata slujbă a Ceasurilor III și VI, după rînduiala mînăstirească. Înainte de încheiere, doi preoți îmbrăcați în ornate, precedați de doi diaconi cădelnițînd, aduc, cu cinstea cuvenită *icoana Sf. Iosif cel Nou* și o așează în altar pe Scaunul cel de sus.

Racla cu moaștele Sf. Iosif a fost străjuită de Prea Cuvioșii stareți amintiți ai mînăstirilor : Călugăra, Izvōrul Miron, Săraca și Partoș. Sfînta slujbă a fost ascultată de foarte mulți credincioși.

Pentru a menține ordinea în timpul Sf. Liturghii solemne din această mare zi, Consiliul nostru Arhiepiscopesc a luat măsuri speciale, tipărind bilete *gratuite* de intrare în Catedrală. La fiecare din cele cinci intrări a veghiat cîte un preot și doi mireni : P. C. Preoți Vichentie Cuzma-Timișoara Vii Fabric, Alexandru Bălașiu-Timișoara Freidorf, Gh. Zorlențan-Bazoșul Nou, Nicolae Dad-Beșenova nouă și diaconul Nicolae Stanciu de la Catedrală, iar mireni : dr. Vasile Dărăbanțiu, Ioan Crașovan, Teodor Guțu, episcopii catedralei, dr. Chimigeriu Constantin, Rusalin Frățilă, Ștefan Pătraș, Gh. Casiu, Silviu Rămneanțu, Ioan Daminescu și Ioan Gabrov.

În cele nouă sectoare — 6 la parter și trei la balcoane — în care a fost împărțit spațiul catedralei, credincioșii au fost conduși de următorii preoți și diaconi, însărcinați și cu menținerea ordinei : PP. CC. dr. Vic-

tor Vlăduceanu, Liviu Surlașiu, Ilie Serafin, Gheorghe Albu, Const. Comșulea, Gheorghe Geția, Ioan Gaița, Lazăr Stoia, Gheorghe Rămneanțu, diaconii Traian Marinceu și Ioan Decan, — și studenții în Teologie Traian Sevici și Roman Cotoșman.

SFINTA LITURGHIE SOLEMNA ARHIEREASCĂ DE CANONIZARE

*Duminică, 7 octombrie 1956. Zi minunată de
îmbrăcată, timp frumos și cald, cerul senin cu soare stră-
lucitor. Orașul de reședință a Mitropoliei Banatului a*

*Plecarea Membrilor Sf. Sinod dela Reședința mitropolitană
spre Catedrală*

In clișeu: Prea Fericitul Patriarh JUSTINIAN și II. PP. SS.
Mitropoliți IUSTIN al Ardealului și VASILE al Banatului

îmbrăcată haină strălucită ca în zilele de mare sărbătoare. Mii de credincioși ortodocși români au ținut să-și manifeste, în această mare și epocală zi, sentimentele lor de profundă venerație față de Sfântul a cărui canonizare solemnă urma să se facă, precum și dragostea și alipirea sufletească față de înalții Ierarhi, membri

ai Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe din Patriarhia Română, a căror prezență în capitala Banatului constituie, pentru toți dreptcredincioșii români, un eveniment de covârșitoare importanță național-bisericească.

Totul, cerul, natura și dreptcredincioșii români și-au dat mîna, înfrățindu-se în gînd și simțire, spre a da o divină strălucire sărbătorii noastre de veacuri așteptată.

La ora 9 se formează, la Catedrala mitropolitană, un impozant cortegiu de protopopi, preoți și diaconi, îmbrăcați în ornate strălucitoare, de toate culorile, și mii de credincioși, care s-au îndreptat, cucernici, spre Reședința mitropolitană, pentru a aduce pe membrii Sf. Sinod la Catedrală.

Cortegiul a fost format astfel : în frunte *Crucea* mare mitropolitană, dusă de Pr. Tiberiu Farca, protopopul Sînicolaului Mare, *icoana* Sf. Ierarh Iosif cel Nou, purtată de preoții Gh. Popovici-Mărul și Nicolae Văleanu-Cornea, praporii, ripizile și sfeșnicele purtate de credincioși și preoți, — urmează apoi două rînduri lungi de protopopi și preoți, în dreapta : P. C. dr. Iosif Ieremia, protopopul Reșiței, Prot. Teodor Roșca-Caransebeș, Prot. Virgil Turcan-Lugoj, Prot. Ioan Muntean-Făget, Pr. Porfir Crișciu, protopopul Ciacovei, Pr. Cornel Jurca-Oravița, Pr. Dimitrie Anuțoiu, protopopul Orșovei, și P. C. Preoți: Ilie Sîrbu-Rusca, Constantin Stoichescu-Jupalnic, Ioan Goanță-Bozovici, Ioan Vladu-Eșelnița, Nicolae Vinătu-Lugojel, Ioan Săbăilă-Luncavița, Petru Moisesescu-Jupa, Ioan Voin-Bozovici, Iosif Petrovici-Boldur, Victor Toldi-Reșița, Plinius Oancea-Sînandrei, Petru Turlici-Șipet, Isidor Socaciu-Hodoș, Petru Ardelean-Tapia, Traian Gîciu-Sculea, Ioan Capotescu-Fizegiu, Ioan Clavel-Curtea, Ștefan Gîru-Ciclova Romînă, Grigorie Suceveanu-Dumbrăvița, Emil Damșa-Birchiș, Eftimie Șoșdean-Igriș, Ilie Crivacucea, protopopul Moldovei-Noi, Andrei Chirilă, protopopul Jimboliei și Alexe Boiu-Zăbrani; în stînga : P. C. Protopopi: Cornel Vuia al Timișorii, dr. Zeno Muntean, directorul Seminarului teologic din Caransebeș, Dumitru Antonescu, paroh Timișoara II, Ioan Racoveanu al Caransebeșului, Vitalie Pereteatcu al Lipo-

vei, Pr. Gheorghe Simu al Gătaiei, Pr. Iulian Oprîșoni al Făgetului, Nicolae Țuca paroh în Macedonia și P. C. Preoți: Pavel Ardelean-Moșnița Nouă, Andrei Bejan-Chelmac, Ștefan Șora-Timișoara II, Simion Stanca-Racovița, Aurel Dan-Șag, Gheorghe Șepețan-Secusigiu, Ieromonah Epifanie Garștea-Pojejena de Jos,

Plecarea Membrilor Sf. Sinod dela Reședința mitropolitană spre Catedrală

În cliseu : II. PP. SS. Mitropoliți IUSTIN al Ardealului, VASILE al Banatului și FIRMILIAN al Olteniei și PP. SS. Episcopi IOSIF al Rimnicului și Argeșului, ANDREI al Americii, ANDREI al Aradului, NICOLAE al Clujului și TEOFIL al Romanului și Hușilor

Victor Faur-Timișoara Fratelă A., Horia Vișoiu-Giroc, Traian Pelea-Izvin, Prot. Mihuți Jigorea-Lugoj, Gheorghe Țunea, protopopul Bozoviciului, Arsenie Golumba-Timișoara-Ronaț, Traian Brânzei-Ghiroda, N. Popa-Buzad, Traian Stan-Ghiroda Nouă, Dimitrie Ania-Săcălaz, dr. Gheorghe Lupșa-Timișoara, Dimitrie Băloni-Chișoda, Vasile Savi-Alioș, Nicolae Burdea-Cutina și Pavel Luca-Glimboca.

După protopopii și preoții îmbrăcați cu epitrahile și feloane, urmează soborul preoților și diaconilor litur-

gisitiori : PP. CC. Vicari: arhimandritul *Ilarion Draganov Tonev* din Tîrnova Bulgariei, *Traian Belaşcu-Sibiu*, dr. Gh. *Cotoşman*-Timişoara; prot. stavr. dr. *Patrichie Țiucra* și *Ioan Geția*, Prot. dr. *Ioan Petreuță* și *Iova Firca* și preotul *Dimitrie Botău* de la Catedrala mitropolitană din Timişoara; diaconii *Simion Bitea*, *Ioan Botău*, *Ioan Gaşpar* și *Ioan Drăgoi* de la Catedrala mitropolitană, — la urmă baldachinul purtat de preoții *Toma Bujor*, protopopul *Lugojului*, *N. Sintescu* și *Boris Țurcan-Lugoj* și Gh. *Păleanu-Cîlnic*, urmat de mulțimea poporului, care în valuri nesfîrșite a umplut toată strada, împiedecînd orice circulație.

La ora 9.15 impozantul cortegiu a ajuns la Reședința mitropolitană, unde așteptau, îmbrăcați cu toate odăjdiiile arhieresti, *Inalt Prea Sfinții Iustin* al Ardealului, *Firmilian* al Olteniei și *Vasile* al Banatului, *Prea Sfinții Episcopi Iosif* al Rîmnicului și Argeșului, *Andrei* al Aradului, *Andrei* al celor două Americi, *Nicolae* al Clujului, *Teofil* al Romanului și Hușilor și *Valerian* al Oradiei, împreună cu P. C. arhidiaconi stavrofori *Anton Uncu* și *Evghenie Dascăl* de la sf. Patriarhie, *Nichita Lăcătuș* de la Mitropolia Craiovei, *Iosif Bolog* de la Mitropolia Sibiului.

Prea Fericitul Justinian, Patriarhul Romîniei, ieșind mai la urmă din Reședință, purta mantia, camilafca și cîrja. Un diacon ține mantia *Prea Fericitului Patriarh* pe tot traseul pînă la Catedrală.

Întreg cortegiul se reîntoarce acum spre Catedrală, în aceeași ordine, în urmă pășind *Inalții Ierarhi* cu *Prea Fericitul Părinte* sub baldachin, încadrat de P. C. Preoți Icon. stavrofori *Alexandru Ionescu*, vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor, *Ioan Gagi*, directorul Administrației Patriarhale, dr. *Ioan Coman*, rectorul Institutului Teologic de grad universitar din București, dr. Gh. *Soare*, *Ștefan Vasile*, *Preda Atanasie*, *Zaharia Bilbăe*, consilieri patriarhali și *Zaharia Mintulescu*, inspector general bisericesc, cu bastoane și culioane roșii. Pe tot traseul procesiunii, copiii și credincioșii aruncau flori în calea *Inalților Ierarhi*.

La ora 9.30 întreg cortegiul intră în Catedrală, în sunetul clopotelor tuturor bisericilor ortodoxe din Ti-

mișoara și din întreaga Mitropolie a Banatului, și în acordurile imnului patriarhal, executat de Corul catedral, dirijat de prof. dr. *Nicolae Ursu*. Preoții care nu fac parte din soborul celebranților, se așează pe două rânduri paralele pe mijlocul Catedralei, asigurând trecerea Înălților Ierarhi și a preoților slujitori.

Arhiereii împreună cu soborul preoților slujitori se așează jos în naos, în fața raclei Sfântului, unde veghează, cu lumini aprinse în mâini, Prea Sfinții Episcopi *Antim* și *Theoctist*, vicari patriarhali.

Cortegiul cu Înălții Ierarhi, însoțiți de consilierii patriarhali și credincioși, în drum spre Catedrala mitropolitană

Prea Fericitul Patriarh *Justinian* pe solee face rugăciunile de închinare și, după ce sărută sf. icoane împărătești, binecuvintează poporul. Corul cântă „*Pe Stăpînul și Patriarhul nostru . . .*”. Intră apoi în altar și se înveșmîntează cu toate ornatele arhieresti, în timp ce diaconii și consilierii patriarhali cântă Axionul. Însoțit de arhidiaconi, Prea Fericitul Patriarh iese din altar, așezîndu-se în mijlocul Arhieriei, în fața raclei Sfîntului, așezată pe amvon. Toți arhieriei poartă în mâini

lumini aprinse. PP. CC. Vicar, rector și consilierii patriarhali — impresionînd deosebit prin înfățișarea și ținuta lor — au stat tot timpul sf. Liturghii, pe două rînduri, pe solee.

Incepe SFINTA LITURGHIE SOLEMNA.

— *Binecuvîntează, Stăpîne*, — răsună puternic vocea protodiaconului *Anton Uncu* de la Patriarhie. P. C. Vicar *Tr. Belasçu* din altar dă binecuvîntarea, pentru începerea Sf. Liturghii. Răspunsurile liturgice le dă impecabil Corul catedral. Ecteniile le rostesc pe rînd proto și arhidiaconii *A. Uncu* și *Nichita Lăcătuș*, baritoni profunzi, și *Evghenie Dascăl*, tenorist înalt, toți trei uimind, cu timbrul vocii lor artistice, cu profunzimea și înălțimea gamei, mulțimea credincioșilor din Catedrală.

La Vohodul mic, după ce protodiaconul *Uncu*, purtătorul sf. Evanghelii, a zis: „*Înțelepciune, dreptți!*“, se întoarce de pe solee în mijlocul bisericii și dă sf. Evanghelie Prea Fericitului Patriarh, care o ia și o așează la căpățîiul moaștelor, plecîndu-se adînc, iar soborul Arhiereilor și Preoților slujitori cîntă „*Veniți să ne închinăm*“, troparul și condacul Pogorîrii Duhului Sfînt: „*Bine ești cuvîntat Hristoase...*“ și „*Cînd s-a pogorît limbile amestecînd*“.

În timpul cîntării troparelor, Prea Fericitul Patriarh cădește racla Sfîntului de trei ori jur împrejur, apoi altarul, icoanele împărătești, stranele și pe credincioși, încheind căderea pe solee.

Apoi Prea Fericitul Patriarh *Justinian* a cetit cu voce tare *Tomosul* de canonizare a Sfîntului Iosif cel Nou, artistic caligrafiat, pe hîrtie, la sf. Patriarhie. Preoții și credincioșii au ascultat cu atenție încordată cuprinsul acestui foarte important act istoric sinodal.

După aceasta, în timp ce strana și corul au cîntat troparele și condacele duminicii și ale Sfîntului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, Înălții Ierarhi, după rang, s-au închinat în fața raclei, sărutînd sf. Cruce de pe sfintele moaște. Tot astfel au făcut și Preoții din sobor.

După închinare, Prea Sfînțiții Episcopi *Teofil* al Romanului și *Valerian* al Oradiei, iau icoana sf. Iosif

din altar și, scoțind-o prin ușile împărătești, o așează pe un pedestal, anume făcut, în fața icoanei împărătești a Maicii Domnului. Prea Fericitul Patriarh sfințește apoi icoana după rânduiala tipiconală, stropind-o cu aghiazmă, și, închinându-se, o sărută.

Până la sărutarea sf. Icoane de către toți Înalții Ierarhi, corul cântă „*Sfinte Ierarhe Iosife, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi*”. Apoi Prea Fericitul Patriarh revenind, împreună cu toți Arhiereii, în fața raclei, ia sf. Evanghelie de pe sf. moaște și pornește spre altar,

Cortegiul în drum spre Catedrala mitropolitană

urmat de raclă, care este purtată de Înalt Prea Sfințitii Mitropoliți *Iustin, Firmilian* și *Vasile* și de Prea Sfințitul Episcop *Iosif*.

Racla este așezată în fața sf. prestol. În timp ce toți ceilalți slujitori sărută pe rînd, după rang, icoana sf. Iosif și intră în altar, corul cântă „*Sfinte Ierarhe Iosife, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi*”.

Se continuă apoi slujba sfintei Liturghii ca de obicei. Cînd corul a cîntat pentru ultima oră „*Sfinte Dum-*

nezeule“ de la Apostol, Înălții Ierarhi, care au adus racla în altar, o iau din fața sfintei Mese și, ocolind cu ea prin laturea de miazăzi, merg și o așează în Scaunul cel de Sus, cu privirea către popor, înălțînd puțin partea dinspre capul Sfîntului. Racla rămîne aici, străjuită de patru diaconi, cu ripizi și dicherotrichere.

În timpul citirii Apostolului, Înălții Ierarhi slujitori încadrează racla, ca *conliturgisitori ai Sfîntului Arhiepiscop Iosif*. Se continuă apoi slujba sf. Liturghii în mod obișnuit.

La Priceasnă, Înalt Prea Sfîntul Arhiepiscop și Mitropolit Vasile al Banatului — care în Istoria restauratei Mitropolii a Banatului va fi trecut cu numele de *Vasile III Restauratorul* — urcînd treptele tronului arhieresc, a rostit *Panegiricul* :

*Prea Fericirea Voastră,
Înalt Prea Sfînți și Prea Sînți Frați,
Iubiți fii sufletești,*

Mult iscusita vremii slovă, în tălmăcirea dată și nu de noi, ci de alții, care n-au nici un motiv să ne fie binevoitori — ne spune, că în partea aceasta de pămînt băștinaș romînesc, dintre Murăș, Tisa, Dunăre și Carpați, cunoscută în documente ca Țara Banatului, a existat organizație bisericească superioară de rit grecesc încă din suta a opta d. Hrs., cu nume de ierarhi cunoscute. În special se afirmă acest adevăr despre o localitate *Timiș* din acest colț de țară, al cărei ierarh să fi fost, pînă la un timp, căpetenia ierarhiei noastre bisericești din acele vremuri.

Iar un document romînesc din ultimul deceniu al veacului al 17-lea, deci contemporan cronicilor noastre, alcătuit la poruncă vlădicească, făcînd istoricul mînăstirilor din Bănat, pe baza informațiilor la îndemînă în acea vreme, arată că cea mai veche mînăstire ortodoxă romînească a luat ființă aci între anii 1010—1015.

Un pomelnic scris de aceeaș mînă, în acelaș deceniu și din acelaș ordin, amintește ca pe cel mai vechi mitropolit al Timișorii, cunoscut în vremea aceea, pe mitropolitul *Constantin*, mort la 1286 și înmormîntat în biserica mînăstirii Partoșului.

Din veacul al 13-lea începînd și pînă la ocuparea Banatului de către austrieci, și chiar și după aceea, din fiecare veac ne sînt cunoscute nume de mitropoliți ai Timișorii, cu doi, trei și chiar patru sufragani. Ocupația austriacă, pe lîngă alte impilări, a știut să ia măsuri ca

P. S. Sa ANDREI MOLDOVANU
Episcopul Romînilor din cele două Americi

populația băstinașă, refractară față de tentativele uniției, să nu-și mai aibe nici ierarhia ei superioară, în jurul căreia să se grupeze — în lipsa altor conducători de un neam cu ea — pentru a-și prelinde, cu toată autoritatea, dreptul la o viață liberă, religioasă și culturală.

Conștiința vechei organizații mitropolitane a pro-

vinciei noastre n-a putut fi însă, izgonită din suflete de nici o impilare.

Așa se explică de ce, în atmosfera de libertate de la mijlocul veacului trecut, între revendicările ce și poporul nostru bănățean a ținut să și le afirme, loc de frunte ocupă aceea de a-și avea el iarăși „obișnuitul său mitropolit“.

Timp de aproape o sută de ani n-a fost prilej, cu care obștea credincioșilor bănățeni să nu-și fi pretins recunoașterea dreptului său de a-și avea iarăși, străvechea sa formă de organizație bisericească superioară.

În vederea obținerii acestui drept, cu strămoșească evlavie și dărnicie, ea s-a străduit să înalțe, pentru mult așteptata sa mitropolie, măreț sion, de la a cărei strălucită și neuitată zi de tîrnosire s-au împlinit chiar ieri 10 ani.

Cuvine-se ca la această zi aniversară să ne aducem aminte cu mulțumire de marea și bogata milostivire a Părintelui-ceresc față de noi, că ne-a învrednicit să ne facem părtași marilor împliniri ale așteptărilor înaintașilor noștri și, întru smerită plecare a genunchilor noștri, să-I aducem laudă și rugăciuni de mulțumire, cu hotărîta făgăduință, că ne vom strădui a ne arăta, de aci încolo, tot mai vrednici de binecuvîntarea Sa, prin credința și viața noastră.

Mulțumind cu creștinească smerenie Cerului pentru toate binefacerile ce le-a revărsat asupra noastră, nu vom uita nici pe ctitorii și binefăcătorii, mai mari și mai mici ai sfintei noastre biserici, rugînd pe Tatăl milostivirilor să le răsplătească tuturor cu darurile sale de binecuvîntare.

Întîi pomenim aci Onoratul și Indreptătorul Guvern, care, acum 10 ani, în frunte cu Dl. Președinte Dr. Petru Groza, cu binevoitoare înțelegere și largă munificență a ajutat la terminarea și înzestrarea Catedralei noastre, pentru care am dori să-l asigurăm de toată recunoștința și leala noastră colaborare.

Mulțumim cu smerite metanii Prea Fericitului Părintelui nostru Justinian, Patriarhul Bisericii ortodoxe romîne și Sfîntului Sinod al Bisericii noastre, pentru că a încuviințat ca acest creștinesc praznic aniversar

al catedralei noastre să fie înălțat și împodobit cu sfintele ceremonii și slujbe pentru proclamarea canonizării *Sfântului Iosif cel Nou*, fost mitropolit al Timișorii și a toată Țara Banatului, de la a cărui moarte s-au împlinit, la Sîntă Măria mare a acestui an, 300 de ani.

Și iată cum cu vrerea Celui de Sus, a Părintelui luminilor și prin pronia Sa cea a toate țiitoare, cu ho-

Spre Catedrala mitropolitană

tărîrea și binecuvîntarea Sfîntului Sinod, azi, după zece ani, catedrala noastră e rînduită să primească între zidurile ei osemintele, după trei sute de ani nestricate, ale marelui mitropolit de sfîntă amintire, ale Sfîntului Iosif cel Nou, mitropolitul Timișorii.

Prea Fericite Părinte,

Inalt Prea Sfinților și Prea Sfinților Voastre,

Iubiți fii sufletești,

Pe plan ecumenic canonizarea unui sfînt al Bisericii romîne însemnează, că sfînta noastră Biserică e integrată în marea Biserică a Răsăritului ortodox, în care lucrează viu, după făgăduința Mîntuitorului, Du-

hul cel Sfînt, ce avea să asiste pe sfinții Apostoli și pe urmașii lor întru împlinirea întreprinderii lor misiuni: de a învăța, a săvîrși cele sfînte și a păstori pe credincioși. Biserica noastră, canonizînd sfinți, se dovedește parte constitutivă vie a ortodoxiei ecumenice, în care atmosfera de curăție a credinței și de duhovnicească trăire și înfăptuire a idealului creștin creează în toate vremurile figuri reprezentative, înălțați pe culmile de vrednicie creștinească ale sfințeniei. Fii ai poporului nostru, ajungînd să fie ridicați la cinstea altarelor, se adaogă cetei sfinților, adăpați la izvorul vieții și trecuți prin ușa raiului, înavușind tezaurul de sfințenie al Ortodoxiei și gătindu-ne și nouă calea spre cer, celor ce ne închinăm lor și ne sîrguim să-i cinstim după vrednicie.

Pe plan de duhovnicie romînească, canonizarea unui mitropolit al Bisericii bănățene dă mărturie, că în organismul vieții creștine romînești, e viu lucrător acelaș duh al credinței și evlaviei creștine a strămoșilor noștri, *ortodocși din leagăn*, pe tot cuprinsul creștinesc al țării. Iar Biserica noastră, urmărind scopul ei și împlinindu-și materna ei misiune, prin fiii și ierarhii ei intrați în ceata sfinților, se menține, mereu și fără încetare, pe culmile vredniciei ei de veacuri.

Pe plan interconfesional, Biserica noastră ortodoxă a Răsăritului, prin sfinții răsăriți din ogorul vieții ei duhovnicești, se prezintă în fața lumii creștine ca una ce poartă asupra sa semnele adevăratei Biserici a lui Hristos, cea una, sfîntă, sobornicească și apostolică. Semne ce și-le revendică și alte confesiuni, abătute de multă vreme de la adevărul creștin nealterat al primelor opt veacuri creștine, confesiuni care, mulțimea abaterilor lor, încearcă să le ascundă în dosul mulțimei de sfinți ce au canonizat.

*Prea Fericite,
Înalt Prea Sfințiilor și Prea Sfințiilor Voastre,
Iubiți fii sufletești,*

Încercînd să înșiruiam pe sfîntul Iosif cel Nou în ceata sfinților romîni, cu toată smerenia ni-am îngăduit să credem că aducerea sfîntelor lui oseminte în

Catedrala noastră mitropolitană și așezarea lor spre cinstire evlaviei sufletului bănățean creștin, tocmai la împlinirea a zece ani de la înfrumusețarea acestui sfânt locaș, nu este o coincidență întâmplătoare. Bunul Dumnezeu, care a ajutat poporului nostru dreptcredincios din Banat, să ridice, din dărnicia sa și cu ajutor acordat cu multă sollicitudine de Conducătorii Țării noastre, acest sfânt locaș, învrednicindu-ne să adăugăm azi la podoaba materială a catedralei noastre podoaba nevestejită a sfințeniei unuia din întiiistătătorii din tre-

Cortegiul în fața Catedralei mitropolitane

cut ai mitropoliei noastre, cu existență *milenară*, ne prilejuiește nouă tuturor, slujitorilor și credincioșilor Bisericii bănățene, luarea de îndemnuri și hotărâri pentru sporirea credinței și adâncirea vieții noastre creștinești, după pilda Sfântului, mereu prezent între noi cu duhul, cu darul și nestrăcătorește și făcător de minuni al cinstitelor sale moaște, ca și cu frumusețea sfințeniei sale cerești. Această prezență sfântă, cu darul de a spori credința și virtutea noastră va fi și o mărturie a vechimei Mitropoliei noastre, restaurată acum zece ani, o solire către ceruri, ocrotitoare a permanenței ei pe

aceste meleaguri pentru sfințirea și mintuirea celor ce, cu credință și cucernicie, se adună între sfințitele ei ziduri și în preajma raclei lui izvoritoare de daruri.

Și dacă încercăm să deslușim, cu creștinească reculegere și cu smerenia ce ni-o impune mărețul act ce se săvârșește sub ochii noștri, semnele vremii de acum trei sute de ani, cred că nu greșim privind chiar însași venirea la acea vreme a sfântului părintelui nostru Iosif să păstorească pe românii creștini ortodocși din Banat, aflați sub stăpânire păgână și amenințați cu desființarea ca neam și lege, ca un *semn* de Sus al unei deosebite purtări de grijă a Tatălui Ceresc față de poporul român și creștin din Bănat. Unde primejdia și strîmtorarea e mai mare, acolo ajutorul Celui de Sus e mai aproape și mai puternic lucrător, Bunul Dumnezeu, cunoscînd starea de destrămare ce amenința, sub apăsarea păgînă, unitatea obștei creștine românești din această parte a pămîntului românesc și dăinuirea singurei lui ocrotitoare, Biserica sa din străvechi, a ales, de la marginile cele mai dinspre Scăpătat ale românismului, pe cel mai de seamă dintre fiii acestui mult încercat popor românesc, ca să-l trimită acolo unde se cerea mai multă bărbăție și pricepere, mai multă credință și viață sfîntă, mai multă înțelepciune și iubire de neam. Tatăl Ceresc, păstrînd nevătămată sănătatea și vigoarea organismului trupesc și duhovnicesc al nației noastre, a făcut ca de la marginea dintre Mare a românismului, un morlac, sau român de la mare, să fie trimis ca să suplinească insuficiența părții de la nord de Dunăre, ca ființa neamului să fie scutită de orice amenințare și sfînta lui Biserică să nu pătimească în lipsa unui conducător destoinic. Ca și cum într-un organism viu, sănătos un organ, prin vicariere, suplinește insuficiența sau deficiența celui alt de aceeași natură și cu aceleași rosturi.

Iar cel ales, venind la locul chemării sale, n-a desmințit alegerea Stăpînului său. În vîrstă de optzeci și doi de ani, ajutat în purtarea bătrînețelor de vigoarea spiritului său și de darul de Sus, de care n-a fost lipsit și cu care a lucrat împreună în toată viața, sfîntul Iosif, ajuns în fruntea Mitropoliei bănățene, face, cu

tinereasca putere de muncă, slujba apostolului, întru-chipînd în lucrarea sa de ierarh, chipul Mariei și al Martei într-o persoană. Trăind ca sfinții și pildă făcîndu-se tuturor; cu cuvîntul învățînd, cu exemplul atrăgînd, cu dreapta binecuvîntînd, cu rugăciunea minuni săvîrșind, cu blindețea pe toți cucerind, cu sfințenia aureolînd Biserica sa, neamul său, persoana sa. Pe urmele activității lui răsăreau, ca din pămînt biserici noi, cu

Prea Fericitul JUSTINIAN, Patriarhul Romîniei
sub baldachin

turilele străjuite de cruci, îndreptate spre cer. Bolnavii se vindeau prin rugăciunea lui, ologii, se îndreptau și umblau prin punerea mîinilor lui. Chiar năvala de ape și urgia focului dau înapoi și se potolesc în fața rugăciunii lui. Și toate aceste semne sporeau credința, în-avuțeau și adînceau viața creștină a păstoriților. Iar primejdiei ei, îi ia locul înfrățirea și închegarea rîndurilor în fața impilării, prețuirea și, pe alocuri, admirația chiar din partea păgînilor.

Cu vrednicie viețuind astfel, lui Dumnezeu și Sfin-

tei Sale Biserici, și săvârșirea lui din această viață a fost împodobită cu minunate semne, care nu s-au uitat nici pînă azi.

Iar mormîntul lui s-a făcut, timp de trei sute de ani, cinstit loc de pelerinaj pentru toți creștinii, chiar și de alte nații. Izvor de vindecări nesecat pentru toată boala și toată neputința din popor.

Adunarea noastră de azi, pentru începutul cinstirii lui ca sfînt, este și ea un semn al nepătrunsei iconomii a lui Dumnezeu cu noi. Ea se arată ca un atare semn în sînul Bisericii noastre, ca o *binecuvîntare* pentru curăția ortodoxiei ei, rămasă neumbrită de nici o abatere de la credință, de nici o desbinare schismatică. Ci dimpotrivă ea arătîndu-se grijulie întru păstrarea spiritului ecumenic și prin fiii ei, conducători de oști, apărătoare împotriva păgînismului năvălitor. Larga ei dărnicie s-a risipit sub forma de ajutor și milostenii pretutindeni, unde frați creștini în lipsuri și suferințe și biserici surori îndurerate adăstau aceste ofrande de milostivire. Ea n-a lipsit nici din rîndul acelora, al căror fii au adăugat și ei ceva la îmbogățirea teologiei și a artei creștine, prin lucrările sau creațiile lor artistice.

Ceea ce s-a dovedit a fi sfînta noastră Biserică în chip de instituție, a fost sfîntul Iosif ca întruchipare de ierarh. Împodobindu-se cu armele, cu care Mîntuitorul Hristos a cucerit lumea și o ține, în orbita planului Său de mîntuire: cu puterea și cu căldura cuvîntului, cu dăruirea de sine, cu smerenia, cu sărăcia, cu sfințenia vieții sale, el a înfruntat semeția asupritorului, pilda rea ce o dădea acesta credinciosului popor, prin iubirea de argint, prin desmățul moral și prin lipsa de iubire față de semenii, îndepărtînd din calea mîntuirii fiilor săi sufletești obstacolele mîntuirii lor. Ca un ade-vărat, „purtător de Dumnezeu“ s-a arătat pe sine turmei sale, silindu-se să sădească și păstreze în sufletele lor ceea ce este veșnic și netrecător în sfînta noastră Biserică și în sufletul omului, prin obîrșia lui de la Dumnezeu.

Iată de ce cinstirea lui de azi se dovedește indirect o cinstire a lui Hristos Domnul și tot ceea ce a stator-

nicit El în Sfânta Sa Biserică pentru vecie. În sluga, care a întruchipat idealul pus înainte de Stăpînul său, cinstim pe Stăpînul, iubitor de oameni.

Pentru aceasta, ca unul ce mă văd nevrednic urmaș al sfântului ierarh Iosif în scaunul de mitropolit al Banatului, înveșmîntat de el în aureola sfințeniei sale, mulțumind Prea Fericirii Voastre și Sfîntului Sinod al Bisericii noastre că a prilejuit Bisericii bănă-

Înălții Ierarhi spre Catedrala mitropolitană

țene acest praznic pentru începutul cinstirii Sfîntului nostru înaintaș, izvor de întărire în credința și viața creștină, Vă rog cu toată smerenia și venerația ca :

Plecînd genunchii inimilor noastre într-o smerenie, cu neputincioase graiuri să aducem laudă și mărire bunului și milostivului Dumnezeu, că a învrednicit poporul nostru dreptcredincios încă din leagănul obîrșiei sale, să-l dăruiască din sînul său sfintei Sale Biserici, încă din tinerețele sale spre slujirea și cu credință, cu rîvnă sfîntă și cu curată duhovnicească viațuire, pe prea sfîntul părintele nostru Iosif. Și cînd

Maica noastră Biserică înalță la cinstea altarelor sfintă viețuirea sa, cea împodobită cu lumina minunilor sale, cu evlavie și aleasă venerație, să ne îndreptăm spre el și să ne rugăm ca să ne ajute cu mijlocirea sa, ca să fim și noi plinitori ai voiei prea sfinte a Tatălui, cum a fost el, următori ai cuvântului și pildei de viață ce ni-a lăsat Fiul, întrupat în Domnul nostru Iisus Hristos, așa cum s-a arătat el și, cu inimile larg deschise, umilite și înțelegătoare, să primim revărsarea într-însele a harului Sfântului Duh, spre sfântirea și mântuirea noastră, așa cum ne povățuiește el. Și stăruitor să-l rugăm: Ca unul care cu glasul tău ai potolit spumegarea năvalnică a valurilor de apă, roagă pe milostivul Dumnezeu să potolească năvala patimilor și ispitelor ce ne copleșesc. Căla ce cu roua rugăciunilor tale ai stins văpaia focului, ce amenința să mistuie cetatea ostanelilor tale duhovnicești, mijlocește cu solirile tale la Hristos Domnul, să stingă cu puterea Sa focul dezbinării și neunirii dintre frați și părinți. Să reverse peste noi binecuvântarea darurilor sale, ca să se trezească din nou și să se întărească în sufletele noastre *credința* tare a *strămoșilor* și părinților noștri în El și în cuvântul Lui. Să înceteze din viața noastră de creștini seceta iubirii de Dumnezeu și de frați, ca să ne îmbogățim în fapte după voia Tatălui și să ne dovedim împreună-lucrători ai harului Duhului Sfânt, cel mijlocit de Fiul pentru noi.

Cu osîrdie ne rugăm ție și te cinstim. Cu inimi smerite, cu cuvinte de laudă ne cucerim ție, ca unuia care ai viețuit după chipul cel înțergesc, ai întrupat și apărat fecioria. Erou al sărăciei de bună voie și al postirii te-ai cunoscut. Chip al curăției și al gândului smerit te-ai arătat. Ctitor de sfinte locașuri, semănător de fapte bune ai fost. Darul vindecărilor ai risipit, către toți cei ce ți-au cerut ajutorul tău. Pentru aceasta, ne plecăm ție genunchii spre rugăciune și te cinstim, ca pe cel ce, cu strălucirea vieții și a minunilor tale, ai înăvuțit vistieria vieții duhovnicești a Bisericii tale. Din locașul luminii celei neapuse a Cerului privește spre noi și ne ocrotește cu mijlocirea ta. Ca acoperiți

fiind cu harul cel mijlocit de tine, cei ce te cinstesc după vrednicie, să se facă părtași darului de mîntuire a lui Hristos Domnul.

Cu creștinească reculegere și evlavie ne apropiem și de cinstita ta raclă, sărutînd cu duhovnicească înfiorare sfintele tale oseminte și din nou lăudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, Unul în trei Ipostasuri Dumnezeu, pentru că a învrednicit sfînta noastră Biserică să te aibă pe tine păstor între păstori, podoaba ierarhilor, Iosife. Și cuvîntăm dintru adîncul inimii: Slavă Ție Dumnezeu nostru, Cel minunat întru sfinții Săi, în vecii vecilor. AMIN.

* * *

La strana dreaptă, alături de tronul arhieresc, au luat loc, ca invitați oficiali, P. C. Sa *Ștefan Tomici*, vicarul episcopiei ortodoxe-sîrbe din Timișoara și Dl. *Alexandru Suciu*, consilierul P. S. Episcop *Andrei* al Americii și alți invitați.

Indată după rugăciunea amvonului, înainte de „*Fie numele Domnului*“, Înalt Prea Sfîntiții Mitropoliți *Iustin*, *Firmilian* și *Vasile*, și P. S. Episcop *Iosif* iau racla de pe Scaunul cel de sus, ocolesc cu ea prin laturea de miazăzi a sf. Prestol, o scot din altar prin ușile împărătești, diaconii cădînd înainte, și o așează din nou pe pedestalul de pe amvon, în timp ce Corul cîntă „*Sfinte Ierarhe Iosife, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi*“. În urma raclei iese din altar Prea Fericitul Patriarh *Justinian*, urmat de ceilalți Înalți Ierarhi și de soborul preoților.

Stînd în fața raclei, Prea Fericitul Patriarh a rostit RUGĂCIUNEA CĂTRE SFINT — în timp ce toți cei de față au îngenunchiat :

„*Cu umilință și evlavie ne plecăm astăzi genunchii înaintea slavei Marelui Dumnezeu, Cel ce te-a mărit pe tine, Prea Sfinte Părintele nostru Iosif, și pri-nos de slavă și de mulțumită Ți aducem, pentru că te-a dăruit nouă fierbinte rugător și puternic ocrotitor în ceruri.*

Că tu, ca un izbăvitor ai fost trimis de sus drept-măritorilor creștini din *laturile Banatului*, la vreme de strîmtoare, și ca un bun păstor și părinte, cu dragoste și cu înțelepciune i-ai păstorit pe dînșii, chip de smerenie, de înfrînare și de curăție făcîndu-te tuturor, cu nevoițele tale pustnicești, cu postul, cu privegherea și cu rugăciuni.

Pentru aceasta, încă mai nainte de mutarea ta la veșnicile locașuri, te-ai învrednicit de darul cel mai presus de fire al minunilor, *cununa biruinței* s-a împletit ție în ceruri și la cetele sfinților și ale dreptilor, celor ce de la începutul veacului au bineplăcut lui Dumnezeu, te-ai adăogat, iară nouă pe pămînt ai binevoit a ne lăsa cinstitele tale *moaște*, ca pe un izvor de dăruri și tămăduiri celor ce aleargă la tine cu credință.

Drept aceea, și noi acum, cu bucurie și cu dragoste te laudăm pe tine, Sfinte Ierarhe, și începătură a cinstirii tale celei de obște făcînd, cu evlavie sărutăm sfintele tale moaște și cu smerenie ne rugăm ție: *O-crotește Biserica ta, țara aceasta și pe toți cei ce cu credință și cu dragoste cheamă într-ajutor numele tău cel sfînt. Și, ca cel ce stai înaintea feții Ziditorului tuturor, îndrăznire avînd către Dînsul, ajută-ne cu mijloacirile tale și roagă-L, Părinte Sfinte, milostiv să fie nouă, iertare de greșale să ne dăruiască și de toată reaua întîmplare să ne izbăvească: Credința cea dreaptă să o întărească, întăritările eresurilor să le strice cu puterea Prea Sfîntului Său Duh, dragostea să o înmulțească, ura să o stingă, războaiele să le înlăture și pacea a toată lumea desăvîrșit să o întemeieze.*

Și așa, *virtuțile tale urmînd*, Prea Sfinte, neîncetat să sporim în credință, în dragostea către Dumnezeu și către aproapele (oameni) și în toată fapta cea bună, ca să ajungem toți la limanul cel mult dorit al mîntuirii. Și, laudînd pînă la sfîrșitul veacului pururea cinstită pomenirea ta, cu inimi curate să strigăm: *Slavă Ție, Dumnezeule, Cel mare și minunat între Sfinți, în vecii vecilor, Amin*".

Urmează apoi „*Fie numele Domnului binecuvîntat...*” și otpustul sf. Liturghii, la care Prea Fericitul Patriarh a pomenit pentru întâiași dată și numele noului sfînt, *Iosif cel Nou de la Partoș, Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului.*

Solemnitățile canonizării Sfîntului Ierarh Iosif cel Nou s-au încheiat printr-un *Policroniu*, slujit de Protodiaconii patriarhali A. Uncu și E. Dascălu, pentru sănătatea și îndelunga înzîlire a Prea Fericitului *Justinian*, Patriarhul Romîniei, a Înalt Prea Sfințiților Mitropoliți *Iustin, Firmilian* și *Vasile*, a Prea Sfințiților Episcopi *Iosif, Andrei, Nicolae, Andrei, Teofil, Valerian, Antim* și *Theoctist* și a conducătorilor Statu'ui nostru. Corul catedral a cîntat: „Pe Stăpînul și Patriarhul nostru...”, „Pe Stăpînii și arhieriei noștri, Doamne îi păzește, întru mulți ani, Stăpîne!” și „Mulți ani trăiască!”

Credincioșii pe treptele Catedralei mitropolitane așteaptă sosirea cortegiului cu Înălții Ierarhi

Racla cu sfintele moaște a rămas pe amvon, fiind străjuită de numiții stareți ai mînăstirilor bănățene.

În acordurile Corului catedral, care intonează „Pe Stăpînul și Patriarhul nostru...”, Înălții Ierarhi și

soborul slujitorilor, urmați de întreaga asistență au ieșit din Catedrală, formîndu-se din nou, pentru a treia oră, același cortegiu, pentru a duce, în procesiune, pe Prea Fericitul Patriarh, pe Înalt Prea Sfințiții Mitropoliți și pe Prea Sfințiții Episcopi — toți îmbrăcați în strălucitoare ornate — la Reședința mitropolitană.

La ieșirea din Catedrală, înaintea ochilor Înaltilor Ierarhi s-a desfășurat un tablou de o măreție unică. Zecile de mii de credincioși, care, neputînd intra în Catedrală, au ascultat afară, în stradă, cu adîncă cucernicie, sf. liturghie, transmisă prin difuzoare de la microfonul din Catedrală. După ce a fost fotografiată și filmată ieșirea — ca de altfel toate momentele principale ale solemnităților din Catedrală, începînd de la sosirea în Timișoara a Prea Fericitului Patriarh — întreg cortegiul, în sunetul clopotelor, s-a îndreptat spre Reședința mitropolitană.

Prea Fericitul Patriarh, sub baldachinul dus de preoți îmbrăcați în ornate, încadrat de P. C. consilieri patriarhali cu tradiționalele lor bastoane, a încheiat cele două rînduri lungi de slujitori, Preoți și Ierarhi, — fiind urmat de valurile nesfîrșite ale credincioșilor, care au umplut întreaga stradă, pînă la Reședință, și care nu puteau admira îndeajuns *măreția clipei istorice*.

Era un spectacol *unic*, de nedescris, necunoscut în analele Timișorii. Fericiți și satisfăcuți pînă în adîncul inimii de toate cele văzute și auzite în aceste zile memorabile, credincioșii Mitropoliei Banatului au ținut să-și arate deschis marea și inefabila bucurie de a vedea în mijlocul lor, în Catedrala și cetatea de Scaun a restauratei lor Mitropolii, pe aproape toți Episcopii și Mitropoliții în frunte cu Patriarhul Țării.

Pentru toate acestea ei au dat și dau slavă Dumnezeuului părinților noștri, care, prin rugăciunile Sfințului Mitropolit Iosif II cel Nou, a purtat și poartă grijă de noi și de copiii noștri și ne călăuzește pașii pe calea virtuților și a mîntuirii.

În actul *sfînt și istoric* al *canonizării* și al *aducerii* la Timișoara a *sfințelor moaște* ale aceluia ce a

fost Mitropolitul Iosif II cel Nou al Timișorii, ei au văzut împlinindu-se aievea *testamentul* fericitelor lor strămoși de la 1848.

De acum pentru ei „obișnuitul Mitropolit românesc al Timișorii“, nu mai este un vis, ci o realitate. *O realitate istorică, de veacuri așteptată și pentru totdeauna împlinită.* Stăpiniți de aceste sentimente, credincioșii Mitropoliei Banatului au salutat cu entuziasm de nedescris pe crainicii împlinirii și desăvârșirii visului strămoșilor.

Racla pe amvon, străjuită de P. Cuv. stareți Protos. Ieronim Balintoni, Ierom. Teodosie Solomonea și Ierom. Timotei Eftimie

Ajungînd la Reședința mitropolitană, Prea Fericitul Patriarh dă o ultimă *binecuvîntare patriarhicească* poporului bănățean dreptcredincios. Prea Fericirea Sa, Înălții Ierarhi și consilierii patriarhali rămîn la Reședința mitropolitană, restul cortegiului, cu soborul preoților, se reîntoarce, în aceeași ordine și cu aceeași impecabilă disciplină, în sunetul clopotelor catedralei, la Catedrală, urmat de lumea dreptcredincioșilor, care numai tîrziu de tot a început să se resfire, cu sufletele înălțate, la ale sale.

A G A P A comună.

La orele 14, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit *Vasile* și Consiliul nostru Arhiepiscopesc au oferit o *masă* în cinstea Înălților oaspeți, care s-a servit în saloanele restaurantului „Timișoara”. Au luat parte : Prea Fericitul Patriarh *Justinian*, Înalt Prea Sfințiii Mitropoliți *Iustin*, *Firmilian* și *Vasile*, Prea Sfințiii Episcopi *Iosif*, *Andrei*, *Andrei*, *Nicolae*, *Teofil*, *Valerian*, *Antim* și *Theoctist*, dl. *Sever Popescu*, delegatul Ministerului Cultelor, PP. CC. Preoți *Ioan Gagi*, directorul Administrației Patriarhale, *Dr. Ioan Coman*, rectorul Institutului Teologic, *Dr. Gh. Soare*, *Ștefan Vasile*, *Preda Atanasie*, *Zaharia Bilbăe* și *Zaharia Mintulescu*, consilieri patriarhali, P. C. Vicari Arhim. *Ilarion Draganov* *Țonev-Tîrnova* Bulgariei, *Alexandru Ionescu-București*, *Ștefan Tomici* al episcopiei ortodoxe sîrbe *Timișoara*, *Traian Belașcu-Sibiu*, *Dr. Gh. Cotoșman-Timișoara*, *Dr. Gh. Lițiu-Arad*, dl. *Alexandru Suciu*, consilier episcopesc *Chicago*, dnii *Valer Cîmpianu* și *Mihai Țepedel*, împuterniciții Ministerului Cultelor, *Vasile Roșu*, *Dr. Petru Fărcașiu*, prof. univ. *Dr. Nicolae Apostolescu* și Prot. *Ioan Geția* membri ai Adunării eparhiale, *Pr. Const. Popa*, consilier arhiepiscopesc *Craiova*, *Pr. Lucian Gașton-Pitești*, P. C. *Dr. Iuliu Rașiu*, *Dr. Iacob Crețiu* și *Dr. Marcu Bănescu*, consilieri arhiepiscopesci-*Timișoara*, *Dr. Romulus Miclea*, juriconsult eparhial-*Timișoara*, *Prot. Paul Madincea*, secretar episcopesc-*Oradea*, *Mihai Chiriță*, *Nicolae Verzea* și Ierom. *Nicanor Motorga* de la Sf. Patriarhie, P. C. Protopopi *Cornel Vuia-Timișoara*, *Toma Bujor-Lugoj*, *Ioan Racoveanu-Caransebeș*, *Dr. Iosif Ieremia-Reșița*, *Vitalie Pereteatcu-Lipova*, *Dimitrie Anușoiu-Orșova*, *Gh. Bihoiu-Oravița*, *Porfirie Crișciu-Ciacova*, *Tiberiu Farca-Sînnicolaul-Mare*, *Iulian Opreșoni-Făget*, *Ilie Crivacucea-Moldova Nouă*, *Gheorghe Țunea-Bozovici*, *Gheorghe Simu-Gătaia* și *Andrei Chirilă-Jimbolia*, fiecare cu cîte un Preot însoțitor din protopopiat, P. C. *Pr. Tiberiu Mărgineanșu*, administratorul Catedralei mitropolitane, diacon *Traian Marinceu*, prim contabil, diacon *Ioan Decan*, *Pr. Ilie Serafin*, dnii *Ioa-*

chim Toma, Nicolae Lazarescu, Longhin Oprea și Lucian Cotoșman de la centrul nostru arhiepiscopal din Timișoara.

La intrare Înălții Ierarhi au fost întâmpinați cu imnul „*Pe Stăpînii și Arhieriei noștri...*”.

În timpul mesei, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit *Vasile*, exprimînd bucuria clerului și a credincioșilor din Mitropolia Banatului de a vedea la această masă pe Prea Fericitul *Justinian*, patriarhul Romîniei, pe aproape toți membrii Sfîntului Sinod al Bisericii orto-

Prea Fericitul Patriarh JUSTINIAN

citește TOMOSUL de canonizare, ținut de II. PP. CC.

Preoți Icon. Stavr. *Ioan Găgiu*, directorul Administrației patriarhale și *Dr. Gh. Soare*, consilier patriarhal

doxe romîne, pe reprezentantul Ministerului Cultelor și pe ceilalți invitați, reprezentanți ai clerului și poporului din cuprinsul Patriarhiei romîne, a mulțumit Prea Fericitului Patriarh pentru că a prilejuit Banatului aceste înălțătoare solemnități, onorîndu-le cu prezența Prea Fericirii Sale și a majorității membrilor Sfîntului Sinod.

Cuvîntarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit *Vasile*, a fost puternic aplaudată de cei prezenți, care au intonat, în picioare, imnul patriarhal.

Luînd apoi cuvîntul Prea Fericitul Patriarh *Justinian*, mulțumește I. P. Sf. Mitropolit *Vasile* pentru a-lesese sentimente de dragoste și recunoștință exprimate, spunînd între altele :

„Cu sufletele înălțate am participat, împreună cu Înalt Prea Sfințiile și Prea Sfințiile Voastre, la una din cele mai mari sărbători ale Mitropoliei bănățene. Credincioșii Banatului, conduși cu atîta elan și înțelepciune de Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Dr. Vasile Lazarescu, au trăit mai multe evenimente de epocală însemnătate : reînființarea Episcopiei Timișorii, ridicarea și înfrumusețarea Catedralei Banatului — un monument de seamă al Bisericii Ortodoxe Romîne întregi — și sfințirea ei, precum și reînființarea Mitropoliei Banatului.

Unul din marii ctitori ai catedralei, Dl. Dr. *Petru Groza*, președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale, lipsește din mijlocul nostru, găsindu-se într-o grea suferință. Ne-am rugat Atotputernicului pentru grabnica lui însănătoșire. Domnul Dr. *Petru Groza* împreună cu guvernul său au contribuit la ridicarea acestei mărețe catedrale.

Dorința bănățenilor de a avea în orașul Timișoara o Mitropolie, unde Sfîntul Iosif cel Nou a păstorit ca mitropolit al Țării Banatului, s-a realizat. Sfîntul Sinod, în ședința de la 28 februarie 1950, a luat hotărîrea de a ridica la cinstea altarelor și a proclama ca *sfînt național* pe mitropolitul Iosif cel Nou al Timișorii, ale cărui sfinte oseminte s-au odihnit, pînă acum de curînd, în vechea mînăstire a Partoșului.

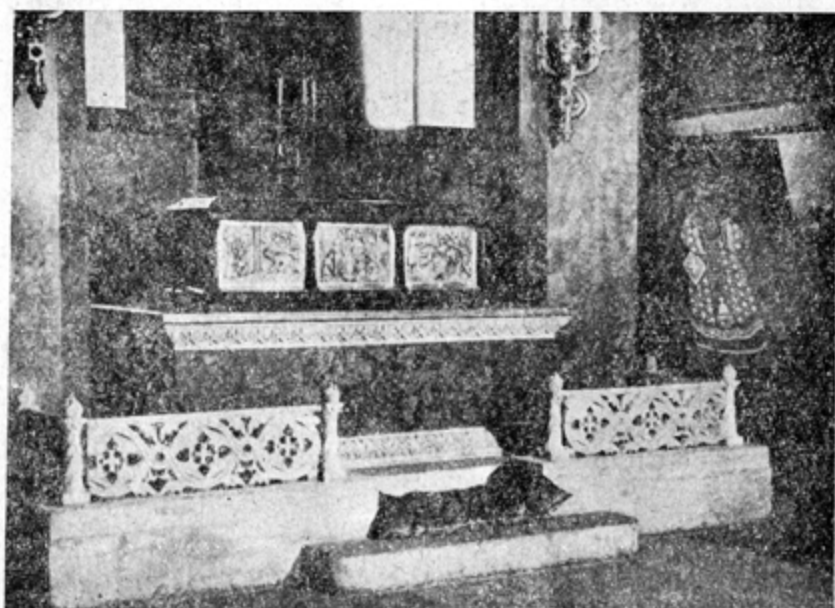
Proclamarea solemnă a canonizării Sf. Iosif cel Nou de la Partoș, s-a săvîrșit astăzi de Noi în Catedrala orașului Timișoara.

Moldova, Muntenia, Oltenia și Ardealul au trăit anul trecut asemenea evenimente, de înălțare spirituală, cu prilejul generalizării solemne a cultului unor Sfinți valahici, bineplăcuți lui Dumnezeu.

Anul acesta a venit rîndul Banatului. Dintre cei ce au trăit o viață sfîntă și curată l-am găsit pe Sf. Iosif cel Nou de la Partoș.

Banatul are cele mai vechi urme de creștinism și cele mai vechi mărturii documentare despre cei mai vechi ierarhi care au păstorit pe pămîntul romînesc.

În continuare, Prea Fericirea Sa pomenește și de „alți ierarhi bănățeni, care s-au ridicat pe frontispiciul

Racla și icoana Sf. Ierarh IOSIF CEL NOU în pronaos

credinții noastre ortodoxe romînești. Așa a fost bunăoară episcopul *Gherasie*, al Caransebeșului și Meediei (Mehadiei), contemporan cu revoluționarul *Gheorghe Doja*, cu care au colaborat și preoții romîni bănățeni împreună cu credincioșii lor.

Ierarhii din trecut ai Bisericii Banatului, nu s-au remarcat numai pe tărîm bisericesc, ci și pe tărîm național. Sfîntul Iosif cel Nou de la Partoș este un exemplu pentru curajul și înțelepciunea cu care și-a apărât turma duhovnicească împotriva cîmpăcitorilor otomani, luptînd pentru cauza neamului romînesc întreg. Preoții noștri trebuie să studieze cît mai serios

trecutul național bisericesc al Banatului, spre a fi la înălțimea vrednicilor lor înaintași și a marilor ierarhi de odinioară“.

Prea Fericirea Sa, adresându-se apoi Înalt Prea Sfințitului Mitropolit *Vasile*, a spus că „I. P. Sf. Sa se poate socoti unul din puținii Ierarhi căruia Dumnezeu i-a hărăzit fericirea ca, în timpul scurt de când păstorește, să dăruiască Banatului său nu numai o Mitropolie și o Catedrală măreață, ci, prin aducerea sfințelor moaște ale mitropolitului Iosif cel Nou de la Partoș, să facă să domnească în eparhia Înalt Prea Sfinției Sale un înalt și puternic duh religios.

Astfel, prin dăruirea sfințelor moaște ale Sf. Iosif cel Nou Mitropoliei Sale, I. P. Sf. Mitropolit *Vasile* al Banatului s-a dovedit și un înțelept sprijinitor al năzuințelor naționale românești ale credincioșilor săi. Această înfăptuire este una din cele mai mari binefaceri pentru Mitropolia Banatului, fapt pentru care I. P. Sf. Mitropolit *Vasile* trebuie să aibe sufletul plin de bucurie și de adâncă recunoștință față de Atotputernicul Dumnezeu“.

În continuare, Prea Fericirea Sa a spus : „Înalt Prea Sfinția Ta ai putut vedea de câtă dragoste și prețuire Te bucuri, împreună cu credincioșii din Țara Banatului, din partea Ierarhilor Bisericii Noastre și a Sfințului Sinod. În acest moment solemn îți urez în numele Meu și al Membrilor Sfințului Sinod prezenți aici, să păstorești, în această Mitropolie, mulți ani cu sănătate, cu vrednicie și cu bogate roade duhovnicești, pentru binele neamului și al Bisericii noastre românești“.

Prea Fericitul Patriarh *Justinian* salută apoi „prezența la marea sărbătoare a Mitropoliei Banatului, a Prea Sfinției Sale *Andrei Moldovanu*, episcopul românilor din cele două Americi, și a Dlui *Alexandru Suciu*, consilier eparhial în orașul *Chicago* și redactor al revistei eparhiale „*Credința*“. Prea Sfinția Sa și consilierul Prea Sfinției Sale au fost invitați să ia parte la aceste serbări din Banat, și la aceste ceremonii bisericești, care în America sînt foarte rare“.

În încheiere, Prea Fericitul Patriarh toastează în „sănătatea Conducătorilor Țării noastre, datorită căreia Banatul a putut trăi atâtea înfăptuiri mărețe, — în cinstea fraților din America, care au venit să-și vadă frații din România — în cinstea Înălților Ierarhi, membri ai Sfântului Sinod și în cinstea tuturor oaspeților, a preoților și dreptcredincioșilor români din Banat“, urîndu-le mulți ani, „întru împlinirea năzuințelor spirituale și naționale, pentru binele Patriei și pentru întărirea Păcii în lume“.

Ultimele cuvinte ale Prea Fericitului Patriarh au fost acoperite cu puternice aplauze, subliniate prin intonarea imnului patriarhal „*Pe Stăpînul și Patriarhul nostru...*“, urmat de „Mulți ani trăiască“.

Prezența la sărbătoarea Mitropoliei Banatului a Prea Sfințitului *Andrei*, episcopul românilor din cele două Americi, și a consilierului său dl. *Alexandru Suciu*, redactorul revistei „*Credința*“ din Chicago-S. U. A., a fost salutată cu deosebită bucurie de Prea Fericitul Patriarh — cei prezenți intonînd, în picioare, „*Pe Stăpînul și Arhiereul nostru*“, și „*Mulți ani trăiască*“.

La ora 16, după rostirea obișnuitei rugăciuni de mulțumire și după binecuvîntarea Prea Fericitului Patriarh, masa se ridică. În timp ce asistența cînta „*Pe Stăpînii și Arhieriei noastre*“, Prea Fericitul Patriarh și Înălții Ierarhi ies din local, întorcîndu-se cu mașinile la Reședința mitropolitană.

PLECAREA ÎNALȚILOR OASPEȚI

Seara, Înalt Prea Sfințiii Mitropoliți *Iustin* al Ardealului și *Vasile* al Banatului și Prea Sfințiii Episcopi *Andrei* al Aradului, *Nicolae* al Clujului și *Valerian* al Oradiei, însoțiți de Vicarii și Consilierii eparhiali, au petrecut la gară, cu mașinile, pe Înălții oaspeți, care au venit de la București, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh *Justinian*.

După ce Înălții Ierarhi s-au îmbrățișat frățeste, Prea Fericitul Patriarh *Justinian* cu Înalt Prea Sfinți-

ul *Firmilian* al Olteniei, Prea Sfințitii Episcopi *Iosif* al Argeșului, *Andrei* al Americii, *Teofil* al Romanului, *Antim* și *Theoctist*, vicari patriarhali, cu înaltele personalități care-L însoțesc, între ele I. P. Cuviosul Arhimandrit *Ilarion Draganov-Tonev*, vicarul Mitropo-

Dela Catedrală spre Reședința mitropolitană

ției *Tîrnovei* din *Bulgaria* și dl. *Alexandru Suciu*, consilier episcopal în *Chicago*, s-au urcat în vagonul special cu care au venit de la București. Cu acceleratul de la ora 21,17, Înălții oaspeți se reîntorc la București, lăsînd în urmă bucuria unor clipe istorice de neuitat.

VII.

Instituirea Cultului Sfântului Ierarh Iosif cel Nou

AȘEZAREA DEFINITIVĂ A RACLEI

— *Slujba de duminică, 7 octombrie seara* —

Duminică seara la ora 18, s-a făcut în Catedrala mitropolitană slujba Privegherii după rînduiala obișnuită (Ceasul IX, Vecernie, Litie și Utrenie, punîndu-se slujba zilei din Octoih, împreună cu a sfîntului Ierarh Iosif cel Nou, aprobată de Sfîntul Sinod).

A servit Prea Sfîntul Episcop *Valerian* al Oradiei, înconjurat de PP. CC. Ic. stavr. Dr. *Patrichie Țiucra*, Ic. stavr. *Ioan Geția*, Prot. *Iova Firca* și Pr. *Dimitrie Botău* și diaconii *Simion Bîtea*, *Ioan Botău*, *Ioan Drăgoi*. La strănă au cîntat cîntăreții *Arcadie Lăzărescu*, *Aurel Ciobanu* și diaconul *Nicolae Stanciu*. Răspunsurile au fost date de Corul catedral condus de prof. dr. *N. Ursu*.

La racla Sfîntului au străjuit tot timpul Prea Cuvioșii stareți *Protos. Ieronim Balintoni-Călugăra*, *Ieromonah Teodosie Solomonea-Săraca*, *Ierom. Timotei Eftimie-Izvorul Miron* și *Ierom. Nectarie Pintilie-Partoș*.

Înălțătoarea slujbă, care exprimă, în imne și cîntări duhovnicești de neîntrecută frumusețe poetică, minunata viață a Sfîntului Ierarh Iosif, a fost ascultată cu multă evlavie și atenție de credincioșii care au umplut Catedrala.

La mărimumile de la *Polieleu*, soborul slujitorilor a ieșit din altar, așezîndu-se în fața raclei Sfîntului, pe care Prea Sfîntul *Valerian* a cădit-o de jur-împrejur. Strana a cîntat *Mărimumile Sfîntului Ierarh Iosif*

cel Nou : „*Mărimu-te pe tine, sfințitorule Părinte Iosife, și cinstim sfință pomenirea ta, îndreptătorule al călugărilor și podoaba arhierilor*“.

După citirea sf. Evanghelii, s-a făcut miruirea credincioșilor, care trec pe dinaintea raclei, închinându-se și sărutându-o cu evlavie și cutremurare sufletească.

După Doxologie, în timp ce s-a cântat „Sfinte Dumnezeule“, în sunetul armonios al celor șapte clopote ale Catedralei, racla a fost ridicată și scoasă de cei patru călugări în procesiune, făcându-se înconjurarea de trei ori a Catedralei, în aceeași ordine ca și în ajunul canonizării. La rostirea de către diacon a aliniatelor ecteniei Litiei din tipicul opririlor „*Mintuiește Dumnezeule, poporul Tău...*“, s-a pomenit și numele Sfântului Părintelui nostru Iosif cel Nou...“.

Lumea, cu lumini aprinse în mâini, însoțea, smerită, impozantul cortegiu. Corul cânta neconținut Troparul și Condacul Sfântului Ierarh Iosif cel Nou : „*Din tinerețe cu totul te-ai supus Domnului*“ și „*Apărător nebiruit, ca cela ce prin tine din nevoi s-a mântuit, te are pământul Banatului, Sfinte Iosife...*“.

După intrarea în Catedrală, racla a fost așezată pe acelaș soclu de pe amvon, fiind străjuită mai departe, pe rînd, de cei patru stareți, pînă dimineața.

LITURGHIA ARHIEREASCĂ DE LUNI, 8 OCTOMBRIE 1956

— Incheierea solemnităților —

Luni dimineața la orele 6, protopopul Iova Firca a oficiat slujba ceasurilor III și VI. Deși zi de lucru, Catedrala începe a se umple de credincioși chiar de la slujba de dimineață. Protopopii și Preoții cei mai mulți au rămas și pentru ziua de azi, străjuind, îmbrăcați în ornate, pe două rînduri, de la solee pînă la pronaos.

La ora 9.30 începe Sf. Liturghie arhierască, oficiată de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Vasile și de Prea Sfințitul Episcop Valerian al Oradiei, cu următorul sobor: PP. CC. Protopopi stavr. Dr. Gheorghe Cotoșman,

Dr. Patrichie Țiucra și Ioan Geția, Protopopii Dr. Ioan Petreuță, Iova Firca, preoți catedrali și Prot. Petru Bogdan, paroh în Timișoara IV și C. Diaconi Simion Bîtea, Ioan Botău, Ioan Gașpar și Ioan Drăgoi.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul catedral, condus de *prof. dr. N. Ursu*. La Vohodul mic, după intrarea cu sf. Evanghelie, în timp ce strana cînta Troparul și Condacul Sfîntului Ierarh Iosif cel Nou,

Intoarcerea cortegiului cu Înălții Ierarhi după Sf. Liturghie solemnă dela Catedrală spre Reședința mitropolitană

In clișeu : Prea Fericitul Patriarh JUSTINIAN și II. PP. SS. Mitropoliți IUSTIN, FIRMILIAN și VASILE

cei patru stareți iau racla cu sfintele moaște, o duc în sf. altar prin ușile împărătești, ocolesc sf. Masă, o scot apoi tot prin ușile împărătești, în procesiune, cu întreg soborul slujitorilor o duc în pronaos și o așează pe soclul de beton și marmoră roșie artificială, artistic executat, între cei doi pilaștri de marmoră de aceeași culoare, din pronaos, partea dreaptă, unde racla va rămîne pentru totdeauna.

După aceasta, Înălții Ierarhi și soborul preoților s-au reîntors în altar, continuînd slujba sfintei Litur-

ghii. Înainte de citirea Apostolului, la „Sfinte Dumnezeule“, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Vasile de pe amvon a cântat de două ori „Doamne, Doamne, caută din cer și vezi și cercetează via aceasta“, — a treia oară a fost cântat, în limba ebraică, „Adonai, Adonai...“ de P. S. Episcop Valerian.

La Priceasnă, urcînd amvonul P. C. Vicar dr. Gh. Cotoșman, a rostit cea de a doua parte a însemnărilor egumenului cronicar Nichifor de la Partoș, despre minunile săvîrșite la mormîntul Sf. Ierarh Iosif II de la mînăstirea Partoș :

*Înalt Prea Sfințite Părinte Mitropolit,
Prea Sfințite Părinte Episcop,
Iubiți credincioși,*

În cadrul Sfintei Liturghii de alaltăieri, V-am făcut cunoscută *viața minunată a sfîntului Ierarh Iosif II cel Nou*, așa cum a fost ea descrisă de către Cronicarii vremii, de diacul său, secretarul său *Domaschin Udrea*, dascăl mare la Școala gramaticească din mînăstirea Caransebeșului și de smeritul *Nichifor*, egumenul mînăstirii Partoș.

Din relatările acestor cronicari bănățeni s-a putut forma convingerea că Mitropolitul Iosif II al Timișorii — prin asceză, prin totală lepădare de sine, prin fapte de milostenie, prin minuni și prin vindecarea atîtor bolnavi — atîngînd culmile virtuții și ale sfințeniei, s-a învrednicit, chiar din partea contemporanilor, creștini și mahomedani-turci, a fi socotit *Sfînt*, făcător de minuni.

În cele ce urmează voi reproduce, în continuare, din aceiași cronicari, întîmplările minunate, semnele și minunile săvîrșite la *mormîntul sfînt* din mînăstirea Partoșului, în care, pînă luna trecută (8 septembrie c.) au zăcut, de trei sute de ani, sfintele oseminte ale aceleia ce a fost Sfîntul Iosif II cel Nou, Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului.

„Iară toate astea eu le-am aflat în_sămnate pră un Mineiu grecesc alu sf(in)tei mînăstiri, dă mîna Diacului lu sf. Metropolit, carele s-au chemat *Domaschin Udrea*. Iară dă aci înainte oi păvăstui pră scurt mi-

munile dăspră care am mai aflat că s-au săvîrșit la mormîntul lui, unele însemnate am aflat în scrisuri, au pră sfintele cărți ale minăstiri(i), altele din gura unor bătrîni, care le-au știut.

„Iară în anul 1658 la sf. Ap(ostoli) Petru și Pavel au venit la minăstire Ianăș Muică cu fata lui, carea, dintr-un beteșug ce-au avut nainte cu doi ani, au rămas surdă și mută. Ei au venit cu două zile mai na-

Intoarcerea la Reședința mitropolitană

In clișeu : PP. SS. Episcopi NICOLAE al Clujului și VALERIAN al Oradiei și I. P. C. Vicar TR. BELAȘCU al Mitropoliei Ardealului

inte, și au ajuns osteniți dă drum dăla Ramna, și călugări(i), i-au omenit cu mîncare și hodină. Iară fata au fost trecută dă 15 ani, au fost nămăritată ș-au fost tare frumoasă, numa au avut smintă și au avut ș-o leacă dă sminteală la cap dă pră urma beteșugului, și nu au prea vrut feciori(i) să vină în casă la ea. Au fost singuri copil alu Ianăș, și el au fost om cu avere în Ramna. Iară în sara dinainte dă sărbătoare, stare-

țul, la vecernie, au împărțășit-o, și *toată noaptea fata au rămas în beserecă, ingenunchiată pră mormintul lui sf. Iosif*. Iară înspră ziuă fata au ațipit pră mormint. Iară cînd au venit în zori călugări(i) la Utrenie, au aflat-o *adormită pră lespedeă mormintului*. Iară cînd au trezit-o dîn somn, ea s-au uitat la ei și-au *întrăbat* mirată că unde să află. Ș-atunci i-au răspuns starețul și *ea au vorbit cu el și-au văzut că i-au venit graiul și auzul*, și-au adus laudă lu Dumnezeu și lu sf. Iosif. Iară tatăl ei au făcut daruri bogate la sf. mînăstire.

„Iară în anu 1672 la Stricenie, chinezul *Ilie Micuș* din *Ciacova*, și-au adus pră fata lui *Anca*, dă 18 ani, carea fost beteagă dă *pleană*. Și betșugul au apucat-o chiar înainte dă începerea sf(intei) Leturgh(i)ei. Ș-atunci au dus-o și-au *asezat-o pră lespedeă dă mormint alu sf. Iosif*. Iară acolo ea *pră loc s-au mulcomit*, nu au mai făcut spume la gură și nu s-au mai zbatut. Iară cînd au început sf. leturghie ea sau *sculat citavă* și au *ingenunchiat pră mormint*, și așa au stat cît au ținut sf. Leturgh(i)e. Iară după aia *sănătoasă au eșit dîn beserecă*. Iară tată-so au făcut danie frumoasă sf. mînăstiri.

„Iară în anu 1685 la sf. Măria Mică adecă la Nașterea Maici(i) Domnului, neguțătorul *Pavel Greco* dîn Timișoara, s-au vindecat la mormintul lu sf. Iosif, dă cea mai grozavă boală, care să cheamă lepră.

„Iară în anu 1692 s-au vindecat doi ologi, *Iliă Daia* și *Gheorghe Avidei* din Caransebeș.

„Iară în anul 1703 s-au vindecat la mormintu lu sf. Iosif 12 betegi dă *ciumă*.

„La anul 1705 nainte dă Sînmicoară 25 dă *aidamaci* s(i)rbi, blăstămați dă Dumnezeu și dă oameni, după ce-or aprins mai multe căși în Partoș și-au omorît 2 oameni și-au prădăluit o mulțime dă căși și-au batjocorit muerile, că măido toți oameni(i) au fost duși să facă șanțu cetăți(i) la *Ciacova*, apoi s-au dus la sf. mînăstire și dacă nu au vrut călugări(i) să dăschidă poarta, au adus paie și-au aprins poarta și-au tunat și-au omorît 5 călugări. Iară starețul cu alți 4 frați și cu 18 fecioare dîn sat, care-au fugit în mînăstire, ca

să nu fie pîngărite dă acei aidămaci, afurisiți dă Dumnezeu, au întrat și s-au încuiat în sf. beserecă. Dară aidamaci(i) au adus securi ș-au spart ușile ș-au tunat în beserecă, rînjind la fecioare. Și ele s-au st(r)îns ghem lîngă altar, lîngă mormîntul lu sf. Iosif, ș-au stat speriate ca mielusei(i) de jertfă. Iară căpetenia aidămacilor s-au dus la ele și rîzînd au scuipat pră lespeda dă mormînt și aialalți 9, care au venit cu el,

Intoarcerea cortegiului la Reședința mitropolitană

In clișeu : I. P. Cuv. Sa Arhimandritul *Ilarion Draganov-Tonev*, Vicarul Mitropoliei *Tirnovei-Bulgaria*, II. PP. CC.

*Dr. Patrichie Tiucra, Dr. Gheorghe Cotoșman și
Dimitrie Botău*

s-au grăbit și ei s-apuce pră fete. Dară în clipita aia i-au *fulgerat* pră toți ca un trăznet, dă s-au *ologit* dă mîni și dă picioare, d-au căzut jos și nici vorbi nu au mai putut, numa au *mugit* ca vitele. Iară vâzînd aialalți că ăștia nu mai vin, au venit după ei. Iară cînd i-au văzut *așa*, s-au îngrozit ș-au luat-o la fugă, care încotro. Iară pră cei *loviți dă blestem*, călugări(i) i-au

scos din beserecă și au vrut să-i așeze în paturi, ca să-i griască, dară oameni(i) din sat, care or fost mînioși prîntu faptele lor cele diavolești, i-au smuls din mînile călugărilor și i-au căsăpit cu topoarele pră toți.

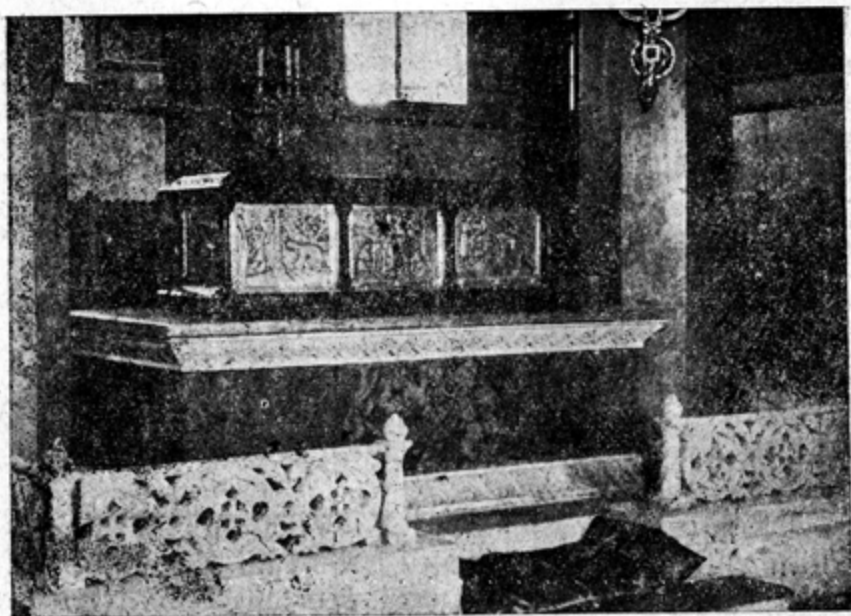
„Iară în anu 1709 la Sîncilie, adecă la sf. marele proroc Ilie, au venit la sf. mînăstire *doi turci*, aducînd pră o targă pră un alt *turc*, și au cerut să-i sloboadă în sf. mînăstire. Iară fratele *Todor*, carele au fost la poartă, i-au întrebat că „ce vreau” și „cine sînt”. Iară cel dintîni dîntă ei au răspuns că au adus pră *aga*

Înălții Ierarhi, urmați de poporul dreptcredincios, se întorc dela Catedrală la Reședința mitropolitană

Mustafa dăla *Ciacova*, carele este *beteag* dă 6 luni dă *ologea*, că nu-și poate mișca dă fel nici mînile nici picioarele și au încercat toate leacurile și nu i-au ajutat nimic. Ș-acuma au cerut să-l ducă la *mormîntu* lu sf. *ghiaur* din *Partoș*. Iară fratele *Todor* le-au spus că sf. *Iosif* este un sf(int) creștin, nu păgîn, și n-au ce căuta cu *beteagu* lor la sf. mînăstire. Dară venind starețu *Vasile*, au poroncit să-l ducă pră *beteag* la mormîntul lu sf. *Iosif*, zicînd că „*Dumnezeu unul este și voința lui noi nu o putem judeca*”. Iară ei l-au dus

pră agă în sf. beserecă și l-au așezat pră lespedea dă mormînt și starețul s-au îmbrăcat în odăjdi(i) și-au început slujba. Iară în clipita aia aga s-au sculat în picioare și-au privit la altariu, apoi și-au întors fața că-tră lumea ce-au umplut besereca, și-apoi cu lacrimi în ochi au *îngenunchiat* și-au sărutat lespedea mormîntului și-au stat așa cît au ținut sf. leturgh(i)e. Iară cînd s-au gătat sf. leturgh(i)e, au mărs la stareț și au pus

Racla cu moaștele Sf. Ierarh IOSIF CEL NOU
definitiv așezată pe soclul de beton și marmoră în
pronaosul Catedralei mitropolitane din Timișoara

în mîna lui 2 pungi grele cu galbini, și-au sărutat mîna starețului, apoi au eșit din beserecă și s-au dus sănătos acasă.

„Iară au mai fost și-alte tămăduiri, multe și mai mărunte, pră care nu le-am mai înșiruit aici, dară le-am scris numa pră cele mai minunate, pentru ca cei care vor ceti să cunoască cea fără dă margini putere a Domnului, carele pră cei aleși îi acoperă cu darurile Sale cele minunate și răsplătește pentru faptele și cugetul lor cel curat, în veci(i) vecilor, Amin.

Osana, Ție Doamne !"

Așa își încheie la anul 1748 egumenul *Nichifor* de la Partoș însemnările despre minunile săvârșite la mormîntul sfînt de la mînăstirea de acolo. De atunci și pînă în zilele noastre minunile și semnele și vindecarea de bolnavi la mormîntul sf. Iosif cel Nou sînt fără număr. La Partoș și în comunele Banatului încă trăiesc destule persoane, bărbați și femei, tineri și bătrîni, romîni și de alte naționalități, asupra cărora s-au făcut minuni prin mijlocirea Sf. Ierarh Iosif cel Nou. *Ana Nina Bolog, Ruja Vasa Radosav, Volumia I. Blev și Ionuț Beleuț* din Partoș sînt numai cîteva nume, care dau mărturie că mormîntul de la Partoș de 300 de ani a fost și a rămas izvor de daruri și de vindecări minunate, o adevărată Vitezdă tămăduitoare.

Mormîntul de la Partoș a ținut în sufletul dreptcredincioșilor romîni din Banat vie amintirea Mitropolitului Iosif cel Nou, făcător de minuni. *Făclia amintirii*, a cinstirii și *cultului* acestui sfînt Mitropolit *a trecut de la o generație la alta*, și din generație în generație a ajuns, vie și strălucitoare, pînă în zilele noastre.

Așa se explică faptul că, după 300 de ani, Sfîntul Mitropolit Iosif este și pentru noi tot atît de *viu*, ca și pentru fericiții noștri strămoși. La anul 1656, trecînd în lumea dreptilor, Sfîntul Mitropolit *Iosif II* ne-a lăsat un *testament sfînt*. Marile serbări din aceste trei zile din urmă, desfășurate sub ochii noștri, sînt cea mai puternică dovadă că, noi, strănepoții — celor ce acum 300 de ani au primit aici, în cetatea Timișorii pe Sfîntul Mitropolit Iosif, venind de la sfîntul munte Athos —, ne-am silit să ne facem și noi datoria de creștini și de romîni.

Sfîntul Apostol *Pavel* scrie Tesalonicenilor: „*Duhul să nu-l stingeți*“ (I Tes., 5, 19) și prin ei și prin strămoșii noștri sud-dunăreni, din mijlocul cărora s-a ridicat și Sfîntul Mitropolit Iosif II, *ne adresează și nouă acelăș înalt îndemn*.

Noi, *strănepoții* fericiților noștri strămoși, nu numai că *n-am stins duhul credinței*, binevestite de ma-

rele și Sfântul Mitropolit Iosif II, ci *l-am și întărit și l-am binevestit și altora.*

Aducerea moaștelor sf. Mitropolit Iosif în cetatea lui de Scaun, în această Catedrală măreață, în care am înnoit Scaunul „obișnuitului Mitropolit românesc de la Timișoara“, constituie o luminoasă mărturie a creșterii și întăririi duhului credinței noastre strămoșești și o creștere și o întărire a cultului Sf. Iosif cel Nou.

*Racla Sf. Ierarh IOSIF CEL NOU în pronaosul
Catedralei mitropolitane
— Vedere de ansamblu —*

Dacă strămoșii noștri ne-au lăsat un *testament*, pe care noi, strănepoții, l-am *executat* cu cinste, — noi cei de azi lăsam copiilor și nepoților și strănepoților noștri o *comoară* scumpă : *Moaștele Sf. Iosif cel Nou,*

Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului.

Din cetatea lui de Scaun, Sf. Iosif rămîne *Păstorul cel Mare*, Părintele, ocrotitorul și îndrumătorul pe calea credinței și a virtuților străbune al tuturor drept-credincioșilor romîni din Țara Banatului.

Preaslăvind pe Domnul, care ni L-a trimis în timpuri grele, închinîndu-ne smeriți în fața sfintelor lui moaște, să zicem din adîncul inimii: *Sfinte Mitropolite Iosife, fi ocrotitorul și ingerul păzilor al copiilor, al nepoților și al strănepoților noștri din veac și pînă-n veac, și le îndreptează pașii vieții pe căile fericirii, ale iubirii de Dumnezeu și cinstirii aprapelui, în vecii vecilor, Amin.*

* * *

După rugăciunea amvonului, *icoana* sf. Iosif cel Nou, sfințită de Prea Fericitul Patriarh la Sf. Liturghie solemnă de duminică, 7 octombrie, și așezată în fața icoanei împărătești a Maicii Domnului, a fost adusă, cu procesiune, în pronaos și așezată lîngă racla Sf. Ierarh Iosif, în timp ce Corul catedral cînta „*Sfinte Ierarhe Iosife, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi*”. Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Vasile în genunchi a citit *Rugăciunea solemnă* către Sfîntul Ierarh Iosif cel Nou. Intreaga asistență a ascultat, în genunchi, în adîncă reculegere, înălțătoarea „*Rugăciune solemnă*”.

La otpust, I. P. Sf. Mitropolit Vasile a pomenit, după Sfinții trei Ierarhi, *Vasile, Grigorie și Ioan*, și pe *Sfîntul Ierarh Iosif cel Nou, Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului*.

* * *

Cu stingerea ultimelor acorduri ale imnului: „*Pe Stăpînul și Mitropolitul nostru Vasile...*”, s-au încheiat marile festivități ale proclamării solemne a canonizării Sfîntului Iosif cel Nou. *Ecoul acestor serbări însă va stărui peste veacuri.*

În sufletul celor ce au participat la aceste serbări de epocală importanță național-bisericească, și-a făcut loc convingerea că aducerea moaștelor Sf. Iosif cel Nou, din modesta și izolată mînaștire a Partoșului, în

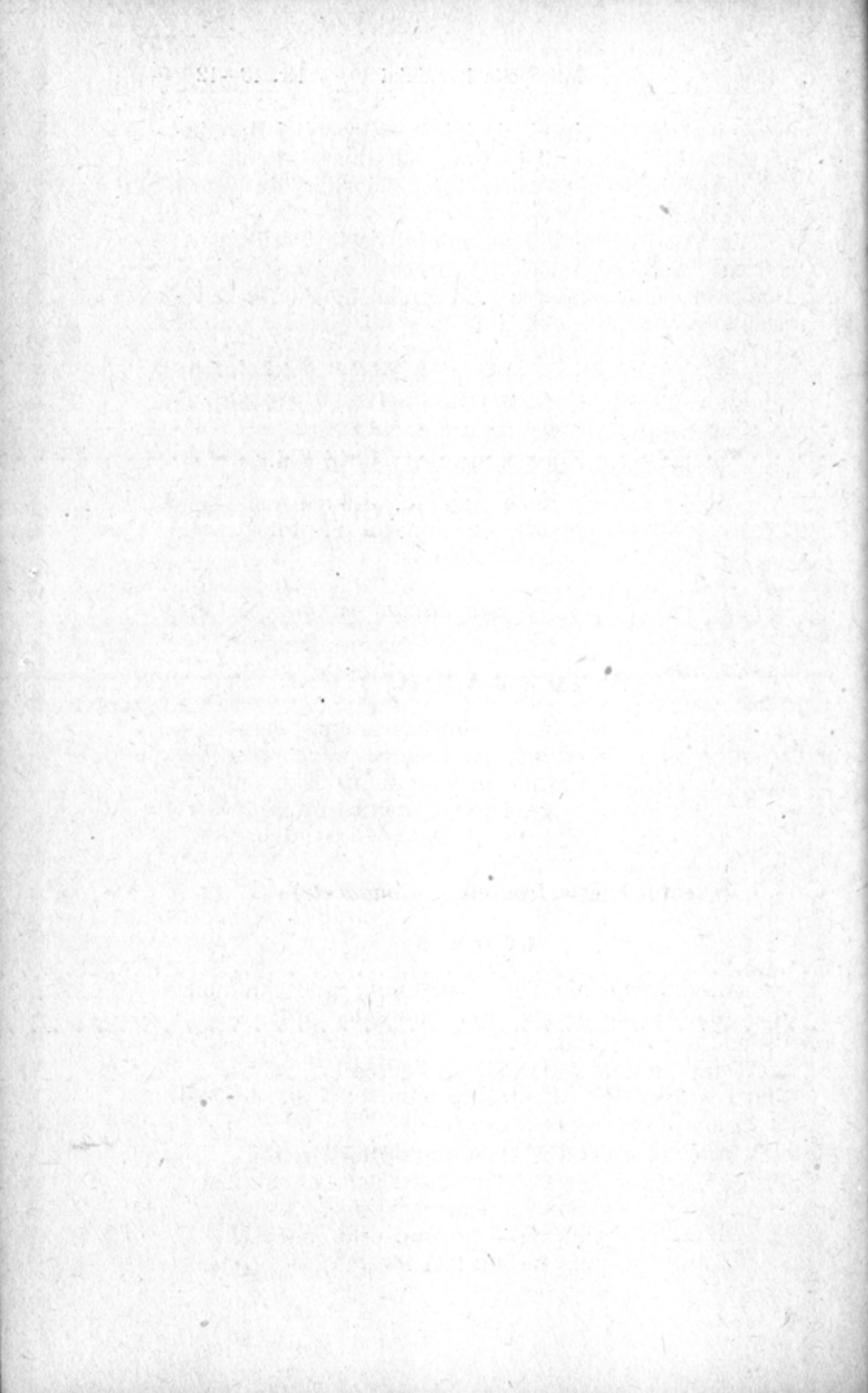
monumentala Catedrală din inima Mitropoliei Banatului, reprezintă un act istoric de covârșitoare însemnătate pentru viața sufletească a credincioșilor din Țara Banatului.

Ieșirea Mirelui din mormântul de la Partoș simbolizează *Invierea* istoricei Mitropolii a Morisenei și Timișorii, — iar aducerea sfintelor lui moaște în Catedrala mitropolitană constituie cea mai bună garanție că, „*scaunul obișnuitului Mitropolit românesc de la Timișoara*“, sfințit prin virtuțile și slăvit prin minunile Sfintului Mitropolit Iosif II, *nu se va mai clinti în veacul veacului*.

Minunat este Dumnezeu întru Sfinții Săi.

Prot. Dr. GH. COTOȘMAN
vicar arhiepiscopesc.

ACATISTUL

**CELUI DINTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU
IOSIF CEL NOU, MITROPOLITUL TIMIȘORII
ȘI A TOATĂ ȚARA BANATULUI**

(Aprobat de Sfintul Sinod cu nr. 413/1956)

După binecuvîntarea preotului, ectenia mare, apoi „Dumnezeu e Domnul“, cu troparul Sfîntului, „Mărire“, „Și acum...“ a Născătoarei.

(Ectenia mică).

Ecfonis : „Că a Ta este stăpînirea și a Ta este împărăția...“

CONDAC gl. 8

Apărător nebiruit și neînfrînt, te pune înaintea tine pămîntul Banatului, mulțumire aducîndu-ți, ca cel ce prin tine din primejdii s-a mîntuit. Ci, ca acela ce ai îndrăzneală către Dumnezeu, apără-l pe el de toate nevoile, ca să strigăm ție : Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

(Preotul citește *Icoasele* și *Condacele*).

ICOS I

Credincioșii din Țara Banatului, cunoscînd puterea credinții tale și mulțimea minunilor prin care, ridicîndu-te mai presus de firea lucrurilor, ai rușinat pornirile cele fără judecată ale Agarenilor, asupra credinței noastre celei drepte, din inimi pline de dragoste și cu umilință strigăm către tine :

Bucură-te, ierarhe al Mîntuitorului Hristos.

Bucură-te, cel ce ai lucrat strălucirea credinței.

Bucură-te, scăparea celor ce aleargă la tine.

Bucură-te, ajutorul și limanul celor necăjiți.

Bucură-te, stîlp neclintit al strămoșeștii noastre credințe.

Bucură-te, că ai arătat și păgînilor puterea lui Dumnezeu.

Bucură-te, că ai fost scut Bisericii tale.

Bucură-te, cel ce purtător de biruință asupra celor răi ai fost.

Bucură-te, făclie, care luminezi pe cei din întunecul păcatului.

Bucură-te, carele cunoștința dumnezească ai arătat, celor ce, cu necunoștință, ticăloșește se primejduiau.

Bucură-te, cel ce cu blindețe ai primit la tine pe cei greșiți.

Bucură-te, carele cu negrăită dulceață îndreptezi pe cei nepricepuți.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

CONDAC 2

Deși nu avem îndeajunsă vrednicie și pricepere, noi, păcătoșii, laudăm cu potrivite cuvinte minunile tale, și pentru că din suflet curat și din inimă umilită le spunem, primește sfinte Iosife, aceste mărturisiri de la noi, cei ce strigăm, Celui ce ți-a dat ție putere : ALILUIA.

ICOS II

Purtînd numele nevinovatului Iosif, carele a scăpat de la pieire pe frații săi, ajungînd el mai mare în țara Egiptului, așa și tu te-ai făcut apărător și pavază sfintei Biserici a Neamului tău de sub cotropirea celor necredincioși, și, după cum acela, cu puterea dată lui de la Dumnezeu de a cunoaște cele viitoare, a aflat har înaintea feței lui Faraon, așa și tu, prin puterea minunilor tale, de care nu i-ai lipsit pe înșiși cei necredincioși, ai dobîndit de la aceștia liniște Bisericii și turmei tale, pentru care noi, laudîndu-te, îți strigăm unele ca acestea :

Bucură-te, cel asemenea lui Ilie prin rugăciunile tale.

Bucură-te, ierarhe, pururea rugătorule.

Bucură-te, că rugăciunile tale au fost ascultate de
Făcătorul lumii.

Bucură-te, că rugăciunile tale au fost împlinite
de Ziditorul ei.

Bucură-te, căruia ți s-au supus ploile și focul.

Bucură-te, cel ce te-ai milostivit spre toată durerea.

Bucură-te, cel ce ai tămăduit toată rana.

Bucură-te, ușurătorule al celor ce nasc.

Bucură-te, tămăduitorule al turcului celui slăbănog.

Bucură-te, vindecătorule al celor unsprezece
ologi.

Bucură-te, cel ce ai biruit iuțimea altora cu blîndețele tale.

Bucură-te, prin care Dumnezeu a binevoit spre
pămîntul acesta.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de
minuni.

C O N D A C 3

Impovărați fiind de multe ispite și în noianul păcatelor celor mai vătămătoare aflîndu-ne noi, în tine ne punem nădejdea, Sfinte, ajutorul și mîngăierea celor necăjiți; fi, dar, mijlocitor pentru sufletele noastre, ale celor ce te rugăm și, împreună cu tine, cîntăm lui Dumnezeu cîntarea de laudă: ALILUIA.

I C O S III

Locuitor făcîndu-te Sfîntului Munte al Atosului și petrecînd înțelepțește viața ta cu cuvioșie, ai luat darul Duhului Sfînt, împodobindu-te cu vesmîntul cel luminat al arhieriei, sfințite nevoitorule Iosife, fiind păstor turmei celei cuvîntătoare din Țara bănățeană, pe care ai dus-o la pășune aleasă, prin pilda vieții tale celei sfinte și prin semnele pe cari le-ai săvîrșit, alesule al lui Dumnezeu, spre întărirea dreptei credințe; pentru aceasta îți aducem cîntare așa:

Bucură-te, mitropolit al Timișorii.

Bucură-te, luminat ierarh al Banatului.

Bucură-te, lauda poporului nostru celui credincios.

Bucură-te, tămăduitorule al bolnavilor.

Bucură-te, că pentru cei cuprinși de patimi ești rugător lui Dumnezeu.

Bucură-te, că din primejdii mîntuiești pe cei ce vin către tine.

Bucură-te, că ori cine aleargă la ajutorul tău nu iese în deșert.

Bucură-te, tămăduitorul ranelor celor de moarte.

Bucură-te, că la ori ce întîmplare chemîndu-te ești grabnic ajutor.

Bucură-te, doctorul cel fără de plată.

Bucură-te, nădejdea tuturor, acoperemîntul și scăparea noastră.

Bucură-te, cel ce cu lumina minunilor tale ai îndreptat turma ta spre cele de sus.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

(*Ectenia mică*)

Ecfonis : *Că tu ești Dumnezeuul nostru...*"

CONDAC 4

Mult milostive Părinte, primește rugăciunea aceasta, a noastră, a păcătoșilor, și cu obișnuita ta bunătate și milostivire, mijlocește către Ziditorul tuturor, pentru ca să dăruiască vindecare și sănătate robilor săi, celor ce te cheamă în ajutor și cîntă cu tine : ALILUIA.

ICOS IV

Astăzi, noi, nevrednicii, stînd înaintea icoanei și a moaștelor tale, mărturisim minunile tale, care le-ai făcut, Iosife, și ne rugăm ție : ascultă această puțină rugăciune a noastră și tînde dreapta ta cea binecuvîntătoare spre ajutorul nostru, pentru a putea cu vrednicie să săvîrșim o cîntare ca aceasta :

Bucură-te, cea ce ești cu îngerii împreună slujitor.

Bucură-te, cea ce din pruncie între viețuitoarii

Sfintului Munte te-ai numărat.

Bucură-te, cea ce din tinerețe îngerescul chip ai luat.

Bucură-te, cea ce pînă la bătrînețe nevoitor asemănării cu Făcătorul te-ai arătat.

Bucură-te, dar făcut de Dumnezeu pămîntului acestuia.

Bucură-te, slobozitorule din dureri al celor ce nasc.

Bucură-te, că ale tale minuni în tot Banatul s-au vestit.

Bucură-te, cea ce nu ai cruțat osteneala pentru a face bunătate.

Bucură-te, cea ce nu contenești a fi rugător pentru toți cei ce te cheamă pe tine.

Bucură-te, învățătorul dogmelor creștinești.

Bucură-te, iubitorule al cuvioasei slujiri a Celui prea Înalt.

Bucură-te, lauda ierarhilor și a cuvioșilor monahi.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

C O N D A C 5

Auzit-am, Iosife, minunile tale și neam bucurat că Dumnezeu s-a milostivit în vremile cele de demult și spre neamul nostru romînesc cel din părțile Banatului, trimițîndu-i povățuitor luminat și părinte alinător de patimi trupești și sufletești, pentru care noi acum, mulțumitori arătîndu-ne, iubitorului de oameni Dumnezeu, împreună cu tine îi cîntăm Lui : ALILUIA.

I C O S V

Dezlegat-ai limba fetei celei mute și urechile ei le-ai deschis pentru a auzi cuvintele darului celui dumnezeesc și din muncirea diavolească ai slobozit pe ceea ce era ținută sub tiranisirea vrăjmașului. Pentru aceea, acum și noi păcătoșii și nevrednicii, a căror limbă este folosită spre rău, ale căror urechi sînt închise pentru sfintele graiuri ale scripturilor și ale predaniilor și care sîntem în puterea domnului lumii acesteia, îndrăznind strigăm ție, Iosife :

- Bucură-te*, tămăduitorule al neputințelor celor credincioși.
- Bucură-te*, purtătorule al darului minunatelor vindecări.
- Bucură-te*, alinătorule al durerilor celor în suferință.
- Bucură-te*, mîngăierea grabnică a celor bolnavi.
- Bucură-te*, reazimul cel neclintit al celor sănătoși.
- Bucură-te*, cel ce ești vistierie de tămăduire.
- Bucură-te*, prin carele muții grăiesc și surzii aud.
- Bucură-te*, că prin ale tale rugăciuni slăbănogii se întăresc.
- Bucură-te*, că au adus la tine pe tîrgi pe cei bolnavi, așa cum îi puneau și înaintea lui Petru apostolul.
- Bucură-te*, vindecătorule al celor leproși.
- Bucură-te*, din al cărui mormînt se revărsă tămăduiri.
- Bucură-te*, că nu ai lipsit de ajutorul tău nici pe cei necredincioși.
- Bucură-te*, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

C O N D A C 6

Sfinte Ierarhe Iosife, făcător de minuni te-ai arătat și după trupeasca ta mutare de la noi fiind pururea apărător al poporului tău, căci atunci, cînd tîlhari nelegiuîți au vrut să necinstească pe fecioarele care au alergat, ca la un scut tare, la mormîntul tău, tu ai făcut ca să fie loviți pe loc de mînia lui Dumnezeu, pentru spurcata lor îndrăzneală, pentru care fecioarele acelea, pline de spaimă și de mirare, au strigat lui Dumnezeu : ALILUIA.

I C O S VI

Puterile cele fără de trupuri se minunează, Părinte, de credința ta cea tare în Dumnezeu, prin care rînduielile firii le-ai biruit. Apostolii și ierarhii se laudă cu tine, nevoitorii spre desăvîrșire monahi te au

pildă și reazim strădaniilor lor, iar bolnavii și neputincioșii spre tine au nădejde nedesmințită. Pentru aceasta, și noi, cei ce cinștim cu laude pomenirea ta, strigăm ție, sfinte Iosife :

Bucură-te, cea ce cu îngerii ești împreună locuitor.

Bucură-te, cea ce aduci întristare dracilor.

Bucură-te, căci ai socotit a fi fără de preț cele ale lumii acesteia.

Bucură-te, nevoitorule spre post și omule al rugăciunii.

Bucură-te, următorule al Apostolilor.

Bucură-te, păstorule al turmei tale.

Bucură-te, îndreptătorule al credinței.

Bucură-te, visticie a milei lui Dumnezeu.

Bucură-te, izbăvitorul nostru din necazuri, cu rugăciunile tale.

Bucură-te, dătătorule al bunătăților lui Dumnezeu.

Bucură-te, bucuria și veselia celor ce aleargă la tine.

Bucură-te, că în ceruri cu îngerii mărești pe Dumnezeu.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

(*Ectenia mică*)

Ecfonis : „Că tu ești Impăratul păcii...”

CONDAC 7

La sfânta minăstire a Partoșului întîmpinîndu-te
cercînd bătrîni și schilozi și tot felul de neputincioși,
pentru ca prin atingerea și umbrirea ta să dobîndească
vindecare, nădejdea lor nu a fost rușinată, căci mulțime
de vindecări ai făcut, Sfinte. De care mirîndu-ne, Iosife,
lui Dumnezeu, celui ce ți-a dat ție darul acesta, strigăm : ALILUIA.

I C O S VII

Ca să arăți marea ta milostivire pentru poporul tău și rîvna ta pentru slobozirea lui din toate nevoile ce-l împresoară, atunci cînd pîrjolul focului s-a întins să cotopească toată cetatea Timișorii, nu ai fugit ca un fricos, ci ai stat ca un viteaz, biruind puterea focului, prin rugăciunea ta mai fierbinte decît vîlvătaia lui, scăpînd neatinsă biserica slujirii tale și oprind, prin ploaia năpraznică, pe care cerul a trimis-o ție în ajutor, întinderea focului, pentru care auzi de la toți :

Bucură-te, ierarhe, cel cu nume mare.

Bucură-te, părinte, ocrotitor al poporului tău.

Bucură-te, sfinte, alesule al lui Dumnezeu.

Bucură-te, trăitorule după chipul iubiților lui Dumnezeu.

Bucură-te, împlinitorule al voiei Tatălui din cer.

Bucură-te, următorule al iubirii de oameni a Fiului său.

Bucură-te, cel sfințit prin darurile Sfîntului Duh.

Bucură-te, arătătorule al sfintei Treimi.

Bucură-te, alinătorule al necazurilor.

Bucură-te, cel ce ai biruit focul aducînd ploaie pe pămînt.

Bucură-te, cel ce ți-ai pus sufletul, pentru poporul tău.

Bucură-te, apărătorule al orașului tău de Scaun.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

C O N D A C 8

Toți credincioșii Mitropoliei Banatului, avînd nădejde către tine, în orice împrejurare grea nu se vor rușina, părinte Iosife, fiind tu mare folositor tuturor. Pentru aceea, nu trece cu vederea și ale noastre rugăciuni de acum, ci ne izbăvește din toate nevoile și ne apără de toate necazurile și roagă pe înduratul Dumnezeu să ne scape din bătăile, cari pentru păcatele noastre, sînt asupra noastră și vom cînta împreună cu tine : ALILUIA.

I C O S VIII

Aducîndu-ți aminte de poporul tău și ascultător făcîndu-te voii lui Dumnezeu, ai lăsat viața cea plină de duhovnicească dulceață a Atosului, pentru a veni iarăși între ai tăi, să le fi povățuitor și îndrumător pe calea împlinirii sfintelor porunci ale lui Hristos, strălucind prin faptele cele minunate, pe care laudîndu-le strigăm :

Bucură-te, Sfinte al Bănatului.

Bucură-te, lauda Timișorii.

Bucură-te, cinstea Partoșului.

Bucură-te, podoaba Bisericii.

Bucură-te, cinstite slujitor al darului.

Bucură-te, secerătorule de bogată roadă.

Bucură-te, făcătorule de bine al tuturor.

Bucură-te, cel ce ai primit cununa cea nevestejită a sfințeniei.

Bucură-te, cel ce prin credință ai putut face minuni.

Bucură-te, carele prin minuni ai dat strălucire credinței.

Bucură-te, că pentru slava Ziditorului ai făcut minuni.

Bucură-te, căci te-au cinstit cei necredincioși întocmai ca și fiii tăi duhovnicești.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

C O N D A C 9

Cinstitorule de Dumnezeu și dumnezeescul Iosife, ascultă această rugăciune a noastră din ceasul de acum și, prin rugăciunile tale cele sfinte și de Dumnezeu primite, mîntuiește-ne de războaiele ce ne înspăimîntă, precum ai izbăvit de foc cetatea ta de scaun, pentru ca și noi, ca și cei salvați atunci, să aducem cîntare ALILUIA.

I C O S IX

Cu graiuri alese s-au împodobit cîntările, pe care Biserica, al cărei stîlp ai fost, le-a rînduit pentru mărirea ta, Sfinte, și cu bucurie vin creștinii cei de acum la sfînta ta slujbă, ierarhe al strămoșilor lor, pentru care și noi, nepricepîndu-ne la altă rugăciune, împreună cu ei înșii aducem ție aceste cuvinte de laudă :

Bucură-te, arhierule, împodobit cu darul Duhului Sfînt.

Bucură-te, combară a legii noastre străbune.

Bucură-te, laudă a ierarhilor și a dascălilor.

Bucură-te, vestitorule al Evangheliei.

Bucură-te, prin care este preamărit Dumnezeu.

Bucură-te, muștrătorule al celor cu nechibzuite vorbe.

Bucură-te, cel ce ai rușinat pe cei păcătoși.

Bucură-te, cel ce ai smerit trufia rău făcătorilor.

Bucură-te, cel ce ai adus pe meșterul pietrar la pocăință.

Bucură-te, căci te-au urmat toate satele cînd ai mers la mînăstire.

Bucură-te, că tu, mijlocind către Mîntuitorul, de orice primejdii ne mîntuiești.

Bucură-te, nădejdea și scăparea noastră de astăzi.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

(Ectenia mică)

Ecfonisul : „Că pe Tine te laudă toate puterile cerești...”

C O N D A C 10

O, prea milostive și mult îndurate Doamne, nu trece cu vederea lacrimile robilor tăi, ci ne ajută și ne miluiește cu marea Ta iubire de oameni, scăpîndu-ne de toate asupririle și necazurile care ne-au cuprins, pentru mulțimea păcatelor noastre și ne ridică din primejdia în care ne aflăm, pentru rugăcunile Sfîntului Iosif cel Nou, cu carele dimpreună cîntăm: ALILUIA.

I C O S X

Asemenea călugărilor din pustii, te-ai rupt din dulceața amăgitoare a lumii acesteia, biruind puterea diavolului și, rupînd tocmirile cele nedrepte, prin care a fost stricată lumea prin păcatul strămoșului, ai arătat tuturor că prin nevinovăție și smerenie, firea poate fi redusă la starea cea dintîi. Drept aceea, și noi, lăudîndu-te, cîntăm :

Bucură-te, cel ce prin pöst și rugăciune ai biruit pornirile firii celei căzute.

Bucură-te, că ai arătat blîndețea mai presus de răutate.

Bucură-te, că prin blîndețe ai făcut ascultătoare dobitoacele.

Bucură-te, liniștitorule al celor necuvîntătoare.

Bucură-te, că asemenea Mîntuitorului ai dormit în timpul furtunii.

Bucură-te, că nu te-ai temut de iuțeala apelor Dunării.

Bucură-te, cel ce ai stins puterea focului.

Bucură-te, cel ce ai făcut norii să verse ploaie pe pămînt.

Bucură-te, că în mijlocul ploii ai rămas neudat.

Bucură-te, prin care s-au arătat străluciri de curcubeie.

Bucură-te, cel ce porți pe mîna ta semnul luminos al patimilor Fiului lui Dumnezeu.

Bucură-te, a cărui moarte au vestit-o clopotele pe care nu le-a tras mîna omenească.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

C O N D A C 11

Creștinătății mare folositor te-ai arătat, cu învățăturile, cu vindecările și cu chipul viețuirii tale. Pentru aceea, nu trece cu vederea și ale noastre rugăciuni, milostive, ci ne ajută și ne scapă de toate nevoile, măcar că sîntem nevrednici acestei dobîndiri, și vom cînta împreună cu tine : ALILUIA.

I C O S X I

Intru bunătați duhovnicești crescînd din pruncie și tare împotriva ispitelor arătîndu-te din tinerețele tale și bineviețuind pururea, cuvioase părinte Iosife, ai uimit pe toți cu blîndețele, cu viața cea curată, cu smerenia și cu firea ta cea lină. Pentru aceasta, văzînd Dumnezeu nevoințele tale, arhiereu și păstor Bisericii Sale te-a pus, iar noi, aducînd preamărire Celui ce te-a înălțat pe tine, fericite, îți strigăm așa :

Bucură-te, cel ce ai păzit și ai împlinit cuvintele cele dumnezeiești ale Stăpînului tău.

Bucură-te, cel ce pildă te-ai făcut bunătații.

Bucură-te, cel ce te-ai încununat cu cununa nevoinței.

Bucură-te, luminătorule al Bisericii.

Bucură-te, cel ce ai izgonit întunericul neștiinței.

Bucură-te, cel ce ai fost de cele cerești gînditor.

Bucură-te, că prin multă răbdare și smerenie te-ai făcut vas ales al Domnului.

Bucură-te, îndreptătorul și pravila călugărilor.

Bucură-te, podoaba ierarhilor.

Bucură-te, izgonitorul tuturor patimilor.

Bucură-te, folositorul nostru cel prea cald.

Bucură-te, scăparea tuturor credincioșilor.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

C O N D A C 12

Făcătorule de minuni, sfinte Iosife, după cum în zilele viețuirii tale pe pămînt, prin ale tale rugăciuni ai scăpat poporul de tot felul de primejdii, așa și astăzi, trimite mila ta asupra Neamului de oameni ce locuiesc Țara aceasta, dăruindu-le cele de trebuință pentru viața lor și pentru ajutorul sărmanilor, al celor ce sug și al bătrînilor, cu cari dimpreună vom cînta : ALILUIA.

I C O S X II

Sfinte Iosife, arhiereule al lui Hristos, slujitorule al darului, sosește nouă, păcătoșilor, prin bogate mijlocirile tale către Stăpînul, ca să ne învrednicim noi,

ticăloșii, a ne împărtăși de bunătățile cele făgăduite credincioșilor creștini, și a primi cele bune și de folos sufletelor și trupurilor noastre și să cîntăm ție :

Bucură-te, nevoitorule, care spre asemănarea cu Ziditorul te-ai nevoit.

Bucură-te, omule al lui Dumnezeu, cel ce purtător de Dumnezeu te-ai arătat.

Bucură-te, cuvioase carele întru viață de cinste ai petrecut.

Bucură-te, prealăudate, lauda cea prea frumoasă a Timișorii.

Bucură-te, luminătorule, care ai luminat strălucit Biserica Banatului.

Bucură-te, părinte, care milostiv și iubitor ai fost spre toți.

Bucură-te, tămăduitorule, care vindeci boalele și neputințele.

Bucură-te, ierarhe, care ai adăpat turma ta cu apa cea vie a adevărului lui Hristos.

Bucură-te, arhierieule, care cînstirea de Dumnezeu pe toți i-ai învățat.

Bucură-te, mărite, că numele tău s-a scris în ceruri.

Bucură-te, fericite, că ție ți s-au deschis porțile cerești.

Bucură-te, sfinte, cel ce ai fost arătat sfînt încă din viața de aici.

Bucură-te, părintele nostru Iosife, făcătorule de minuni.

C O N D A C 13

O, preasfinte și întru tot lăudate părinte Iosife, primind acest dar de acum al puținei noastre rugăciuni, fi mijlocitorul către îndurătorul Dumnezeu, ca, pentru ale tale sfinte rugăciuni și a Sa multă iubire de oameni, să apere de tot răul sfînta Sa Biserică, orașul tău și pe toți credincioșii din sfînta Mitropolie a Banatului, ca aceștia pururea, cu o gură și cu o inimă, împreună să cînte ca și părinții lor. ALILUIA.

(*Ectenia întreită*).

După ecfonis : „Domnului să ne rugăm“.

RUGACIUNEA SF. IOSIF CEL NOU

Prea bunele și întru tot lăudate părinte Iosife, păstorul și învățătorul celor ce aleargă cu credință la a ta folosire, și cu rugăciune fierbinte te cheamă pe tine : Grăbește de ne ajută și nouă celor ce cu credință și cu dragoste săvîrșim pomenirea ta, stînd rugător către Atotmilostivul Dumnezeu pentru ca turma lui Hristos să o apere de lupii cei ce o răpesc pe dînsa, dreapta credință să se întărească și să sporească și toată creștinătatea să fie îngrădită și păzită prin sfintele tale rugăciuni de certurile cele lumești și de toată dezbinarea și neînțelegerea. Și pentru ca Domnul Dumnezeuul nostru să ne acopere și să ne apere de tot răul : de *foamete*, de *cutremur*, de *potop*, de *foc*, de *sabie*, de *încălcarea noastră de alte neamuri*, de *robie*, de *prăpădul războiului*, de *toate boalele și ranele cele aducătoare de moarte* și de cumplita moarte cea prin dezlănțuirea puterilor-uriae care sînt la temelia materiei. *Roagă* pe Ziditorul tuturor, făcătorul de bine, să dea : *pace lumii*, liniște văzduhurilor, ploaie la bună vreme, roadă înbelșugată pămîntului, bunăstare poporului, înțelegere soților, ascultare copiilor, iubire de fii părinților, dragoste frățească tuturor, îndreptare păcătoșilor, spor duhovnicesc celor aleși, rîvnire multă pentru Domnul preoților, virtute călugărilor, înaltă înțelepciune ierarhilor, dragoste de neam conducătorilor țării, naștere de mulți prunci satelor noastre bănățene și sănătate tuturor. Iar pe cei ce ne-am adunat la această sfîntă pomenire a ta ne miluește, îndrăznitorule către Dumnezeu deși cu mintea, cu cuvîntul și cu lucrul sîntem în întunericul păcatelor, și ne scapă de mînia lui Dumnezeu și de munca cea veșnică. Ca, prin solirea ta, cu folosința rugăciunilor tale și cu harul lui Hristos Dumnezeu, viață lină și fără de păcat să ni se dăruiască, spre a viețui cu cuviință în veacul acesta și de partea stării de-a stînga, la înfricoșata judecată a toată lumea, să fim scutiți, și în partea celor de-a dreapta să ne învrednicim a fi, împreună cu toți cei din veac bineplăcuți Domnului. AMIN.

O T P U S T U L

Preotul: „*Mărire Ție Hristoase, Dumnezeule,
nădejdea noastră, mărire Ție*“.

Strana: „*Mărire Tatălui...*“ „*Și acum și
pururea...*“.

Preotul: „*Hristos, adevăratul Dumnezeul
nostru...*“

Strana: „*Amin*“.

Apoi se cântă *Condacul*.

Cuprinsul

	Pag.
I. CANONIZAREA MITROPOLITULUI IOSIF II AL TIMIȘORII	
Proclamarea solemnă a canonizării și instituirii cultului Sf. Iosif	6—17
Din trecutul Mitropoliei Timișorii	18—24
I. <i>Canonizarea Sf. Ierarh Iosif cel Nou</i>	24—28
Pregătirea programului pentru proclamarea solemnă a canonizării	29—33
III. <i>Personalitatea Sf. Ierarh Iosif cel Nou</i>	
La mormintul Sf. Ierarh Iosif cel Nou de la Mănăstirea Partoș	33—36
Dezgroparea osemintelor	37—38
Slujbele religioase de la mănăstirea Partoș din 6—8 septembrie 1956	38—43
Transportarea raclei de la Partoș la Timișoara	
IV. <i>Solemnitățile de la Timișoara din 6—8 oct. 1956</i>	
Proclamarea solemnă a canonizării Sf. Iosif cel Nou	44—45
Spălarea și ungerea osemintelor cu Sf. Mir	45—54
Viața Sf. Iosif cel Nou. Minunile Sf. Iosif cel Nou	54—61
Racla, sfințirea ei	
Intîmpinarea Prea Fericitului Patriarh Justinian și al Membrilor Sf. Sinod și a oaspeților ce-l însoțesc	62—63
V. Sedința Sf. Sinod, în Timișoara, la 6 oct. 1956	
Cuvîntarea Prea Fericitului Patriarh Justinian	64—73
Tomosul pentru canonizarea solemnă a Sf. Ierarh Iosif cel Nou	73—78
Privegherea de simbătă, 6 octombrie, seara	78—79
VI. <i>Duminică, 7 octombrie 1956, Marea sărbătoare a Mitropoliei Banatului</i>	
Proclamarea solemnă a canonizării Sf. Ierarh Iosif cel Nou	80—81
Sf. Liturghie solemnă arhierească de canonizare	
Panegiricul Sf. Iosif cel Nou, rostit de I. P. Sf. Mitropolit Vasile	81—103
Agapa comună	
Cuvîntarea Prea Fericitului Patriarh Justinian	104—109
Plecarea înălților oaspeți	109—110
VII. <i>Instituirea Cultului Sf. Iosif cel Nou. Așezarea definitivă a raclei</i>	111—112
Liturghia arhierească de luni, 8 octombrie 1956	
Incheierea solemnităților	
Minunile de la mormintul Sf. Iosif cel Nou de la Partoș	112—125
Acatistul Sf. Ierarh Iosif cel Nou	125—139

Alegerile pentru Marea Adunare Națională

— Să votăm pentru pace și înțelegere între popoare —

Oameni de știință din țara noastră, alături de poporul întreg, au luptat decenii de-a rindul pentru obținerea votului universal. Lupta dusă perseverent și hotărît sub regimurile burgheziei, nu a dat rezultatele dorite de către acești aprigi luptători. Universalitatea votului a fost un vis, care nu s-a putut realiza decît numai în urma orinduirii înfăptuită de către regimul nostru democrat popular. Această orinduire se resfringe în aspectul general al campaniei electorale pentru alegerile ce au loc în ziua de 3 februarie 1957, pentru Marea Adunare Națională. Mărturii elocvente ale democratismului nostru popular sînt adunările alegătorilor, care au loc de la un capăt la altul al țării, adunări în cadrul cărora oamenii muncii își propun candidații, așa cum nu se întîmplă în țările capitaliste.

Alături de conducătorii partidului și ai guvernului, candidații de pe listele Frontului Democrației Populare, sînt fruntași de seamă ai construcției socialiste din patria noastră, membri și nemembri de partid, gospodari de frunte, muncitori harnici, intelectuali și cărturari, care luptă alături de poporul muncitor și apără cu dirzenie cuceririle înfăptuite de regimul nostru de democrație populară. Acești oameni sînt ridicați din rîndurile poporului muncitor, legați prin lupta și faptele lor de masele muncitoare. Sînt adevărații reprezentanți ai clasei muncitoare, deoarece ei înfățișează forțele cele mai înaintate și mai active ale țării, forțe în care s-au concentrat energia maselor, hărnicia, spiritul creator și devotamentul față de cauza socialismului și a păcii. În lupta și activitatea multor candidați, se pot vedea frînturi din istoria zbuciumată a poporului român din ultimele decenii, pentru libertate și pentru o viață mai fericită.

Candidații cu alegătorii se întîlnesc în adunări populare, nu în întruniri furtunoase, cu bătăi și scandaluri. În ședințe de lucru, de înțelegere și sfat, se discută toate problemele care necesită o justă rezolvare, pentru o viață mai bună, mai ușoară, pentru toți cei ce muncesc. Candidații nu promit alegătorilor că vor face minuni, nici nu fac demonstrații spectaculoase, angajîndu-se să le aducă fericirea și raiul pe pămînt. La rîndul lor, nici alegătorii nu așteaptă asemenea lucruri de la ei. O știu cu

toții, că împreună cu cel pe care îl vor alege, au obligația să muncească, cot la cot, pentru înfăptuirea vieții socialiste, pentru înlăturarea lipsurilor, pentru desrădăcinarea vechilor obiceiuri de sub trecutele regimuri burghezo-moșierești. Realizările și toate faptele pentru ușurarea traiului și a bunei stări, se pot face numai dacă participă cu toții la muncă, — muncă ce trebuie dusă pentru socialism, pentru apărarea păcii. Alegătorii își pun toată încrederea în candidații Frontului Democrației Populare, căci acestora le revine o răspundere deosebit de mare. Ei au datoria de a fi permanent în mijlocul maselor, de a populariza nemijlocit politica partidului și a guvernului, de a cerceta la fața locului, toate nevoile, toate neajunsurile, căutind soluția cea mai potrivită pentru rezolvarea acestor probleme. Impreună cu alegătorii, candidații Frontului Democrației Populare, bazându-se pe încrederea maselor largi, se vor strădui să înlăture toate greutățile, toate lipsurile și să înfăptuiască hotărârile partidului și ale guvernului, pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale poporului muncitor.

Superioritatea democrației socialiste din țara noastră, democrație reală, de care se bucură imensa majoritate a poporului, față de „democrația” burgheză, o dovedește din nou alegerile ce se vor desfășura în țara noastră, la 3 Februarie 1957. Această democrație asigură poporului nostru libertate, pe care nu o au popoarele din țările capitaliste, care sînt înșelate, asuprite și jefuite de clasele exploatare. Poporul nostru a respins hotărît „democrația” burgheză și a ales calea democrației populare, democrație care înseamnă desființarea exploataării omului de către om și conducerea oamenilor muncii asupra țării și bogățiilor ei. O profundă demonstrație a sistemului nostru electoral democrat, se poate vedea și din faptul că la alegerile din anul 1952, pentru Marea Adunare Națională, au participat la vot de trei ori mai mulți alegători decît în alegerile pentru parlamentele burghezo-moșierești. Forța și trăinicia puternică a puterii populare au dat putința înlăturării, prin recenta modificare a legii electorale, chiar vremelnicele îngrădiri ale dreptului de vot, care în actualele condiții și-au pierdut justificarea.

Toate forțele democratice și patriotice ale țării se vor prezenta, la alegerile viitoare, în fața alegătorilor, strîns unite în cadrul Frontului Democrației Populare, expresia unității politico-morale puternice ale poporului nostru muncitor, a trainicei alianțe muncitorești-țărănești, a colaborării și prieteniei poporului român cu minoritățile naționale. Propunînd prăututindenii candidați comuni, organizațiile componente ale Frontului Democrației Populare, au exprimat prin aceasta unitatea indestructibilă a intereselor fundamentale ale tuturor oamenilor muncii, ale întregului nostru popor. Toți candidații sînt propuși de către oamenii muncii, în adunări obștești sau de către organizațiile de partid, sindicate, cooperative, organizațiile de tineret, asociații cultu-

rale, din care fac parte. Ei sînt cei mai buni reprezentanți ai muncitorilor, țăranilor, ai intelectualilor legați de popor, ai femeilor și tineretului, bucurîndu-se toți de o înaltă prețuire prin devotamentul lor față de cauza socialismului, prin priceperea și dragostea cu care participă la opera de construcție socialistă, la activitatea obștească, luptînd cu tot elanul pentru cauza păcii.

Consiliile Frontului Democrației Populare cuprind în sinul lor și pe reprezentanții clerului, care, alături de reprezentanții partidului, ai guvernului și ai celorlalte organizații de masă, au datoria să ducă o muncă asiduă în rîndurile maselor largi de la sate și orașe, contribuind astfel la punerea în aplicare a tuturor sarcinilor ce se cuvin acestor consilii în campania electorală, în vederea alegerilor pentru Marea Adunare Națională. Alegerile pentru care ne pregătim vor fi o nouă biruință a democrației populare împotriva dușmanilor dinafară și dinăuntru, un nou pas înainte pe drumul consolidării orînduirii democrat-populare din patria noastră. Pentru aceasta, indemnăm pe toți credincioșii eparhiei noastre, să participe la vot. Să-și dea votul lor candidaților Frontului Democrației Populare, votînd pentru socialism, pentru un viitor fericit al patriei noastre, pentru pace și bună înțelegere între popoare.

„Mitropolia Banatului”.

Numirile biblice ale lui Dumnezeu și valoarea lor dogmatică

— Note și studii —

§ 1. NUMIRILE LUI DUMNEZEU ÎN TESTAMENTUL VECHI.

În s. Scriptură a Testamentului Vechi se cuprind o serie întreagă de numiri pentru însemnarea ființei lui Dumnezeu pe cari dogmaștii le-au încercat a le și *clasifica*. Șapte sînt aceste „nume sfinte” (numite așa fiindcă la început s-au folosit în limba sacră) în *Testamentul Vechi*, cu împărțirea lor în *trei clase* sau *grupe*, potrivit înțelesului lor formal și modului lor de însemnare. (1) Clasa întâia și a treia cuprinde *cîte trei* nume, iar a doua, cea din mijloc; numai *unul*, numele prin excelență al lui Dumnezeu. La cea dintîi clasă se înșiră cele trei nume, cari îl arată pe Dumnezeu nu în ființa sa interioară, ci în situația sa din *afară*, în raportul său către *om*, și cari din punct de vedere gramatical sînt nume substantive, dar în sine luate sînt totuși numai nume apelative (comune) și abia prin folosirea lor statornică cu adnexe de apozitii, devin nume proprii ale lui Dumnezeu. La clasa a treia sînt alte trei nume, cari arată cele trei laturi ale perfecțiunii interioare, transcendente, a lui Dumnezeu și cari din punct de vedere gramatical și logic sînt nume adjectivale; după înțeles, ele sînt înrudite cu numirile din clasa întâia, ci în chip mai pregnant decît acelea, zugrăvesc sublimitatea Dumnezeului celui adevărat, și pentru aceasta, și în parte mai mult decît acelea, se folosesc ca nume proprii ale Dumnezeului celui adevărat și niciodată în formă substantivală nu se dau zeilor păgîni sau altor ființe asemănătoare lui Dumnezeu. Cu o așezare centrală între ambele clase stă clasa a doua în fine, numele prin excelență ființial al lui Dumnezeu, carele se raportează la celelalte două, ca și baza la urmare și ca și cauza la efect. (2)

Din cele trei clase considerăm mai întîi pe cea a doua din motive lesne de înțeles, cuprinzînd numele ființial al lui Dumnezeu: *Iahve* = *Cela ce este*. Pentru însemnarea perfecțiunilor în-

1) Cf. Dr. Matth. Ios. *Scheeben*, Handb. d. Kath. Dogm., I. 1874, p. 493 — și după dînsul și majoritatea dogmaștilor apusenți, cu aceeași împărțire.

2) Cf. I. *Pohle*. Lehrb. d. Dogm., I. 1902, p. 65.

terioare servesc cele trei nume din clasa a treia: *Šaddai*=*CEL puternic*. *Elion*=*Cel preainalt*, *Caḏoṣ*=*Cel sfânt*. În fine raportul lui Dumnezeu în afară se caracterizează prin celelalte trei nume din clasa întâia: *El* = *Cel tare*; *Elohim* = *Cel vrednic de adorate și închinare*; *Adonai* = *Domnul-Stăpinul*.

Considerind aceste șapte nume sfinte ale Vechiului Testament în special, iată originea, folosirea și valoarea dogmatică a fiecărui nume în parte:

1. *I a h v e* = *LXX Ho ón* = Vulg. *Qui est. Cella ce este* (ființează). Acesta este tetragramul (hvh) pe care și-l 'dă sieși Dumnezeu ca nume, grăind către Moisi: „*Eu sint Cella ce sint. Și a zis: așa vei zice fiilor lui Israil: Cella ce se cheamă Eu SUNT, acela m-a trimis la voi.*” (3) El se confirmă și de autorul Apocalipsei (4): „*Eu sint alfa și omega* (Vulg. începutul și sfârșitul) *zice Domnul* (traducerea constantă a lui Iahve). *Dumnezeu, cel ce este, cel ce era, și ce va să vină atotputernicul.* — Ebreii cei după exil, neînțelegind adevăratul rost al cuvintelor: „*Iar carele va numi numele Domnului cu moarte să se omoare*” (5), niciodată n-au îndrăznit să pronunțe cele patru litere (Ihvh); și așa, până în vremurile mai noi nu s-a știut sigur cum să se citească cuvântul în chestiune, cu „*Iehova*”, sau „*Ihveh*”, sau „*Iahveh*”, sau „*Iahve*”, sau „*Iahaveh*”, sau „*Iahave*”, sau după alții și „*Iahu*”. În sinagogile ebrești, după prescripțiunile rabinice, (6) tetragramul *Ihvh* se exprimă totdeauna cu cuvântul „*Adonai*”. Din nesiguranța exprimării se explică și fenomenul interesant, că tetragramul și-a făcut intrare chiar și în codicii bibliei grăcești, dar, de copisti neștiutori și ignoranți, s-a prefăcut aici în *Pipi*. Spre a arăta că *Ihvh* are să se pronunțe totdeauna în „*Adonai*”, i s-a dat vocalele lui „*Adonai*” și s-a scris *Iehova* (prefăcându-se catef — *patah-ul* în *șva nobil*). De aici se derivă pronunțarea incorectă și falsă, probabil din veacul al 16-lea (alții o pun în veacul al 13-lea) a lui „*Iehova*”. Azi există (aproape) compromisul, ca „*Iahve*” să se exprime, și „*Iehova*” să se puncteze. (7)

Intr-acestea, forma gramaticală interesează mai puțin. Perspectiva dogmatică caută înțelesul cuvântului. Rădăcina lui este fără iridoială *havah*, forme mai vechi pentru *hih*=a fi. Prin ur-

3) Exod. 3, 14. *LXX* *Egō eimi ho On... Ho On apēestalke me prós hylmas*. Vulg. *Ego qui sum qui sum... qui est, misit me ad vos*.

4) 1, 8.

5) Lev. 24, 16.

6) *Dixit Deus: non legor, sed scribor. Scribor Ihvh et legor Adonai*.

7) Cf. *Broglie*, *Elohim et Iahveh* (*Annales de philo., chrétienne*, 537 suiv., 1891) la *Pohle*, o. c., p. 66.

8) 4, 26.

mare *Iahve* însemnează: *Cel ce este* (ființează), înțeles atribuit de însuși Dumnezeu cuvintelor sale adresate mai sus lui Moisi.

Din cuvintele de la *Geneză* (8) că „*Atunci, pe timpul lui Enos, s-a început a se chema numele lui Iehova*” apoi „*Eu sint Iehova, care te-a condus pe tine din Ur în Chaldea*” (9) și „*Eu sint Iehova, Dumnezeul lui Avram*”, (10) precum și din alte multe locuri asemănătoare — s-a născut întrebarea litigioasă cu origini deja din timpul sfinților părinți și cu dăinuiri și pînă în zilele noastre în rindurile exegeților, dacă numele *Iehova* n-a fost cumva cunoscut lui Avram, ba chiar și patriarhilor de dinainte de potop, sau poate că el abia lui Moisi i s-a descoperit pentru întâia dată. Incontestabil, părerea din urmă se poate sprijini și întări cu siguranță, pe următoarea descoperire: „*Și Dumnezeu (Elohim) vorbi către Moisi, și-i zise: Eu sint Domnul (adecă Iahve). Și Eu mă arătai lui Avram, Isac și Iacob ca Dumnezeu atotputernic (adecă El Șaddai), dară cu numele meu de Domnul (adecă Iahve) nu li fui lor cunoscut*”. (11) *Iahve* prin aceste cuvinte anunță lui Moisi și printr-insul poporului întreg, că el li se va manifesta într-un mod cu mult mai glorios decît patriarhilor, anume ca *Iahve*, pe cînd acestora s-a manifestat ca *El Șaddai*. (12)

Aceasta nu vrea să zică însă, că patriarhii n-ar fi cunoscut numele *Iahve* (*Iehova*). Această cunoaștere rezultă din locurile citate mai sus și din folosirea de 150 de ori a acestui nume în *Geneză*, care nu este numai un simplu sunet, ci este expresia reală, pozitivă, a ființei dumnezeiești. Mai clar iese aceasta la expresie din raportul evident în care explicarea aceasta stă cu *Gem. 17, 1*. Cînd stabilirea legămîntului încheiat în *Gen. 15* avea să înceapă cu instituirea semnului legămîntului, a tăierii împrejur, și cu promisiunea nașterii lui *Isac*, *Iahve* zise către *Avram*: *Eu sint El Șaddai*, și se manifestă ca Dumnezeu atotputernic atît prin nașterea lui *Isac* efectuată în contra puterilor naturii, cit și prin conservarea, conducerea seminției sale. În calitatea sa de *El Șaddai* Dumnezeu a manifestat patriarhilor *ființa sa*, acum însă el vrea să i se manifesteze lui *Israil* ca *Iahve*, adecă, ca cel *absolut existent* și ca guvernatorul care cu libertate necondiționată împlinește promisiunile sale. (13) Că cuvîntul material *Iahve* (*Iehova*) este de origine antemozeică rezultă cu toată probabilitatea I. din forma verbală arhaică *hava(h)* = a fi, din care s-a format *lhva(h)* (în locul lui *hda(h)* = a fi, care a fost în uzanță pe timpul lui Moisi) și 2. din compunerea an-

9) 15, 7.

10) 28, 13.

11) Exod. 6, 2—3.

12) Cf. Dr. Vasile Tarnavski, Exodul, trad. și coment. 1913, p. 25.

13) Cf. Dr. V. Tarnavski, o. c., p. 25.

demozaică a cuvintelor cu *Iahve(h)* prescurtat *ia(h)*, ca Abia, Achia, lochabed, Moris ș. a. (14). De o simplă anticipație (prolepsis) a numelui de cătră Moisi în Geneză nu poate fi vorbă, din motivele de mai sus, și din faptul că Moisi la început, *îndată*, s-a prezentat lui Israil ca trimis al lui „Iahve”. Explicarea cea mai satisfăcătoare a *întrebuințării* numelui lui Iahve poate să fie aceasta: că tetragranul *Ihvh*, cu rădăcini antemozaice, după importanța sa mai *adincă* și după înțelesul *integral* (ca nume propriu) abia lui Moisi i s-a descoperit în toată plenitudinea. (15)

Originea numelui lui Iahve (Iehova) s-a mai căutat și la popoare străine, și s-a afirmat, că Israiltenii l-au împrumutat de la Egipteni sau Fenicieni. Afirmățiuni de felul acesta au în cea mai mare parte tendinți potrivnice credinței celei adevărate. Înrudire cu numele cel sfânt al lui Dumnezeu s-a mai căutat de critica religioasă istorică și în *Iupiter*, *Iovis*, și chiar la Chinezi, și s-a zis, că numele Iahve (Iehova) în forma *Iau* este un nume străvechi pe care Moisi l-a ales pentru nominarea Dumnezeului ebru. Scena autorevelației lui Dumnezeu cătră Moisi din Exod (3, 13 s.) este a se înțelege după această critică tocmai ca o împrumutare a unui străvechi nume păgîn de Dumnezeu în religia iudaică primordială pentru întemeierea și însemnarea, ideii legământului. Cum am mai spus, originea lingvistică a cuvintului ebraic pentru numele lui Dumnezeu interesează în dogmatică mai puțin; chestiunea se învîrtește în jurul înțelesului inițial al numelui „Dumnezeu” și a ideii religioase ce se leagă de acest nume. Și aceasta a fost la Moisi absolut sublimă, unică, mono-teistă. Iahve (Iehova) acela ce a întemeiat cerul și pămîntul, este Dumnezeul lui Israil. Dar netemeinicia ipotezelor de împrumut din temeuri lingvistice și din alte considerațiuni este azi dovedită. Dacă, într-adevăr, s-ar și găsi în limbi vechi nume divine înrudite cu numele Iahve (Iehova), aceasta n-ar fi decît un argument în plus pentru adevărul, că acest nume, cu origini din revelațiunea primordială, dar desigur de la Noe, a existat deja în acel timp, cînd pe pămînt domina și se vorbea o singură limbă. (16)

Deși din punct de vedere gramatical este un nume verbal, totuși după esență, acest nume este nume *propriu*, și anume: *nume propriu* prin excelență și în cel mai strict înțeles, pentru că este *numele cel ființial* al lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte „Iahve”, numele *cel ființial* (1) este în același timp și numele *propriu* (2) exclusiv al lui Dumnezeu, care nicicînd nu se transmite, nici un se folosește nici măcar în chip abuziv (catacres-tic) de alte ființe (d. p. de zeii cei falși ai păgînilor sau de crea-turi), conform cuvintelor de la *Isaia* (42, 8): „*Eu-sint Domnul*

14) Cf. *Himpel*, Kirchenlex, ed. 2-a, v. VI, 1889, p. 1281 s.

15) Cf. *Pohle*, o. c., p. 66.

16) Cf. *I. B. Heinrich*, Dogm. Theologie, III, 1879, p. 328.

(scil. Iahvè) *Dumnezeu, acesta îmi este numele, mărirea mea altuia nu voi da-o, nici bunătățile mele celor ciopliți*".

El este numele cel sfânt pe care Dumnezeu și-l dă imediat în cel mai solemn și sărbătoresc chip posibil. Cu acest nume vrea să fie numit *de și pentru* poporul *legământului* său, pentru că: „... *acesta este numele meu în etern, și acesta este a-mintirea mea din neam în neam*". (17) În această lumină, el ne apare ca un nume de *legământ* (3), ca numele Dumnezeului *legământului* și prin aceasta a Dumnezeului descoperirii supranaturale. Dar el este nume de legământ nu în înțelesul redus și mărginit de Dumnezeu-național: că adecă el exprimă în primul rînd și mai ales fidelitatea neschimbăcioasă a lui Dumnezeu față de poporul său ales, — deși și această fidelitate se indică și se cuprinde într-insul —, ci în acel înțeles, că acest nume pentru proprietatea sau particularitatea sa proeminentă și distinsă, drept cheazăsie, mijloc și argument pentru cunoașterea adevărată a adevăratului Dumnezeu, — s-a întrepesut și s-a contopit în chipul cel mai intim cu legătura cea încheiată între Dumnezeu și Irsail. (18) În teocrația mozaică deci, Iahve este Dumnezeul legământului, și în oarecare sens apare ca Dumnezeu *național* întocmai ca și zeii păginilor, dar nu că el n-ar fi Dumnezeu absolut în înțelesul teismului, că adecă Iahve este Domnul și Dumnezeul *tuturor* popoarelor, — ci, intrucit Israil este proprietatea lui în urma legăturii încheiate pe baza particularismului din Testamentul Vechi. (19) Concepția unui Dumnezeu național și a unei religii naționale în înțeles păgîn contrăzice întregului duh al Testamentului Vechi. Doctrina despre *unitatea* genului uman, ca și hotărîrea cea eternă a mîntuirii întregului neam omenesc, chiar și a universului întreg, este o dogmă tot așa de fundamentală a Vechiului Testament, ca și dogma despre unitatea lui Dumnezeu. Abia pe la mijlocul vremurilor antecreștine, cînd căderea de la unul și adevăratul Dumnezeu a luat dimensiuni covârșitoare, s-a întimplat alegerea lui Avram și constituirea lui Israil ca poporul cel purtător de preoție și profeție al lui Dumnezeu. Nu numai pentru mîntuirea sa exclusivă s-a făcut această alegere și constituire, ci pentru mîntuirea întregii omeniri, care mîntuire universală se va realiza prin Mesia și împărăția sa: biserica apostolică ecumenică. (20)

Explicarea *teologică* a numelui se poate face pe două căi: pe cea filozofică-dogmatică și pe cea istorică revelațională. Pe cea dintîi așa, că însemnăm pe Dumnezeu ca pe ființa care posedă în sine însăși cauza și toate condițiile ființării sale. Numele

17) Exod. 3, 15.

18) Cf. Scheeben, o. c., p. 494.

19) Cf. Dr. Iosif Olariu, Man. de Teol. dogmatică ort., 1907, nota sublin., p. 56.

20) Cf. Heinrich, Dogm. Theol., I, p. 291.

Cela ce este (ființează, există), dar, îl arată pe Dumnezeu ca pe ființa personală — spirituală, absolută care — și are ființarea, existența *de la sine, de sine și prin sine*. (21) Necauzată, necondiționată, nemărginită și neschimbată de *nimeni și de nimic* din afară de sine, această ființare, această *existență absolută de la și de sine* (aseitate) căreia nimic nu-i lipsește, ferită fiind nu numai de orice imperfecțiune ci, mai mult, ea însăși fiind izvorul perfecțiunilor, — prin acest fel de a fi al său se deosebește de toate celelalte ființe reale sau imaginate, și cu deosebire și de toate celelalte ființe cu oarecari nuanțe divine, deci suprapămintene, puternice, sublime și stăpinitoare, cari încă se mai pot subînțelege oarecumva, sub cele trei numiri ale clasei dintii (*El, Elohim și Adonai*) aplicate și zeilor falși păgini, îngerilor, și chiar și oamenilor. De sigur, un conceput și înțeles mult prea înalt pentru acele vremuri primordiale. Pe cea de a doua iarăși, așa, că concepem numele în chip istoric-revelațional, ce pare să fie indicat și prin *connex*. Versurile cari încadrează descoperirea numelui lui Iahve, conțin adecă explicarea numelui: „*Eu voi fi cu tine*” a grăit Dumnezeu către Moisi, precum am fost „*Dumnezeul părinților voștri, Dumnezeul lui Avram, Dumnezeul lui Isac și Dumnezeul lui Iacob*”; pentru că „*Eu sint Cela ce sint*”. Nu sint același Dumnezeu de totdeauna care am fost ocrotitorul credincios al părinților voștri, și carele vă voi ocroti și pe voi cu aceeași credincioșie neschimbată, dacă-mi veți păstra și voi credința și-mi păziți poruncile mele. Astfel trece explicarea istorică în cea religioasă și obține cu ușurință o prioritate de ordin practic față de explicarea metafizică. (22)

2 *El* = LXX *ho ishyros* = Vulg. *Potens* — CEL TARE este numele cel mai vechiu și propriu tuturor semințiilor semitice (de la *ul* = a fi tare), care se întrebuințează atit pentru arătarea puterii și măririi Dumnezeului celui adevărat, cit și — în chip abuziv — pentru zeii păgini. (23) Spre a evidenția personalitatea Dumnezeului celui adevărat, i se dau de multe ori forme întăritoare, prin adnexarea de felurite apozitiiuni, ca: *Hael* = LXX *ho Theós* = Vulg. *Deus* = Dumnezeu (determinarea prin articol în ebr. și grec.); *El hai* = Vulg. *Deus vivus* = Dumnezeu cel viu (în opoziție cu zeii cei morți ai păginiilor); *El Šaddai* = *ho Pantocrátor* = Vulg. *Omnipotens* = Dumnezeul cel puternic; *El haššamaim* = LXX *ho Theós ton uranon* = Vulg. *Deus ceo-*

21) Filozofii greci vechi încă au definit ființa lui Dumnezeu ca ființare, existență. Plato deosebește *to ón* în *to óntos ón*, *to mé ón* și *to uc ón*. Ceea ce ființează, există, este Dumnezeu, iar *uc ón* este deșertul gol și între ele este *mé ón* și însemnează existența mărginită. (Cf. *Otariu*, o. c., n. sublin., p. 78).

22) Cf. *Dr. Bernh. Bartmann*, *Lehrb. d. Dogmat.*, 1911, p. 108.

23) Vezi la Dan. 11, 36 ss. Ier. 48, 13 și Ezech. 28, 2, 9.

Iorur: = Dumnezeu ceriurilor; *El elion* = LXX *ho Hypsistos* = Vulg. *Deus altissimus* = Dumnezeu cel preainalt, sau chiar *El* (*Elim*) *Elohim* = LXX *ho Theós ton theon* = Vulg. *Deus deorum* = Dumnezeu dumnezeilor; apoi și altele asemenea înțăriri la diferiți profeți, (24), și în fine în legătură cu Immanuel = *Cu noi* (este) *Dumnezeu*. (25) Acest nume, precum vedem, se întrebuințează cu predilecție acolo, unde se descopere *puterea* lui Dumnezeu, fie în natură, fie în îndeplinirea porunciunilor sale. (26)

3. *ELOHIM* = LXX *ho Theós* = Vulg. *Deus* — *DUMNEZEU*. Această formă plurală a numelui lui Dumnezeu, folosită de 2500 ori, este probabil dezvoltarea continuată a lui *EL*. În formă singulară este: *Eloah* (27) și se folosește de 57 ori, mai mult poetic, și cu osebire în Cartea Iob. Înțelesul fundamental, ca și în numele „*El*”, este *puterea* și *tăria* cu înțelesul secundar: înfricoșătorul (inspirătorul de frică) și *cel vrednic de adorare și închinare*. Elohim îl însemnează pe Dumnezeu ca pe cel

24) Is. 9, 5; 10, 21; 12, 2; 44, 10; 45, 14, 21, 22; 46, 6, 9; Dan. 9, 4; Ion. 4, 2; Nm. 1, 2; Zah. 7, 2.

25) Is. 7, 14; 8, 8. 10.

26) Cf. Dr. Herm. Zschokke, *Theologie der Propheten des Alten Testaments* 1877, p. 13.

27) În T. V. se folosește rar acest nume poetic pentru însemnarea Dumnezeului adevărat, ci mai mult pentru *zeii păgini* (Dan. 11, 37, 39; Avac. 1, 11). Paralel cu el stă aramaicul *elah*, carele la fel se folosește pentru orice divinitate, ci în referință către Iahve se hotărăște mai de aproape prin articol, ca *elaha* (Dan. 2, 20; 5, 26; 6, 21. 27), sau prin diferite pozițiuni: „*Dumnezeul cerului*” (Dan. 2, 18. 37. 44) sau „*Dumnezeu în ceriu*”, Dan. 2, 28). Această însemnare a lui Iahve se găsește deja în Gen. 24, 7, dar se folosește cu predilecție în exil pentru Dumnezeu cel atotputernic sub a cărui stăpânire stă cerul întreg cu toate stelele căora păgini se închinau. Daniil avea mai ales menirea să arate superioritatea lui Iahve față de zeii lui Babel și față de toți ceilalți zei, de aici și următoarele atribute: „*Dumnezeule mare*” (Dan. 2, 45), „*Dumnezeule preainalt*” (Dan. 3, 26. 32; 5, 18. 21), precum îl numește Daniil în raporturile sale cu Baltazar; „*Dumnezeule viu*” (Dan. 4, 31; 6, 21), adică Dumnezeu, de la care atîrnă viața tuturor oamenilor, deci și viața regelui; „*Dumnezeul dumnezeilor*” (Dan. 2, 47), adică cel mai înalt și cel mai sublim dintre toți dumnezeii, care întrece în putere și înțelepciune pe toți ceilalți dumnezei; este Domn al regilor și descoperitor al lucrurilor ascunse pe care zeii lui Babel nu le pot descoperi. Aceste însemnări ale lui Dumnezeu sînt a se judeca după punctul religios al Babilonenilor, de cătră cari și împotriva căroră se întrebuințează (Cf. Zschokke, o. c., p. 13 s.).

atotputernic, maiestatic, — în genere ființa (esența) divină. Forma plurală în limba ebraică este des obișnuită, spre a exprima intensiunea noțiunii din numărul singular. Și pluralul Elohim pe care-l găsim deja în versul I al Genezei („La început a făcut Elohim (Dumnezeu)...” se întrebuițează la fel spre a exprima cu el plenitudinea puterii și bogăția infinită ce rezidă în ființa divină. (28) Conform acestui înțeles Elohim se poate întrebuița în chip abuziv nu numai pentru zeii falși (29) (*elilim* = *numicuri*) în opoziție cu Dumnezeul cel adevărat, ci și într-un sens adevărat, dar mai redus, și pentru alte ființe afară de Dumnezeu, în cari se reflectează strălucirea puterii și maiestății sale, cum sint ființele raționale (30) (ingeri, regi, etc.), și atunci Elohim este de fapt un plural real. Aplicat la Dumnezeul cel unul și adevărat, pluralul Elohim se concepe ca *plural maiestatic*. (31) Mulți dintre părinții și scriitorii bisericești considerându-l ca pe un plural numeric, vedeau în el oarecumva indicația învelită a dogmei despre Sfânta Treime, deci pluralitatea persoanelor în una ființă divină. Interpretare cam greoaie, dacă nu silită. (32) Dar oricum, forma plurală servește foarte bine pentru combaterea monoteismului abstract: contrarul cel mai periculos al dogmei trinitare. (33) Dimpotrivă, părerea unora, cari văd în Elohim un monument al politeismului inițial, afirmind că acest nume a avut dintru început un înțeles de conceput politeistic, este arbitrară, tendențioasă și absurdă, pentru că, după cum se evidențiază aceasta din Geneză și istorie, monoteismul Testamentului Vechi, nu s-a dezvoltat *din și pe baze* politeiste, ci, mai mult, politeismul este o degenerare și decădere a ideii monoteiste despre Dumnezeu. (34) Adevărat este, că politeismul amenința să intre în familia lui Avram, dar pe Avram nu l-a atins și tocmai pentru aceasta Dumnezeu îl scoate și-l duce în țara sa. Dacă cuvântul Elohim ar fi de origine politeistă, atunci Testamentul Vechi, care incunjură cu atita grijă orice atingere cu păgânismul, nici cind nu l-ar fi întrebuițat pentru însemnarea Dumnezeului celui adevărat. (35) Deoarece numele Elohim exprimă, precum s-a zis mai sus, în genere, plenitudinea puterii divine, cuprinzând prin aceasta, în această caracteristică a sa ceva

28) Cf. E. W. Hengstenberg, Beitr. z. Einl. in's A. T. II, 1836, p. 251 și Cehler, in a lui Herzog, Real-Encycl., XIX, p. 476.

29) Ex. 12, 12.

30) Ps. 81, 6.

31) Cf. Schebeen, o. c., p. 493.

32) Cf. Dr. Ioh. Göttberger, Adam u. Eva, 1912, p. 31 s.

33) Cf. Hengstenberg, o. c., p. 255.

34) Cf. Zschhokke, o. c., p. 14.

35) Cf. Heinrich, o. c., I, nota 3-a sublin., p. 333.

nehotărîi (36) — urmează că se poate întrebuița și pentru zeii păgini, și înseamnă atunci: mulțimea, pluralitatea, care este proprie ideii de Dumnezeu păgine. Pentru distingerea și deosebirea sa precisă de zeii păgini, la profeți, Elohim, ca noțiune, a Dumnezeului celui adevărat, se leagă regulat cu singularul, sau se determină mai aproape prin articol, (37) sau printr-un sufix, ca „Dumnezeul meu”. (38) „Dumnezeul nostru” (39) *Dumnezeul tău* sau *Dumnezeul vostru*, sau printr-un adiectiv: „Dumnezeu cel viu”, (40) sau printr-un genitiv: „Dumnezeul lui Iacob” (41), „Dumnezeul lui Israil”, *Dumnezeul lui David*” (42) *Dumnezeul părinților noștri*”, (43) *Dumnezeul ceriului*”, (44) „Dumnezeu mîntuirea mea”. (45) Elohim *Tebaot* = LXX *sabaot* = Ieronim în Vulg. totdeauna — și numai de cîteva ori ca nume propriu — Dominus exercitum = *Dumnezeul legiunilor, oștilor (savaot)* (46)

36) Cf. Oehler, Theol. d. Alt. Test., I, p. 135.

37) Is. 37, 16; 45, 18; Ier. 11, 12; 35, 4. Ez. 31, 9. Dan. 1, 2. 9.17; 9, 3. 11. Ion. 1, 6; 3, 9. 10.

38) Is. 40, 27.

39) Ds 14 ori la profeți.

40) Is. 37, 4. 17. Ier. 10, 10.

41) Is. 2, 3, Mih. 4, 2.

42) Is. 38, 5.

43) Dan. 11, 37.

44) Ion. 1, 9.

45) Avac. 3, 18, Mih. 9, 7.

46) Sub această numire n-are să se înțeleagă oștirile lui Israil, ci legiunile ingerilor, stelelor, iar altă dată toate creațiunile. În ultima analiză acest genitiv: *Dumnezeu Savaot* (Elohim Tebaot) îl arată pe Dumnezeu ca *atoateștăpînitorul* cel tare și puternic în ceriu și pe pămînt. După unii acest nume (Tebaot) avea să-l însemneze pe Iahve ca pe *Dumnezeul în războaie* al lui Israil' cu referire la Ex. 7, 4, 12, 41, unde Israilitenii migrători din Egipt se numesc *oștirile lui Iahve*; la 1 Sam. 17, 45 și la Ps. 24, 8, unde Iahve se cheamă „*Dumnezeul ordinelor de luptă ale lui Israil*” și „*erou al războiului*”. Este adevărat, de sigur, că Iahve ca rege teocratic al lui Israil a intervenit în chip nemijlocit în luptele poporului său împotriva dușmanilor, incit luptele lui Israil se numesc de-a dreptul „*războaiele Domnului*” (Num. 21, 14). Ci, totuși, este foarte problematic de a considera ideea „*Dumnezeu al oștirilor*”, pe care, chiar în timpul marilor lupte teocratice ale lui Israil n-o găsim încă. Această numire a lui Dumnezeu o întîlnim întîia dată la 1 Sam. 1, 3, 11 pe timpul lui Eli, cînd Elcana se duce la Silo spre a jertfi acolo „*Domnului oștirilor*”, și soția sa Ana să facă o juruință solemnă acestui Domn, ca prin aceasta să-și imploare de la Dumnezeu, un fiu. (Cf. Zschekke, o. c., p. 17 s.)

Cei șaptezeci (LXX) l-au tălmăcit în grecește în diferite locuri, în chip felurit: la Isaia îl tratează ca pe un nume propriu *sabaôth* (deși pentru sine cuvântul „*Jebaot*” ca nume al lui Dumnezeu nu-l găsim nicăieri în textul ebraic), iar în alte locuri, la Isaia și la profeții mici îl tălmăcesc, ca pe „*Šaddai*”, cu *ho kyrios* = *Domnul*, la Ieremia și în alte locuri (Is. 8, 13; 9, 12, 10, 26, Am. 6, 8, 14, Zef. 2, 9, Zah. 7, 4) cu *ho kyrios ton dynoméon* = *Domnul puterilor* (pentru care trad. Simmachus, Teodotion și Aquila *ho kyrios stration* = *Domnul oștirilor*), sau cu *ho theós ho hághios* = *Dumnezeul cel sfânt* (Is. 14, 27). În limba arabă asemenea se traduce în chip felurit, dar de multe ori în deplină consonanță cu LXX, iar în cea siriacă se traduce de cele mai multe ori cu „Domnul cel preaputernic, cel prea tare”.

Din aceasta rezultă și raporturile de deosebire dintre Elohim și Iahve. Pe cînd adică Iahve este Dumnezeul descoperirii pozitive, Dumnezeul cel supranatural în ordinea mîntuirii, și lui îi revin toate lucrările privitoare la teocrație și la realizarea mîntuirii, — Elohim este Dumnezeul descoperirii sau ordinii naturale, Dumnezeul lumii, Dumnezeul universului, la care se referă toată lucrarea cosmică, fie înăuntrul, fie dinafara teocrației, crearea și susținerea lumii. (47) Iahve (Cela ce este = T. N. cu: *Kyrios-Domnul*) și Elohim (= T. N. cu: *Theós-Dumnezeu*) stau deci în raport de nume propriu și nume apelativ sau comun: *Iahve* este de origine dumnezeiască imediată (Ex. 3, 14), iar *Elohim* mediată. *Iahve* este numele cel special al lui Dumnezeu, iar *Elohim* cel general. Spre a lua reprezentărilor particulariste orîșice temeii, ca și cînd adică Iahve ar fi numai Dumnezeul special al Israelitenilor sau că ar fi deosebit de Elohim, amîndouă numele s-au legat de mai multe ori la oaltă, așa că numele deplin al lui Dumnezeu este Elohimul cel adevărat și afară de el nu există vreun alt Elohim, ne-o spune profetul *Isaia*, cînd în cartea sa (48) îl introduce pe Iahve zicînd: „*Afară de mine nu este Elohim (Dumnezeu)*”. Așa se face că numele apelativ Elohim în opoziție cu numele propriu Iahve se întrebuițează în T. V. (Geneză), și în formă predicativă: „*Iahve este Elohim*” (ca d. p. „David este regele”), și în formă atributivă: „*Iahve Elohim*” (ca d. p. „David regele”). Dar prin aceasta nu se înțelege, că Elohim personalitatea individuală este exclusă, ci numai că ea nu se accentuiază așa de pronunțat ca în Iahve, nici că Iahve ar fi numai un Eloah între mai mulți Elohimi, ca în politeism, — ci este un Eloah și acela este Iahve, Eloah al Elohimilor. Cu aceasta stă în strînsă legătură adevărul amintit mai sus, că Iahve se folosește numai pentru Dumnezeu cel adevărat, iar Elohim pe lingă Dumnezeul cel adevărat,

47) Cf. Zschokke, o. c., p. 15 și Osvald. Gotteslehre, p. 79.
48) 44, 6.

și pentru zeitățile păginilor, ci chiar — după cum am văzut — și pentru creaturile raționale. (49)

4. *ADONAI* (forma plur. cu suf. pers. 1 a lui *adon* de la *adon* = a hotări, a judeca, a cîrmui, a domni) = LXX ho Kyrios = Vulg. *Dominus* = *DOMNUL*, *STAPINUL*, il însemnează pe Dumnezeu ca pe Domnul și stăpinul tuturor lucrurilor. Aplicat la Dumnezeu are totdeauna articolul (50) și se leagă și cu Iehova, (51) sau se hotărește mai deaproape printr-un genitiv: „*Domn al întregului pămînt*”, (52) sau printr-un sufix la agrăire. (53) Mai des decît singularul se folosește pluralul care, ca și Elohîm, este a se concepe ca plural maiestatic și exprimă domnie absolută a lui Dumnezeu. Ca atare, se folosește de regulă în alocuțiune, prin care vorbitorul își mărturisește deplina sa dependență de Dumnezeu, dar și apartinerea sa lui Dumnezeu, și este deci expresia unei stări sufletești pline de evlavie și de încredere, și nu de frică față de Dumnezeu. Are și formă de plural absolut: *Adonim*, (54) și forma: *Adon*, (55) totdeauna numai cu articol sau cu o apozitiune sau cu sufix, dimpotrivă este cu atît mai deasă întrebuințarea formei plurale sufixate: *Adonai* = *Domnul meu*, *Domnii mei* (cf. Monsieur, Monsignore) sau și *Dumnezeul nostru*, contras din *Adonaim*. (56) De și se folosea la început numai pentru agrăire, cu timpul sufixul tocindu-se, s-a folosit acest cuvînt și în povestire, și este a se traduce, simplu, cu cuvîntul „*Domnul*”. De el se folosește cu osebie Ieremia și Daniil. Adeseori apare legat cu Iehova, pe care masoreții transcriindu-l îl punctau *Iehovi*, deci: *Adonai Iehovi* (la Avac. 3, 19 invers = *Iehovi Adonai*), sau cu Elohîm (Dan. 9, 15), sau cu El (Dan. 9, 4). (58) Cu toată forma sa plurală numele *Adonai* are totuși numai înțeles exclusiv singular și se aplică numai unui singur Dumnezeu adevărat și stă în cea mai apropiată relațiune cu Iahve nu numai pentru aceea, că-i *cedează vocalele*, ci și prin aceea, că este a se considera așa zicînd ca un nume propriu al lui Dumnezeu. (59)

49) Cf. *Hengstenberg*, o. c., p. 311 și *Olariu*, o. c., nota subl. de la p. 56.

50) Mal. 3, 1.

51) Is. 1, 24; 3, 1; 10, 16. 33; 19, 4.

52) Zah. 4, 14; 6, 5. Mih. 4, 13.

53) Dan. 10, 17, 19. Zah. 4, 4. 5. 13.

54) Numai la Mal. 1, 6.

55) Is. 51, 22. Zef. 1, 9.

56) Cf. *Ewald*, Die Lehre d. Bib. v. Gott., II, 1873, p. 344 în pma notă subl. de la Zschokke, o. c., p. 16.

57) La Is. (de 23), Ier. (de 125), Ezech. (de 95) și la prof. mici (de 24 ori).

58) Cf. *Zschokke*, o. c., p. 15 s.

59) Cf. *Pohle*, o. c., p. 68.

5. *ŞADDAI* (de la *şadad* = a fi puternic) = *LXX panto-crător* şi *epurarios* = Vulg. *Dominus, Omnipotens, Dominus omnipotens*, odată şi *coelestis* = *CEL PUTERNIC*, nume folosit deja în epoca patriarhilor şi de multe ori în cartea Iob, în-tărit cu articolul = *Haşaddai*, sau legat cu *El* = *El Şaddai*, se folosea ca şi *El*, cu care este după înţeles înrudit, ca nume al lui Dumnezeu spre a arăta puterea neînvieabilă şi tăria interioară, a *voiei*, în opoziţie cu zeii cei păgini, în vremuri mai tirzii, apare şi ca nume de sine stătător, fără de legătura de mai nainte cu „El”.

6. *ELION*. (de la *olah* = a se înălţa) = *LXX ho Opsistos* = Vulg. *Altissimus, Excelsus* = *CEL PREAINALT*, exprimă înălţimea, proeminenţa, sublimitatea fiinţei Dumnezeului celui adevărat împotriva altor dumnezei. Dumnezeu este *El-Elion*, pentru că este Dumnezeul cel mai înalt, mai presus decât toţi aşa numiţii dumnezei. Numele se găseşte deja în epoca patriarhală, dar se foloseşte mai des după aceea în psalmi şi se pare că în timpul de după exil, cînd se simţea extraordinar de tare necesitatea de a se accentua sublimitatea filosofică şi transcendentă a lui Iahve, a devenit o denumire predilectă a lui Dumnezeu, pentru că însemna pe lingă înălţimea, la început, de sigur, cugetată religios — şi transcendenţa înţeleasă în chip metafizic (60).

7. *CADOŞ* = *LXX hágios* = Vulg. *sanctus* = *CEL SFINT*, este numele etic dat lui Dumnezeu spre a însemna sfinţenia, curăţenia fiinţei dumnezeieşti. Profeţia accentua cu osebire partea etică în noţiunea divină, ca şi în religiune în genere, şi pentru aceasta îl găsim acest nume aşa de mult folosit de Isaia, ca nume de sine stătător al lui Dumnezeu şi al lui Mesia sub denumirea de *Cadoş Israel* = *Sfîntul lui Israil*. Acest nume ni-l prezintă pe Dumnezeu ca pe izvorul a toată sfinţenia în opoziţie cu idolii falşi şi necuraţi ai păgînilor, ca pe acela, care şi-a descoperit mărirea şi sfinţenia sa în felurite chipuri, iar prin alegerea şi scăparea poporului său şi prin întemeierea teocraţiei s-a arătat ca sfîntul lui Israil, căruia Israil trebuie să-i aparţină, şi această aparţinere să şi-o manifesteze în toată ordinea sa de viaţă, prezentîndu-se cu poporul cel sfînt al Dumnezeului celui sfînt potrivit cuvîntelor lui Iahve: (61) „Fiţi sfînţi pentru că sfînt sînt eu, Iehova Dumnezeul vostru”. (62) Dar pentru aceasta este necesară întoarcerea spre cele morale, căci aparţinerea lui Iahve este posibilă numai prin împlinirea cu credincioşie a obligamentelor legămîntului, normate în decalog. (63) Ci Iahve este sfîntul lui Israil nu numai ca făuritor,

60) Cf. *Bartmann*, o. c., p. 108.

61) Cf. *Zschokke*, o. c., p. 109.

62) Num. 19, 2.

63) Cf. *Bartmann*, o. c., p. 109.

ci și ca mîntuitor al lui. Mîntuirea deplină a lui Israil avea să se realizeze însă *în* și *prin* Mesia, în care sfințenia lui Dumnezeu (dreptatea și dragostea) a primit descoperirea sa cea mai înaltă și cea mai sublimă. De aceea îi și atribuie profetul Isaia acest nume, ca pe o însușire eminentă, lui Mesia. (64) Temeiul scripturistic pentru acest nume al lui Iahve este trisaghionul cîntării serafice: „Sfînt, sfînt, sfînt *este Iahve* (Domnul) *Savaot, plin este cerul și pămîntul de mărirea lui*“, (65) pe care Isaia, în stare de extaziată inspirație, o aude cîntînd de cătră ingeri în jurul tronului mării Celui preainalt.

*

8. Afară de aceste șapte „nume sfînte“ cuprinse în clasificarea de mai sus, se găsește în T. V. și numele de *PĂRINTE*, folosit pentru arătarea raportului de dragoste dintre Iahve și poporul său. El exprimă legătura de dragoste pe care Iahve a încheiat-o cu poporul său cel ales din rîndurile tuturor neamurilor pămîntului. În acest raport, Dumnezeu este în ipostasul său de Iahve numai părintele lui Israil, nu și al păgînilor. În cauză, mai trage în cumpănă și paternitatea *fizică* a lui Dumnezeu. Ce-i drept, Dumnezeu este creatorul păgînilor întocmai așa, precum este și creatorul lui Israil, dar crearea lui Israil se deosebește de cea a neamurilor păgîne prin aceea, că Israil s-a creat dintr-un bărbat *anume* ales pentru aceasta și încă dintr-o căsătorie *neroditoare* pînă atunci; prin această zămislire *extraordinară* (a lui Israil) din Avram și Sara, din Isac și Rebeca, a intrat Dumnezeu într-o relațiune părintească specială cătră Israil. Infierea (*hiotesia* = adoptarea de fiu) a lui Israil are caracter creator și adoptiv în acelaș timp. Intrebuințarea acestui nume de familie se razimă pe locul scripturistic (66) în care Iahve îi anunță prin Moisi lui Faraon: „*Israil este fiul meu cel întii născut... lasă să mergă fiul meu ca să-mi servească mie*“. La acest nume se referă și al doilea loc din Pentateuh: (67). „*Oare aceasta răsplătești tu Domnului, popor nebun și neînțelept? Nu este el oare părintele tău, carele te-a făcut, te-a zidit și te-a agonisit pe tine*“

În același sens se numește Dumnezeu *părintele cel unul* (68) *creatorul, plămuitorul lui Israil* care l-a ales pe Israel“. (69) În numele comunității celei pregătite pentru pocăință, profetul Isaia (70) se roagă: „*Și acum Iahve, tu (ești) părintele nostru; noi sintem lutul, și tu (ești) plămuitorul nostru; toți sin-*

64) Cf. Zschokke, o. c., p. 20.

65) Is. 6, 3.

66) Ex. 4, 22 ss.

67) Dent. 32, 6.

68) Mal. 2, 10.

69) Is. 43, 1. 15; 44, 1. 2; 45, 15.

70) 64, 8.

tem lucrul mâinilor tale", Această paternitate a manifestat-o Iahve prin desrobirea poporului său din Egipt: „Din Egipt am chemat pe fiul meu”, (71) ea a fost ancora speranței pentru poporul cel impilat și fără zarea perspectivei vreunui ajutor de undeva: „Căci tu (ești) părintele nostru... tu, Iahve, ești părintele nostru”, răscumpărătorul nostru, din eternitate (este) numele tău”. (72) Dar Iahve se-ngrijește și de bunăstarea poporului său, pe care-l „va conduce pe lângă izvoarele apelor pe cale nedată ca să nu se poticnească, căci este părintele lui Israil, Efraim este întâi născutul fiul al său”. (73)

Acestei iubiri părintești trebuie să-i corespundă și purtarea și ascultarea fiiască a lui Israil: „Eu credeam, zice Dumnezeu, că mă veți chema, părinte al meu, și nu vă veți întoarce de la mine... dar v-ați făcut necredincioși mie”. (74) Totuși în lipsă și năcazuri ei strigă: „Părinte al meu, tu (ești) conducător tinereții mele, (75) dar această chemare se face numai cu buzele, fără aplecare spre îndreptare. Și totuși Dumnezeu poate reflecta în cel mai înalt grad posibil la temere și dragoste fiiască: „Pentru că fiul cinstește pe părintele (său), și servul pe stăpînul său. Ci, dacă sînt părinte, unde (este) onoarea mea și, dacă sînt stăpîn, unde (este) frica de mine? zice Iahve. (76)”. Compoziția aceasta de părinte și stăpîn, fiu și serv, evidențiază cu toată claritatea, că paternitatea lui Iahve față de Israil n-o putem concepe în înțelesul paternității lui Dumnezeu din Testamentul Nou în raport cu fiii săi cei răscumparați prin Domnul Christos; mai trebuie de reținut și faptul, că *înfierea* divină a T. V. nu revenea fiecărui cetățean al teocrației, ci numai *totalității poporului legămîntului*; (77) adevărata înfiere a lui Dumnezeu se săvîrșește abia în T. N., cînd Domnul Christos, Fiul lui Dumnezeu, Logosul cel incarnat a coborît la noi, și prin revărsarea spiritului ne-a creat din nou ca pe niște frați ai săi, și prin aceasta ca adevărați fii ai lui Dumnezeu: „Căci nu ați primit iarăși duhul sclăviei (cînd ați primit duhul sf.) spre temere, ci ați primit duhul înfierii (adoptării de fii) în care strigăm: Abba, Părinte! (adea, de carele insuflețiți putem în adevăr numi pe Dumnezeu părinte al nostru). *Insuși spiritul* (acesta) mărturisește împreună cu spiritul nostru că sîntem fii ai

71) Os. 11, 1.

72) Is. 63, 16.

73) Ier. 31, 9. Cf. Zschokke, o. c., p. 20 s.

74) Ier. 3, 19, 20.

75) Ier. 3, 4.

76) Mal. 1, 6.

77) Dent. 32, 6.

lui Dumnezeu". (78) Și: „dacă a venit plinirea vremii (adecă hotărîrea liberă de a minții toată creatura în Christos, a avut-o Dumnezeu din eternitate în sine, dar ascunsă pînă acum; abia acum, cînd, după orînduirea divină, a intrat împlinirea vremii, a descoperit el această mare taină „cea din veac ascunsă și chiar de ingeri năștiută“), a trimis Dumnezeu pe fiul său cel născut din muiere, (carele s-a) făcut sub lege, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere, ca să primim înfierea (adoptarea de fii). Iar pentru că sintem fii, a trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului său în inimile voastre, strigînd (sau carele strigă): Abba, Părinte. Pentru aceea iată nu mai este serv, ci fiu: iar de ești fiu, (ești) și moștenitor prin Dumnezeu (după alte cetiri: cleronómós theu dia Christu = moșteritor al lui Dumnezeu prin Christos)". (79) Deci putem zice cu drept cuvînt, că în noțiunea V. T. a lui Iahve de părinte al fiului său Israil, se cuprinde sămînța pentru noțiunea părinției lui Dumnezeu în lumina în care se dezvoltă ea în N. T.

9. *ALTE NUMIRI* sau mai bine zis *expresiuni*, cari nu sînt nume proprii ale lui Dumnezeu, ci mai mult însemnări ale lui în referința sa grațială către Israil, sau aplicarea ori întrebuintarea unor însușiri pentru însemnarea ființei lui Dumnezeu, uzitate în T. V. la profeți și în timpurile de după exil, vrednice de amintit, sînt pe scurt, acestea: regele lui Iacob, (81) adecă Dumnezeu cel păzitor al lui Israil, *viteazul sau cel tare* al lui Iacob, (82), adecă Dumnezeul cel atotputernic, cel apărător al poporului său; *stinca lui Israil*, (83) *speranța lui Israil*, (84) pe care singur își zidește Israil speranțele sale în vreme de nevoi, *Dumnezeul cel tare și cel viu* (*El hai* = LXX *theós zōn* = Vulg. *Deus vivus*), în opoziție cu zeii neputincioși și morți numiți în sf. Scriptură: „nîmicuri“ (85) (= *elilim*); (86) *Domnul al regilor* (87) este o gradație a cuvîntului rege, unde (Daniil)

78) Rom. 8, 15. 16. Cf. A. Bisping, Erkl. d. Br. an d. Rom., 1879, p. 246 s. și Dr. V. Gheorghiu, Ep. c. Rom., introd. și com. scurt, 1923, p. 63.

79) Gal. 4, 4—7.

80) Cf. Zschokke, o. c., p. 22; Schultz, Alttest. Theol. II, p. 98 și Delitzsch, Bibl. proph. Teol., p. 244.

81) Is. 41, 21.

82) Gen. 49, 24 și Is. 1, 24; 49, 26.

83) Is. 30, 29.

84) Ier. 14,8; 17, 13.

85) Cf. Studiul nostru de față p. 29.

86) Cf. Zschokke, o. c., p. 22.

87) Dan. 2, 47.

se mai găsește și expresiunea „*Dumnezeu al dumnezeilor*“, (88) pusă în gura lui Nabuhodonosor; *regele popoarelor*, (89) care are drept peste toate neamurile pământului; echivalentul lui *Dumnezeul ceriului* (90) este Domnul ceriului, regele ceriului; Dumnezeu este și *judecător*, (91) fiindcă domnește în legiferare și în judecată; la profeți de multe ori este Mesia judecătorul și răz-bunătorul Iahve. (92) Numirile: *cimpia dreptății și speranța părinților*, (93) vreau să arate dreptatea lui Dumnezeu ca izvor al mintuirii lui Israil pe care părinții și-au asezat toată încre-derea lor. În agrări se numeste Dumnezeu: *Dumnezeul nostru, mîntuitorul și răscumpărătorul lui Israil*, (94) *lumina lui Is-rail*, (95) adică Dumnezeu care în sfînta lumină a dragostei sale și-a ales sieși pe Israil, alungă întunerecul tristeții de la poporul său, nimicind însă în acelaș timp ca un foc mistuitor al păcatului pe inamicii poporului său; *partea lui Iacob*, (96) a-decă Dumnezeu, care a devenit partea de moștenire a lui Israil, pentru ce Israil se și numește partea lui Iahve, (97) adică po-porul a devenit proprietatea lui Iahve; *cel ce locuiește* (tronea-

88) Raționaliștii contrari vreau să vadă în această expre-siune existența credinței politeiste la Evrei, și afirmă că ea pre-supune existența și a altor dumnezei mai inferiori lui Iahve. Dar această expresie, ca și altele la fel (d. p. Domnul Domni-lor etc.) sînt numai *acomodațiuni lingvistice*. Numindu-se adică Iahve așa, apoi se face aceasta cu privire la zeii păgîni, nu ca și cînd n-ar recunoaște aceștia de Dumnezeu proprii lingă Dum-nezeul Evreilor, ci intrucît păgînii îi țin pe ei cu rătăcire de Dumnezeii lor și în chip abuziv îi numesc cu numele Dumnezeu. Că aceasta este așa, se vede lămurit din sf. Scriptură, care zice apriat, că zeii păgîni sînt „deșerți“, „falși“, „idoli“. Sf. Scrip-tură, în înțeles impropriu, dă citeodată numele de „Dumnezeu“, sinonim cu „Domn“, și împăraților, dirigătorilor și preoților (Ex. 22, 28. Ps. 81 (82), 1, 6; 135 (136), 2 s. a.); deci nu nu-mai în referință către zeii cei mincinoși ai păgînilor, ci și în referință către acești așa ziși Dumnezei se numește Dumnezeu în sf. Scriptură „Dumnezeul Dumnezeilor“ și „Domnul Domni-lor“. (Cf. Al. Comoroșan, Prel. acad. din dok. ort. p. spec., 1889, p. 101 s.).

89) Ier. 10, 7; cf. Ps. 22, 29 ss.

90) Neem. 1, 4; 2, 4. 20.

91) 1 Reg. (1 Sam.) 24, 15.

92) Cf. Bartmann, o. c., p. 9.

93) Ier. 43, 3; 49, 26.

94) Is. 43, 3, 49, 26.

95) Is. 10, 17.

96) Ier. 10, 16.

97) Deut. 32, 9.

ză) *in eternitate*, (98) adecă a cărui viață durează în etern, sau *cel vechi de zile* = *cel bătrîn*, care s-a arătat în viziunea profetului Daniil, (99) ca un moșneag venerabil. Dumnezeu se mai numește și mărirea (gloria) profetului, adecă obiectul măririi = gloriei, și *adăpost* în ziua nenorocirii și urgiei, (100) *fîntîna* (izvorul) *apei celei vii*, (101) Dumnezeu din spiritul căruia izvorăște toată viața. (102)

V. LOICHIȚA

(Va urma)

98) Is. 57, 15.

99) Dan. 7, 9. 13.

100) Ier. 17, 14. 17.

101) Ier. 2, 13; 17, 13.

102) Prov. 10, 11; 13, 14. Înțel. lui Sir. 21, 13. Cf. Zschokke, o. c., p. 22 s.

Cinstirea Cuv. Parascheva în Banat

Prof. M. ȘESAN

Sf. Sinod al Bisericii ortodoxe romine, în ședința sa din 13 aprilie 1955, a luat hotărîrea ca să se *generalizeze* în întreaga noastră biserică cinstirea cuvioasei maicii Parascheva cea nouă, ale cărei sf. moaște se află la Iași, din 13 iunie 1641, de cînd voevodul Vasile Lupu le-a adus de la Constantinopole. Iar odată cu marile serbări de comemorare de la Iași, din octombrie 1955, cu ocazia praznicului Cuvioasei, din 14 octombrie, cinstirea ei s-a lărgit asupra Bisericii ortodoxe întregi.

Această măsură corespundea doar unei stări reale, pentru că în adevăr cuv. Parascheva s-a bucurat de o cinstire străveche printre credincioșii noștri. Astfel sf. ei moaște au fost adăpostite un timp scurt la *Argeș*, din 1393, pentru a scăpa de urgia turcească, pentru ca apoi, după bătălia de la *Nicopole*, din 1396, ele să ajungă în grija bunei cneaghine *Milița* a sirbilor, care le-a adăpostit la *Belgrad*, și unde ele s-au menținut pînă în 1521, cînd au fost iar luate de turci și duse la Constantinopol, de unde le-a răscumpărat vrednicul *Vasile Vodă Lupu*.

Pătrunderea cunoașterii sf. cuvioase Parascheva printre rominii bănățeni s-a făcut prin mijlocirea credincioșilor sirbi pe de o parte, precum și prin iniurirea care venea în această privință din vecinătatea Hunedoarei, unde cea mai veche biserică cu hramul acestei cuvioase maici s-a zidit la Runcul Mare, în 1560, și mai apoi, în 1659, la Socet.

Bănățenii au mai auzit de o *Paraschevă* și din culegerea textelor apocrife ale lui *Popa Grigore* din Măhaci, care pe la 1620 își încheie manuscrisul său, numit mai tirziu *Codicele Sturzan*, și în care, printre alte texte și apocrife se afla *Legenda sf. Vineri*. De fapt, această legendă nu este un text apocrif, ci dimpotrivă viața adevărată a sf. mucenite Parascheva cea de la Roma, martirizată în veacul al II-lea și cu totul deosebită de cuv. *Parascheva*, care a trăit la începutul sec. XI-lea.

Pînă să poată cunoaște bănățenii viața acestei cuvioase din texte rominești, care apar mai tirziu și au avut circulație mai largă în țările romine, în deosebi cele din sec. XVII-lea, și au putut lua cunoștință despre această sfință din textele sirbești, între care cel mai cunoscut era *Prologul* de la Ohrida, publicat apoi de *Ep. Nicolae Velimirovici*, la Niș în 1928.

În el scria astfel : *Cuvioasa Parascheva* (numită sirbește *Petca*, adică vinerea, după traducerea textului grecesc de *Paraschevi*, care tocmai *vinerea* înseamnă), a fost de origine sirbească, născută în orașul *Epivat* (turcește *Boiados*) între *Selimvria* și *Constantinopol*. Părinții ei au fost oameni înstăriți și buni creștini și afară de *Petca* au avut și un fiu, *Eftimie*, care călugărindu-se încă pe cînd trăiau părinții, devenise mai tirziu renumit episcop de *Madite*. După moartea părinților, fecioara *Petca*, tinzînd năcontenit după o viață de nevointă pentru *Hristos*, părăsește casa părintească și pleacă mai întîi la *Constantinopol*, apoi în pustiul *Iordanului*, unde s-a nevoit pînă la bătrînețe. Atunci i s-a arătat ingerul Domnului și i-a zis : Lasă pustiul și întoarce-te în patrie, așa se cuvine că acolo să predai trupul tău țarinei, iar cu sufletul să te sălășluiești la Domnul. Sf. *Petca*, dînd ascultare chemării de sus, părăsește pustiul îndrăgit și se reîntoarce în *Epivat*. Aici a viețuit încă doi ani în post și rugăciune neînteruptă și a predat apoi sufletul său Domnului, sălășluindu-se în locașurile raiului. A încetat din viață în sec. XI-lea. Moaștele ei făcătoare de minuni au fost transportate în decursul vremii la *Constantinople*, *Tirnova*, iarăși la *Constantinopol*, apoi la *Belgrad*. Astăzi se găsesc în *Romînia* la *Iași*. În cetatea *Belgradului* se găsește apa sf. *Petca*, care vindecă în mod minunat pe toți acei bolnavi, care cu credință în Dumnezeu și cu dragoste față de această sîntă aleargă spre ea. (p. 817 s.).

Vești despre sf. *Parascheva* de la *Epivat* vin iarăși din *Oltenia*, unde cuv. *Parascheva* se bucură de o largă cîinstire, dar prima jumătate a sec. XVIII-lea este frămîntată mult, în lature politică și religioasă, prin războaiele între *Habsburgi* și *turci* și prin lansarea uniației. Acestea au pricinuit pierderea multor documente vechi, incît cea mai veche informație despre o biserică cu hramul cuv. *Parascheva* este abia din 1741, la biserica din *Groși*, eparhia *Timișorii*. Urmează apoi biserica de la *Crivina*, din 1778 în țara *Făgetului*, vecină cu *Hunedoara*, la care se adaogă în curînd ctitoriile de la *Bătești*, *Dalci*, *Jupinești* și *Poeni*. Curînd apoi se mai zidesc bisericile cu hramul cuv. *Parascheva* de la *Peștere-Caransebeș*, în 1791 și la *Vâlcani-Timișoara*, după ce încă din 1775 se zidise biserica de la *Crușoveți-Mehadia*. (1) Că multe din aceste ctitorii noi se bazează pe hramuri mai vechi se desprinde și din faptul existenței matricolelor la numitele biserici, încă din 1745, dar la cele mai multe din 1779.

1) Amănuntele se află în *șematismele* *Calendarelor* eparhiilor de *Caransebeș* și *Timișoara*, între 1944—8, și în lucrarea *Nic. Cernean, Monografia eparhiei Caransebeșului*, *Caransebeș*, 1940, culese de studenții *Institutului Teologic din Sibiu*, *Roman Cotoșman* și *Arcadie Schipor*.

Aceleași vechi matricole, din 1779, în genere, se mai găsesc și la alte biserici cu hramul cuv. Parascheva zidite însă mai târziu, ca de pildă în *Macedonia-Timișoara*, în 1613, *Brănești-Făget*, în 1920, *Căpâlnaș*, *Mănăstur* și *Bărăteaz-Timișoara*, în 1830, și altele, atunci când s-a mai risipit și nedumerirea asupra acestei sfinte, de origine sirbească, dacă în Cazania de la Rimnic, din 1781 și cea de la Buzău, din 1834, această origine nu mai era indicată.

La lărgirea cinstirii cuv. Parascheva a mai contribuit și introducerea sinaxarului ei în mineiul ardelenesc, publicat prin grija marelui vlădică *Andrei Șaguna*, la Sibiu, în 1855 (octombrie, p. 78 ab).

În acest Minei se afla următorul sinaxar: Cuvioasa maica noastră *Parascheva cea nouă* a fost din țara sirbească, dintr-un sat ce se cheamă *Epirot*, aproape de cetatea Calicratiei, din părinți creștini născută. Pe care din copilărie lăsându-i și rudeniile și toate indulcirile lumii părăsind, s-a oșebit pe sineși spre slujba lui Dumnezeu. Și la pustie ajungind îngerească viață intru dinsa a petrecut, cu post și cu priveghere trupul omorindu-și. Hrănindu-se cu ierburile ce se făceau acolo, încă și de acelea foarte cîte puține și numai seara, asemenea și apă. Că hrana ei și băutura erau lacrimile de pocăință și neîncetatele rugăciuni. Și de ger și de zăduf fiind topită, căuta către singur acela ce poate să mintuiască de slăbirea sufletului și de vișor pe cei smeriți cu inima. Și viața cu fapte bune strălucindu-și și mintea și simțirile curățindu-și, o au făcut pururea a petrece mai presus de cele pămîntești. Deci mai înainte cunoscîndu-și răpauzarea, a lăsat pustia și a venit la Constantinopol și cercețind sfintele locuri cele de acolo, și puțin petrecînd, s-a dus la patria sa în Calicratia și acolo și-a dat fericitul său suflet în minile lui Dumnezeu celui viu, de la carele de cunună nevastă-jită s-a invrednicit a lua. Și a preamărit Dumnezeu moaștele ei cu faceri de minuni. Că cei bolnavi și cei îndrăciți tămăduiri dobîndea, atîngîndu-se de racla moaștelor ei, care moaște mai pe urmă le-a adus măriia sa Vasile Voevod din Constantinopol la Moldova, în orașul Iași la sf. minăstire a Sf. Trei Ierarhi, în anul 1641 (7149).

Mineiul lui Șaguna, orientat după mineiul arhim. *Neonil* de la Neamț a mai retușat originea Paraschevei, indicînd că era din țara sirbească, iar nu de origine sirbească. Dar *adevărul istoric era acela, că sfînta era de origine greco-tracă* și că chiar în Mineiul sirbesc, cu viețile sfînților naționali sirbi, numit *Srbliak*, din edițiile de la *Veneția 1538*, *Rimnicul Vilcea 1761*, *Moscova 1765* și *Belgrad 1861*, *Parascheva de la Epirot nu era trecută ca sfîntă sirbă*. În schimb era plăcut auzului rominilor, că sf. ei moaște de minuni făcătoare se află de atîta vreme adăpostite în cetatea Moldovei de la Iași, ceea ce îndemna la multă încredere. Totodată acesta era și motivul ca să se dea

lămurirea, că sf. Parascheva nu are nimic comun cu folcloristica sf. Vineri, căreia i se scriau variate legende, dintre care unele coborau pînă la promovarea unor superstiții, de a nu lucra nimica vineri, căci sfînta ar trimite blestemele sale peste acea femeie. Firește că o astfel de încadrare a unei sfînte cu povești Biserica nu putea să admită.

Și pentru că rugăciunile adresate de rugători către această cuvioasă maică, în bisericile închinatelor ei, aduceau multă liniștire sufletească și întăreau credința, de aceea după 1860 hramurile cuv. Parascheva din eparhiile Timișorii și Caransebeșului au sporit ca număr, cu următoarele: Pădurani-Timișoara, din 1861, Brănești-Caransebeș din 1864, Topla-Timișoara din 1874, Bujorul Bănățean din Făget, din 1884, Căprioara-Timișoara, din 1888 și Ostrov din 1890, și apoi Ferendia, din 1898. Același spor se realizează și după 1900, încît se ivesc hramuri noi la: Drăgășinești-Făget, din 1900, Toager-Timișoara, din 1905, Dulău-Reșița din 1908, Dorgoș-Timișoara, din 1912, Fărășești-Făget, din 1927 și apoi ultimele ctitorii, de la Bătești-Făget din 1936, care este al șaptelea hram din raionul Făget, cel mai bogat în cinstirea cuv. Parascheva, apoi biserica de la Ierșnic și Ohaba Lungă, din eparhia Timișorii, zidite din 1937, deși matricolele lor există încă din 1779.

În toate aceste biserici icoana cuvioasei maice Parascheva cea nouă îndeamnă la adîncirea cucerniciei, a credinței și a trăirii creștine, tocmai pentru că astfel o cîntă condacul bisericesc, din Orologiul sf. Sinod, din 1887, pentru ziua praznicului cuvioasei din 14 octombrie (p. 180):

Pre sfînta ajutătoare a celor ce sînt în nevoi, toți cu cucernicie să o lăudăm, pe cea cînstita Parascheva, că aceasta viața cea pieritoare lăsînd-o, pe cea nepieritoare o a luat-o în veci, pentru aceasta slavă și daruri de minuni cu porunca lui Dumnezeu a aflat. Amin.

Unele aspecte ale vieții din preistorie

— *Descoperirea celui mai vechi tip uman din Franța* —

În preajma localității *Auxerre* din Franța, pe valea numită *Cure*, un mic afluent al riului *Yonne*, la poalele unui colnic, se găsesc cîteva grote cu o serie de săli și galerii împodobite cum se cuvine de stalactite și de solidificări calcaroase. Continuînd drumul în lungul ripei înverzite, se ajunge la locul unde Jucrează asiduu o echipă de specialiști în ale preistoriei, care de ani de zile scormonesc faleza de la *Arcy-sur-Cure*, pentru a-i smulge tainele unei lumi dispărute. Străbătută de găuri ca o bucată de brînză șvayter, această faleză oferia celor ce trăiau în timpuri imemorabile, o locuință privilegiată. Galerile subterane le oferiau un spațiu suficient la adăpost de intemperii. Apa curgă-

toare cînta la poartă pe pietricelele rotunjite și netezite de valurile văii Cure. Arborii vecini furnizau combustibilul necesar. De asemenea, vinatul nu lipsea, și încă ce vinat. De remarcă, apoi, faptul că cea mai veche dintre industrii își găsea o materie primă acceptabilă în *silexul* grosolan al regiunii.

În cursul vîrstei foarte lungi a omenirii, în care înflori civilizația numită „mousteriană“ (de la numele grotei de la Moustier din Dordogne), s-au născut și au murit aici numeroase generații de oameni. Căci după părerea actuală a arheologilor specialiști în materie, ființe care transmiteau, perfecționindu-le puțin cîte puțin, arta de a tăia piatra, aceea de a face focul, și care într-o bună zi *concepură rituri pentru a-și înmormînta morții*, dețineau încă de pe atunci o manieră de civilizație.

Această interesantă etapă din viața omului a durat un interval considerabil de timp, a cărei întindere n-a putut fi încă determinată cu exactitate și certitudine. Dl. Michel Rouzé — care de o vreme încoace ne desătează cu extrem de interesante noutăți din cîmpul strădaniilor științei actuale și căruia îi împrumutăm informațiile acestei prezentări, se pronunță sub acest raport astfel : „Asta dură douăzeci de mii, treizeci de mii ani, poate mai mult. Oamenii pleacă de mai multe ori din aceste locuri, reveniră, — și apoi n-au mai revenit. Timp de mii de ani, noaptea și liniștea s-au instalat în adîncurile uitate.

Dar în afară, aventura umană își continua firul desfășurării sale. *Galii* clădiră citadele pe virfurile Morvanului. Mai tirziu, oameni înarmați cu hîrlețe au destupat grotele de la Arcy. Asta n-o făceau pentru a căuta locuință. Ei explorară o serie de caverne, pe care le botezară cu nume avocatoare : grotă Calului, a Hienei, a Renului, a Lupului, precum și grotă Zinelor. Ele au oferit vestigiile numeroase ale unei foarte vechi ocupații umane, ce coboară pînă în vremurile, cînd Franța era populată de așa numiții, „Paleanthropieni“, adică de ființe — zice dl. Michel Rouzé — ce se deosebeau în mod net de omul actual. Împreună cu ei, viețuiau urși, hiene, lei, cai sălbatici, reni, mamuți, rinoceri.

Conducătorul lucrărilor ce se desfășoară acum, în această stațiune din preistorie, este dl. *Loroi-Gourhan*, director al Centrului de documentare și de cercetări preistorice de pe lângă Muzeul Omului (Paris).

După ce ne înfățișează tehnica avansată și modul cu adevărat serios, în care specialiști de tot felul, ca : tipologiști, antropologi, ș. a., explorează această bogată stațiune preistorică, dl. Michel Rouzé ne face cunoscut că aici, „la Arcy-sur-Cure, au fost destupate treizeci și cinci de straturi“, precum și că în al douăzecilea a fost eshumată *falca lui Augustin*.

Relativ la felul cum s-a ajuns să se dea acestui rest important numele de „Augustin“, ni se spune doar atît : Cînd fu descoperit primul fragment de om mousterian de Arcy, un oare-

care îl botează în chip poznaș „Augustin“, pentru a nu avea să repete tot timpul : „porțiunea de mandibulă a foarte vechiului paleantropian al stratalui al 20-lea al careului A 9 al grotei Hienzi la Arcy-sur-Cure“.

Despre resturile lui Augustin, aflate aici, ni se dau informațiile următoare : Acest exemplar „avea falca puternică, bărbia relativ foarte aplecată, o față enormă și lungă, arcadele sprincenelor proeminente în formă de viziere și aproape fără frunte. *E tipul uman cel mai primitiv ce s-a găsit în Franța.* Împreună cu resturile lui Augustin, au fost desgropate acelea a lor șase sau șapte dintre contemporanii săi, din care mai mulți copii“.

Despre felul de viață al acestor ființe, ni se dau precizările acestea : „Vara, Augustin și familia sa se stabileau probabil în plin aer liber, pe țărmurile văii Cure. Iarna, ei reveneau în galerii, disputându-și aici locul cu hienele. Ei se hrăneau aici cu boi și cu cai sălbatici, chiar cu reni și cu mamuți, ale căror oase le rădeau cu cuțite de silex. Dantura lor formidabilă le îngăduia de asemenea a sfărâma mlădițe vegetale, rădăcini, fructe. Dar contrar unei legende afirmate adeseori, primitivii nu erau la adăpostul durerilor de dinți; una din făclile de la Arcy poartă urma abcesului care a ros osul în adâncime“.

„Descendenții lui Augustin fură martori ai numeroaselor fluctuații de climat. Frigul mai viu aducea înapoi pe reni și pe vulpile polare. Odată cu desghețul, pădurea reapărea. Toate aceste schimbări sint înscrise în straturile succesive. Cele mai recente atestă progrese uimitoare în tehnica silexului și apariția primelor opere de artă, gravuri și giuvaere tăiate în os. Autorii lor erau încă Paleanthropieni cu craniul plat, dar probabil că ei sufereau influența grupărilor umane mai evolute care intrau atunci în Europa. O civilizație nouă va urma celei mousteriene : aceea a virstei Renului, în care Paleanthropienii dispărură definitiv de pe scenă, pentru a face loc speciei căreia aparținem noi înșine : *Homo-Sapiens*“.

Dl. Michel Rouzé ne descrie, apoi, peripețiile adine mișcătoare ale îndrăzelii d-sale de a se incumeta — la invitația specialiștilor ce lucrează aici — să viziteze cea mai nouă grotă de curind descoperită și care a fost pînă atunci inviolată. Ea constă dintr-un pasaj de stalactite și de stalagmite, pe un sol acoperit de o uimitoare adincime de oseminte. După cit se pare, acestea-s boi, bizoni, reni, cerbi, urși, mamuți... S-a constatat, apoi, că cea mai mare parte din hienele bătrine ce muriră aici în fundul cavernelor, își pierdură deja incisivii.

Dar aceste animale n-au venit aici cu totul singure. Căea ce se află aici, nu-i decit o îngrămădire, una peste alta, de rămășițe culinare. Ridicarea gunoaielor menajere nu era foarte bine asigurată în timpurile preistorice. De obicei, astfel de rămășițe, cind ele datează din moustertian, sint acoperite de stra-

turi mai puțin vechi. Aici, însă, ne găsim în fața unui caz excepțional: O prăbușire izolată a astupat grota, care s-a păstrat intactă până la noi.

După ce au isprăvit plina de peripeții vizitare a grotei inviolate și au ajuns să iasă din nou la suprafață, au luat cu toții un ceai. În acest timp dl. Michel Rouzé își pune interesanta și mișcătoarea întrebare: „*Umbra lui Augustin*, rătăcitoare în caverna mult timp inviolată, se va irita ea văzind niște străini folosindu-se în mod familiar de bucătăria lui?”

După prezentarea citorva aspecte ale muncii specialiștilor din această stațiune, muncă insufletită de „o credință tinerească și măreată”, dl. Michel Rouzé — întorcându-se din interesanta d-sale excursie — își încheie expunerea cu cuvintele vrednice de reținut: „Uimitoare succesiune a vîrstelor! În timpurile neanderthaliene, omul era deja bătrîn de mai multe sute de mii de ani. Un lanț continuu leagă pe primatul necizelat, încă prelungit în animalitate, care cel dintîi a făcut să se aprindă o scintie între două pietricele, cu constructorul apropiatelor vase interplanetare. E cel mai mare merit al preistoriei de a ne face să ne dăm mai bine seama de prodigioasa ascensiune a omenirii”. (După Michel Rouzé *Préhistoire*. J'ai prie la thé chez Augustine, în „*Horizons*”, la revue de la paix, 5-e années, nr. 58, mars 1956, p. 33—39).

Am reținut, remarcat sau subliniat tot ceea ce ni s-a părut mai important și mai edificator în comunicarea dlui Michel Rouzé. Desigur, ceea ce ni se aduce la cunoștință este extrem de interesant și de important pentru cunoașterea vieții din preistorie.

Cît privește aprecierea și prezentarea rezultatelor, la care au ajuns cercetările făcute în numita stațiune preistorică, ca și anumite precizări de timp, credem că nu pot fi considerate drept ceva definitiv stabilit. Nu numai pentru că cercetările de aici sînt încă în curs de desfășurare, ci și pentru că în domeniul paleontologiei și al preistoriei — cu tot concursul prețios pe care-l dau noile mijloace tehnice și posibilitățile oferite de aplicarea energiei nucleare — se lucrează și azi numai cu *probabilitate*. De aceea, nu ne pronunțăm mai pe larg asupra acestor rezultate.

În orice caz, este îmbucurător faptul, că după ce s-a crezut că Franța e oarecum epuizată ca deținătoare a vestigiilor vieții din preistorie, — în această țară se mai descopăr încă lucruri noi. Ceea ce ne întărește convingerea, că în fața specialiștilor în ale preistoriei stă încă un cîmp vast de explorat. Abia cînd întreg materialul constituit de vestigiile vieții din preistorie va fi descoperit, cercetat și interpretat științific, se va putea ajunge la rezultate definitive. Pînă atunci, avînd în vedere drumul lung ce așteaptă să fie parcurs de aici înainte, înregistrăm

cu interes și cu satisfacție deosebită orice succes al pasionatei și prețioasei munci de șcormonire a urmelor de viață din încă mult învăluită în taină preistorie, oriunde și de către oricine s-ar obține el.

Pr. Prof. C. Sirbu

Bizantinologia în Invățămîntul Teologic ¹⁾

Din inițiativa Prea Fericitului Patriarh *Justinian*, a fost introdus în învățămîntul teologic, la cursurile pentru magistranzi, studiul istoriei și civilizației bizantine.

Odată mai mult, prin această hotărîre, Prea Fericitul Patriarh se dovedește omul ale cărui intuiții pătrund pînă în cele mai adinci și mai organice nevoi ale Bisericii din ceasul de față.

Căci numai cine cunoaște structura și cerințele actualului nostru învățămînt teologic își poate da seama de golul imens ce-l lasă necunoașterea fenomenului bizantin, nu numai în informația studentului și viitorului preot, ci mai ales în conștiința lui ortodoxă.

Intr-adevăr, nu odată în discuțiile pe care le are de susținut cu un membru sau simpatizant al unei alte confesiuni creștine, teologul, preotul sau simplul credincios ortodox, se ciocnesc de afirmații după care numai catolicismul sau protestantismul au creat cultura europeană, numai aceste confesiuni sînt capabile să întrețină o viață spirituală vie, în vreme ce ortodoxia n-a creat mai nimic și, la o anumită dată a istoriei, a împietrit, rămînînd steapă pe veci. Nenumărate sînt afirmațiile de acest gen, izvorite și întreținute de un regretabil spirit de polemici, activ cu deosebire în rîndul autorilor și credincioșilor catolici. Mediile în care conviețuiesc membrii diferitelor confesiuni devin adesea din această cauză generatoare de tensiuni rezolvate de obicei pe calea aceasta a negărilor reciproce. Atitudine fundamental greșită, fiindcă acestor tensiuni, inevitabile din cauza structurilor spirituale deosebite, li s-ar putea da alt nume, care să facă dintr-insele puncte de plecare al unui rodnic schimb de valori. Pentru că în cursul timpului una sau alta din confesiuni avînd o aplecare deosebită, au cultivat într-o mai mare măsură anumite valori, din care apoi, fără să abdice de la specificitatea și crezul lor, se pot împărtăși spre folosul lor și celelalte confesiuni surori.

Aceasta ar putea fi atitudinea justă și rodnică față de tensiunile interconfesionale. Dar întrebările și nedumeririle pe care

1) Această lucrare de seminar pentru titlul de *magistru* a fost întocmită sub îndrumarea P. C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, care a și dat avizul să fie publicată.

le trezesc discuțiile amintite în sufletul teologului, nu izvorăsc numai de aici.

Să ne gândim la faptul că manualele și lucrările folosite cel mai des sînt catolice sau protestante. Să ne gândim că un student care nu cunoaște franceza sau germana nu poate lucra o teză de seminar la nivelul cerut de gradul universitar al institutelor noastre. Să ne gândim de cîte ori, pentru atîtea probleme izvoarele principale sînt dicționarele de teologie catolică, monografii și studii protestante sau catolice, traduceri de aceeași din Sfinții Părinți *ortodocși* și studii asupra lor care nu-și au corespondentul în literatura noastră teologică. Și vom înțelege astfel de ce s-a creat această paradoxală situație că pentru a înțelege și studia ortodoxia, nu odată teologul nostru pornește pe meleagurile străine ale lucrărilor celor mai puțin indicați să ne ofere adevăratul ei chip.

Și nu e de mirare că, mereu prin străinătate, se întimplă ca duhul acestei străinătăți să devină pe nesimțite o categorie înconștientă a gândirii și simțirii noastre, să înăbușe, să închircească ceea ce avem mai plin de seva ortodoxiei în inimile și cugetele noastre și să ne facă să ignorăm — cazul notoriu al Sf. Grigorie Palama — pe cei pe care i-a proscris ca eretici catolicii, pentru că au fost glasurile cele mai expresive ale ortodoxiei!

Pe nesimțite, uzul „dicționarelor” și „manualelor” se transformă în cult și cultul într-o convingere subconștientă a superiorității confesiunii care a putut să umple atîtea rafturi de bibliotecă.

Dar nu numai atît. Se mai adaugă la aceasta prestigiul culturii apusene în parte firesc și îndreptățit, în parte însă reprezentînd persistența unei penibile robii spirituale în care a trăit pînă mai ieri toată cultura noastră. Problema acestui prestigiu pe care cultura și istoria apuseană îl exercită asupra teologului se complică datorită faptului că savanți și gînditori ai confesiunilor respective au arătat în ce măsură la temelie acestei culturi și acestei istorii se găsește acțiunea bisericilor respective. Și nu odată catedralele gotice, Sixtina, Sf. Benedict, Sf. Bonifaciu, Luther, Palestrina, Bach, Haendel, au cîntărit pentru prestigiul bisericii catolice sau protestante, cît toate tratatele de apologetică la un loc.

Transferarea unei părți din prestigiul culturii apusene asupra confesiunilor respective, operată în timpul din urmă, le-a creat un nimb de glorie ce nu poate fi nici contestat și nici smuls. Noi trebuie să recunoaștem cu bună credință opera pozitivă îndeplinită de cele două confesiuni apusene în cursul timpului. Dar a recunoaște marile însușiri creatoare, virtuțile de organizare și locul impresionant deși uneori pătat de sînge pe care confesiunile apusene, în special cea catolică și l-au cîștigat în istoria omenirii, nu înseamnă să ignorezi, să negi și să

batjocorești meritele Bisericii Ortodoxe, merite care, multe puține cite or fi, trebuie să existe totuși, de vreme ce a durat aproape două mii de ani, trecind prin atâtea vicisitudini.

Această ignorare, această neafirmare a ceea ce am realizat în istorie și în cultură reprezintă o regretabilă și nepermisă abdicare de la conștiința valorii și demnității proprii și intrarea într-o atitudine de aderare necondiționată a unor realități, valabile în altă parte, dar neputind constitui prin simpla lor imitare, pentru noi, substanța unei afirmări originale și viguroase. Și numai o astfel de afirmare e în stare să ne învrednicească, la rindu-ne, de o recunoaștere tot așa de meritată.

Opusul acestei atitudini nu este însă tonul violent, agresiv, ci străduința de a ne emancipa tot mai deplin gândirea noastră teologică de schema gândirii apusene. Să avem în față exemplul minunat al teologiei ruse care a reușit în cursul veacului al XIX și până în zilele noastre să se ridice până la o expresie proprie, originală și impunătoare ca înălțime de gândire, a veșnicului adevăr ortodox. (2) Și care a reușit să lege acest adevăr de cele mai arzătoare probleme ale ceasului de față.

Urmind acest exemplu, noi avem datoria față de patrie și față de Biserica noastră să arătăm care este valoarea Ortodoxiei și ce a realizat ea în cursul vremii pentru istoria și cultura universală.

Biserica Ortodoxă, Ortodoxia care a contribuit la nașterea și dezvoltarea a două culturi ce nu sînt cu nimic mai prejos de cele catolice sau protestante, cultura bizantină și cultura rusă, ortodoxia care se găsește așezată și la temelie a ceea ce au mai de preț în cultura lor celelalte popoare dreptmăritoare, nu poate fi taxată de sterilă și impietrită.

Cel mai bun sistem de a răspunde judecăților pejorative pe care mai cu seamă catolicismul obișnuiește să le rostească asupra ortodoxiei, este cunoașterea a ceea ce sîntem și ceea ce am reușit să realizăm în cursul vremurilor. O cunoaștere care să fie, fără trufie și ostentație, un răspuns întemeiat pe realități indiscutabile. Și care să constituie punctul de plecare pentru rodirea posibilităților noastre în mijlocul frământărilor pe care, împreună cu omenirea întreagă le trăiește și Biserica Ortodoxă.

Iată din ce realități crește providențiala hotărîre a Prea Fericitului Patriarh Justinian.

Providențială pentru că nu există un mijloc mai nimerit în trezirea unei conștiințe ortodoxe a Bisericii noastre, decît studiul acelei afirmări masive și impunătoare a geniului răsăritean, creștin și ortodox, care este cultura și civilizația bizantină.

2) Vezi pentru aceasta P. C. Prof. D. Stăniloae — Patriarhul Serghie al Moscovei ca teolog — în „Ortodoxia“, anul I, nr. 2—3-1949.

S-ar putea ca cineva, gîndindu-se cu cită căldură se predă în învățămîntul nostru istoria bisericească, patrologia, dogmatica și liturgica, să fie inclinat a-și pune întrebarea, principal îndreptățită, dacă nu cumva o catedră de bizantinologie nu înseamnă doar o repetare a materiei ce se predă în cadrul disciplinelor amintite. Căci — s-ar putea spune — istoria Bizanțului și a Bisericii Ortodoxe bizantine o cunoaștem de la istoria Bisericii universale, cultura creștină de la patrologie, partea cea mai adîncă a spiritualității bizantine alimentează dogmatica iar arta formează obiectul citorva capitole din cursul de liturgică.

În realitate lucrurile stau însă altfel. Fragmentarea pe care acest gen de a trata lucrurile bizantine, tăiate în bucăți și împărțite pe la diferite catedre, o impune unui fenomen ce, spre a fi înțeles și mai ales înviat și valorificat în viața prezentă a Bisericii noastre, trebuie privit în unitatea sa organică, originară, face imposibil de redat în legăturile sale cu istoria universală și în semnificațiile sale pentru întreaga cultură europeană, fenomenul bizantin atît de complex și de bogat.

Aspecte care de care mai mărețe, mai neașteptate și mai rodnice pentru gîndurile și convingerile cercetătorului apar pe măsură ce pătrunde tot mai adînc în acest măreț edificiu de faptă și geniu uman, străbătut de iluminarea interioară a Duhului Sfînt, care este istoria și cultura bizantină. Iară această treptată inițiere care este o incursiune într-o lume ce pare uneori moartă pentru că nu-i mai putem simți partea etern vie dintr-însa, mută pentru că i-am uitat limba și rece pentru că nu știm să ne încălzim de idealurile ei, această înaintare care, pentru un modern dotat cu suficient dar de transpunere și înțelegere a lucrurilor trecutului, poate da emoțiile descoperirii unui continent nou, minunat și necunoscut, plin de bogății imense ce așteaptă să fie desgropate și dăruite oamenilor, această cucărire de orizonturi noi pentru o conștiință de sine a Bisericii noastre cere o altă atmosferă sufletească, o altă dispoziție a fondului nostru apercceptiv decît aceea a unui curs de istorie universală, de patrologie, dogmatică sau liturgică.

Aceste cursuri își au fiecare unitatea lor interioară determinată de obiectul respectiv și numai în al doilea rînd se ridică la o afirmare intenționată și directă a funcțiunii general-creatoare îndeplinită de Ortodoxie în lume.

Pe cînd tocmai această manifestare creatoare a ortodoxiei într-unul din momentele sale cele mai fecunde și mai mărețe formează de fapt obiectul bizantinologului creștin ortodox.

Pentru că dacă această nouă catedră și disciplină va fi doar o nouă corvoadă pentru memoria auditorilor, un comentariu de date și nume proprii aparținînd exclusiv istoriei politice, sau un repertoriu de împărați și bătălii sau de autori despre care nu se spune decît data nașterii sau a morții, atunci mai bine ar fi fost să nu existe!

Ea nu-și poate justifica existența decît în măsura în care poate rodi.

În măsura în care poate înzestra pe cel ce o frecventează cu tăria suflutească și încrederea celui ce știe că slujește nu unei munci ci unei forțe spirituale și divine, care a creat una din cele mai splendide civilizații, unicei civilizații străbătute de la început pînă la sfîrșit, de ceea ce are mai esențial și permanent, de duhul creștin.

În măsura, în care, ducîndu-și auditorii în trecut, le poate dovedi că pe măsură ce-l cunoști mai bine, acest trecut se dovedește tot mai mult ca trăind în noi, amestecîndu-se în prezentul nostru, mereu viu și capabil de a ne dărui nouă forțele spirituale pe care și le-a acumulat în cursul secolelor de viață și experiență.

În măsura în care studentul dornic să-și formeze o imagine unitară și vie, o imagine dătătoare de încredere în viitoarea sa misiune preoțească, despre forța spirituală a ortodoxiei, va găsi în cursul de bizantinologie locul de unde, ca de pe un pisc mai înalt se poate îmbrățișa cu o privire și înțelege într-o lumină nouă, tot ceea ce și-a însușit fragmentar în legătură cu celelalte discipline.

Catedra de bizantinologie va reuși aceasta doar atunci cînd va însemna nu repetiția ci sinteza organică, întregitoare, și deschizătoare de noi perspective a ceea ce, alături de celelalte discipline, dau mai ales istoria bisericească, patrologia, liturgica și dogmatica. În felul acesta va deveni la rîndu-i un izvor de sugestii pentru aceste discipline predate la cursurile pentru licență. Ea va contribui esențial la crearea unui orizont istoric propriu, necesitate imediată pentru construirea conștiinței ortodoxe.

Și atunci, bizantinologia va fi alături de celelalte discipline teologice un izvor de simțăminte și gînduri pentru cei ce vor pleca în lume să slujească acelei realități învăluite în taina tuturor lucrurilor, la constituirea cărora cerul însuși și-a pus partea lui, ignorată adesea în infinitele sale virtualități creatoare și pe care o numim cu un cuvînt a cărui semnificație și adîncime adesea nu o bănuim — Ortodoxie.

Magistrand Dan Zamfirescu

Institutul Teologic Universitar București

Impotriva desfrîului.

*Predică rostită-n paraclisul Institutului teologic din Sibiu,
de prot. dr. ȘTEFAN LUPȘA, duhovnic*

*„Rogu-vă dar, fraților, pentru îndu-
rările lui Dumnezeu, să vă puneți
înainte trupurile voastre jertfă vie,
sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu și
slujbă cuvîntătoare”. Rom. 12, 1.*

Cum ne vom jertfi lui Dumnezeu trupurile? — Le vom arde pe altar ca jertfele Legii Vechi? — Nu, ci vom arde-n noi poftele trupului, prin înfrinare.

Și medicii, și statisticienii spun că fumatul produce sete, cere băuturi tari, duce la beție. Despre beție spune Sfînta Scriptură, că-intru ea este desfrînarea. La desfrîu duce și imbuibarea, trîndăvia, spiritul imprăștiat etc. Desfrînarea apare ca o co-roană a păcatelor împotriva înfrînării, cum îi și este numele.

Virtutea opusă ei, cîstitatea, e specific creștină. Domnul Hristos a recomandat-o și prin exemplul vieții Sale, și prin naș-terea Sa fără poftă trupească, dintr-o pururea fecioară. În Tes-tamentul Vechi această virtute e slab conturată. În cel Nou însă sf. ap. Pavel o scoate tăios în evidență ca pe o poruncă cen-trală a lui Dumnezeu, de cu totul de altă valoare decît legile de curăție ale lui Moisi. Respingînd discriminările mozaice între bucate, apostolul neamurilor proclamă astfel legea casticității: „Bucatele pîntecelui și pîntecele bucatelor: Și pe aceea și pe a-cela stricale-va Dumnezeu. Trupul însă nu desfrîului, ci Dom-nului!”

În schimb, pe cit de gelos și pătrunzînd pînă-n fundul ini-mii și al rărunchilor noștri supraveghează Dumnezeu respecta-rea de noi a opreliștii Sale, pe atît de dărnîc și consecvent este în răsplătirea purtării noastre în acest punct, cum putem ilustra și cu exemple istorice:

Mozart era virgin la 26 ani și tot atunci compozitor con-sacrat, de toată lumea admirat. Nici un succes nu i-a refuzat ge-loasa providență.

Paisie Velicicovschi avea talente reduse, fecioria deplină însă i le-a înzecit, incît a realizat mai mult decît alții mai ta-lentați.

Pe sfîntul Calinic de la Rîmnic îl laudă biograful său, că așa cum a ieșit din pîntecele maicii sale, așa a intrat în pămînt, fără nici o pată de necurăție într-o viață de peste 80 de ani. Iar că fecioria poartă noroc, s-a arătat prin aceea, că-n tinerețe i-a adus un arhiereu toate fondurile eteriei grecești și i le-a dăruit: un sac plin de galbeni, incît deși zidi biserica din Ostrov la Cernica și la alte 10 biserici și le inzestră bogat, plantă păduri, săpă fîntini și făcut multe alte realizări gospodărești, tot îi mai

lasă minăstirii sale cind pleacă episcop, încă 12.000 de galbeni. Lui nu-i trebuiau, căci toată viața a avut din belșug din toate celea mai mult decît îi trebuia, după cum a prezis Psalmistul (27, 2) : Preaiubiților săi le dă Dumnezeu pinea ca prin somn, nu cu trudă și grijă, ca celor nedrepți.

Exemple inverse, de nenoroc și pacoste pentru desfrui, în-că se cunosc multe, începînd de la vărsarea necurmată de sînge frătesc adusă casei lui David de păcatul său cu Batșeba, deși urmărirea lor e dificilă, acest sector al vieții fiind secret.

Dar nu numai noroc și prosperitate aduce castitatea, ci și sănătate și fericire. E trecut și-n manualele de morală elogiul ce i l-a făcut celebrul fiziolog Paul Mantegazza : „Toți oamenii și mai cu seamă tinerii pot experia binefacerile castității. Memoria e ageră și trainică, gîndirea vioaie și productivă, voința tare și caracterul oțelit spre acțiune, cum cei imorali nu pot ști. Nici o lentilă nu ne arată cele din jur în culori atît de cerești, ca prizma castității, care-și aruncă culorile sale de curcubeu asupra tuturor lucrurilor din lume și aduce fericire fără umbră și fără paloare“. Ea-ți dă sete și elan de viață, vigoare și frăgezime trupească și sufletească, etc.

Unii medici, mai ales necreștini, spun că abstenența produce boli sau turburări fiziologice și psihic-nervoase. Nimeni să nu se lase păcălit, că acestea s-ar datora castității ! Nu ei, ci abstenenței forțate impuse unilateral, numai trupului. Păcatul necurăției în suflet se naște, în suflet se săvîrșește, după Mat. 5, 28 și Isac. I, 15. Exteriorizarea sau traducerea lui în faptă prin trup e epifenomen secundar. Sufletul e motorul trupului. Dacă limitezi abstenența numai la trup, procedezi ca cel ce frînează un automobil fără a-i opri motorul. Se produce scîrțit, zdruncin, stricare. Abstenența trupului trebuie să succeadă celei a sufletului. Sufletul să ți-l ferești întîi de tot ce-i trezește poftă senzuală : de trîndăvie, împrăștiere, de literatură și filme erotice, etc., numai atunci să-i prescrii trupului regim de înfrînare, post, asceză.

Postul trupesc singur nu e eficace, trupul gras chiar e mai calm decît cel slab, untul e mai calmant decît fructele.

Trupul în sine e inert, ca toată materia, sufletul îi dă mișcare și direcție, pasiuni și patimi bune sau rele. Singurul defect al trupului, pentru care apostolul îl numește „al morții“ (Rom. 7, 24) e, că legea lui, ca a întregii materii, e descompunerea care la organisme vii se chiamă moarte.

Iertați-mi că vă țin prea mult, dacă voi întrețese ceva spre destindere.

Dau o pildă : Metoda pieilor roșii amenințați de preeria incendiată. Cei ce văd focul venind spre ei, smulg iarba pe cițiva pași înaintea lor și-i aprind marginea dintre foc. Focul lor pornește mic încît se pot apăra de el pînă se depărtează și întîlnindu-se cu cel mare, îl oprește.

Aceasta e metoda de apărare și împotriva patimei desfriului: să-i opui altă patimă, vreo pasiune nobilă. Cui cu cui se scoate. Ca să scapi de patima sensuală, opune-i o patimă spirituală. Ocupă-ți intens sufletul cu muncă, studiu, cu preocupări înalte, care să-l abată de la cele josnice. Și pentru trup munca e cea mai bună temeperantă, mai bună decît postul. Efrem Sirul ne învață să cerem ferirea de trindăvie și de imprăștierea spiritului prin grija de multe, care lasă porțiță uitată deschisă pentru furișarea necuratului.

Intreaga viață omenească e așa organizată, ca în perioada luptei cu sensualitatea, așadar în cursul întregii tinereți, omul să fie ocupat intens cu studiu, cu croirea unei cariere, agonisirea unui cămin, cu preocupări cari să-l abată de la cele sensuale. Prorocul Ieremia aprobă asta: „Bine-i este omului să poarte jug în tinerețe, să stea singur și să tacă, pentru că Domnul i l-a pus pe grumaz”. (Plingeri, 3, 27—8).

Numai celui ce luptă pentru împărăția lui Dumnezeu îi recomandă Domnul (Mt. 19, 12) castitatea perpetuă. Numai acolo e posibilă, în lupta continuă, cu încordare intensă. Într-o viață trindavă și imprăștiată, nu! Cel ce luptă pentru împărăția lui Dumnezeu, e-n încordare constantă, ca cel ce a pus mina pe plug și nu se mai uită napoi, ca asediatorul care ia cu asalt reșduta, ca cel ce merge pe calea strîmtă și spinoasă, ca cel ce-și pierde viața sa — poftele ei — pentru Hristos. Ca sf. ap. Pavel (Filip. 3, 12): „La semn alerg, cele dinapoi uitindu-le și la cele dinainte intinzindu-mă”.

Nicăiri și niciodată ca-n cei 4 ani de studiu în Institutul teologic n-ai condiții mai bune pentru această luptă. Și precum după sf. ap. Pavel pietatea la toate e de folos, răsplata acestei lupte multiplă este: Dacă te cufunzi în pasiunea muncii, scapi nu numai de ispită și păcat, ci și de pierderi de vreme, de bani și de sănătate, de note rele, etc.

Două obiecții faceți de obicei:

1. Incordarea totală e pentru cei ce vreau călugărie, dar noi o să ne căsătorim. Răspuns: Numai acela va avea căsnicie cu noroc și fericire, care se pregătește pentru ea prin înfrinare, căci ea școală a înfrinării este. Cel ce o consideră desfriu legalizat și se pregătește așa pentru ea, va păți ca cei din Sonata Krutzer sau ca atîția divorțați cari pornesc spre desfriu după ce și-au pornit și soția.

2. „Ce ne amărăști cu lauda fecioriei, dacă noi am pierdut-o deja?” — și aceasta e gîndire necreștină. Noi îl avem pe Hristos, izvorul veșnic și nesecat al castității, ca restaurator al ființei noastre stricate prin păcat. Prin sfintele Lui taine noi ne putem îmbrăca în trupul Lui cel preacurat, care ne curăță de orice pată și ne face curați iar ca la botez. Mîncînd noi trupul Lui, trăiește El în noi. (Io. 6).

Ultima obiecție atita adevăr are, că mai greu îi este celui căzut a se ridica, decît celui ce stă a se menține. Vioara pe care a cîntat mult un maestru, scoate și-n mîna diletantului sunete mai pure. Cine are, i se mai dă, zice Domnul (Mt. 3, 12), decî cine s-a înfrinat un pic, mai ușor se înfrinează și mult, și invers : cine a pornit numai un pic pe panta desfriului, ușor se rostogolește pînă-n adîncul lui. Diavolul desfriului odată primit în casa sufletului tău, cînd îl alungi și-ți măturî casa după el, pîndește să revie cu alți 7 mai răi decît el, după Mt. 12,44, dar dacă noi ni-L cîștigăm aliat pe Hristos, Domnul oștilor, Savaot, vom fi noi mai tari. Dacă ne vom hrăni cu trupul și singele Lui, vom ajunge ca Samson, în stare a rupe funiile cu cari ne-a legat diavolul. Dacă ne găsim la porcii desfriului, mincînd roșcovele lor, să luăm hotărîrea de a ne întoarce la Tatăl, la care ne chiamă Hristos. Dacă săvîrșim cu spovedanie această întoarcere, Tatăl ne va primi cu ospăt, căci bucurie este la îngerii cerului de întoarcerea unui păcătos. Și dacă ne va îmbrăca în haină de fii prin trupul și singele Fiului Său, vom primi putere pentru lupte viitoare, pînă ce îndreptați cu darul lui Dumnezeu din multe căderi (Rom. 5, 16), vom ajunge biruitori asupra păcatului. Amin.

Predică la duminica înaintea Nașterii Domnului

— În întîmpinarea lui Hristos —

„Hristos se naște, măriți-l ; Hristos din ceruri, întîmpinați-l ; Hristos pe pămînt, înălțați-vă.

(Catavasiile Crăciunului).

În Evanghelia de azi ni s-a citit Cartea Neamului lui Iisus Hristos cu înșirarea celor 3 x 14, adică 42 neamuri sau generații de strămoși ai săi, între care se numără : Avram, Isac, Iacov, Iesei, David etc. . . — oameni drepti, însă nu fără păcat — dar și necredincioșii : Manasse, Amon, Iehonia, ale căror crime umplu paginile însingurate ale Testamentului Vechi.

Ei bine, din seva, uneori otrăvită, a tulpinei acesteia multimilenare de străbuni, între care pe lingă sfinți se află atîția nelegiuiți, a înflorit Hristos după firea sa omenească, precum sună cîntarea : „toiaz din rădăcina lui Iesei și floare dintr-insul . . .“ Din genunea întunecată a fărădelegii a răsărit, totuși Hristos, Soarele Dreptății, așa încît cugetul nostru se smintește, necunoscînd ce taină mare a iconomiei mintuirii neamului omeneșc se ascunde în această Carte a Neamului lui Iisus !

Sf. Pavel ne deslușește această taină : „Dumnezeu a trimis pe Fiul Său într-un trup omeneșc, trupului omului păcătos ca jertfă pentru păcat, și a osîndit păcatul în trup“ (Rom. 8, 3).

S-a născut nu numai pentru ca să ispășească pe cruce păcatul nostru cel strămoșesc, dar făcându-se om, Fiul lui Dumnezeu a luat asupra-și firea noastră omenească stricată prin păcat, ca s-o innoiască, s-o sfințească, s-o indumnezeiască, așa cum focul dă calitate lutului din cale, cum electricitatea prefăce incandescent firul din bec. A chemat asupra firii lui omenești tot singele acelor 42 generații de înaintași, buni sau răi, pentru ca el să înflorească ca crinul dintr-un putrețai. Așa precum stă scris: „Pe cel ce nu știa de păcat, Dumnezeu l-a făcut păcat, ca prin el să ne facem și noi drepți” (II Cor., 5, 21). Astfel și cîntăm, că „Hristos se naște, ca să ridice chipul cel mai nainte căzut”.

Dar „chipul cel mai nainte căzut” este primul om, Adam, strămoșul întregului neam omenesc în osîndă și păcat, despre care zice Apostolul că în el „toți oamenii au păcătuit” (Rom. 5, 12). Deaceia Evanghelistul Luca începe Cartea Neamului lui Iisus, nu numai de la Avram, ci chiar de la Adam, exprimînd astfel și mai lămurit ideea innoirii prin Iisus, al doilea Adam, a întregului neam omenesc stricată prin păcat, înainte de nașterea lui Hristos și după, pînă la sfîrșitul lumii, între cari sintem și noi.

Așadar în Cartea Neamului lui Iisus se întîlnește putregaiul cu nestricăciunea, mocirla cu raza soarelui, întunerecul cu lumina, păcatul cu mintuirea, omul cu Dumnezeu, și se aude peste mii de ani chemarea întregului neam omenesc ticăloșit de păcat, după Mintuitorul său.

De fapt cîntările bisericești din acest răstimp al Postului Nașterii Domnului nu-s altceva decît un suspin al omenirii în așteptare: Așteptarea Mintuitorului făgăduit de la căderea primilor oameni. Acesta e Hristos, pe grecește; Mesia, pe evreește; iar pe limba noastră: Mintuitorul lumii. Și păgînii ca și iudeii îl așteptau. Poeții îl vesteau, profeții îl prevesteau. Sint grele cărțile profetice ale T. V. și cele păgînești de această așteptare marcată printr-un nelămurit dor de innoire, de înălțare din fărădelegi. Încă de la început păcatul a chemat mintuirea. O istorie întreagă a trăit toată omenirea dinainte de Hristos, ca un pămînt însetat fără de apă (Ps. 41, 2), cu acest dor mistuitor: Dorul după Raiul pierdut. Cu atît mai mistuitor, cu cît lumea zăcea în cele mai grozave păcate. Și astfel ca întotdeauna: noaptea cea mai întunecoasă a rîvnit după zorile cele mai luminoase.

Postul Crăciunului inchipuie această noapte a păcatului, de peste 4000 de ani, concentrată în cele 42 de zile ale lui și reprezentată prin cele 42 de generații de strămoși ai lui Iisus, a căror viață în decurs de mii de ani o trăim și noi, pe scurt, duhovnicește, chinuiți de acelaș dor după Mintuitorul, pentru că și la noi păcatul cere mintuirea. Făptura întreagă degradată prin păcat a fost, este și va fi într-o continuă așteptare a Mintuito-

rului promis : pină la ieslea Vifleemului, cînd a venit ca prunc, acum aproape 2000 de ani, și-l va aștepta secole depline, sau — cine știe ? — poate numai cîteva ceasuri, cînd va veni să judece viii și morții și vor plînge înaintea lui toate semințiile pămîntului (Mt. 24, 30).

Cred că bănuiri ce urmare poate avea această învățătură pentru viața noastră morală. Nu-i vorba aici de-o simplă aniversare a Nașterii Domnului. Amintirea ține de istorie ; de istoria lumii. Aci e vorba de ceva mai intim fiecăruia dintre noi. Doar în singele fiecăruia dintre noi palpită viața strămoșilor noștri și cu ei într-o singură viață omenească se repetă viața lumii întregi („ontogenia repetă filogenia“). Mai adevărat este, însă, că toată Cartea Neamului de înaintași ai lui Hristos, cu strălucirea lor, sau degradarea lor morală, cu așteptarea lor prea dornică după Mintuitorul promis, e scrisă pe viu și mai pe scurt în sufletele noastre. Și noi trăim în acest Post care închipuie, în cele 42 de zile ale sale, 40 de secole din Noaptea păcatului dinainte de venirea lui Hristos, simțim muștrarea conștiinței cu Adam în zbuciumul păcatului, ne bucurăm cu Avram în credință, ne întristăm cu David în pocăință, cu blindul Iosif, încercînd să fim mai buni și drepti și cu toții, așteptînd cu același dor pe Mintuitorul Hristos. Și inima noastră copleșită de păcate cheamă pe Iisus ca și cei ce trăiau înainte de Nașterea lui. „*Păcatul cere mîntuirea*“ — e un adevăr valabil și pentru viața noastră. Și noi așteptăm Vifleemul așa cum îl aștepta întreaga cînenire.

Vifleemul, de care ne despart doar cîteva zile, trebuie să se strămute din istorie cu toate datinile străbune: colinzile copilăriei noastre și taina sf. slujbe și să-și facă cuib în sufletele noastre. Pruncul Sfînt să-și caute ieslea de odinioară în inima noastră. Cum a cuprins în trupul și singele său pe toți oamenii de la începutul și pînă la sfîrșitul lumii, cuprindă-ne acum toată ființa noastră și s-o mîntuie, s-o sfințească. Iisus vine iar în lume : să-i ieșim în cale ca păstorii, cu inima curată ; și ca Magii să-i aducem întreite daruri : credința, nădejdea și dragostea noastră. „*Hristos se naște, măriți-l ; Hristos din ceruri, întîmpinați-l ; Hristos pe pămînt, înălțați-vă !*“.

Protopresbiterul B.

Predică la duminica după Nașterea Domnului

— *Cele nebăgate în seamă* —

Citim în Cartea Sfîntă, că profetul Samuil a fost trimis de Dumnezeu la Vifleem să ungă de rege pe unul dintre cei opt fii ai lui Iessei. Și astfel au venit, pe rînd, șapte dintre ei înaintea profetului. „*Dar Domnul a zis către Samuil : Nu te uita la înfățișarea lui și la înălțimea staturii lui ; eu nu mă uit ca omul ; căci omul se uită la față, iar Domnul se uită la inimă*“. Iar cînd

la sfârșit profetul a întrebat pe Iessei dacă toți fiii lui s-au prezentat, bătrînul a răspuns : „*Mai am unul mai mic. Acela paște oile*“ (I Regi 16, 1—13).

Și totuși, în acela de la oi — cel mai nebăgat în seamă dintre frați — se ascundea marele profet, preot și rege : David, pe care trimisul lui Dumnezeu l-a uns peste Israil.

În țăranul care trecea griul la arie, cel mai mic fiu în casa tatălui său, din cel mai sărac neam în seminția lui Manasse, a descoperit Dumnezeu pe eroul Ghedeon, judecătorul și mîntuitorul lui Israil (cf. Jud. 6, 13—15).

Iată, Evanghelia de azi ne grăiește despre Fuga în Egipt și ne arată rolul de seamă pe care l-a avut bătrînul Iosif în toate aceste întimplări : El a fost rînduit ca logodnic al sf. Fecioare, și în această calitate fu păzitorul ei și al Sfintei Familii, pînă la moartea lui. Așa scrie sf. Ioan Damaschinul că : „*Dumnezeu face ca să fie logodită tinăra fecioară Maria cu Iosif. Logodna a fost păzitoare a fecioriei și înșelăciune celui care pindea fecioarele — adică Diavolului care căuta să ne zădărnicească mîntuirea. Mai mult : cînd Iosif vru s-o lase în ascuns*“ (Mt. 1, 19), ingerul i-a încredințat și lui taina pe care o descoperise numai sf. Fecioare Maria, că Pruncul Iisus cel ce se va naște este Messia „*care va mîntui poporul său de păcatele sale*“ (Mt. 1, 21).

Dar nu numai că a fost ocrotitorul Mamei lui Iisus și că s-a învrednicit să păstreze această mare taină în inima sa, ci sf. Iosif a fost și ocrotitorul Pruncului Sfînt în vremea prigoanei lui Irod. El ascultă glasul Ingerului care în vis îi poruncise să „*ia pruncul și pe Mama lui*“ și să fugă în Egipt (Mt. 2, 13). Astfel l-a scăpat pe Mîntuitorul de urgia lui Irod. Și iarăși ingerul i s-a arătat, ca prin purtarea lui de grijă să se întoarcă Iisus din Egipt și să locuiască în Nazaret (Mt. 2, 23). Acolo a girat și din punct de vedere social numele bun al lui Iisus, căci lumea îl socotea ca „*fiu al lui Iosif*“ (Luca 4, 22).

Iată cum un sărman, bătrîn și modest dulgher ajunsese să joace un rol atît de însemnat în iconomia mîntuirii noastre. El a purtat această însărcinare cu atîta eroism, înfruntînd și neînțelegerea și prigoana lumii, și suferind împreună cu Sfînta Familie toate vicisitudinile, încît merită cinstirea de Sfînt din parte-ne.

Precum vedeți, Dumnezeu n-a trimis inger de lumină, ca să păzească fecioria Mariei, și taina zămislirii lui Messia n-a încredințat-o unui om preainvățat ; paza pruncului n-a lăsat-o în seama vreunui viteaz ostaș, — ci tocmai „*cele nebune ale lumii, le-a ales Dumnezeu, ca să rușineze pe cei înțelepți, și cele siabe ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să rușineze pe cele tari și cele de neam de jos și nebăgare în seamă ale lumii, le-a ales Dumnezeu...*“ (I. Cor. 1, 27—28).

Evangelhia creștină răsturnătoare de valori? A falselor valori. Dumnezeu nu se uită la față; creștinul trebuie să caute inima semenului său și nu înfățișarea exterioară. Căci în suflet e adevărata noblete pe care n-au putut-o ascunde indeletnicirile modeste de păstor, de țăran și de dulgher ale lui David, Ghe-deon și Iosif. Dar tot în suflet se descopere și lașitatea superbului Pilat pe care n-a putut-o ascunde platoșa-i de argint; și purpura n-a fost în stare să acopere ticăloșia netrebnicului Irod; după cum nici minciunile noastre convenționale nu pot ascunde sub modesta înfățișare a unui om sărman, așa cum se spunea de aproapele.

Acestea trebuie luate în seamă în raporturile noastre cu oamenii. Să închidem ochii în fața strălucirii lumești și să ascultăm bătăile inimii deaproapelui, căci adeseori în zdrențe se ascunde o inimă de aur. Să-l cinstim pe om după sufletul lui. Să nu uităm că în lumina evangheliei căutarea la față e păcat, precum zice Sf. Iacob. Iar celor ce se uitau numai la fața omului și disprețuiau păginește pe cei smeriți li s-a spus: „*Au n-a ales Dumnezeu pe săracii lumii acesteia ca să fie bogați în credință și moștenitori ai Împărăției pe care a făgăduit-o celor care-l iubesc pe el? Iar voi ați necinstit pe cel sărac... Iar de căutați la față, păcat faceți*” (Iacob 2, 5—6 și 8).

Căutarea la față este un păcat? Da. Fiindcă nu caută la inima omului. Căci în inima omului este adevărata noblete, chiar sub modesta înfățișare a unui om sărman, așa cum se spunea odinioară că în ranița oricărui soldat de rind se poate ascunde bastonul de mareșal. Și datoria noastră este să descoperim chipul lui Dumnezeu mai viros în aceia pe care Mintuitorul îi numește „*frați prea mici*” ai săi (Matei 25, 40), identificându-se cu ei, punindu-ne adesea în situația lor, preferându-i așa ca și cum Hristos Domnul ne-ar încerca inima sub chipul lor. În toate ale noastre: prietenii, căsătorii, interese, căutați la suflet, nu la chip!

Protopresbiterul B.

TROPARUL ȘI CONDACUL SARBATORII
NAȘTERII DOMNULUI

Troparul

Ἡ γέννησίς Σου,
Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ
πὸ φῶς τὸ τῆς γνώ-
σεως, ἐν αὐτῇ γὰρ
οἱ τοῖς ἀστροῖς λα-
μπρύνοντες ὑπὸ ἀστέ-
ρος ἐδιδάσκοντο Σὲ
προσκυνεῖν τὸν ἥλιον
καὶ τῆς διαλασύνης καὶ
Σὲ γεννώσκειν ἐξ
ὑψους Ἀνατολῆν,
Κύριε, δόξα Σοι.

*Nașterea Ta, Hristoase
Dumnezeul nostru, ră-
sărit-a lumii lumii-
na cunoștinței,
că într-o dinșă
cu ce slujeau ste-
lelor, de la stea sau
învățat să se nehi-
ne Tie soarelor dreptă-
ții și să te cu-
noască pre Tine răsă-
ritul cel de sus,
Doamne, mărire Tie.*

„Răsări-va soarele dreptății“ a zis profetul Maleahi (3: 20), care este Domnul nostru Iisus Hristos. Mintuitorul lumii se numește soarele dreptății și Răsăritul, adică soarele care răsare. Soarele fizic răsare (anatellei) în mod vizibil (aparent) pe cer, ridicându-se deasupra orizontului. Soarele dreptății a răsărit pogoriindu-se pe pământ, adică a răsărit invers (Oximoron), de sus în jos. „Din îndurările și din milostivirea Dumnezeului nostru, întru care ne-a cercetat pe noi, de sus, soarele ce răsare“ (Luca 1; 78). Comp. Svetilna : „Cercetatu-ne-a pre noi de sus Mintuitorul nostru : Răsăritul răsărituri!br...” s-a pogorit pe pământ ca să stea în legătură permanentă cu omul și să-l mințuiască.

CONDACUL

• Ἡ Παρθένος τὸν Ὑπε- ρούσιον τίκτει, καὶ ἡ γῆ τὸ σπῆλαιον· τῷ Ἀπροσίτῳ προσάγει. Ἄγγελοι μετὰ ποιμέ- νων δοξολογοῦσι, μά- γοι δὲ μετὰ ἀστέρος ὁδοιποροῦσι δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη παι- δέον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.	Fecioara astăzi, pre cel mai pre sus de fiin- tă naște, și pământul peștera, celui neapropiat aduce. Îngerii cu păs- torii slavoslovesc, ma- ghi cu steaua călă- toresc; că pentru noi s-a născut prunc tinăr, Dumnezeu cel mai- nainte de vecei.
--	--

Acest condac este o improvizație superbă a Sf. Roman Melodul, creatorul unui număr însemnat de condace, care a trăit în jumătatea a II-a a veacului al V-lea și prima jumătate a veacului al VI-lea. Tradiția mărturisește, că darul cîntării i-a fost vestit lui Roman dulce cîntătorul, de către Prea Sfînta Fecioară în somn, în noaptea Nașterii. Venind la Biserică, Sf. Roman s-a urcat pe amvon și a început să cînte: „Fecioara astăzi...”.

Imnul acesta constituie o cîntare de rădă frumusețe literară, exprimînd adînci adevăruri dogmatice.

Condacul nostru excelează prin contraste spontane de o plasticitate uimitoare: Fecioara-naște; cel mai presus de ființă — peșteră; prunc tinăr — Dumnezeu cel mai înainte de vecei, precum și fermecătorul tablou prin marea îmbinare a cerului cu pămîntul: Îngerii cu păstorii... Magii cu steaua. Numai o inspirație divină a putut să înlesnească lui Roman Melodul să imprime acestui condac un caracter atît de solemn și sublim.

Conținutul dogmatic al ambelor imne, compuse cu prilejul pogorîrii Mîntuitorului pe pămînt „ca să ne înalțe iarăși acolo de unde ne-a alungat vina lui Adam” (Dr. Vasile Lazarescu, Episcopul Caransebeșului, *Praznic luminat*, Caransebeș, 1940, pag. 55), trezește dorința de a participa la bucuria acestei sărbători. Sfînta noastră Biserică, emoționează pe fiii săi prin cîntarea Sf. Ioan Damaschinul: „Astăzi Hristos în Vifleem se

naște din Fecioară, astăzi cel fără de început se începe și cuvîntul se intrupează. Puterile cerului se bucură și pămîntul cu oamenii se veselesc. Magii daruri aduc, păstorii minunea vestesc, iară noi neîncetat strigăm: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu!” (Mineiul lunei decembrie, *Neamțul*, 1846, pag. 190 și 194, vezi Mitrofanovici, *Liturgica*, pag. 572).

Dă cînte, — zice sf. Grigorie Teologul, — micului Vitleem, care te-a adus din nou în Rai... mergi cu steaua, adu daruri împreună cu magii: aur, tămîie și smîrnă, ca unui Împărat și Dumnezeu... preamărește-l cu păstorii, bucură-te cu Ingerii, cîntă cu Arhanghelii“ (S. *Grigorie Teologul*, opera, Petersburg, pag. 531).

Și dacă citim sf. Evanghelie (Luca 2: 1, 18) în ochii noștri se înfățișează fermecătorul tablou al evenimentului mintuitor pentru orice suflet creștin binecredincios!

O noapte adîncă. Stelele clipeșc pe cer ca niște candelă cerești, deasupra staulului. Ușa se deschide și în peșteră intră unul după altul trei păstori, pentru ca să se închine și să aducă daruri din turmele lor, minunatului prunc din iesle, așa cum le poruncise ingerul. Cerul însuși își deschide porțile sale și ingerii coboară în stoluri mișcătoare pentru ca să cînte deasupra peșterii cea mai măreață și mai mîngietoare cîntare, ce s-a auzit vreodată pe lume: „Mărire întru cel de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire! Iar în depărtare pe pustiurile Arabiei se văd alergînd pe cămilele lor, cei trei Crai de la Răsărit: Melchior, Baltazar și Gașpar, călăuziți de o stea minunată pentru ca să se închine pruncului Dumnezeu și să-i aducă daruri: aur, tămîie și smîrnă. Ei care „slujesc stelelor, de la stea s-au învățat să se închine soarelui dreptății și să cunoască pe Răsăritul Cel de Sus“. Pe Dumnezeul cel mititel și înfășețel cum cîntă și azi copiii la ferestrele noastre, în colinde duioase, cînd umblă cu steaua din casă în casă.

Mare bucurie pentru creștini este sărbătoarea Nașterii Domnului! Cu deosebită bucurie și evlavie se cîntă troparul și condacul acestei sărbători.

Pr. Petru Iacobescu

NOAPTE DE CRĂCIUN

Datinile dînd tircoale,
Deșteptară tinzile,
Cu infiripări domoale,
Au aprins colinzile.

De sub streșini zgribulite,
Scos-a gerul sulite;
Pilcuri... pilcuri... risipite,
Vestea-o duc prin ulițe.

Prunc născut într-o poiată,
Impărat al Ceriului
Din Fecioară Preacurată,
Cintă ingerii Ieru-i.

Maica-n scutece-nvelește
Pe Hristosul omului,
Bucuria-n piepturi crește
Din cîntarea lor, Ieru-i.

Are leagăn ieslea caldă,
Cu mireasma finului.
Logosteana-n care-l scaldă
Ieru-i Doamne, tot Ieru-i.

Craii vin către Lumină,
Răzbind depărtările,
Cu păstorii se închină
Deșertind poverile.

Aripile nopții line,
Poartă slava Domnului.
Pițărâi cu traiste pline
Iși iau calea Domnului.

Și în noaptea asta sfîntă,
Lumea-n pace se-nveșmîntă.
Ceru-și ninge florile,
Crăciunul comorile.

Părintele ALEXIU

UȘA INIMII

Inimă, deschide-ți ușa tare
Ca să intre-n ea creșcul har ;
Doamne, vād spre tine o cărare, —
Vreau să urc cu sufletu-mi hoinar.

Cerule, cu vraja ta cea mare,
Lasă-mă să merg la steaua mea ...
Inimă, deschide-ți ușa tare,
Să-mi deschidă cerul pe a sa!

Petru Iacobescu

Contribuții la istoria școalelor românești din Banat

— Protocolul ȣercularelor școlare —

II.

2.

Logoj, 3 iunie 1820. Crăescul Director al Școalelor naționale din Banat, comunică Invățătorilor din Banat ordinele (intimat) magnificului Consilier și Inspector împărătesc școlar din Buda privitor la: 1. Mutarea sau renunțarea la post a invățătorilor; 2. Conscrierea sau recensămîntul elevilor; 3. Admonestarea ori înlăturarea invățătorilor care nu-și fac datoria în școală; 4. Anii de serviciu ai invățătorilor; 5. Neschimbarea numelui și pronumelui invățătorilor; 6. Intocmirea orarului școlar; 7. Înaintarea tabloului elevilor (corigenți) după examenul de toamnă; 8. Avertisment dat invățătorilor pentru rezultatele slabe de la examene.

Înțelepților invățători, Mie iubiților,

Nr. 56. Cînd vrea vreun invățător a să lăsa sau cere altu stație. (1)

Magnificul Domn Conziliar și Inspector, din 16-lea Martie a. c., sub nr. 132 (înră cele lalte) întîemește, (2) ca vrînd vreun invățătoriu a să muta (arsignii) sau a să lăsa de slujbă, tot deauna mai nainte cu 6 luni, în scris, să-și arăte cugetul său, spre a să putea, în timpul acela, alt invățătoriu orîndui. (p. 1)

Nr. 100. Pentru pruncii care sînt vrednici de a umbla la școală și de a face spori cu pruncii.

Mai sus lăudatul Domn Conzilier și Inspector, din a 4-lea aceștii luni, sub nr. 218, următoarele puncturi (3) întîemește, adică în 1-iu: Ca tinerimea sau pruncii (parte bărbătească și femeiască), precum cei ce umblă la Școală și aceia care nu umblă însă ar fii buni și vreadnici de a umbla la Școală, să se conscrie și Conscri(p)ția aceia nesmintit (4) să se trimită la Direcția Școalelor.

Al 2-lea: Ca toți aceia invățători, carii or (5) făcut nu-mai de mijloc, (6) sau nici un sporiu nu au făcut cu tinerimea, aspru să se dojănească, ca slujbei sale în tot modul și bărbătește să facă destul, (7) ne făcînd dojana nici un rod intrin-

1) post de invățător.

2) de la franc. *intimar*, a face cunoscut cu autoritate; ordin circular.

3) puncte.

4) neapărat, necondiționat.

5) au.

6) pe jumătate, spor nemulțumitor.

7) să-și împlinească în întregime datoria.

șii, (8) atunci, după prea înalta Dispoziție din 19-lea Octombrie 1815 Nr. 33294, numai de cit să se lipsească (9) de slujba învățătorescă.

Al 3-lea : Ca toți învățătorii precum anii vristei sale, așa și ai slujbei totdeauna drept înșămânind și mai mulți a pune să nu îndrăznească. Apoi Numele (10) și Cognomele (11) să nu-și mute, (11-a) și să rămână totdeauna (cu) Nome și cu un Cognome.

Nr. 101. Pentru despărțirea ceasurilor.

Același Domn Conziliar și Inspector, din 26-lea Mai a. c. Nr. 194 (intră cele lalte) împărătești, împărțirea Ciasurilor (12) de Școală pentru învățătura care fiește căruia învățătoriu spre deplinirea să o aveți.

Care orinduieli și porunci și de aicea, spre întreaga, a tuturor, implinire, vi să întiemesc și anumit l-iul punct : Ca conșcripția pruncilor la *egzamentul* (13) de toamnă să fie gata și după egzament să se înseamne în răport și îndatăși să se trimită încoacea, rămân(d) or(i) ginalul la fiește care învățători, în tot anul. La al 2-lea punct : Învățătorii care au făcut puțin, sau nici un spori, deosăbi sint *prenotați* și mai pre urmă, cu acesta adaos, să dojănesc, cum că de nu-și vor plini slujba după cuviință și nu vor face doritul spori cu Tinerimea, le va urma lipsirea (14) de slujbă. La nr. 101 „împărțirea ceasurilor“ (15) fiește care învățători după ce o va primi, spre a fii totdeauna înaintea ochilor săi, să o chitească (16) pre păreate în Școală.

In Logoj, în 3 Iunie 1820.

ss. Ioan Mihuți

Crăesc al Școale(lor) Director.

3.

Logoj, 19 august 1820. Același crăesc Director al Școalelor naționale din Banat publică concursul pentru ocuparea catedrei decedatului Profesor de la Preparandia din Arad, bănățeanul Io-

3) dacă nici după primirea avertismentului nu se vor îndrepta.

9) să fie înlăturați din post.

10) numele de familie.

11) pronumele, numele de botez.

11-a) să nu-și schimbe numele, să nu-și sirbizeze numele prin adaugerea unui -vici în coadă, cum se impunea candidaților la preoție și dascălie din partea ierarhiei streine privilegiate.

12) orarul școlar.

13) examenul.

14) înlăturarea din post.

15) orarul.

16) așeze frumos.

si) Iorgovici. Se ordonă apoi învățătorilor să: 1. facă, cu participarea juraților comunali, recensământul elevilor și să înainteze rapoartele semestriale despre rezultatul examenelor; 2. ia măsuri pentru procurarea manualelor școlare.

Înțelepților învățători, Mie iubiților,

Nr. 132. Care vrea să fie profesor.

Iosif odinioară Iorgovici, profesorul Prepăranzilor (17) din Arad, în 18-lea Iunie a. c., dela aceasta trecătoare viață, la cea vecinică mutindu-să, și pentru aceia rămăind ștația (18) de un Profesor văcantă, D(omnul) Conziliar și mai marele Școalelor Naționalnice de ritul nostru Inspector, din 13-lea Avgust a. c., sub nr. 326, întimește ca această văcantă ștație, în tot Districitul acesta, prin învățătoriu, cu acest adaos, să se publițască (19), precum (că) aceia are (20) pe an 800 fl., și cine ar dorii a o primi, să aibă, în 18-lea Octomvrie a. c., a să ivi (21) la Buda, în persoană sau prin i(n)stanție, (22) cu documente despre vrednicia și moralitatea sa.

Nr. 133. Pentru ca să trimitem Conșcripția.

Același D(omn) Conziliar și Inspector, din 27-lea Iulie a. c., sub Nr. 296 poruncește ca Tinerimea sau Pruncii (parte bărbătească și fămeiască), ciți sint vreadnici (23) de a umbla la Școală, adică în vristă dela 6 ani pină la 12-lea an, nu numai ciți sint preste tot, (24) ci și cu nomele, la fiește care loc (25) câți să află, prin învățătoriu școalelor, fiind de față un Cumăt (Jurat) a locului, să se scrie, și aceasta Conșcripție să se trimită în coacea, (26) ba încă și alte poruncește, ca toți învățătorii relațiile sale cele semestralnice (27) tot dauna după făcutul Egzament în 8-lea nezmintit sub răspundere să se trimită.

Nr. 134. Pentru cărți.

Mărita Deputația a fundelor (28) școlare, din 13-lea Iulie a. c., sub Nr. 416, pentru cărțile cele școlastice poru(n)cește, ca

17) elevilor de la Preparandia din Arad.

18) catedra, postul.

19) publice.

20) ca leafă anuală.

21) prezenta.

22) cerere scrisă.

23) au virsta școlară.

24) nu numai numeric, ci și nominal.

25) școală, comună.

26) la Logoj, la Direcțiunea școalelor naționale crăiești.

27) rapoartele semestriale.

28) fondurile școlare.

fieste care învățătoriu cit mai curind să referească, (29) au putu-s-ar și cite și ce feliu de cărți, pe bani gata, la fieste care loc, pentru prunci, vinde.

Care orindueli și porunci, și de aicia, spre implinire, din datorință, prin aciasta, tuturora vi să intiemește, și anumit ceă să atinge de Conșcripția pruncilor, la Nr. 133 zisă, să porunțește, ca fieste care învățătoriu aceasta Conșcripție, curat și cu *litere romanești* să se facă și, până în sfirșitul lunei lui Octomvrie a. c., să fie trimisă aicia. Așijderea, relația semestralnică, în care și localnicul Director să fie sub scris, în 8-lea, după făcutul Egzament, să se trimită: care nu va plini aceasta poruncă, să va arăta (30) mai departe.

Iară Conzignația pentru cărți, la Nr. 134-lea, poruncește, (ca) fieste care învățătoriu, după primirea acestui țirculariu, în 10 zile, are de a face și nezmintit a trimite aicia.

In Logoj, în 19-lia Avgust anul 1820.

ss. Ioan Mihuți

Crăești al Școale(lor) Director (pag. 3)

ROMAN COTOȘMAN

29) refereze, să raporteze.

30) se va raporta la Inspectoratul școlar din Buda.

Știri și Fapte din cuprinsul Mitropoliei Banatului

Arhiepiscopia Timișorii și Caransebesului

SFINȚIRI DE BISERICI ȘI HIROTONIRI

I. *Sfințirea bisericii din Honoriți-Lugoș*. Duminică, 2 septembrie 1956, dimineața la orele 8.45, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit *Vasile*, venind cu mașina de la Timișoara, la marginea satului a fost întâmpinat de 10 călăreți și 15 bicicliști. Poporul dreptcredincios a fost în număr mare la sosirea Arhipăstorului.

La actul sfințirii bisericii și la sf. liturghie arhierescă I. P. S. Sa a fost înconjurat de următorul sobor de preoți: PP. CC. Prot. Dr. Marcu Bănescu, consilier adm., Pr. Toma Bujor, protecpul Lugoșului, Ioan Enuica-Oloșag, Gh. Biberea-Honoriți, Aurel Lazăr-Satu Mic, Pavel Goanță-Apadia și diaconul catedrei Ioan Botău.

Răspunsurile liturgice au fost date de corul parohial din Oloșag.

La priceasnă, parohul locului, *Pr. Gh. Biberea*, a bineven-tat pe I. P. S. Sa, făcînd o dare de seamă asupra vieții sufletești din parohie. A urmat apoi predica I. P. S. Sale, despre valoarea și puterea credinței. Spre a ilustra necesitatea credinței, I. P. S. Sa dă două exemple: unul cu „meșterul”, care nu poate lucra fără unelte, și altul cu „ochianul”, fără de care cerul instelat nu poate fi văzut bine. Credința este izvorul vieții sufletești și al faptelor bune.

În continuare, I. P. S. Sa vorbește despre importanța actului sfințirii bisericii pentru credincioșii din parohia Honoriți, și despre *martiri* și rolul lor în Biserica lui Hristos. Așezarea moaștelor sf. martiri în prestolul sf. altar, trebuie să fie întărire în credință și pildă de urmat pentru toți cei ce cred în Biserica lui Hristos.

În încheiere, I. P. S. Sa îndeamnă pe toți fiii săi duhovnicești să-și facă datoria de buni creștini și de buni cetățeni, dovedind și prin aceasta tăria credinței lor în Hristos Domnul.

În cadrul sfintei Liturghii, I. P. S. Sa a binevoit să hirotonească întru diacon pe candidatul la preoție *Ioan Drăgoi*, pentru trebuințele Catedralei mitropolitane din Timișoara.

II. *Sfințirea bisericii din Sinandrei-Timișoara.* Duminică 28 octombrie 1956, la orele 8,30, I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Vasile*, descinde în Sinandrei, una din cele mai vechi comune românești din Banat. La intrarea în comună, I. P. S. Sa a fost întâmpinat de un grup de 12 călăreți, iar la coborîrea din mașină 12 fete, îmbrăcate în rochii albe, lungi, au presărat flori în calea Arhipăstorului pînă la altar.

La actul sfințirii bisericii și la sf. Liturghie arhierească — I. P. S. Sa a fost înconjurat de următorul sobor de Preoți: PP. CC. Prot. Dr. Marcu Bănescu, consilier adm., Prot. Corneliu Vuia, protopopul Timișorii, Prot. Petru Bogdan-Timișoara IV, Simion Ţona-Cerneteaz, Pliniu Oancea-Sinandrei, Aurel Gruian-Jadani și Ioan Triponescu-Carani.

La Priceasnă, parohul locului a bineventat pe Înaltul Părinte, făcînd un scurt raport asupra situației din parohie, subliniînd strădaniile, vrednice de laudă, a unor credincioși, care au sacrificat mult, pentru înnoirea bisericii lor.

A urmat apoi predica I. P. S. Sale, despre tămăduirea trupească, după care lumea aleargă atît de mult și pe care pune atîta preț. I. P. S. Sa a vorbit apoi despre începutul și izvorul vieții, despre autorul ei, despre viața sufletească, despre necesitatea de a îngriji sănătatea sufletului.

În continuare, I. P. S. Sa, vorbește despre rolul sf. martiri în viața Bisericii ecumenice. Așezarea moaștelor sf. Martiri în sf. masă din sf. altar, dă tărie bisericii și credinței. I. P. S. Sa încheie îndemnînd stăruitor credincioșii să păstreze nealterat credința strămoșească, ca astfel să-și impodobească nu numai locașul văzut al bisericii, ci și pe cel nevăzut, din *inima* lor.

Răspunsurile liturgice au fost date, frumos și înălțător, de societatea corală „Speranța” din Timișoara, sub conducerea d. *Cornel Magheș*.

În cadrul sfintei liturghii, I. P. S. Sa a hirotonit întru preot pe diaconul *Traian Mihailovici*, pentru parohia *Petrila*, protopopiatul Oraviței, — iar pe candidatul la preoție *Ioan Suba* întru diacon, pe seama parohiei *Ohaba-română*, protopopiatul Făgetului.

PROTOPOPI ADORMIȚI ÎN DOMNUL

I.

† *Protopopul Stavrofor Slobodan Costici*

In memoriam rei perpetuam

Vestea despre încetarea din viață a protopopului-stavrofor *Costici Slobodan*, la data de 30 septembrie a. c., oră 9, a pătruns cu iuțea de fulger în poporul nostru de naționalitate sîrbă. Știrea s-a răspîndit repede și toți credincioșii noștri au aflat

cu mare durere, tristețe și regret, încă în aceeași zi, că s-a stins din viață cel mai iubit și stimat păstor al poporului sîrb din Republica Populară Romînă.

Ne-a părăsit dar, protopopul Costici, împlinind vîrsta de 72 ani, pentru ca să-și așeze capul său trudit spre odihnă, în liniștea mormîntului și pentru a trece la cele veșnice, de unde nu mai este înapoiere.

Ce a fost pentru noi, sîrbii, din Banatul romîn, protopopul Costici? Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să aruncăm o privire asupra întregii vieți a acestui mare om al nostru, să-i vedem activitatea și opera. Născut în orașul Grădiște, la 1 septembrie 1884, dintr-o familie veche sîrbească de preoți și învățători, învață școala elementară în orașul său natal, iar liceul și diploma de bacalaureat și-o ia în anul 1903 în Novi-Sad. După terminarea în Karloviț a Academiei Teologice de grad universitar, în anul 1907 este hirotonit presbiter și numit la parohia ort. sîrbă din Becicherecul Mic, unde începe, înarmat cu un serios bagaj de cunoștințe teoretice, slujba preoțească. Aici funcționează numai 2 ani, și în anul 1909 trece la parohia din Timișoara-Mehala. Parohia aceasta o păstorește timp de 18 ani. De aici pleacă în anul 1916 în războiul I. mondial, în calitate de confesor militar, și se înapoiază la parohie în anul 1918, pentru a-și continua păstoria turmei încredințate. În anul 1919 preia administrarea Protopopiatului din Timișoara și conducerea destinelor Bisericii ort. sîrbe din Rominia.

Pentru rivna, conștiinciozitatea sa și meritele sale excepționale, cîștigate în slujba preoțească și cea bisericească, este apreciat de superiori și decorat cu toate gradele distinctive din ierarhia preoților de mir.

După o îndelungată și rodnică activitate în toate domeniile vieții bisericești, se retrage bolnav, în pensie, în anul 1946. Boala de care suferea — el fiind o fire dirză, un temperament vîoi, activ și plin de vitalitate și inițiativă în muncă — a suportat-o foarte greu. Dar suferința sa nu a cunoscut-o nimeni, căci protopopul Costici a fost un om rar, nu numai pe cînd era activ în slujbă, ci chiar și în boală. Își purta crucea resemnat și împăcat cu destinul, fără să se tînguiească sau a cere compătimire. Cruda boală însă, nu l-a iertat, și în ziua de 30 septembrie și-a dat obștescul sfîrșit.

Că să-i cunoaștem opera, este necesar să împărțim activitatea protopopului Costici în două domenii: activitatea pe tărîm *bisericesc-misionar* și *administrativ*, și activitatea pe tărîm *literar*.

Mintuitorul nostru Iisus Hristos, cînd a trimis pe ucenicii săi în lume le-a zis: „*Mergînd învățați toate popoarele*“. Sarcina aceasta frumoasă și măreață a fost îndeplinită de către protopopul Costici cu o adevărată pasiune și cu o mare dragoste. A propovăduit cuvîntul lui Dumnezeu, conform misiunii sale dum-

nezecești, a propovăduit totdeauna fără frică, în tot locul și în orice împrejurare, legea Domnului și sfântul adevăr, care rămân neschimbate pentru toate timpurile, „chiar dacă cerul și pământul vor trece“. A fost deci un adevărat păstor pentru turma sa. Dacă vreun credincios a ajuns la necaz, sau supărare și întristare, având ochii plini de lacrimi, cerșind mângăiere, apoi protopopul Costici a găsit pentru el cuvinte de îmbărbătare și incurajare. Dacă soarta era nemiloasă câteodată cu careva dintre noi, dacă eram la răspunție și nu găseam o dezlegare a unei probleme, dacă nu găseam o ieșire dintr-un impas, protopopul Costici a găsit-o. El a rezolvat întotdeauna în mod strălucit cele mai complicate chestiuni spirituale. Dacă bucuria vieții noastre era câteodată întreruptă și ingerul morții intra sub acoperișul casei noastre, cauzându-ne dureri nespuse de mari, atunci el găsea pentru noi mângăierea creștinească, care ne alina durerea. Ne-a îndreptat, în predicile sale, întotdeauna, spre căile cele bune, învățându-ne să iubim credința strămoșească, națiunea și patria noastră în care trăim și care ne hrănește.

Așa a stat el în mijlocul nostru, ca un stilp al credinței, ca un far, care luminează calea cea dreaptă, ca un adevărat părinte și bun învățător. Niciodată nu vom uita dragostea cea mare, ce a avut-o ca păstor față de cei încredințați lui. Totdeauna a fost în fruntea turmei sale, ori de câte ori a fost vorba de biserică, de neamul nostru, sau de țara noastră, Republica Populară Română.

Acesta este portretul protopopului Costici, ca *păstor* și *păzitor* al sufletelor credincioșilor pe care i-a păstorit.

Cu aceeași dragoste și pricepere, a condus protopopul Costici și treburile administrative ale Vicariatului nostru. Bun organizator, a știut să organizeze munca administrativă a Vicariatului în așa fel, că toate lucrările au fost totdeauna executate bine și la timpul său. Protopopul Costici a soluționat cele mai grele probleme administrative. A aprofundat întotdeauna chestiunile, le-a studiat temeinic și, pe urmă, le-a rezolvat cu curajul răspunderii și al consecvenței.

Am încercat să zugrăvim doar în câteva cuvinte, activitatea *administrativă* a defunctului protopop Costici. Mai rămâne să spunem câteva cuvinte și despre lucrările sale *literare*. Inzestrat cu o inteligență rară, priceput în arta scrisului, având și studii superioare de specialitate, a preluat în anul 1923 redactarea *oficiosului* eparhial „*Glasnic*“, pe care l-a redactat până la pensionarea sa. În perioada bogatei sale activități literare, protopopul Costici a scris și câteva cărți de valoare, cu subiecte din *viața Bisericii ortodoxe sârbe din România*.

Am fi de părere că, pentru a reda în mod cit mai fidel chipul adevărat al protopopului Costici, pentru a-i da o caracterizare reală și generală, este necesar să spunem câteva cuvinte și despre *viața sa familială*. Tată a 6 copii majori, printre care

fiul cel mai mare este *Prea Sfințitul Visarion, episcop al Virșeului și administrator al Episcopiei ortodoxe sârbe din Timișoara*, protopopul Costici a știut să dea copiilor săi o educație aleasă creștinească, făcând din ei cetățeni buni, oameni cinstiți și de valoare, care se află în parte în cimpul muncii la noi în țară, care și-au întemeiat la rîndul său familii, din care s-au născut pentru el mulți nepoți dragi, viitori cetățeni ai țării noastre.

Protopopul Costici — cum am mai spus-o — a decedat în ziua de 30 septembrie ora 9. Imediat după ce sufletul nobil al defunctului a părăsit lăcașul său vremelnice, pentru a se duce la judecată în fața lui Dumnezeu, un sobor de preoți din Timișoara, în frunte cu *vicarul Tomici Ștefan*, a celebrat prima slujbă pentru mort. În aceeași zi rămășițele pămîntești ale protopopului Costici au fost depuse pe un catafalc, împodobit cu flori, în biserica catedrală din Timișoara-Cetate. Aici neînsuflețitul corp al decedatului a stat pînă în ziua de 4 octombrie, cînd s-a oficiat slujba înmormîntării. Tot timpul cît corpul protopopului Costici a fost expus în biserică, din două în două ore, zi și noapte, s-au oficiat de către preoți scurte slujbe pentru odihna sufletului decedatului protopop. Credincioșii ort. sîrbi și foarte mulți prieteni și cunoscuți ai defunctului protopop Costici, au venit să se închine în fața catafalcului, rugîndu-se pentru odihna sufletului celui ce părăsește pentru totdeauna această viață pămîntească.

În ziua de 4 octombrie s-a oficiat la ora 1 după masă o liturghie, pentru cel ce a fost protopopul Costici. Liturghia a fost celebrată de către *P. S. Sa episcopul Longhin Tomici*, din *Tuzla* (Iugoslavia), — venit special pentru înmormîntare —, asistat de 30 de preoți din Vicariatul nostru. Biserica catedrală arhiplină de credincioși, care stăteau în jurul catafalcului, împodobit cu multe coroane de flori, pare-se, că era neîncăpătoare pentru a putea primi pe toți aceia, care au venit să cinstească memoria protopopului Costici, și să-i spună ultimul adio.

Răspunsurile la liturghie, cît și la slujba înmormîntării, au fost date de *Corul catedral*, de sub conducerea dirijorului *Georgevici Petru*, cît și de *Corul Seminarului teologic*, condus de preotul *Marcovici Pavel*.

Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul *Vasile* al Banatului, însoțit de vicarul Bisericii ort. romine *Dr. Gh. Cotoșman*, cît și reprezentanții celorlalte culte din Timișoara, au asistat la celebrarea slujbei înmormîntării. La terminarea serviciului divin de înmormîntare, a vorbit mai întîi *P. S. Sa Episcopul Longhin*, în numele *Patriarhiei ort. sîrbe* din Belgrad. A luat apoi cuvîntul *I. P. S. Vasile*, care a subliniat în cuvîntarea sa valoarea minimă a vieții pămîntești față de viața veșnică, arătînd ca pildă viețile sfinților martiri și mucenici, demne de imitat, cum a făcut de altfel și defunctul protopop Costici. Au urmat apoi la cuvînt reprezentanții cultelor din Timișoara: protopopul *Schultz*,

din partea Bisericii romano-catolice, pastorul *Debrezeni Ștefan*, din partea cultului reformat, prim-rabinul *Dr. Neuman Ernest*, din partea cultului mozaic, pastorul *Mathos Pavel*, din partea cultului luteran. A vorbit după aceasta vicarul *Tomici Ștefan*, în numele Vicariatului, și preotul *Stoici Dobromir*, în numele parohiei Becicherecul mic. Toți vorbitorii au reliefat cite ceva din viața și opera defunctului protopop Costici.

Ceremonialul înmormintării fiind terminat, la ora 4 s-a format un impunător cortegiu funebru, compus din preoți, credincioși ort. sirbi și foarte mulți prieteni și cunoscuți ai protopopului Costici. Cortegiul s-a îndreptat prin strada V. Alecsandri și Calea Lipovei spre cimitirul din Cetate, unde s-a făcut înhumarea. La cimitir, în fața cavoului, în prezența I. P. Sf. Mitropolit *Vasile* și a unei numeroase asistențe, a vorbit preotul *Gaier Ioan*, în numele Vicariatului.

Ultima rugăciune, pentru iertarea păcatelor și mintuirea sufletului protopopului Costici Slobodan, a fost rostită de către P. S. Sa Episcopul *Longhin*.

Funerariile protopopului Costici, au luat sfârșit cu rugăciunea generală a tuturor celor prezenți pentru odihna sufletului său nobil.

„*Slavă protopopului Costici!* „Dumnezeu să-l ierte“.

Incheiem această expunere a tristului eveniment cu cuvintele din Epistola a II-a a sf. apostol Pavel către *Timotei*, cap. 4 verset 7—8, cu care cuvinte și-a încheiat viața și mult iubitul și regretatul nostru trecut, protopopul Slobodan Costici: „*Lupta cea bună am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum mi s-a gătit cununa dreptății, pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea*“.

Vicariatul sîrbesc din Timișoara
Preot *Gaier Ioan*
consilier.

II.

† Protopopul MELENTIE ȘORA

Un suflet din o rară delicatete, o inimă inflăcărată de preot și o conștiință veșnic trează în slujba lui Hristos, ne părăsește.

În 15 octombrie, parohia Timișoara II, a pierdut un vrednic păstor în persoana părintelui Melentie Șora, răposat prea devreme, la vîrsta de 67 ani, după ce timp de peste 30 de ani a fost în mijlocul enoriașilor săi de aici, făclie ce se mistuia luminînd.

S-a născut în com. *Feneriș (Bihor)*, Liceul și bacalaureatul l-a făcut la Beiuș, iar teologia la Arad, după care a urmat

filozofia la Budapesta în 1912—1913. Funcționează apoi, ca preot în *Ianova* (1914—1918), în *Izvin* (1918—1926), când a fost ales ca preot în Timișoara-Fabric. El a fost un cuceritor de suflete. Faptul acesta grăiește mai mult decât orice date biografice.

Focul sacru, despre care scria odată regretatul părinte Melentie Șora într-o predică, nu e doar o simplă noțiune, pe care — obișnuit lumea ce-și închină viața unui mare ideal — a luat-o de la rci, de la preoți. Ci e vorba de focul sacru al preoției în primul rînd, despre care sf. Pavel îi scrie lui Timotei : „*Pentru care pricină îți aduc aminte că aprinzi iarăși harul lui Dumnezeu care este în tine prin punerea mîinilor mele* (II Tim. 1, 6). Și aceasta e mai mult decât o simplă noțiune : e viață trăită în aerul tare al înălțimilor spirituale, unde viața se mistuie mai repede, ca o făclie luminînd mai tare.

În sensul acesta s-a zis : „*Qui non ardet, non incendit*“ — cine nu arde, nici nu aprinde pe alții. Or, rostul preotului e să aibe inima mereu înflăcărată, pentru ca păstorii lui să fie în toată vremea convingător mișcați spre idealul creștin, aprinzîndu-se ca o lumină din lumină.

În sensul acesta, el este un adevărat urmaș al lui Iisus, un „*Alter Christus*“, care stîrnește flacăra în sufletele credincioșilor săi mergînd pe calea acestei vieți, după pîlda Mintuitorului cu cei doi ucenici ai lui în cale spre Emaus, care spuneau : „*Oare nu arde inima noastră în noi, cînd ne vorbea pe cale și cînd ne țîlcuia Scripturile ?*“ (Luca, 24, 32).

Ba da. Inima lor era arzînd întru ei. Dar nu și-au dat seama de aceasta, decât după ce el s-a depărtat de la dînșii.

Aceste gânduri nu-s niște considerații indeobște asupra preoției, dăvreme ce ele vizează pe răposatul în Domnul, Melentie Șora : o inimă permanent înflăcărată, ce s-a mistuit neconținut, flăcărînd pe trei altare : Altarul de Taină al sf. Biserici ; Altarul Cărții și al culturii și Altarul intim al familiei. Cu ce putere era arzînd — asta o știm cu toții. Părintele Melentie n-a lincezit în nelucrare : a slujit, a propovăduit cu grai viu și în scris, a catehizat, a păstorit, a conferențiat, a scris pînă în ultimele lui zile, cu același entuziasm al tinereții.

Publicat-a articole și studii în revistele noastre bisericești, — adeseori sub pseudonimul : *Tie Flaviu, Serafim*, — a redactat revista omiletică : „*Duh și Adevăr*“ împreună cu colegul lui de mai tîrziu de la parohie, a publicat cartea de predici „*Indemnuri duhovnicești*“, a scris culegera de schițe : „*Din carnetul unui preot de sat*“, a scris nuvele, poezii. Membru în Biroul asociației Astra-Bănățeană, secția literară și membru activ la Altarul Cărții, ca și președinte al Asociației Clerului Andrei Șaguna, răposatul în Domnul — s-a făcut tuturor de toate — după zisa sf. Pavel — „*pentru ca pe toți să-i dobindească*“. A scris pînă în ul-

timele-i zile. Discretul *Tie Flaviu*, însă, ne-a grăit în scris și după moartea sa într-o predică postumă publicată în „*Mitropolia Banatului*”.

Pentru o viață atât de plină de fapte, desigur trebuia să plătească. Deci dacă avut-a parte de suferință în viață, fie mîngăiată familia lui, că tocmai aci el se afla pe linia lui Hristos și a fost și dinsul un purtător de cruce — un tainic stavrofor — după inima lui Iisus. Unul dintre aceia pentru care glăsuiește cîntarea bisericească antifonică: „*Cei ce seamănă în Austru cu lacrimi dumnezeiești, secera-vor cu bucurie spice pururea de viață*” (Antifon, gl. 3).

A fost prohodit la data de 18 octombrie a. c., în biserică sa parohială, de un sobor de unsprezece preoți și doi diaconi: Prot. Ic. Stavr. Dr. Gh. Cotoșman, Prot. Ic. Stavr. Dr. Patrichie Țiucra, Prot. Ic. Stavr. Ioan Geția, Prot. Corneliu Vuia, Prot. Dr. Victor Vlăduceanu, Prot. Dimitrie Antonescu, Prot. Iova Firca, Prot. Petru Bogdan, Pr. Traian Pelea-Izvin, Pr. Vichenție Cuzma și diaconii Simeon Bitea și Ioan Gașpar, în prezența I. P. Sf. Sale Dr. Vasile Lazarescu, Mitropolitul Banatului, și parentat de părintele Prot. Ic. Stavr. Dr. Gheorghe Cotoșman, vicar mitropolitan. Iar la cimitir, și-a luat rămas bun de la el, printr-un glăsuț emoționat al consilierului parohial Bălțeanu, toată obștea păstoriților.

Veșnica lui pomenire.

Protopresbiterul B.

III.

† Protopopul CONSTANTIN TISMĂNARIU

Vineri, 2 noiembrie 1956 la orele 23, a încetat subit din viață, în etate de 58 de ani, protopopul Constantin Tismănariu, paroh în Reșița Română. A văzut lumina zilei în casa țăranilor Efrem și Ioana Tismănariu din Dognecea, la 14 octombrie 1898. Școala elementară o urmează în Dognecea și Moldova Nouă, liceul cl. I—III la Biserica Albă, cl. IV—VIII la Brașov, unde își ia și bacalaureatul. Între anii 1915—1918 studiază Teologia la Institutul teologic din Caransebeș, unde în anul 1920 trece examenul de capacitate preoțească, fiind clasificat pentru parohiile de clasa I. În anul următor depune, la Universitatea din Cluj, examenul de profesor, specialitatea religie. La 11 mai 1924, s-a căsătorit cu Valeria Sirboane, fiică de țărani credincioși din Ilidia, cu care are doi copii, Constantin și Oțelia.

În mai 1924 a fost hirotonit preot de episcopul *Dr. Iosif Tr. Bădescu* în Caransebeș. Fiind ales preot la parohia Pădureni, păstorește aici din 25 decembrie 1925 până în anul 1944, cînd este chemat în postul vacant de *consilier* la secția economică a Consiliului eparhial din Timișoara, unde funcționează pînă în 1949, cînd trece ca *protopop* al Ciacovei și mai apoi, în aceeași calitate la Recaș. La 1 iunie 1952 ocupă postul de paroh în *Reșița romînă*, unde îl află moartea în plină desfășurare a muncii sale rodnice.

Peste tot unde a activat a lăsat dire adînci de lumină și amintirea unor fapte demne de toată lauda. La Pădureni, la Ciacova și Recaș și acum în urmă la Reșița și-a închinat întreaga energie pentru a crește credincioși în frica de Dumnezeu și în cinstirea aproapelui. Din activitatea *catihetică-învățătorială* a făcut punctul central al misiunii sale preoțești.

Aceleași roade le-a recoltat și în celelalte domenii de activitate : În Pădureni a zidit casa parohială, a restaurat biserica, înzestrîndu-o cu clopotul cel mare, a ridicat cămin cultural și școală elementară, avînd concursul factorilor de conducere ai comunei, pretutindeni a activat în cadrul secției misionare și al corurilor bisericesti, etc.

Pentru activitatea lui deosebită a fost distins cu briu roșu și cu rangul de protopop, și mai apoi cu cel de consilier episcopesc.

Meritele lui în slujba Bisericii bănățene și a credincioșilor ei au fost reliefate, cu prilejul înmormîntării sale, de P. C. Preoți V. Toldi din Reșița, I. Rita din Pădureni, P. Lugojan din Dognecea și de S. Novac din Ocna de Fier, care a vorbit în numele foștilor săi elevi.

A fost prohodit de PP. CC. Preoți : Dr. Iosif Ieremia, protopopul Reșiței, Prot. Dr. Nicolae Iorgovan-Bocșa Montană, Icon. Stavr. Nicolae Volintir, pens. Reșița, Ioan Vida-Reșița, Petru-Albeanu-Cîlnic, Ștefan Lazăr-Tirnova, Patrichie Lugojan-Dognecea, Victor Toldi-Reșița, Iosif Rita-Pădureni, Ioan Uzum-Doman, Simion Novac-Ocna de Fier și Gheorghe Ogîrlaci-Berzovia.

Răspunsurile funebre au fost date de corurile parohiale din Pădureni și din Reșița romînă de la Biserica nr. 1 și 2 și de corul plugarilor din aceeași localitate.

Un impunător cortegiu funebru a dus la locul de veci pe acela care a fost părintele protopop Constantin Tismănariu, părintele și îndrumătorul pe căile virtuții al tuturor credincioșilor din localitățile unde și-a desfășurat rodnică sa activitate duhovnicească.

C.

CONCERT RELIGIOS

— Impresii —

Concertul religios, dat de corul bisericesc „Înălțarea” din parohia Timișoara-Elisabetin, din prilejul hramului sf. biserici (Adormirea Maicii Domnului), cor, instruit și dirijat de inimosul preot *Liviu Surlașiu*, a prilejuit, neuitate momente de reculegere, de reverie și contemplare spirituală.

Cunoscut fiind nivelul înalt de pregătire profesională și putere de prestație a corului, lumea melomană a grăbit să guste din armonia cîntării, ca dintr-un izvor de „apă vie” de refacere sufletească. Cu acest prilej biserica din Maiere s-a dovedit neincăpătoare.

Celor ce au avut norocul să poată asista le-a impus nu numai selecția cîntărilor programate, ci mai ales executarea lor.

A trăi în cîntare și a te pătrunde de farmecul ei, înseamnă a evada din comun și concertul corului „Înălțarea” a prilejuit astfel de fericite clipe. Sînt adevăruri sau stări, care, dacă ți se transmit prin vorbă, auz, văz, sau dacă le citești, rămii lămurit și convins. Atît!

Transmise prin cîntare ele dau nu numai convingerea ci și fiorii unei pătrunderi inefabile de înălțare, transfigurare, ce te don înă și mișcă, căci nimic nu-l scoate pe om din comun ca și cîntarea.

Că omul este „praf și pulbere”, „umbră și vis”, și că, numai sufletul este o „scînteia” de origine divină, e ceva arhicunoscut și comun în viața noastră de toate zilele. Comunicate verbal, ascuți și treci înainte. Transmis acest adevăr prin cînt, în cadrul unui punct de program a avut efect cutremurător. A trebuit să ai o inimă de piatră, sau să fii o fire insensibilă, ca să nu simți fiorii unei neînțelese puteri, care te formează, te dominează, trezindu-ți și impunindu-ți adevărul acestei realități, ca un strigăt, care se ține și stăruie mai presus de orice.

Atmosfera de poezie și vis contemplativ, nimic nu o poate trezi în suflute, mai cu putere și mai viu, decît cîntecul duios al clopotelor, transmis prin cîntare.

— „Bim”... „Bam”-ul cîntecului, în amurgul vecerniei, se resfringe peste suflete multiplicat la infinit și cu o senzație de nepătruns mister.

S-au subliniat aci în treacăt, — în cadrul unui răvaș scurt și nepretențios, — doar două piscuri din înălțimile peste care a plutit armonia întregului program. Execuția punctelor, atît în parte, cît și în ansamblul lor, a răspuns celor mai avansate exigențe artistice, fapt care se resfringe, — din partea asistenței

atit, ca număr, calitate, cit și ca satisfacție morală, — ca o răsplătă binemeritată, peste munca depusă de membrii corului, — în plină vacanță, — care s-au dovedit forțe, ce impun; cit și peste priceperea și neîntrerupta stăruință a vrednicului lor conducător.

Binemerită o subliniere specială soliștii : *Stela Radeș, V. Feraru, Pr. Mircea Emandi, Mircea Mavrodin, A. Ciobanu și S. Petriș.*

Cinste lor !

TIE FLAVIU

INSPECȚIE

În luna septembrie c., *P. C. Vicar Dr. Gh. Cotoșman* a vizitat parohiile Cuptoare-Crușovăț, Cornereva, Bogoltin și Schitul „Sf. apostoli Petru și Pavel” de la Bogoltin. În duminicile și sărbătorile din această lună a servit — împreună cu Prea Cuv. Ierom. *Alexie Udrea* și Ierodiacon *Arsenie Radu* — și predicat în biserica acestei sfinte minăstiri, ctitorită, cu binecuvântarea I. P. Sfințitului Mitropolit *Vasile*, în anul 1949, de patru tărani credincioși : *Gheorghe Sorescu, Ioan Rădulescu, Lazăr Drăghicescu* și *Nicolae Căniceanu* din Bogoltin, cu concursul material al credincioșilor din Bogoltin și al multor credincioși din Cornereva, Corni, Globurău. Loc de pelerinaj și însănătoșire spirituală și morală, ctitoria Înalt Prea Sfințitului nostru Mitropolit *Vasile*, prin așezarea ei pitorească, la poalele munților Cernei, în vecinătatea virfurilor *Arjana, Vlașcu Mic* și *Vlașcu Mare* — care grăiesc mai mult decit orice argument despre *vechimea așezărilor românești* din regiunea istorică a Meediei (— *Ad. Mediam* —), își îndeplinește cu prisosință rostul, pentru care a fost creată de puterea credinței bunilor noștri creștini din Valea Almăjului.

DONAȚII

Teregova. — Familiile *Pavel Cica* și *Iacob Stoichescu, Petru Codilă* și *Chetvan Ioan* au donat sf. biserică din Teregova 3 prapori din lână, cu icoane sfinte pictate pe ambele laturi.

Credinciosul *Toma Pirvulescu* și soția sa *Solomie* și Familia *Radu Loga* au făcut frumoase donații sf. biserici.

Domnul să-i binecuvinteze și să le răsplătească, din darurile Sale cele bogate, fapta lor frumoasă.

REVENIRI

După 20 de ani de rătăcire, în urma unei mari și îndelungate suferințe, sectarul *Pavel Dragomir* din Teregova, revine, plin de căință, la sinul mamei adevărate — Ortodoxia străbună.

R E C E N Z I I

I.

BISERICANUL ORTODOX, „IN CE NE DEOSEBIM...?”,

Timișoara, Tipografia Arhiepiscopozană, 1956, p. 432.

Am citit cu interes deosebit lucrarea: „*In ce ne deosebim...?*”, urmărind problemele multiple, care sînt tratate, de la început pînă la sfîrșit, cu vervă și erudiție. Meritul ei îl găsesc în siguranța argumentelor, în profunda cunoaștere a spiritului care stăpînește cele două biserici și în expunerea impecabilă a punctului de vedere ortodox. Stilul curgător, lipsit de artificii și totuși expresiv și captivant, face cartea lizibilă pentru oricine. Tonul polemic, presărat cu ironii ușoare și cu înțepături fine, are darul de a ține încordată atenția cititorului în așa măsură, că expresiile mai tari se dovedesc încheieri logice ale unor silogisme strîns formulate, care cuprind adevăruri mai presus de orice îndoială.

Nu-mi pot închipui o carte mai folositoare pentru intelectualii noștri, preocupați de problemele religioase, decît o asemenea expunere. De aceea felicit pe autor pentru gîndul fericit de a o fi scos din noianul uitării. Pusă în circulație, după mai mult de un sfert de veac, ea pornește acum din nou la drum, fără a fi pierdut nimic din elanul cu care a fost zămislită în anii de avîntată creație tinerească. Sînt sigur că va rămîne o carte de cîpătii în literatura noastră teologică.

Silviu Dragomir.

II.

Icon. Stavr. Dr. GH. COTOȘMAN, *VIAȚA SF. IOSIF CEL NOU Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului 1650—1655.*

Timișoara, 1956, 152 p.

Volumul în extensiune de 152 pagini al I. P. C. Sale Iconom Stavrofor Dr. Gheorghe Cotoșman, vicar arhiepiscopesc: „*Viața Sfîntului Iosif cel Nou, Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului*”, editat în Timișoara 1956, la tricentenarul mor-

ții sale“, a venit ca o necesitate ardentă și la moment oportun, unic în viața unei provincii.

Canonizarea fostului mitropolit al Timișorii — cere impetuos, ca publicul credincios să fie lămurit.

Evenimentul, pe care aş îndrăzni să-l numesc *epocal*, a survenit pe neașteptate.

Cu hotărîrea dată de Sf. Sinod al Bisericii ortodoxe romine la 28 februarie 1950, „de a se proclama public și solemn canonizarea sfinților romini, înscrierea lor în calendare și venerarea lor“, și — intrucit între sfinții canonizați se afla și un fost mitropolit al Timișorii și a toată Țara Banatului, — era firesc și necesar, ca să se dea cît mai largi informații și date concrete.

Și cine putea fi oare mai indicat și competent în a răspunde, la o temă, ce se punea de sine, răspuns care nu suferea amîinare, decît profesorul de istorie, neobositul colecționar de documente și piese istorice, actual activ pe teren, care și-a închinat viața cercetării istorice a Banatului, și care este: *Dr. Gheorghe Cotoșman*. Am citit, cu multă atenție și mai ales cu mare satisfacție, cartea, și mărturisesc d'acapo, că ea depășește mult modestul meu orizont în ale orientării istorice.

Tocmai de aceea, am rămas, de la început, cucerit de iscusința specialistului, care din imensul material de date și întimplări, petrecute în trecutul vieții bisericești al romînilor, a știut să alege și să condenseze pe 32 pagini, succint, clar și documentat, așa cum se cerea, ceea ce privește direct trecutul vieții bisericești, în conex cu frămîntările culturale, economice-sociale și politice rominești din Banat, pînă la anul 1650, adică pînă la epoca, în care dădăm de mitropolitul de pie memorie: *Sfîntul Iosif cel Nou al Timișorii*.

Și ceea ce impune este faptul, că reprivirea acestui trecut, departe de a fi o expunere fragmentară, cu intermitențe, și o unitate, strîns legată, documentat și clar susținută, care te aduce, ca un fir roșu, de la încreștinarea, recto, înfiriparea noastră ca neam, pînă la mijlocul veacului al XVII-lea cu neîntrerupere, ca un ghid fidel, susținut, de date și fapte istorice, verificate.

În expunerea acestei repriviri în trecutul nostru istoric, autorul nu uită și nu întrelasă a reveni mereu la realitatea existenței episcopiei și respective a *mitropoliei* de Timișoara, ca la obiectivul principal, pe care-l urmărește, fără a-l scăpa din vedere, ci-l aduce mereu în conex cu frămîntările vieții noastre de populație băștinașă.

Urmărind desfășurarea faptelor simți, cum se țese trecutul nostru de episcopi și minăstiri, — nu mai puține de 18 în Banat pînă la 1777 — și din intensă lor viață îți dai seama, nu numai de rolul social și marea importanță de îndrumare, pe care a avut-o biserica și conducerea ei în viața noastră ca neam, ci

mai ales de faptul, că din ele rezultă — ceea ce este mai important — *autohtonia* noastră pe acest pământ.

Fie, că au trecut pe aici : goții, avarii, bulgarii, ungurii, tătarii, turcii, — care de drept aveau frina puterii —, rominii au fost și au rămas de fapt, stăpînii de totdeauna ai acestui pământ.

Documentele inedite, privitoare la minăstirea Partoș, dau incontestabilă valoare științifică opului. Cele 17 fotocopii ale documentelor anexate, și diferitele inscripții originale slavono-sirbești, fotocopia bisericii-minăstiri, chipul sf. Iosif cel Nou, rămîn tot ațiția piloni pe care se sprijinește valoarea documentară a cărții.

Cei ce citesc cartea, nu mai pot sta la indoială. Faptele expuse se dovedesc veridice.

Pentru importanța ei lămuritoare și documentară, pentru marele public, dar mai ales pentru preoți se recomandă de la sine.

Prot. Melentie Șora.

MITROPOLIA BANATULUI

CUPRINSUL

	Pag.
<i>Redacția</i> : Mitropolia Banatului — în pragul unui deceniu dela restaurarea ei	1—5
<i>Prot. Dr. Gh. Cotoșman</i> : Canonizarea Mitropolitului Iosif II al Timișorii. Proclamarea solemnă a canonizării. Marile festivități de la Timișoara	6—123
Acatistul Sf. Iosif cel Nou	125—139
Alegerile pentru Marea Adunare Națională	141—143
<i>V. Loichța</i> : Numirile biblice ale lui Dumnezeu și valoarea lor dogmatică	144—160
<i>Prof. M. Șesan</i> : Cinstirea Cuv. Parascheva în Banat	161—164
<i>Prof. C. Sîrbu</i> : Unele aspecte ale vieții din preistorie	164—168
<i>Mgs. Dan Zamfirescu</i> : Bizantinologia în învățămîntul Teologic	168—172

PREDICI

<i>Dr. Ștefan Lupșa</i> : Impotriva desfrîului	173—176
<i>Protopresbiterul B.</i> În întîmpinarea lui Hristos. Predică la duminica înainte Nașterii Domnului	176—178
<i>Protopresbiterul B.</i> Cele nebagate în seamă. Predică la duminica după Nașterea Domnului	178—180
<i>Pr. Petru Iacobescu</i> : Troparul și Condacul sărbătorii Nașterii Domnului	181—183

POEZII RELIGIOASE

<i>Părintele Alexie</i> : Noapte de Crăciun	183—184
<i>Petru Iacobescu</i> : Ușa inimii	—184

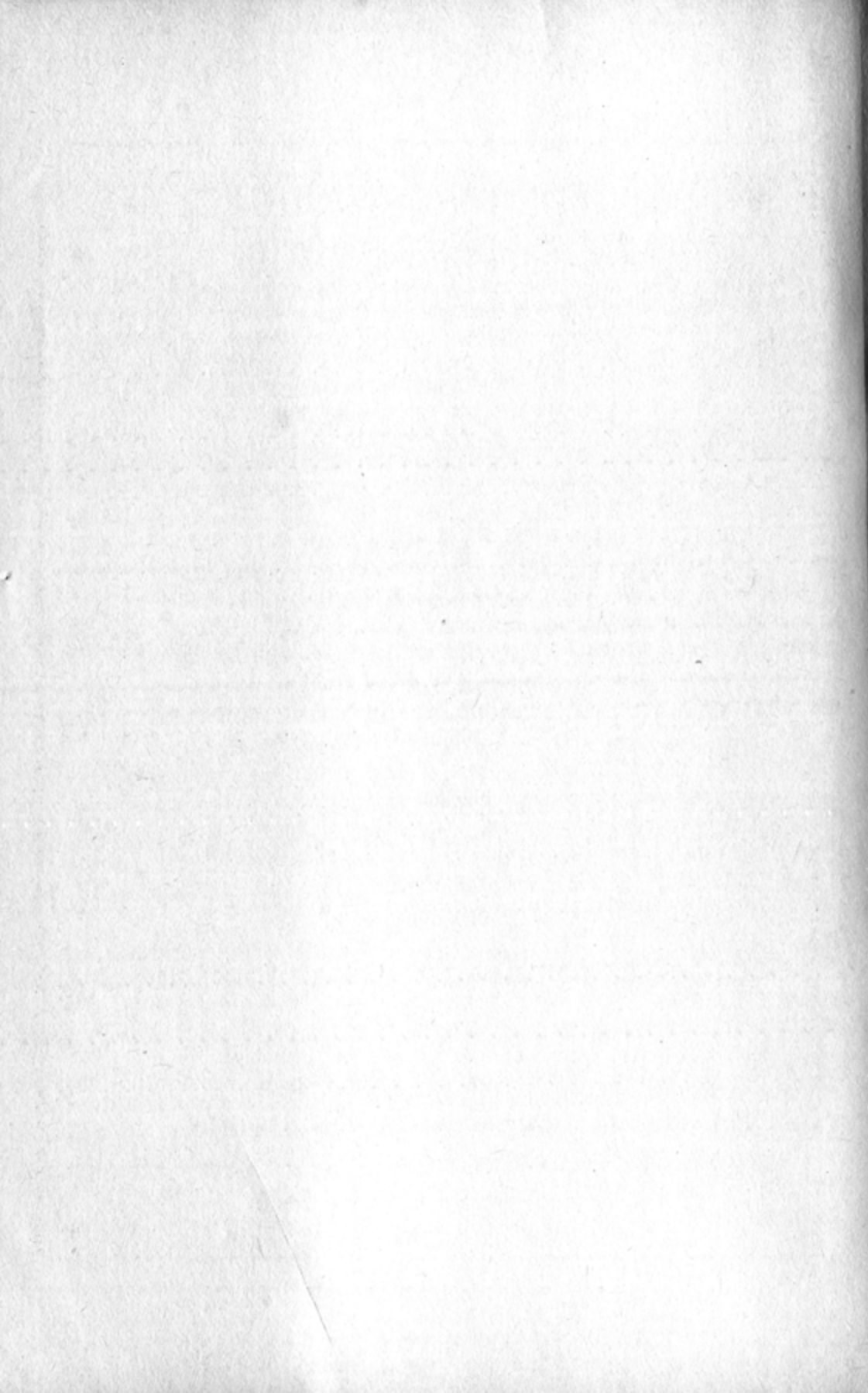
DOCUMENTE

<i>Roman Cotoșman</i> : Contribuții la istoria școlii românești din Banat. Protocolul ȣerculelor școlare	185—188
---	---------

Știri și fapte din cuprinsul Mitropoliei Banatului:

Sfințiri de biserici și hirotoniri:

I. Sfințirea bisericii din Honorici	
II. Sfințirea bisericii din Sîndrei	189—190

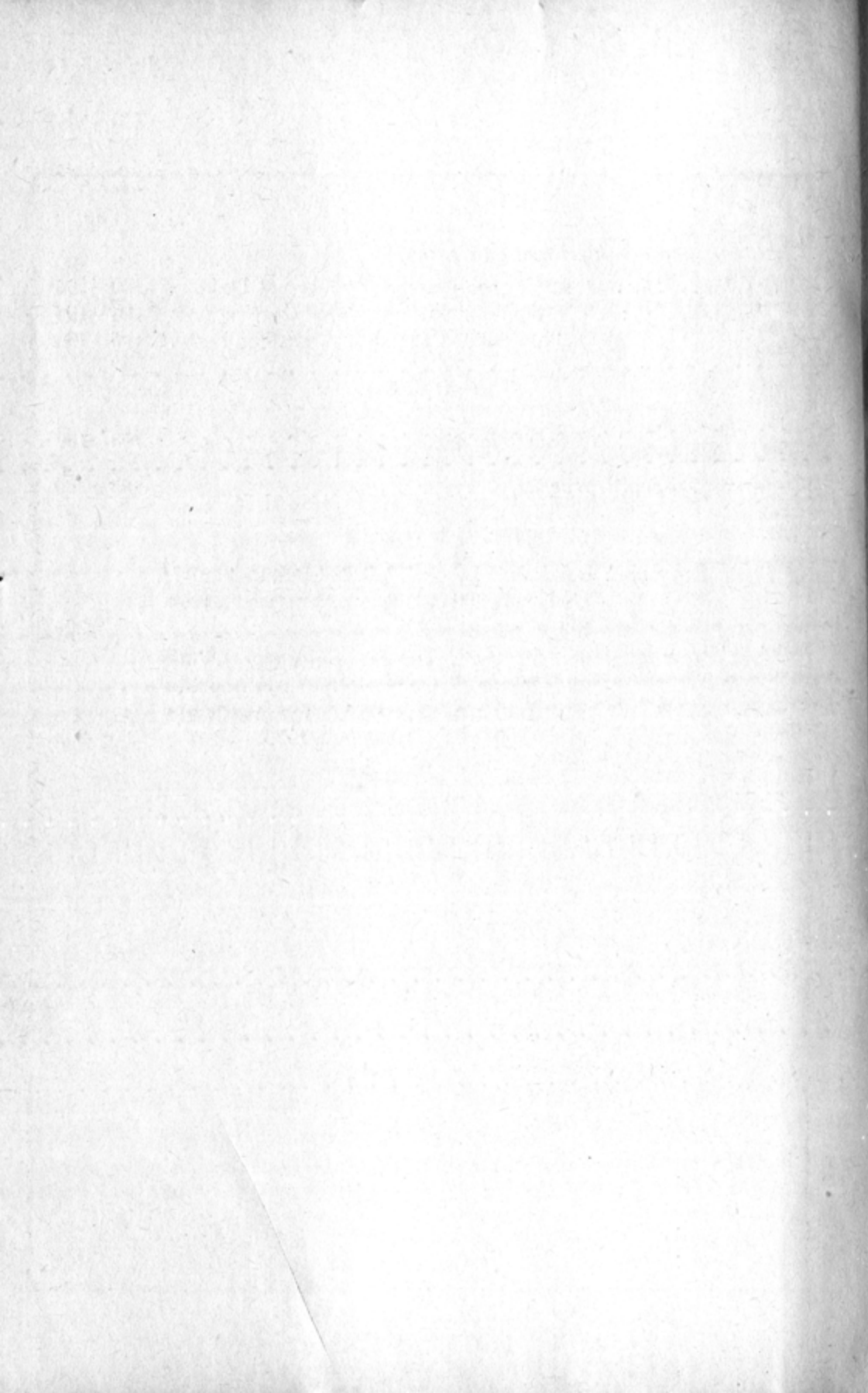
	<u>Pag.</u>
<i>Protopopi adormiți în Domnul :</i>	
<i>Pr. Ioan Galer :</i>	1. Protopopul stavrofor Slobodan Costici . 190—194
<i>Protopresb. B. :</i>	2. Protopopul Melentie Șora . . . 194—196
<i>C.</i>	3. Protopopul Constantin Tismănariu . 196—197

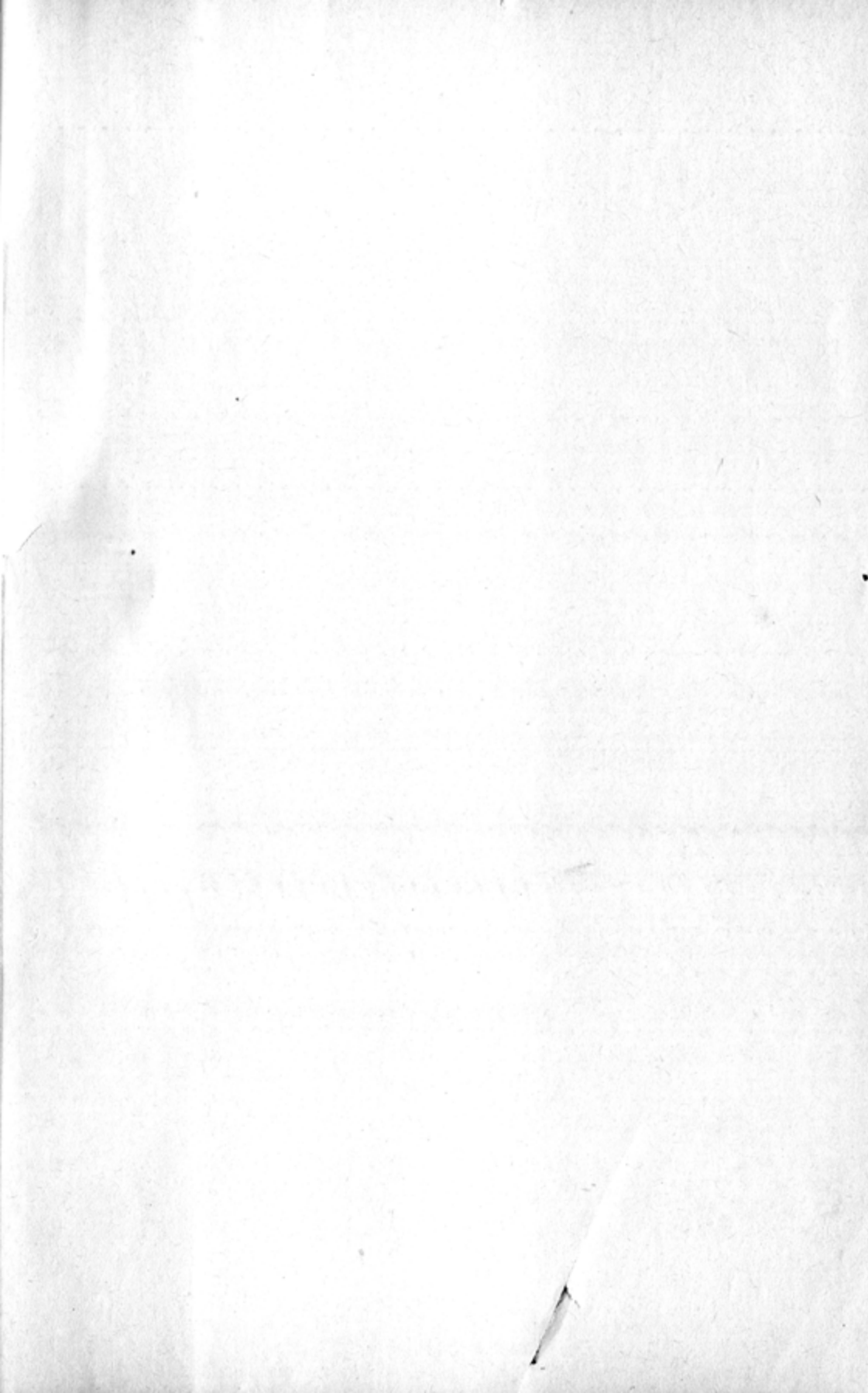
N O T E

<i>Tle Flavl.</i>	
<i>(Pr. M. Șora) :</i>	Concert religios 198—199
<i>Inspekții, donații, reventri</i>	 199—200

R E C E N Z I I

<i>Silviu Dragomir :</i>	Bisericanul Ortodox, „In ce ne deosebim...?“, Timișoara, Tipografia Arhidiecezană, 1956. 132 p. —200
<i>Prot. Melentia Șora :</i>	Ic. stavr. Dr. Gh. Cotoșman, „Viața Sfântului Iosif cel Nou“, mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului 1650—1656, Timișoara 1956. 152 p. . 200—202

72
40

122222

Către

CIUL PAROHIAL ORTODOX ROMIN

Onor,

Oliciu parohial ort. rom.

raionul Oravița

p. u.

Regiunea

ERILE EPARHIALE ORT. ROM. „DIECEZANA” ARAD